

ΑΙ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΥΩΝ

ΕΠΙ ΕΔΑΦΩΝ ΤΩΝ ΓΕΙΤΟΝΩΝ ΤΩΝ

ΑΙ ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΥΙΚΑΙ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΕΣ
ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

Ἑπό Δρος Λ. ΤΡΙΝΙΕΓΚΟΡΣΚΥ

(Βελιγράδιον 1938)

Μετάφρασις καὶ Ἀνεσκευή

Ἑπό

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Δ. ΠΟΛΥΖΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ 1949

Bk

T53

ΑΙ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΥΩΝ

ΕΠΙ ΕΔΑΦΩΝ ΤΩΝ ΓΕΙΤΟΝΩΝ ΤΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΑΑ
ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ
ΑΥΣΩΝ ΑΡΙΘ. _____

**ΑΙ ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΥΪΚΑΙ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΕΣ
ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ**

Ἰπό Δρος Λ. ΤΡΙΝΙΕΓΚΟΡΣΚΥ
(Βελιγράδιον 1938)

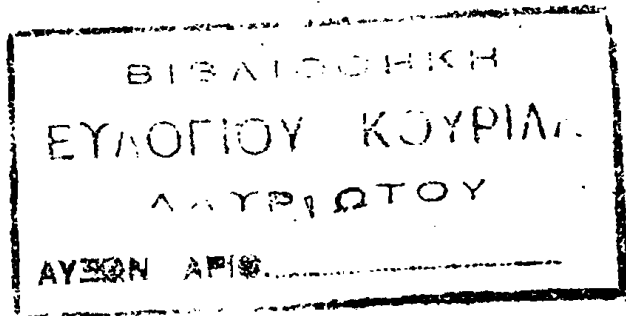
Μετάφρασις καὶ Ἀνασκευὴ
Ἰπό
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Δ. ΠΟΛΥΖΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ 1949

ΣΗΜ. Ἐν τῇ παρούσῃ ἐργασία αἱ παρατηρήσεις καὶ ἡ ἀνάσκειν
τοῦ Μεταφραστοῦ παρατίθενται μὲ μικρότερα στοιχεῖα, τὰ καλούμενα
§ ἐλζεβίε,

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΟΥ

Τὸ βιβλίον τοῦ δρ. Τρινιενκόρσκυ, «*Αἱ Γιουγκοσλαβικαὶ Μειονότητες τοῦ Ἐξωτερικοῦ*» Βελιγράδιον 1938, μοῦ προσεκόμισε τὸ 1946 ὁ κ. Γ. Βασιλειάδης τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐθνικῶν Δικαίων ὅπως ἐπιληφθῶ τῆς μεταφράσεώς του, πρᾶγμα ὅπερ ἠδυνήθην μετὰ δυσκολίας βεβαίως νὰ φέρω εἰς πέρας ἀμέσως τότε.

Τὸ παράδοξον ἴσως δὲν εἶναι πῶς κατέστη δυνατὴ ἡ μετάφρασις Σερβικοῦ βιβλίου γεγραμμένου μάλιστα εἰς τὴν Κροατικὴν ἀλλὰ τὸ ὅτι ὁ φίλος κ. Βασιλειάδης καταγόμενος ἀπὸ τὸ Μορίχοβον τῆς Σερβικῆς Μακεδονίας προσέφυγεν εἰς ἓνα Εὐρυτᾶνα διὰ τὴν ὑπόθεσιν αὐτήν.

Ὡς πρὸς τὰ Σερβικά μου, ὅσα ἔμαθα κατὰ τὸ 1924 ὅτε ὡς πολιτικὸς φυγὰς διέμεινα ἐπὶ τινὰς μῆνας εἰς τὴν Σερβίαν, τὰ ἀνεπέμψα καὶ ὅπως οὖν ἀνέπτυξα ἐν ταῖς φυλακαῖς Ἀβέρωφ, ὅπου ἤμουν ἐγκάθειρκτος, ἕως οὗ τὸν Δεκέμβριον 1944 ἐπιδραμόντες οἱ Ἐλασίται ἐλαφυραγώγησαν καὶ τὸ Σερβικὸν ἀνάγνωσμά μου.

Ἀργότερον δὲ ἐκαλλιέργησα κάπως περισσότερον τὰ Σερβικά μου ἐν ταῖς φυλακαῖς Ζελιώτη.

Ἐκ τῆς ἐπαφῆς μου μὲ τὸν Σερβικὸν λαὸν ἐσχημάτισα ἐν τοσοῦτῳ τὴν ἀντίληψιν ὅτι πρόκειται διὰ λαὸν ἐξαιρετικῶς

1. Ὁ δρ. Τρινιενκόρσκυ ἀνώτατος ἀξιωματοῦχος τοῦ ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν τοῦ Βελιγραδίου μετέσχε κατὰ τὰς πληροφορίες μας καὶ τῆς ἐν Παρισίοις ἀντιπροσωπείας τοῦ Τίτο κατὰ τὴν Συνδιάσκεψιν Εἰρήνης.

ἀπλοὺν τοὺς τρόπους καὶ ἀξιαγάπητον, πλήρη δηλαδή καλοκαγάθου φυσικότητος, τὸν ὁποῖον ὅμως οἱ ἰθύνοντες συστηματικῶς δηλητηριάζουν καλλιεργοῦντες παρ' αὐτῷ ἄσπονδον ἐχθρότητα κατὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ἐνῶ ἀντιθέτως ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς κατὰ τὴν προ-Τιτοϊκὴν τουλάχιστον ἐποχὴν ὡς μηδέποτε ἀκούσας τι οὔτε ἐν τῷ Σχολείῳ οὔτε ἐκ τοῦ Τύπου κατὰ τῶν Σέρβων συνήθισε νὰ θεωρῆ τοὺτους φίλους καὶ συμμάχους.

Πράγματι ὁ Σερβικὸς λαὸς ἐδιδάσκετο εἰς τὰ σχολεῖα στοιχειώδη Σερβικὴν ἱστορίαν, ἀρχίζουσιν περίπου, ὡς ἐξῆς : «Κατήλθομεν ἐκ Γαλικίας πρὸ 1000 ἐτῶν καὶ ἐγκατεστάθημεν εἰς τὸν χῶρον μεταξὺ τοῦ ποταμοῦ Δραύου ἀπὸ βορρᾶ καὶ τῆς Θεσσαλίας πρὸς νότον, τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης ἀπὸ δυσμῶν καὶ τοῦ ποταμοῦ Νέστου ἀπὸ Ἀνατολῶν κλπ.» ἔκτοτε δὲ ὁμιλεῖ περὶ «ἀλυτρώτων Σερβικῶν χωρῶν» (νεοσλομπόντινε σρίμπσκε ζέμλιε) δι' ἐκείνας ποῦ εὐρίσκονται ἔξω τῶν Γιουγκοσλαβικῶν συνόρων. Ἄλλαχού ἀναφερομένη εἰς τοὺς ἱστορικοὺς ἐχθροὺς τοῦ Σερβισμοῦ ὀνομάζει ὡς τοιοῦτους : τοὺς Αὐστριακοὺς, Μαγυάρους, Βουλγάρους καὶ τοὺς Ἑλληνας μὲ τὴν διαστολὴν ὅτι ἐνῶ οἱ ἄλλοι εἶναι μόνον «ὕλικοι» ἐχθροί, οἱ Ἑλληνες ἦσαν καὶ «ψυχικοί» δηλαδή ἐπικίνδυνοι ὄχι μόνον διὰ τὰς ὕλικας φθορὰς ἀλλὰ καὶ τὴν ψυχικὴν ἀφομοίωσιν.

Ἡ κατὰ τῶν Ἑλλήνων τοῦ Βυζαντίου ἐχθρότης ὡς τι φυσικὸν ἀκολούθημα μετεφέρθη καὶ εἰς τοὺς συγχρόνους Ἑλληνας.

Οὕτω διεκτραγωδεῖται περαιτέρω ἢ δῆθεν Ἑλληνικὴ προδοσία τοῦ 1915, ἀργότερον δὲ οὐδὲν ἀναφέρεται διὰ τὴν Ἑλληνικὴν συμμετοχὴν εἰς τὴν ἐπίθεσιν τοῦ Σεπτεμβρίου 1918 ἐν τῷ Μακεδονικῷ Μετώπῳ, ἥτις καὶ ἐπέφερε τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Γιουγκοσλαβίας. Ἐνῶ ἡ συμμετοχὴ ἀκριβῶς τῶν 10 Ἑλληνικῶν Μεραρχιῶν παρέσχε τὴν ἀπαιτουμένην ὑπεροπλίαν καὶ ἐπομένως τὴν δυνατότητα εἰς τὸ Ἀνώτατον Συμμαχικὸν Συμ-

βούλιον νὰ ἀποφασίσῃ τὴν ἐπίθεσιν ἐκείνην. [Wie es wirklich war im obersten kriegsrat : Peter Right, 1919, Γραμματέως τοῦ Ἐνωτ. Συμ. Συμβουλίου]. Ἡ ἐπίθεσις δὲ ἀκριβῶς αὐτὴ ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς Σέρβους νὰ καταλάβουν στρατιωτικῶς τὴν Βοσνίαν καὶ Κροατίαν καὶ νὰ δημιουργήσουν τὴν μεγάλην Γιουγκοσλαυίαν ἐνῶ οἱ Ἕλληνες μὴ εὐτυχήσαντες νὰ καταλάβωμεν μετὰ τῶν Συμμάχων προηγουμένως τὰ ἐπίδικα ἐδάφη ἠναγκάσθημεν νὰ ἀποδυσθῶμεν εἰς νέον πόλεμον μόνοι ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ διὰ τὴν ἐπιβολὴν τῆς συνθήκης Εἰρήνης.

Οὔτε ἀναφέρει κἄν ὡς συμμάχους τοὺς Ἕλληνας ἢ Σερβικὴ αὐτὴ στοιχειώδης ἱστορία, ἐνῶ ἀναγράφει τοὺς Βραζιλιανούς π. χ. τοὺς Πορτογάλλους κ.λ.π.

Πέραν τούτων ἦτο ἀντιληπτὴ ὡς διάχυτος ἡ ἀνθελληνικὴ προπαγάνδα εἰς παντοίας ἄλλας ἐκδηλώσεις τῆς ἐθνικῆς ζωῆς ἐν Σερβίᾳ.

Τὸ βιβλίον ὅθεν τοῦ δρ. Τρινιεγκόρσκυ γραφὲν τὸ 1938 ἦτο συνέχεια καὶ ἐπέκτασις τῆς ἀνθελληνικῆς προπαγάνδας, ἀπὸ τὴν ὁποίαν οὐδὲ κατὰ κεραίαν ἐκφεύγει ὁ Τίτο συνεχίζων τὴν αὐτὴν πολιτικὴν τοῦ Σερβικοῦ Ἰμπεριαλισμοῦ κατὰ τρόπον αὐτονόητον καὶ φυσικόν διὰ τοὺς εἰδότας πλὴν τελείως ἄγνωστον διὰ τὸν Ἕλληνικὸν λαόν, ὅστις παραμένων ἐν πλήρει ἀγνοίᾳ τῆς πραγματικότητος περιπίπτει ἀπὸ ἐκπλήξεως εἰς ἔκπληξιν φανταζόμενος ἴσως ἔτι καὶ σήμερον ὅτι εὐθὺς ὡς ἡ κομμουνιστικὴ ἐπιρροὴ ἐκλείψῃ θὰ συνεκλείψῃ καὶ τὸ ἀνθελληνικὸν μέρος τῶν Γιουγκοσλαύων.

Ἴδου διατὶ συνεφωνήσαμεν καὶ ἡμεῖς ὅτι ἡ μετάφρασις τοῦ συνοψίζοντος τὴν Γιουγκοσλαυϊκὴν προπαγάνδαν βιβλίου τούτου ἐπιβάλλεται καὶ ὅτι ἡ διάδοσις του ἀποτελεῖ ἐθνικὸν καθήκον.

Χαρακτηριστικὸν εἶναι ὅτι κατὰ τὰς συζητήσεις ἐπὶ τῶν Γιουγκοσλαυϊκῶν διεκδικήσεων εἰς τὰς διαπραγματεύσεις εἰρή-

νης μετὰ τῆς Ἰταλίας (Ζητήματα Ἰστρίας, Τεργέστης) καὶ Αὐστρίας (Καρινθία καὶ Στυρία) ὁ Τίτο ἐχρησιμοποίησε τὰ αὐτὰ ἀκριβῶς ἐπιχειρήματα ὡς τὰ ἀναγράφει ἐν τῷ παρόντι βιβλίῳ ὁ δρ. Τρινιεγκόρσκυ ἤτοι ἡ μοναρχικὴ Γιουγκοσλαυία. Πρόδηλος ὅθεν εἶναι ἡ σκοπιμότης νὰ γίνουν εὐρύτερον παρ' ἡμῖν γνωσταὶ ἐν τῷ συνόλῳ αἱ Γιουγκοσλαυικαὶ βλέψεις, αἱ καθορίζουσαι τὰς σχέσεις τῶν Γιουγκοσλαύων μετὰ τῶν ἄλλων γειτόνων των. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον οὐδὲν περιεκόπη ἐκ τοῦ βιβλίου, δημοσιευομένου ἐν τῷ συνόλῳ του καὶ ὡς ἔχει. ¹

* * *

Ἄναγράψαντες ἀνωτέρω διὰ τὴν Ἑλληνικὴν προδοσίαν τοῦ 1915, ὡς θεωροῦν οἱ Σέρβοι τὴν Ἑλληνικὴν οὐδετερότητα, ὅταν οἱ Βούλγαροι ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν Γερμανῶν καὶ Αὐστριακῶν ἐπετέθησαν (Ὀκτώβριος 1915) κατὰ τῶν Σέρβων, δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ ἀναφέρωμεν μερικὰ ἱστορικῶς παραδεδεγμένα στοιχεῖα. Καὶ ταῦτα ἀσχέτως πρὸς τὰ : 1) τὸ τυπικὸν ζήτημα τοῦ ἂν ἐδημιουργήθη ὄντως περίπτωσις *Casus foederis* τῆς Συνθήκης, 2) ὅτι ἡ ἐπέμβασις τῆς Ἑλλάδος ὑπὲρ τῆς Σερβίας

1. Τὰ χρησιμοποιούμενα ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ἐπιχειρήματα πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ ὅτι ἡ Μακεδονία εἶναι Σλαυικὴ εἶναι τόσο σαθρὰ ὥστε ὁ Ἕλλην ἀναγνώστης ἴσως δὲν θὰ εἶχεν ἀνάγκην τῆς ἀνασκευῆς των.

Ἐν τοῦτοις πρὸς ὑποβοήθησιν τοῦ ἀναγνώστου τῶν Σλαυικῶν αὐτῶν ἀπόψεων, αἵτινες πρέπει νὰ γίνουν γνωσταί, παρεθέσαμεν εἰς ὑποσημειώσεις πληροφορίας καὶ ἱστορικὰ στοιχεῖα κατὰ τὰ σπουδαιότερα σημεῖα τοῦ ἀφορῶντος τὴν Ἑλλάδα μέρους τῆς συγγραφῆς ὥστε νὰ ἀποκαθίσταται ἡ ἀλήθεια.

Ἐπίσης προετάξαμεν τὸ σχετικὸν μὲ τὴν Ἑλλάδα κεφάλαιον τῆς συγγραφῆς, ὡς κυρίως ἐνδιαφέρον ἡμᾶς, ἐνῶ ὁ συγγραφεὺς τὸ κεφάλαιον τοῦτο ἀναγράφει μετὰ τῶν τελευταίων καὶ ἀκριβῶς μετὰ τὴν Ρουμανίαν.

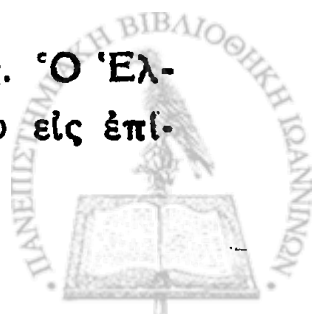
τότε θά ἐπέφερον αὐτομάτως τὴν εἴσοδόν της εἰς τὸν Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον, ὃν δὲν ἀφεώρα ἡ Συνθήκη ἐκείνη, καὶ 3) ὅτι τὸ ἔκπαλαι ἀνεγνωρισμένον εἰς τὸν Σύμμαχον δικαίωμα νὰ τὸν συμβουλευέται ὁ ἕτερος Σύμμαχος πρὶν δημιουργηθῆ ἡ πολεμικὴ κατάστασις παρεγνωρίσθη ἀπὸ τὴν Σερβίαν, ἡ ὁποία καθ' ὅ ὑποστηριζομένη ὑπὸ Μεγάλων Δυνάμεων ἐν τῇ ἀρχικῇ διενέξει της μὲ τὴν Αὐστρίαν, μετὰ τούτων καὶ μόνων ὡς συμβούλων ἐκανόνιζε τὴν πολιτικὴν της.

Τὰ ἱστορικὰ δὲ στοιχεῖα ποὺ θέλομεν νὰ ἀναφέρωμεν εἶναι τὰ ἑξῆς :

α) Ὁ ἐπιστρατευθεὶς τὸν Σεπτέμβριον 1915 Ἑλληνικὸς Στρατὸς ἠχρήστευσεν ἀκίνητοποιήσας ἀπέναντί του τὸ ἡμισυ ἀκριβῶς τοῦ Βουλγαρικοῦ στρατοῦ. Πράγματι ἐκ τῶν 12 Βουλγαρικῶν Μεραρχιῶν μόνον αἱ 6 ἐπετέθησαν κατὰ τῆς Σερβίας ἐνῶ αἱ ἄλλαι 6 ἔμειναν κλιμακωμέναι εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Βουλγαρίας διὰ τὴν περίπτωσιν Ἑλληνικῆς ἐπιθέσεως. Αἱ 6 δὲ αὐταὶ Βουλγαρικαὶ Μεραρχίαι, τῶν 24 ταγμάτων ἐκάστη, ἰσοφάριζον ὅλον τὸν τότε Ἑλληνικὸν στρατὸν (ἡ Ἑλληνικὴ Μεραρχία ἀπετελεῖτο ἀπὸ 9 τάγματα). Ἦτοι : Ἑλληνικὸς στρατὸς 15 Μεραρχίαι πρὸς 9 τάγματα ἴσον 135 τάγματα ἐν ὅλῳ, 6 Βουλγαρικαὶ Μεραρχίαι πρὸς 24 τάγματα ἴσον 144 περίπου τάγματα.

β) Τὸν Δεκέμβριον 1912 κατὰ τὸν Βαλκανικὸν πόλεμον ἡ Σερβία συνήψεν ἀνακωχὴν μὲ τὴν Τουρκίαν. ἐκ τούτου δὲ ἠλευθέρωθη ὁ Τουρκικὸς στρατὸς τῆς περιφέρειας Μοναστηρίου ὑπὸ τὸν Τζαβὴτ πασᾶν, ὅστις διὰ Κορυτσᾶς κατελθὼν εἰς Ἰωάννινα ἐδημιούργησε κρίσιν εἰς τὸ ἐκεῖ Ἑλληνικὸν μέτωπον, τὴν ὁποίαν μὲ μεγάλας θυσίας καὶ προσπάθειαν ὑπερενίκησαν τότε οἱ Ἕλληνας, οἵτινες συνέχιζον τὸν πόλεμον.

γ) Ἰούνιος—Ἰούλιος 1913—Βουλγαρικὸς πόλεμος. Ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς ἐρρίφθη δι' ὅλων τῶν δυνάμεων του εἰς ἐπί-

θεσιν κατά τῶν Βουλγάρων ὅταν οἱ σύμμαχοι Σέρβοι ὑποστάν-
τες μεγάλην Βουλγαρικήν ἐπίθεσιν εἰς τὸ Κριβολάκ ἀπέστειλαν
ἐκκλήσεις βοηθείας εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Στρατηγεῖον.

Οἱ Σέρβοι ὅμως εἰς ἀνταπόδοσιν ἐσταμάτησαν τὸν πόλε-
μον εἰς τὸ Τσάρεβο Σέλο μετὰ 15θήμεραν ἐγκαταλείψαντες μό-
νον τὸν ὀλιγάριθμον τότε Ἑλληνικὸν Στρατόν. Ἀποτέλεσμα
τούτου ἦτο νὰ συγκεντρώσουν μεγάλας δυνάμεις οἱ Βούλγα-
ροι κατά τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ.

Ἀπὸ τὴν δημιουργηθεῖσαν δὲ ὀξυτάτην κρίσιν ἐξῆλθε νι-
κηφόρος ὁ Ἑλληνικὸς Στρατὸς ἀγωνισθεὶς ἐπὶ ἕν ὀλόκληρον
15θήμερον χάρις εἰς τὴν σιδηρᾶν προσωπικότητα τοῦ Ἀρχιστρα-
τήγου βασιλέως Κωνσταντίνου καὶ τὴν ὑπέροχον μαχητικότητα
τοῦ Ἑλληνοῦ ἀξιωματικοῦ καὶ πολεμιστοῦ.

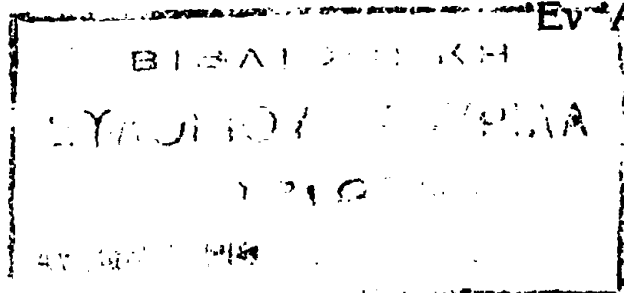
δ) Μετὰ τὸν βουλγαρικὸν πόλεμον τοῦ 1913 ὅποτε ἠπει-
λήθη τρίτος πόλεμος μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας ἡ σύμμα-
χος Σερβία συνεβούλευσεν ἐπιμόνως νὰ ἀποφύγωμεν τρίτον
πόλεμον ὑποχωροῦντες βεβαίως εἰς τὰς ἀξιώσεις τῶν Τούρκων
ἐπὶ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου Πελάγους.

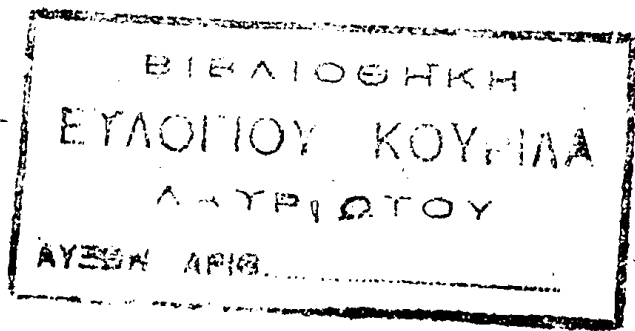
Τὸ συμπέρασμα ἐκ τῶν ἱστορικῶν τούτων περιστατικῶν
εἶναι τόσον σαφές ὥστε οἱ Ἕλληνες νὰ εἶναι ὑπερήφανοι ὅτι
ἐγκατελείφθησαν ὑπὸ τῶν Συμμάχων ἐνῶ δὲν ἐγκατέλειψαν
ποτέ Σύμμαχον, οὐδέ παρέβησαν τὸν λόγον των.

Βεβαίως ἡ ἀναμόχλευσις αὕτη τῶν παθῶν, ὡς γίνεται
διὰ τῶν κακῶν τούτων ἀναμνήσεων ἴσως κριθῆ ὡς ἄσκοπος
καὶ ἀσύμφορος. Ἄν ὅμως αὐτὰ εἶναι ἄσκοπα καὶ ἀσύμφορα
δὲν βλέπομεν πῶς, ἡ ἐμπέδωσις τῶν ἱστορικῶν πλανῶν καὶ
ἡ διαστρέβλωσις τῆς Ἱστορίας εἰς βᾶρος τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ
στιγματιζομένου μάλιστα μὲ φοβερὰν κηλῖδα ὡς ἀτίμου συμ-
μάχου, εἶναι ὀλιγώτερον ἀσύμφορος εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 22 Δεκεμβρίου 1948

ΔΗΜ. ΠΟΛΥΖΟΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ

Καί ἡμεῖς ὀφείλομεν νά μιμηθῶμεν τὰ ἄλλα Ἕθνη

Καίτοι ἡ φυσική αὔξεις (γεννήσεις) τοῦ ἔθνους μας εἶναι ἱκανοποιητική καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν Γιουγκοσλαύων ταχέως αὐξάνει πρέπει νά ἔχωμεν ὑπ' ὄψει ὅτι εἴμεθα ἀκόμη μικρὸν ἔθνος καὶ ὅτι περιβαλλόμεθα πανταχόθεν ὑπὸ γειτόνων, οἵτινες εἶναι ἐξίσου ἰσχυρᾶς φυσικῆς ἀναπτύξεως καὶ ἐπὶ πλέον ἔχουν ἀξιόλογον σφριγὸς οἰκονομικῆς καὶ πολιτιστικῆς ἐπεκτάσεως, τὸ ὁποῖον σήμερον ἐνισχύεται τὰ μάλιστα ἐκ τοῦ κυριαρχοῦντος ἐθνικιστικοῦ πνεύματος.

Δι' ἡμᾶς πᾶν τμήμα ὁμοεθνῶν μας εἶναι πολύτιμον.... Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν καὶ τὴν ἔνωσιν ἐπέστη ἡ ὥρα νά σταματήσωμεν τὴν αἱμορραγίαν τοῦ νά τρέφωμεν μεγάλα ἔθνη. Ἐὰν κατὰ τοὺς λόγους ἐνὸς κυβερνήτου μεγάλου ἔθνους ἡ ἐπικοινωνία μέσῳ τῶν αἰῶνων ὑπῆρξε μέσον πρὸς διάδοσιν τοῦ πολιτισμοῦ τῶν μᾶλλον προηγμένων, τότε ἀντιστοίχως οἱ ὁμοεθνεῖς μας εἰς τὴν Κεντρικὴν Εὐρώπην, τὰς Παραδουναβείους καὶ τὰς Βαλκανικὰς χώρας ὑπῆρξαν πράγματι τὸ ὑλικὸν διὰ τὴν φυσικὴν ἀνανέωσιν τῶν ἄλλων ἔθνῶν. Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἀπέμειναν περὶ τὰ δύο καὶ ἡμισυ ἑκατομμύρια ὁμοεθνῶν μας ἐκτὸς τῶν συνόρων, ἐκ τούτων δὲ πλέον τοῦ ἐνὸς ἑκατομμυρίου συνιστοῦν Γιουγκοσλανικὰς μειονότητες. Ἐπιθυμοῦμεν ὅπως τὸ τμήμα τοῦτο τοῦ ἔθνους, τὸ πέραν τῶν συνόρων παύσῃ νά τρέφῃ διὰ τοῦ αἵματός του ἄλλους λαοὺς καὶ δι' αὐτὸ πρέπει νά συντρέξωμεν αὐτὸ εἰς τὸν περὶ ἐθνικῆς ὑποστάσεως ἀγῶνά του.

Ἡ ἀνάπτυξις ἐξτρεμιστικῶν τάσεων καὶ ἡ κατάπτωσις τοῦ πνεύματος τῆς ἐν ἀμοιβαίᾳ κατανοήσει διατηρήσεως τῆς διεθνοῦς ἀσφαλείας ἐπεδείνωσε γενικῶς τὴν θέσιν τῶν ἐθνικῶν μειονοτήτων.

Μειονότης ὄθεν, ἥτις σήμερον δὲν εὐρίσκει ἐνίσχυσιν ἀπὸ τὸ ὄμαιμον Κράτος, εἶναι ἀνίσχυρος. Εἰς τὴν διεθνῇ πολιτικῇ εἶναι παραδεκτὴ διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῶν μειονοτήτων ἡ ἀρχὴ τῆς ἀμοιβαιότητος καὶ πολλαὶ μειονότητες διασφαλίζονται ἤδη διὰ συμφωνιῶν με-

ταξὺ τῶν ἐνδιαφερομένων Κρατῶν. Ἄλλ' ἡ πολιτικὴ αὐτὴ τότε μόνον ἀποφέρει ἀποτελέσματα ὅταν τὸ Κράτος—μήτηρ τῆς μειονότητος φροντίζῃ διὰ τὴν τύχην τῶν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν τέκνων του.

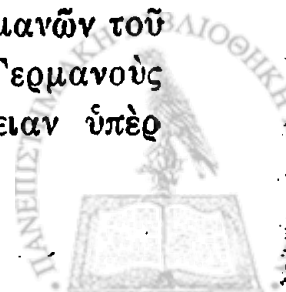
Τὸ Ἔθνος μας ἂν καὶ διὰ μακροχρονίων ἀγῶνων ἀπέδειξε πόσον εἰξεύρει νὰ ἐκτιμᾷ τὴν καταγωγὴν του, τὴν ἐθνικὴν τιμὴν καὶ ὑπερηφάνειάν του, ἂν καὶ σήμερον συμπάσῃ μετὰ τῶν ὁμοεθνῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ εἶναι διατεθειμένον τὸ ἐφ' ἑαυτὸ νὰ πράξῃ τὸ πᾶν, ἐν τούτοις ὡς ἐθνικὴ συγκρότησις καὶ Κράτος δὲν ἐφρόντισεν ἄρκετὰ διὰ τὰς μειονότητας τοῦ ἐξωτερικοῦ. Δὲν παρατάσσομεν σήμερον διὰ τοιοῦτο ἔργον οὔτε τὰ ἀπαραίτητα μέσα, οὔτε τοὺς ἐπιστημονικοὺς καὶ δημοσιογραφικοὺς ὀργανισμοὺς. Ὁ τύπος μας συνήθως ἀντιπαρέρχεται τὰ προβλήματα αὐτὰ καὶ οἱ πολιτικοὶ μας δὲν τὰ ἐνθυμοῦνται.

Εἴμεθα ἔκπαλαι εἰθισμένοι νὰ θεωροῦμεν ὅτι τοὺς διεθνεῖς ἀγῶνας καὶ τοὺς ἀνταγωνισμοὺς κρίνει ἡ φυσικὴ ῥώμη καὶ δὲν ἀποδίδομεν εἰς τὴν προπαγάνδαν τὴν σπουδαιότητα, ἡ ὁποία τῆς ἐμπρέπει καὶ τὴν ὁποίαν ἀποδίδουν οἱ ἄλλοι λαοί.

Ἄν ἀρχίσωμεν ἀπὸ τοὺς Γερμανούς, οὗτοι εἶναι γνωστοὶ εἰς ὅλον τὸν κόσμον διὰ τὰς ἐπιτυχεῖς μεθόδους τῶν προπαγάνδας. Εἰς τὴν Στουτγάρτην ὑφίστανται εἰδικὰ Ἰνστιτοῦτα «διὰ τοὺς Γερμανοὺς τοῦ ἐξωτερικοῦ», τὰ ὁποῖα προφανῶς καθοδηγοῦν τοὺς Γερμανοὺς τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰς τὴν ἐκπαιδευτικὴν καὶ πολιτικὴν ζωὴν των. Τὰ Ἰνστιτοῦτα στηρίζονται εἰς τὰς σημαντικωτέρας Γερμανικὰς προσωπικότητας τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ἐπὶ τῆς μερίμνης διὰ τὰς μειονότητας ὑφίσταται εἰς τὴν Γερμανίαν εἰδικὴ ὑπηρεσία ὡς καὶ ὀργανώσεις, ἐπιστημονικὰ Ἰνστιτοῦτα καὶ τύπος. Αἱ ἐντολαὶ των εἶναι κατανεμημένα κατὰ εἶδος ἐργασίας καὶ κατὰ χώρας, ὅπου ζῶσι Γερμανικαὶ μειονότητες. Ἡ Στουτγάρτη ἀνεκηρύχθη ὡς πόλις διὰ τοὺς Γερμανοὺς τοῦ ἐξωτερικοῦ. Τὸ Μόναχον καὶ ἡ Αειψία παρέχουν τὰς ἐπιστημονικὰς ἐρεῦνας.

Ἡ Βρατισλάβα (Μπρεσλάου) εἶναι τὸ κέντρον τῆς οἰκονομικῆς ἐξαπλώσεως πρὸς Νοτιοανατολάς. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν διοργανῶνται μουσικαὶ ἑορταὶ καὶ γυμναστικαὶ ἐπιδείξεις, εἰς τὰς ὁποίας μετέχουν Γερμανικαὶ μειονότητες ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον.

Διὰ τὰ αἰσθήματα καὶ τὴν ἐθνικὴν συνείδησιν τῶν Γερμανῶν τοῦ Ἐξωτερικοῦ εἶναι ἐπιφορτισμένος ὁ «Σύλλογος διὰ τοὺς Γερμανοὺς τοῦ Ἐξωτερικοῦ», ὅστις ἐνισχύει καὶ ὑλικῶς πᾶσαν ἐνέργειαν ὑπὲρ

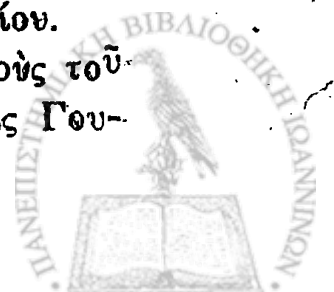
τῶν Γερμανῶν τοῦ Ἐξωτερικοῦ. Μετὰ τὴν ἔνωσιν τῆς Αὐστρίας ἡ Γερμανία ἐπεξέτεινε τὴν ὀργάνωσιν ταύτην μὲ τὴν συγγενῆ «Südmark», ἣτις εἶναι γνωστὴ ἐκ τῆς δράσεώς της διὰ τὴν ἐπέκτασιν τοῦ γερμανισμοῦ εἰς τὴν Νότιο - Ἀνατολικὴν Εὐρώπην. Τὸ Ἐθνικοσοσια-

Αἱ σημειούμεναι διὰ μελανοῦ χρώματος περιοχαὶ δεικνύουν τὰς κατὰ τὴν ἄποψιν τοῦ Γιουγκοσλαύου Συγγραφέως κατοικουμένας ὑπὸ Γιουγκοσλαύων. Ἐπίσης παρατίθεται ὁ ἀριθμὸς τούτων.

λιστικὸν κόμμα ἔχει εἰδικὸν τμήμα διὰ τοὺς Γερμανοὺς τοῦ ἐξωτερικοῦ. Εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐξωτερικῶν ὑπάρχει θέσις ὑφυπουργοῦ, ὅστις μεριμᾷ διὰ τοὺς Γερμανοὺς τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ ὅστις ἔχει δικαίωμα νὰ παρίσταται εἰς τὰς συνεδριάσεις τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου.

Ἐξ ἄλλου ὁ «Σύνδεσμος διὰ τοὺς καθολικοὺς Γερμανοὺς τοῦ Ἐξωτερικοῦ» καὶ ὁ σύνδεσμος τῶν διαμαρτυρομένων «Ἐνωσις Γου-

σταῦος Ἀδόλφος» ἐφορεύουν ἐπὶ τῶν ζητημάτων τῶν ὁμοεθνῶν των εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν σχετικῶς μὲ τὰ θρησκευτικὰ καὶ γενικώτερον τὰ ἠθοπλαστικὰ ζητήματα.

Ἐπίσης ἡ Ἰταλικὴ Ἑταιρεία «Dante Alighieri» ἐργάζεται ἤδη ἀπὸ 50ετίας ἀναμέσον τῶν Ἰταλῶν τοῦ Ἐξωτερικοῦ. Προπολεμικῶς οἱ Ἰταλοί εἰς τὴν περιοχὴν τῶν Ἰουλιανῶν Ἀλπεων διέθετον τὸν σύλλογον «Lega Nazionale», εἰς τὴν θέσιν τῆς ὁποίας μετὰ τὴν κατάληψιν ἰδρύθη ἡ «Italia Redenta» μὲ ἀποστολὴν τὴν διάδοσιν τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης εἰς τοὺς Σλοβενικοὺς πληθυσμούς.

Ἀκόμη καὶ αὐτὴ ἡ Γαλλία, ἣς τὰ τέκνα αἰσθάνονται ἑαυτὰ ἀρκούντως διησφαλισμένα καὶ μὲ μόνον τὸν πολιτισμὸν καὶ τὸ κῦρος τοῦ μεγάλου Γαλλικοῦ Ἔθνους, ἤρχισε νὰ φροντίζῃ διὰ τοὺς ἔκτος τῶν ὁρίων της Γάλλους καὶ ὠργάνωσε τὴν «Hors France».

Οἱ Τσεχοσλοβάκοι ἐξ ἄλλου ἐορτάζουν κατ' ἔτος τὴν «Ἡμέραν τοῦ Μάζαρικ» ἀφιερωμένην εἰς τοὺς ἀδελφούς τοῦ ἔξωτερικοῦ. Διὰ τὰς ἀνάγκας τούτων εἶναι ἐπιφορτισμένοι δύο μεγάλαι ὀργανώσεις. Τὰ Κρατικὰ Ἰδρύματα «Ζαχρανίτσκι οὐστάβ» καὶ «Ναρόντι ράντα Τσεχοσλοβένκα».

Οἱ Πολωνοὶ διαθέτουν τὴν Κρατικὴν «Σβιατόβσκι σταζέκ Πολόκεβ ζ ζαγκράνιτσου» καὶ οἱ Μαγυάροι ἴδρυσαν ἰνστιτοῦτον μειονοτήτων εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Βουδαπέστης. Ὁ ὑφυπουργὸς Πιασέτσκι δι' εἰδικῶν διαλέξεων διὰ τοὺς Πολωνοὺς τοῦ ἔξωτερικοῦ προσέκαλεσε τοὺς ὁμοεθνεῖς του νὰ ἐνισχύσουν τὰ ἐνωτικὰ αἰσθήματα τῶν Πολωνῶν τῶν πέραν τῶν συνόρων καὶ νὰ ἐπικουρήσουν ἠθικῶς καὶ ὕλικῶς.

Μήπως ἐπέστη ἡ στιγμή νὰ θέσωμεν καὶ ἡμεῖς οἱ Γιουγκοσλαῦοι εἰς ἑαυτοὺς τὸ ζήτημα ; Τὶ κάνομεν ἡμεῖς, τὶ ἐπράξαμεν διὰ τοὺς ὁμαίμους ἀδελφούς, οἱ ὁποῖοι μαζύ μας διαφυλάττουν τὴν ἐθνικὴν ἐνότητα καὶ τὴν ἐθνικὴν ὑπαρξιν ; Δὲν εἶναι ἀρκετὴ ἡ Κρατικὴ προσπάθεια ἢ ἐπιδιώκουσα τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ἐθνικῆς ὑποστάσεως τῶν ἐν τῷ ἔξωτερικῷ ἀδελφῶν μας διὰ χωριστῶν συνεννοήσεων καὶ ἐκπαιδευτικῶν συμφωνιῶν, ὀφείλομεν ὀλόκληρον τὸ Ἔθνος νὰ ἐνδιαφεροῦμεν διὰ τὸ πρόβλημα αὐτό.

Ἐν Βελιγραδίῳ Βίδοβ ντάν ' 1938

1. Ἡ Ἐπέτειος τῆς συγκροτήσεως τῆς Γιουγκοσλαυίας.

ΠΟΣΟΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΥΟΙ

*Εν Γιουγκοσλαβία (άνευ τῶν ἐθνικῶν μειονοτήτων)	13.712.000
*Ἐκτὸς τῶν ὁρίων τῆς Γιουγκοσλαβίας	2.524.300
	16.236.300

Γιουγκοσλαβικαὶ μειονότητες εἰς τὴν ξένην 1.410.800

*Εν Ἰταλίᾳ :	650.000	ἐν Ρουμανίᾳ :	70.000
» Ἑλλάδι :	250.000	» Ἀλβανίᾳ :	60.000
» Γερμανίᾳ :	170.000	» Τσεχοσλοβακίᾳ :	3.100
» Οὐγγαρία :	165.000	» Ῥωσσίᾳ :	2 700
» Τουρκίᾳ :	100.000		

Γιουγκοσλαῦοι μετανάσται 1.113.500

Ἄμερική

Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι	800.000
Καναδά	30.000
Κεντρῶα Ἀμερική	4.000
Ἀργεντινὴ	100.000
Βραζιλία	30.000
Χιλὴ	16.000
Λοιπὰ Ν. Ἀμερικ. Κράτη	20.000

Ἀσία

Περσία	2.000
Αὐστραλία καὶ Ν. Ζηλανδία	15.000

Εὐρώπη

Γερμανία	50.000
Γαλλία	35.000
Βέλγιον	6.500
Τσεχοσλοβακία	6.000
Ὁλλανδία	2.500

Ἀφρική

Αἴγυπτος	4.000
Ν. Ἀφρ. Ἐνωσις	2.500

ΟΙ Γιουγκοσλαῦοι ἐν Ἑλλάδι (250.000)

«Τὴν ἐθνικὴν καὶ γεωπολιτικὴν σπουδαιότητα τῆς Νοτίου Σερβίας προσδιορίζει αὐτὴ αὐτὴ ἢ γεωγραφικὴ θέσις της εἰς τὸ νότιον τμήμα τῶν κοιλάδων Μοράβα—Ἄξιου. Αὕτη μετὰ τῆς βορείου Σερβίας ἢ Σουμαδιάς τόσον φυσικῶς, συγκοινωνιακῶς καὶ οἰκονομικῶς ὅσον καὶ ἀπὸ ἀπόψεως πολιτισμοῦ, ὡς καὶ ἐθνικῶς καὶ ἱστορικῶς ἀποτελεῖ ἐν ἐνιαίον γεωγραφικὸν σύνολον. Καὶ ὅμως παρὰ τὴν ἰσχυρὰν φυσικῶς καὶ γεωγραφικῶς θέσιν ὡς καὶ τὴν μεγάλην σπουδαιότητα ἀπὸ ἀπόψεως συγκοινωνιο—οἰκονομικῆς καὶ πολιτικῆς ὡς καὶ ἱστορικῆς καὶ γεωγραφικῆς ἡ Νοτία Σερβία (Σημείωσις μεταφραστοῦ: οὕτως ἀποκαλοῦν οἱ Σέρβοι ὅλην τὴν ὑπὸ Σερβικὴν Κυριαρχίαν Μακεδονίαν) ὡς ἐνιαῖον σύνολον μετὰ τοῦ συνόλου τῶν περιοχῶν τοῦ ἄξονος Μοράβα - Ἄξιου, ὅπου ὁ πυρὴν τῶν Σκοπίων ἐνώνει τὸν πυλῶνα τοῦ Βελιγραδίου μετ' ἐκείνου τῆς Θεσσαλονίκης, ἀπεκόπη ἀκριβῶς κατὰ τὸ φυσικὸν τέμα της πρὸς Νότον τὸ καὶ σπουδαιότερον δηλαδή, κατὰ τὴν κυρίαν ἀρτηρίαν. Μὲ τὴν παράδοξον δηλαδή, βραχὺ ἔπερ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἄξιου καὶ ἐγγὺς τῆς περιφερείας τοῦ λιμένος Θεσσαλονίκης, τοποθέτησιν τῶν Ἑλληνικῶν Συνόρων ἀπεκόπη καὶ ἐκλείσθησαν αἱ πύλαι πρὸς τὴν θάλασσαν διὰ τὴν Νότιον Σερβίαν, ἡ ὁποία περιήχθη εἰς ἀφύσικον θέσιν πολιτικο-γεωγραφικῶς μετὰ τῆς ὑπολοίπου χώρας τῶν περιοχῶν Μοράβα, Ἄξιου καὶ ἐκλήθη νὰ ἀρκεσθῆ εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν διὰ τῆς ἐλευθέρου Ζώνης τοῦ λιμένος τῆς Θεσσαλονίκης ὡς ἀναπλήρωσιν τῆς φυσικῶς δικαιουμένης ἐξόδου πρὸς τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος :» (Dr. Βογισλάβ Σ. Ῥαδοβάνοβιτς ἐπὶ τῇ 20ῃ ἡμερίᾳ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Νοτίου Σερβίας).

Κατ' ἐναέριον γραμμὴν ἀπὸ τῶν Ἑλληνικῶν Συνόρων εἰς τὸν Ἄξιον παρὰ τὴν Γευγελῆ μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἄξιου καὶ τῆς πόλεως τῆς Θεσσαλονίκης εἶναι 60 χλμ. Εἰς αὐτὴν δὲ τὴν ἕκτασιν εἶναι ἐγκατεστημένοι οἱ Γιουγκοσλαῦοι ἀπὸ 1300 ἐτῶν. ¹

1. Οἱ Σλαῦοι κατήρχοντο ὡς γεωργικοὶ ἐργάται καὶ ποιμένες ἀκριβῶς ὅπως οἱ Τούρκοι πολὺ πρὸ τῆς κατακτητικῆς ἐμφανίσεώς των προσεφέ-

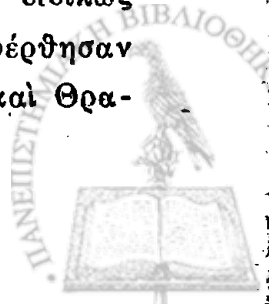

Εἰς τὴν ὑψηλοτέραν κορυφὴν τοῦ Καϊμακτσαλὰν εἰς τὰς «Πύ-
λας τῆς ἐλευθέρως καὶ ἠνωμένης Γιουγκοσλαΐας» ἴσταται μνημεῖον—
ναὸς τοῦ Βασιλέως 'Αλεξάνδρου Α' καθηγιασμένος ἀπὸ τὸν Μέγαν

ροντο ὡς ἀγροφύλακες καὶ φύλακες ἐν γένει χρησιμοποιούμενοι ἀμφοτέρω
κατ' ἔθνικα οὕτως εἶπειν ἐπαγγέλματα παρὰ τῶν Ἑλλήνων. Αὕτη δ' ἡ
ὀνομασία Σλαῦοι μὴ ἐτυμολογουμένη καὶ μὴ χρησιμοποιουμένη εἰς τὴν
ἀρχαίαν σλαυϊκὴν συγγέεται καὶ ἀλληλοαναπληροῦται μετὰ τὴν λέξιν Σκλά-
βος καὶ Σκλαβοῦνος καὶ ἡ Σλαβονία ἢ Σλοβενία μετὰ τὴν Σκλαβηνία. Οἱ
Σέρβοι δὲ ἔτι καὶ σήμερον ἄλλον λεκτικὸν ἐθνικὸν ὄρον δὲν ἔχουν παρὰ
μόνον «Σλοβένοι».

Ὡς «σκλάβοι» προσεφέροντο εἰς τοὺς γαιοκτῆμονας καὶ κτηνοτρόφους
ὡς καὶ τοὺς εὐπόρους Ἑλληνας προσελκνόμενοι ἀπὸ τὸν πολιτισμὸν τοῦ
Βυζαντινοῦ Ἑλληνισμοῦ ὡς καὶ φεύγοντες τὴν ἀθλιότητα καὶ τὴν ἀγριότητα
ἐν τῇ ὁποίᾳ ἔζων ἀνά τὰ δάση τῆς Πανονίας καὶ τοῦ Βανάτου. Ἦσαν
δ' ὡς εἰκὸς καὶ ἀνάγκιδες καὶ ἀπόλεμοι, καθ' ὃ δουλικῶς φρονήματος καὶ
διεβίουσαν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἄνευ οἰκογενείας ἢ ἐνυμφεύοντο θυγατέρας ἄλλων
παροίκων ἢ τῶν πενεστέρων ἑλληνικῶν οἰκογενειῶν. Ἀργότερον δὲ
ἤρχισε τῇ ἀδείᾳ τοῦ Αὐτοκράτορος Ἡρακλείου περὶ τὸ 620 μ. Χ. ὁμαδικὴ
διαπεραιώσις ὁμάδων Σκλαβούνων διὰ τοῦ Δουνάβεως εἰς τὰς νῦν Σερβικὰς
χώρας, ἐξ ὧν πάλιν διέρρεον κατὰ τὸν προαναφερθέντα τρόπον καὶ νοτιώ-
ναρον μέχρις αὐτῆς τῆς Πελοποννήσου.

Ἀπόδειξις τοῦ ἀπολέμου καὶ ἀνοργανώτου αὐτῶν εἶναι ὅτι οἱ Βούλ-
γαροι ἡμικεσλαυϊσμένοι ἤδη ὅταν ἐπέδραμον πολὺ βραδύτερον, κατὰ τὸν
δὸν αἰῶνα εἰς τὰς Μακεδονικὰς χώρας καὶ εὗρον Σκλαβούρους, διωργάνω-
σαν καὶ μετέδωσαν πολεμικότητα εἰς τούτους καὶ μάλιστα ὑπὸ τοὺς δρα-
στηρίους Βουλγάρους Σισμανίδας ὠργανώθη ἀργότερον τὸ βραχύβιον
βασιλεῖον τῆς Ἀχρίδος. Βάσις τοῦ βασιλείου αὐτοῦ ἦσαν οἱ διεσπαρμένοι
Σκλαβοῦνοι, οἱ ἐπήλυδες Βούλγαροι καὶ πρὸ παντὸς ἢ ἀφάνταστος τρομο-
κρατία, ἣν ἐχειρίζοντο κατὰ διαβολικὸν τρόπον, ὃν μετὰ ἀποτροπιασμῶν
διεκτραγωδοῦν οἱ Βυζαντινοὶ χρονογράφοι. Οἱ κατὰ περιόδους περιερχό-
μενοι ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τῶν Ἑλληνικῶν πληθυσμοῦ καθ' ὅσον μέρος δὲν κατε-
σφάζοντο ἢ μετεκινουῦντο κατὰ μάζας εἰς βορειότερα μέρη παρέμενον ὑπὸ
τὸν Σλαυϊκὸν ζυγὸν καὶ ἐν μέρει ἐξεσλαυϊζοντο. Εἰς τὴν περιοχὴν εἰδικῶς
τῆς Πρέσπας μετεφέρθησαν χιλιάδες Θεσσαλῶν καὶ ἀλλαχοῦ μετεφέρθησαν
μυριάδες Πελοποννησίων καὶ Στερεοελλαδιτῶν καὶ Μακεδόνων καὶ Θρα-

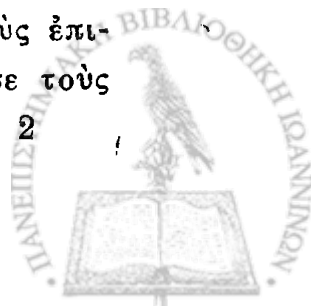
Βασιλέα και τούς εὐγενεῖς συμπολεμιστάς του μὲ τὴν ἀφιέρωσιν :
«Εἰς τοὺς ὑπερήρωάς μου, οἱ ὅποιοι ἀπτόητοι και πιστοὶ ἤνοιξαν τὰς
πύλας τῆς ἐλευθερίας και ἔπεσαν ἐνταῦθα ὡς αἰώνιοι φύλακες εἰς τὸ
κατάφλιον τῆς Πατρίδος».

κῶν. Κατὰ μίαν μόνην ἐπιδρομὴν ἀπήχθησαν 136.000 Μακεδόνες και
Θεσσαλοὶ (Songeon Histoire de la Bulgarie σ. 131). Οὕτως ἐξηγεῖται και τὸ
ὅτι τὸ Μακεδονοσλαβικὸν γλωσσικὸν ἰδίωμα μὴ προσομοιάζον πρὸς τὴν
Βουλγαρικὴν και περισσότερον ὄντως ἀποκλίνον πρὸς τὴν Σερβικὴν ἐν
τούτοις διαφέρει ριζικῶς ἀπὸ ἀμφοτέρων και πρὸ παντὸς γέμει ἀρχαίων
και μεσαιωνικῶν ἑλληνικῶν λέξεων παρεφθαρμένων μόνον κατὰ τὴν
κατάληξιν.

Ἐπὶ πλέον οὕτως ἐξηγεῖται και ἡ ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Βασιλείου
Βουλγαροκτόνου (περὶ τὰ τέλη τοῦ 10ου αἰῶνος και τὰς ἀρχὰς τοῦ ἑνδε-
κάτου) φανατικὴ προσήλωσις μαζῶν Σλαυοφώνων πληθυσμῶν εἰς τὴν
Ἑλληνικὴν πατρίδα, πρᾶγμα τὸ ὅποῖον ἐπανελήφθη και κατὰ τὸν πρόσφα-
τον Μακεδονικὸν ἀγῶνα (1904 - 1908) ὁπότε ἡ συμμετοχὴ τῶν σλαυομακε-
δόνων εἰς τὸν ἑλληνικὸν ἀγῶνα κατὰ τῶν Βουλγάρων ἦτο ὀγκώδης. Οἱ
καπετὰν Κῶτε, ἀπὸ τὴν Ρούλια, Παῦλος Ρακοβίτης, ἀπὸ τὸ Ράκοβον,
Νταλίπης, ἀπὸ τὸ Γκαμπρέσι, Βαγγέλης Στρεμπενιώτης, ἀπὸ τὸ Στρέμπε-
νον, Μητρούσης, ἀπὸ χωρίον τῶν Σερρών, Θόδωρος Σταρτσοβίτης, ἀπὸ τὸ
Στάρτσοβον, και τόσοι ἄλλοι ἦσαν διακεκριμένοι ὀπλαρχηγοὶ σωμάτων
Σλαυομακεδόνων χωρὶς νὰ γνωρίζουν οἱ ἴδιοι οὔτε λέξιν σχεδὸν ἑλληνικὴν.

Ἡ χονδροειδὴς ἄλλως τε Σερβικὴ ἀφέλεια εἶναι προφανὴς διότι
ἀξιῶνει νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ἀφ' ἧς κατῆλθον Σλαῦοι ἐξηλείφθησαν ὅλοι
οἱ κάτοικοι τῶν ἀπὸ τοῦ Δουνάβεως μέχρι Αἰγαίου χωρῶν και δὲν ἀπέ-
μεινεν οὐδεὶς. Κι' ἐπειδὴ οἱ κάτοικοι ἦσαν Ἕλληνες ἄρα ἐξωντώθησαν οἱ
Ἕλληνες παρὰ τῶν ἀπολέμων ἄλλωστε Σκλαβούνων και Σκλάβων.

Διεξήχθησαν ἀγῶνες φυλετικοὶ και μάλιστα ὀξύτατοι μεταξὺ τῶν
Ἑλλήνων και τῶν Σλαύων, ἀλλὰ πολὺ βραδύτερον και ὅπου ἐπιδραμῶν
διωργάνωσεν αὐτοὺς ὁ Βούλγαρος. Εἰς τοὺς ἀγῶνας ὅμως αὐτοὺς νικητὴς
τελικῶς ἀνεδείχθη ὁ Ἑλληνισμὸς, ὅστις διὰ τοῦ Κωνσταντίνου Ε' κατ'
ἀρχὰς και ὕστερον διὰ τοῦ Τιμισκῆ και τοῦ Βασιλείου Β' ἐξόντωσε τὰ
ὄργανωμένα Βουλγαρικὰ Κράτη και διέλυσε τὰς συμμορίας και τοὺς ἐπι-
κινδύνους πυρῆνας, ὅπου και ἂν ἦσαν και δι' ἐποικισμῶν ἐπύκνωσε τοὺς

Αὐτοὶ ἔπесαν καὶ διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος. Ἐν τούτοις μποροῦν αὐτοὶ οἱ αἰώνιοι φρουροὶ νὰ βλέπουν πῶς ζοῦν οἱ ἀδελφοὶ των κάτω τοῦ Καϊμακτσαλὰν γύρω τῆς λίμνης τοῦ Ὀστροβου, τῆς

Ἑλληνικοὺς πληθυσμούς, ἐνῶ δι' ἐξοντώσεων ἢ φυγῆς πρὸς βορρᾶν ἠραιώθησαν ριζικῶς οἱ καθαροὶ Σλαβικοὶ πληθυσμοί.

Μόνον δὲ ἀφ' ἧς ἤρχισε καμπτόμενος ἀπὸ τοὺς μακροαίωνα πολυμετώπους ἀγῶνας ὁ Ἑλληνισμὸς καὶ δὴ ἀπὸ τὸν Τουρκισμὸν, τότε εὐρόντες εὐκαιρίαν ξαναεμφανίσθησαν οἱ Βούλγαροι ὑπὸ τοὺς Βλάχους Ἀσενίδας (13ος αἰὼν) καὶ οἱ Σέρβοι ὑπὸ τοὺς Νεμάνια καὶ τὸν Ντουσιάν εἰς τὰς Ἑλληνικὰς χώρας. Ἀπόδειξις ὅμως τῆς ἀδυναμίας των ἦτο καὶ ὅτι ὑπετάγησαν ὑπὸ τῶν Τούρκων πολὺ προτοῦ πέσῃ τὸ Βυζάντιον, καίτοι γεωγραφικῶς ἀφίσταντο ἰδίᾳ οἱ Σέρβοι πολὺ περισσότερον ἢ τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος ἀπὸ τοὺς Τούρκους καὶ τὴν Ἀσιατικὴν κοιτίδα των. (Ἡ κρίνασα τὴν τύχην τῶν Σέρβων ἦττα τοῦ Κοσσυφοπεδίου ἔγινε τὸ 1389 μ. Χ.)

Δὲν εἶναι ἀνάγκη πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ἀνωτέρω νὰ προσφύγωμεν εἰς τὰς ἑλληνικὰς ἱστορικὰς πηγὰς ἢ καὶ εἰς ξένων συγγραφέων διότι παρ' αὐτοῦ τοῦ Πανσερβιστοῦ ἱστορικοῦ καὶ γεωγράφου Γιοβὰν Σβίγιτς, καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Βελιγραδίου καὶ συγγραφέως τοῦ ἔργου *La Peninsule Balkanique* (εἰς τὴν Γαλλικὴν) Paris 1918, ὃν συχνὰ ἐπικαλεῖται ὁ συγγραφεὺς, παρέχονται ἱκανὰ στοιχεῖα.

Καὶ πρῶτον ὅταν ἤρχισεν ἡ εἰσροὴ τῶν Σλαύων εἰς τὴν Ἑλληνικὴν χερσόνησον γράφει εἰς τὴν σελίδα 89 ὅτι :

«Ἡ λατινικὴ γλῶσσα ἦτο ἡ ἐπίσημος γλῶσσα εἰς τὸ βορειοδυτικὸν τμήμα τῆς Χερσονήσου βορείως τῆς γραμμῆς Ἀλέσιον (Ἀδριατικὴ), Ναϊσσός, Ρεμεσιάνα καὶ Ρατιάρια ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως. Νοτίως δὲ τῆς γραμμῆς αὐτῆς ἐπίσημος γλῶσσα ἦτο ἡ Ἑλληνικὴ, διότι αἱ Μακεδονικαὶ καὶ Θρακικαὶ φυλαὶ εἶχον μέχρι σημείου τινὸς ἐξελληνισθῆν».

Ἀλλὰ αἱ Μακεδονικαὶ φυλαὶ δὲν εἶχον ἀνάγκην ἐξελληνισμοῦ διότι ἀπλούστατα οἱ Μακεδόνες ἦσαν πάντοτε Ἕλληνες. Ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ ἐξονυχισθέντος παλαιότερον ὑπὸ τῆς ἐθνολογικῆς ἐπιστήμης ὡς αὕτη ἐξειλίχθη ἐκ συνδυασμοῦ ἰδίᾳ τῆς Ἱστορίας, τῆς Γλωσσολογίας καὶ τῆς Κεραμικῆς, προσετέθησαν τελευταίως νεώτερα τεκμήρια ἀποδεικνύοντα τελεσιδίκως τὴν Ἑλληνικότητα οὐχὶ μόνον τῶν Μακεδόνων καὶ τῶν Ἡπειρωτῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν Παιόνων καὶ τῶν Ἀγριάνων. Οὕτως ὁ Belloch (*griechische geschichte* νεώτερα ἔκδοσις Βερολῖνον 1935) ἀναγράφει «ὅτι αἱ

Μικθαῖς Πρέσπας, τῆς Λίμνης Καστορίας καὶ μέχρι τοῦ Ἀλιάκμονος καὶ πέραν, ὅπου ἡ πόλις τῶν Σερβίων, καὶ περαιτέρω πρὸς ἀνατολὰς πρὸς τὸν Ἀξιὸν καὶ τὸν Στρουμῶνα μέχρι τοῦ Νέστου, πῶς ἀπολαμ-

κοιλάδες τοῦ Ἀξιοῦ καὶ τῶν παραποτάμων του ὑπῆρξαν ἡ κοιτὶς τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους» καὶ ὅτι ἐκεῖ συνέρρευσε, κατόπιν μακροχρονίων διαδρομῶν καὶ σταθμῶν περὶ τὸ 2000 π.Χ. Ἐκεῖθεν δὲ κλάδοι τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς κατήρχοντο νοτιώτερον (εἰδικώτερον οἱ Ἀχαιοὶ καὶ ὕστερον οἱ Δωριεῖς — τὸ ἑλληνικώτερον κατὰ τὸν Ἡρόδοτον φύλον). Κατὰ τὴν ἱστορικὴν δὲ καὶ μετέπειτα ἐποχὴν ἡ Ἑλληνικότης τῶν Μακεδόνων, ἀλλὰ καὶ τῶν βορειότερον οἰκούντων Παιόνων (ἀπὸ Δοϊράνης μέχρι πέραν τῶν Σκοπίων) ὡς καὶ τῶν ἀνατολικῶς τῶν Παιόνων οἰκούντων Ἀγριάνων ἀποδεικνύεται διὰ πλείστων τεκμηρίων ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ τούτου ἱστορικοῦ, ὡς καὶ τοῦ συναδέλφου του Berne (griechische geschichte).

Ὡς πρὸς τοὺς Θραῖκας οὗτοι ὡς καὶ οἱ Ἰλλυριοὶ ἀπετέλουν συγγενικὰ στοιχεῖα πρὸς τοὺς Ἕλληνας καὶ πάντως πολὺ περισσότερον παρὰ πρὸς τοὺς μετὰ 2 1/2 χιλιοστῆρας ἐμφανισθέντας Σλαύους.

Ὡστε οἱ Σλαῦοι κατῆλθον εἰς καθαρῶς Ἑλληνικὰς χώρας τουλάχιστον Νοτίως τῆς γραμμῆς, ἣν καθορίζει ὁ Σβίγιτς. Τί ἔγιναν λοιπὸν οἱ συμπαγεῖς καὶ ὁμοιογενεῖς αὐτοὶ Ἑλληνικοὶ πληθυσμοί ;

Ἀλλὰ τὸ ὁμολογεῖ περαιτέρω ὁ Σβίγιτς εἰς τὴν σελ. 90 : «Οἱ Σλαῦοι, οἱ Γιουγκοσλαῦοι τῆς σήμερον, ἐξηπλώθησαν εἰς τὴν Χερσονήσον δι' ἀφορμῆς διεισδύσεως ἢ δι' εἰσβολῶν, ἀφομοιοῦντες ἢ ἐκδιώκοντες τὸν αὐτόχθονα πληθυσμόν... τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Χερσονήσου ἀπεκαλεῖτο ἀπὸ τοῦ VII αἰῶνος Σκλαβηνία, Σκλαβονία ἢ Σκλαβινίτσα». Ἀλλὰ Σκλαβηνία ὑπὸ τῶν προγόνων μας ὠνομάζοντο τοπικῶς ὠρισμένα περιοχὰι περιορισμένης πάντοτε ἐκτάσεως ὅπου ἐσημειοῦντο πυκνότεραι σλαυικαὶ συγκεντρώσεις οὐδέποτε δὲ ἐνιαίως ὅλη ἡ ἐνδόχωρα τῆς Χερσονήσου.

Πάντως συμπαγεῖς Ἑλληνικοὶ πληθυσμοὶ ἰδίᾳ μετὰ τὸν VIII αἰῶνα ὅτε ἠσκήθη ἡ θεοστυγῆς (κατὰ τοὺς προγόνους μας Βυζαντινοὺς) Σλαυοβουλγαρικὴ τρομοκρατία ἐξεσλαυίσθησαν βιαίως, ἐκ τούτων δὲ παρήχθη ἡ μεγάλη ἐκσλαυισμένη μακεδονικὴ μᾶζα, τῆς ὁποίας σημαντικὸν ποσοστὸν ἐκδηλοῦν πάντοτε διὰ μέσου τῶν αἰώνων, ὡσάκις παρείχεται δυνατότης, τὴν Ἑλληνικότητά του, ἀπετέλεσεν ἐσχάτως ἐπὶ Τουρκοκρατίας κατὰ τὴν Τουρκικὴν στατιστικὴν Χιλμῆ πασσᾶ 1904 [ἐπίσημος ἔφημερὶς Ἀσσηρ ἀρ. 994] 1904 Θεσσαλονίκη], τοὺς 320.000 σλαυοφώνους Ἑλληνοφρόνας τῆς

βάνουν τὴν ζωὴν ὑπὸ τὴν Ἑλληνικὴν Διοίκησιν οἱ ἄθλιοι ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων ἠρώων. Αὐτὸ τὸ ἄθλιον ἔθνος δὲν δύναται νὰ μετακινηθῆ ἄλλ' οὔτε οἱ φρουροὶ τοῦ Καϊμακτσαλὰν δύνανται νὰ τοὺς προστατεύσουν.

Μακεδονίας. Τούτους δὲ οἱ Σλαῦοι λυσσωδῶς διεκδικοῦν λόγῳ μόνον τοῦ γλωσσικοῦ ἰδιώματος, ὅπερ ἐν τούτοις γέμει ἀρχαίων Ἑλληνικῶν λέξεων.

Ὁ Σβίγιτς ὅμως ἀναγράφει (σελ. 91) καὶ ὅτι «Πρέπει νὰ προσθέσωμεν ὅτι οἱ Ἀρομοῦνοι, ἀπόγονοι τῶν ἡμιεκλατινισθέντων ἀρχαίων κατοίκων τῆς Χερσονήσου εἶχον ἀποκτήσῃ τὸν βυζαντινὸν πολιτισμὸν κατὰ τὸν Μεσαῖωνα καὶ οὕτω διεμόρφωσαν εἰδικὰ τινα χαρακτηριστικά, τὰ ὅποια ὅταν ἐξεσλαυίσθησαν, μετέδωκαν εἰς τοὺς Σλαῦους».

Ἀλλὰ καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἀλήθεια εἶναι ἡ ἐξῆς. Ἀπὸ τὴν μακρῶνα Ρωμαιοκρατίαν ἦτο τόση ἡ αἵγλη τῆς Ρώμης ὥστε καὶ ὅταν ἐξελληνίσθη πλήρως τὸ Βυζάντιον ὁ βασιλεὺς ἀπεκαλεῖτο βασιλεὺς τῶν Ρωμαίων καὶ μετέπειτα ἐπέζησεν ἡ ἐθνωνυμία Ρωμῆος καὶ Ροῦμ (Τουρκιστί) καὶ Ρούμελη ἢ χώρα τῶν Ρωμηῶν. Ἐκ τούτου δὲ ἡ πρόσκτησις τοῦ τίτλου τοῦ Ρωμαίου πολίτου ἐπὶ Ρωμαιοκρατίας ἦτο περιζήτητος καὶ ἐνίοτε κατεβάλλοντο μεγάλα χρηματικά ποσὰ διὰ τὴν ἀπόκτησιν. Ἐπὶ πλέον δὲ οἱ φυσικῶς ἐκ τῶν αὐτοχθόνων ἐπιλεγόμενοι ὑπάλληλοι τῆς Ρωμαϊκῆς διοικήσεως, ὑπηρέται, φύλακες ἀλλὰ καὶ οἱ λεγεωνάριοι ἡμιεξελατινίσθησαν καὶ οὕτως ἐσχηματίσθησαν οἱ εἰδικοὶ αὐτοὶ διάχυτοι ἀνὰ τὴν Χερσόνησον πυρῆνες, οἵτινες ἀποκαλοῦνται ὑπὸ τοῦ Σβίγιτς καὶ ἐνίων ἄλλων Ἀρομοῦνοι. Ἀλλὰ εἶναι πρόδηλον ὅτι τὸ μέγιστον τοῦλάχιστον μέρος τούτων προερχόμενον ἐκ τῶν αὐτοχθόνων ἦσαν Ἕλληνες, μὲ τὴν πάροδον δὲ τοῦ χρόνου καὶ οἱ βαθύτερον ἐκλατινισθέντες ἐπανεῦρον τὴν Ἑλληνικότητα, ἀποτελέσαντες μάλιστα εἰς τινα μέρη τοὺς μαχητικότερους Ἑλληνικοὺς πυρῆνας ὡς Ἑλληνόβλαχοι. Ὡστε καὶ ἐδῶ ἡ ὁμολογία τοῦ Σβίγιτς ἐνισχύει τὴν ἄποψίν μας ὅτι ὄντως μεγάλα Ἑλληνικαὶ μᾶζαι ἐξεσλαυίσθησαν βιαίως χωρὶς ὅμως νὰ ἀποβάλουν τὰ εἰδικὰ χαρακτηριστικά τῆς νοστορίας των.

Περαιτέρω ὁ Σβίγιτς (σελ. 117) ἀναφέρει τὸ ἀντίστροφον μέγα μεταναστευτικὸν Σλαυικὸν ρεῦμα, ὅπερ ἐσημειώθη ἀπὸ Νότου πρὸς βορρᾶν ἐκ τῶν περιοχῶν Κοσσόβου καὶ Βαρδάρ, πρὸς τὴν Σερβίαν καὶ τὸ Βανάτον, εἰδικῶς δὲ διὰ τὴν περιοχὴν βορείου Βαρδάρ γράφει «... τὸ μεταναστευτικὸν

“Όταν διεπραγματευόμεθα με τοὺς Ἕλληνας διὰ τὴν εἰσαγωγὴν καὶ ἔξαγωγὴν τῶν ἐμπορευμάτων μας ἔλησμονήσαμεν τοὺς ὁμοφύλους μας καὶ τὴν τύχην τῶν ὁμοεθνῶν μας αὐτῶν. Ὁ τσάρος Δρουσιὰν κα-

ρεῦμα τοῦ Βαρδάρ ἢ τοῦ Νότου ἐσχηματίσθη ὑπὸ τῶν μεταναστῶν τῆς κοιλάδος τοῦ Βαρδάρ πρὸς Β. τῆς Γευγελῆς (πρὸς Ν. ὁ πληθυσμὸς ἔμει-
νεν ἀκίνητος), καὶ πρὸ παντὸς ὑπὸ τῶν μεταναστῶν τῆς Δ. Μακεδονίας
ἦτοι τῶν περιοχῶν Πριλάπου, Μοναστηρίου, Ἀχρίδος καὶ Δίβρης». Ἡ Με-
τανάστευσις αὐτὴ πρὸς Βορρᾶν ἔγινεν ἀπὸ τὸν ΧΙΥ μέχρι τοῦ τέλους τοῦ
ΧΥΙΙΙ (ἐποχὴ τῆς Τουρκοκρατίας). Εἰς τὴν σελ. 124 προκειμένου διὰ τὴν
Ἑλλάδα γράφει ὁ Σβίγιτς: «πρὸς Ν. τοῦ Ὀλύμπου, εἰς τὴν κυρίως λεγο-
μένην Ἑλλάδα, οἱ Ἕλληνες ἔμειναν ἀκίνητοι κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς
Τουρκοκρατίας». Ἐκ τούτου συνάγεται ὅτι οἱ Ἕλληνες καὶ Ἑλληνόφρο-
νες Σλαῦοι, οὓς ἀναφέρουν αἱ Τουρκικαὶ στατιστικαὶ ὡς κατοίκους τῆς Μα-
κεδονίας ἀπηρτίζοντο ἀποκλειστικῶς ἀπὸ ἀπογόνους τῶν ἀρχαίων Ἑλλή-
νων κατοίκων τῆς Μακεδονίας μὴ ἐνισχυθέντων ἀπὸ ἐποικισμοὺς ἐκ τῆς
Νοτίου Ἑλλάδος. Ἐν ᾧ οἱ γνησίως Σλαυϊκοὶ πληθυσμοὶ εἶχον ἐπαισθη-
τῶς ἀραιωθῆ ἔκ τῶν προαναφερθεισῶν μεταναστεύσεων.

Σχετικὰ πρὸς τὰ ἀνωτέρω εἶναι τὰ περαιτέρω ἀναφερόμενα ὑπὸ τοῦ
Σβίγιτς (σελ. 400): «... Ἡ βαλκανικὴ Χερσόνησος εἶχε πολυάριθμον ἀστι-
κὸν πληθυσμὸν καταγωγῆς Ἀρομουρικῆς. Οἱ Ἀρομοῦνοι οὗτοι (ἢ Τσιντσά-
ροι) ἀπετέλεσαν μετὰ τῶν Ἑλλήνων τὴν ἰθύνουσαν τάξιν εἰς τὰς βαλκα-
νικὰς ἀγοράς, ἧτις οὕσα καὶ ἡ πλουσιωτέρα ἦτο ὁ κύριος φορεὺς τοῦ βυ-
ζαντινοῦ πολιτισμοῦ. Εἰς τὰς πόλεις τοῦ κέντρου [τῆς Μακεδονίας] ἰδιαί-
τέρως οἱ ἐκβυζαντινισθέντες Ἀρομοῦνοι ἀπετέλουν τὴν πλειοψηφίαν καὶ
ἤσκουν μεγάλην ἐπιρροήν. Κατὰ τοὺς ΧΥΙΙ καὶ ΧΥΙΙΙ αἰῶνας μεγάλαι πό-
λεις καθαρῶς Ἀρομουρικαὶ ἢ Ἑλληνο-αρομουρικαὶ ὑπῆρχον εἰς τὰς περιο-
χὰς αὐτάς».

(Σελ. 401). «Ἡ ἀφομοίωσις [τῶν Ἑλλήνων καὶ Ἀρομούνων] ἤρχισεν
ἐν Σερβίᾳ διὰ νὰ ἐπεκταθῆ βραδύτερον καὶ Νοτίως εἰς ὅλην σχεδὸν τὴν
κεντρικὴν περιοχὴν. Ἐνῶ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΧΙΥ αἰῶνος οἱ Ἀρομοῦνοι
καὶ οἱ Ἕλληνες κατεῖχον, ἀκόμη καὶ ἐν Βελιγραδίῳ, τὰς κυριωτέρας θέσεις
εἰς τὸ ἐμπόριον—τὰ λογιστικὰ βιβλία ἀκόμη καὶ τῶν Σέρβων ἐμπόρων ἐτη-
ροῦντο εἰς τὴν Ἑλληνικὴν—ὅλαι αὐταὶ αἱ Ἀρομουρικαὶ καὶ Ἑλληνικαὶ
οἰκογένειαι ἔχουν ἐξ ὀλοκλήρου ἐκσερβισθῆ... Εἰς τὴν κεντρικὴν περιοχὴν
ὁ ἐκσλαυϊσμὸς τῶν Ἀρομούνων ἔγινε ταχύτερον. Δὲν ἐπερατώθη ὁμοῦς εἰ-

τέκτησε τὴν Νότιον καὶ Δυτικὴν Μακεδονίαν, τὰς πόλεις Καστορίαν, Φλώριναν, Βοδενά, Ὀστροβον καὶ ἄλλας πλὴν τῆς Θεσσαλονίκης. Εἰς τὰς Σέρρας οἱ πολεμισταὶ τοῦ τὸν ἀνηγόρευσαν τσάρον (τῷ 1345)

σέτι, πρὸ πάντων εἰς τὴν Δυτ. Μακεδονίαν, ὅπου συνεχῶς συρρέουν [εἰς τὰς πόλεις] Ἄρομοῦνοι ἐκ τῶν γύρω χωρίων...»

Ὁ Σβίγιτς καταλήγει ἐν τούτοις νὰ παραδεχθῆ ἀπεριφράστως τοὺς Ἑλληνόφρονας σλαυοφώνους ἀναφέρων εἰς τὴν σελ. 404: «Ἐὰν ἀφαιρέση τις τοὺς πλήρως ἐξελληνισθέντας Σλαύους, οἵτινες, ἐξ αὐτοῦ τοῦ γεγονότος, δὲν ὑπεισέρχονται εἰς τὸ πλαίσιον τῆς παρούσης μελέτης, οἱ ἄλλοι ὑπέστησαν τὰς ἀκολούθους ἐπηρείας.

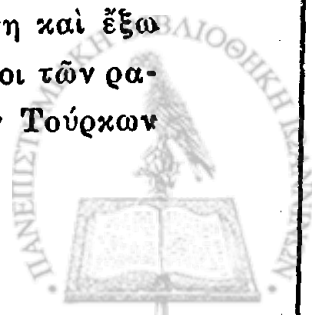
Οἱ ἄνδρες ὁμιλοῦν Σλαυομακεδονικὰ καὶ Ἑλληνικὰ ἔχουν δὲ σχεδὸν Ἑλληνικὴν νοοτροπίαν. Αἱ γυναῖκες ὁμιλοῦν μόνον Σλαυικὰ καὶ μόνον ἐπιφανειακῶς ἐπηρεάσθησαν ὑπὸ τοῦ Ἑλληνισμοῦ... Συνεπεία τῆς Ἑλληνοποιήσεως αὐτῆς ὁ νοτιομακεδονικὸς τύπος [Σλαύου] ἀπέκτησε φυσικὰς τινὰς ιδιότητας, αἵτινες τὸν διακρίνουν ἀπὸ τοὺς ἄλλους τύπους».

Ἀλλὰ ἀληθῶς περίεργον καὶ συγχρόνως χαρακτηριστικὸν τοῦ τρόμου, ὃν ἐνήσκουν πάντοτε οἱ Σλαῦοι ἐπὶ τῶν Ἑλληνικῶν πληθυσμῶν εἶναι ἐκεῖνο ποῦ ἀναφέρει ὁ Ἰταλὸς Giovanni Amadori Virgili εἰς τὸ ἔργον τοῦ *La Questione Rumeliota — Volume Primo — Bitonto 1908* εἰς τὴν σελίδα 220. «Εἰς ἔργον δημοσιευθὲν [ὑπὸ τῶν Πανσλαυιστῶν] τὸ 1885 ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς Χιλιετηρίδος τῶν ἀποστόλων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου γράφεται: πόλεις καθαρῶς βουλγαρικαὶ ὡς ἡ Στρόμνιτσα, τὰ Βοδενά καὶ ἡ Φλώρινα ὅπου πρὸ 10 μόλις ἐτῶν δὲν ὑπῆρχε ψυχὴ Ἑλληνική, σήμερον ἐχάθησαν διὰ τὸν Βουλγαρισμόν. Ἡ νεολαία προστρέχει ὁμοθύμως εἰς τὰ Ἑλληνικὰ Σχολεῖα καὶ αἱ οἰκογένειαι ἐξελληνίζονται ραγδαίως...»

Πρόκειται προφανῶς περὶ τῆς ἐντόνου ἀντιδράσεως τοῦ ἐπιχωρίου Ἑλληνισμοῦ, ποῦ αὐθορμήτως καὶ ἀβοηθήτως ἀντέταξε κατὰ τοῦ ὄξυνθέντος τότε πανσλαυιστικοῦ κινδύνου.

Ἀφοῦ ὁμως μᾶς ἀπησχόλησεν τόσον ἡ ὄντως ἀξιοσπούδαστος συγγραφή τοῦ Σβίγιτς θὰ ἐπεβάλλετο νὰ ἀναφερθοῦν καὶ μερικὰ χαρακτηριστικὰ σημεῖα ποῦ ἀναφέρει διὰ τοὺς Βουλγάρους.

Οὕτως εἰς τὴν σελ. 167 γράφει: «Κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν τὸ ὄνομα βούλγαρος χρησιμοποιούμενον ὑπὸ τὴν ἐννοίαν ραγιαῆς διεδόθη καὶ ἔξω τῶν βουλγαρικῶν χωρῶν, μεταξὺ τῶν πληθυσμῶν τῶν Κμέτ ἤτοι τῶν ραγιαδῶν ποῦ ἐκαλλιέργουν τὰς γαίας τῶν μπέηδων... ὑπὸ τῶν Τούρκων

καὶ εἰς τὰ Σκόπια τὸν ἀνεβίβασαν εἰς τὸν τσαρικὸν θρόνον. Εἰς ἄλλην ἐκστρατείαν εἰς τὰς Σέρρας (1354) συνεπλήρωσε τὸν ἔνδοξον Κώδικά του.

ὑπαλλήλων ὡς καὶ τῶν Ἑλλήνων ἐχρησιμοποιεῖτο τὸ ὄνομα βούλγαρος ἐπὶ ὅλων τῶν τοιούτων πληθυσμῶν ἄνευ διακρίσεως ἐθνικότητος, ἀκόμη καὶ εἰς τὸ κέντρον τοῦ Σερβικοῦ κράτους τῶν Νεμάνια. Ὅμοίως διεδόθη τὸ ὄνομα βούλγαρος εἰς τὰς περιοχὰς τοῦ Βαρδάρ ὡς καὶ τοῦ Κοσσόβου καὶ τοῦ Μετοχίου. Ἐνας ταξειδιώτης Ρῶσος τοῦ ΧVII αἰῶνος ἀπεκάλει τοὺς Κμέτ τῶν περιχώρων τοῦ Σαραγιέβου ἐν Βοσνία βουλγάρους.... Λόγω δὲ ἀκριβῶς τῆς διαδόσεως αὐτῆς τοῦ ὀνόματος βούλγαρος ὑπὸ τὴν ἔννοιαν αὐτὴν καὶ μακρὰν πάσης ἐθνογραφικῆς σημασίας ἠπατήθησαν πολλοὶ παλαιοὶ ταξειδιῶται καὶ ἐρευνηταὶ ἀγνοοῦντες τὰς εἰδικὰς ἐθνολογικὰς συνθήκας καὶ ἐξέλαβον τὸ ὄνομα βούλγαρος ὡς ἐθνικόν».

Εἰς τὴν σελ. 156 : «Πρὸ τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ Βουλγαρικοῦ Κράτους τὸ 1878, οἱ Ἕλληνες κατώκουν κατὰ συμπαγεῖς μάζας τὰς πεδιάδας τοῦ Ἐβρου μέχρι πέραν τῆς Ἀδριανουπόλεως ὡς καὶ τὰ βόρεια ἀντερείσματα τῆς Ροδόπης, ὅπου σήμερον διατηροῦνται μόνον εἰς τὴν Στενήμαχον. Ἐκυριάρχουν ἐπίσης εἰς ὅλην τὴν παραλίαν τοῦ Εὐξείνου ἀπὸ τοῦ Βοσπόρου μέχρι τοῦ Δέλτα τοῦ Δουνάβεως. Εἰς τὸ διάστημα δὲ τῶν 30 ἢ 40 τελευταίων ἐτῶν ὁ Ἑλληνικὸς πληθυσμὸς αὐτὸς ἀπηλάθη ἢ μετηνάστευσε κατὰ μάζας, καὶ δὲν ἀπομένουν πλέον παρὰ ἀσήμαντοι πυρῆνες.»

Εἰς δὲ τὴν σελ. 476 ἀναφέρει : «Δι' ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους ὁ πληθυσμὸς τῆς Ρούμελης—Θράκης [ἐννοεῖ τὴν Ἀνατ. Ρωμλίαν] διαφέρει οὐσιωδῶς τοῦ πέραν τοῦ Αἴμου βουλγαρικοῦ πληθυσμοῦ. Ἐχει περισσότερον ζωηρὸν πνεῦμα, μεγαλύτερον ἀτομισμὸν καὶ περισσοτέραν εὐγενικότητα ἰδίᾳ εἰς τὰς πόλεις. Συναντᾷ τις Βουλγάρους, οἱ ὅποιοι ἔχουν ἐξ ὀλοκλήρου ἑλληνικὴν νοοτροπίαν... μεταξύ τῶν δύο ομάδων λαοῦ αὐτῶν ἐπικρατεῖ ὀξὺς ἀνταγωνισμός.»

* * *

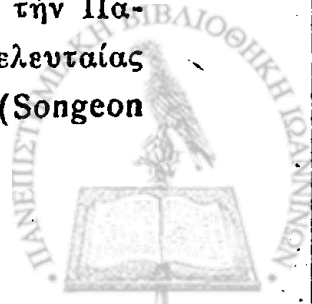
Ἐπειδὴ ὅμως τὰ σχετικὰ μὲ τοὺς Βουλγάρους ἔχουν προτεύουσαν σημασίαν διὰ τοὺς Ἕλληνας, διότι τὸ κυριαρχοῦν πρᾶγματι εἰς τοὺς Σλαύφρονας πληθυσμοὺς τῆς Σερβικῆς Μακεδονίας καὶ τοὺς ἐλαχίστους τοιούτους τῆς Ἑλληνικῆς Μακεδονίας εἶναι κυρίως βουλγαρικὸν θὰ ἀναφέρωμεν τὴν παραπλησίαν περὶ Βουλγάρων γνώμην καὶ τοῦ Ἰταλοῦ Giovanni Amadori Virgili (La Questionne Rumeliota 1908).

Περὶ τὰ 1300 ἔτη ἤδη εἶναι ἐγκατεστημένοι οἱ Σλαῦοι εἰς τὴν παλαιὰν Σερβίαν (Σκόπια, Ἰπέκ καὶ Βιτώλια) καὶ εἰς τὴν κυρίως Μακεδονίαν [Σημείωσις μεταφραστοῦ. Κυρίως Μακεδονίαν οἱ Σέρβοι

Οὗτος ἀντιδιαστέλλον τὰς ὀνομασίας Μπούγκαρος καὶ Μπόλγαρ καὶ πιστοποιῶν ὅτι ἐν Μακεδονίᾳ ἐγένετο χρῆσις τοῦ ὀνόματος Μπούγκαρος (σελ. 76) γράφει περαιτέρω εἰς τὴν σελ. 77 : «Ἡ ὀνομασία Μπούγκαρος δὲν ἔχει ἐθνικὴν σημασίαν, ἀλλὰ μόνον δηλοῖ τὸν σλαῦον χωρικὸν μία ἀπόδειξις δὲ τούτου εἶναι καὶ ὅτι δὲν εἶναι βουλγαρικὴ ἢ λέξις ἀλλὰ ἑλληνικὴ ἢ τουρκικὴ ἢ λατινικὴ (volgare)· βουλγαρικὴ ἀντιθέτως εἶναι ἡ λέξις *blgar*. Ἡ λέξις Μπούγκαρι ἔχει ἀποκλειστικῶς ἔννοιαν Σλαυο-κοινωνικὴν. Τοῦτο ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι καὶ οἱ Σερβικοῦ φρονήματος χρησιμοποιοῦν τὸ ὄνομα αὐτό, ἀκόμη δὲ καὶ οἱ ἑλληνόφρονες σλαυοφῶνοι ἐξακολουθοῦν νὰ χαρακτηρίζωνται Μπούγκαροι ὡς πρὸς τὴν ἐργασίαν των...Ἡ Βουλγαρία ὑπετάγη ἐνωρίτερον τῶν Σέρβων εἰς τοὺς Τούρκους...φυσικῶς δὲ οὗτοι ὡς πρωτοσυναντήσαντες τοὺς Βουλγάρους μετέφερον τὸ ὄνομα τοῦτο καὶ πρὸς Δυσμᾶς πρὸς χαρακτηρισμὸν τῶν σλαυοφῶνων ἐργατῶν καὶ χωρικῶν. Οἱ Σέρβοι ἐξ ἄλλου πρὸς ἀποφυγὴν τῆς Τουρκικῆς καταδιώξεως ἐχρησιμοποιοῦν τὴν ὀνομασίαν αὐτήν.» (Εἰς ἀπόδειξιν τούτων ὁ συγγραφεὺς ἐπικαλεῖται τὸν Σβίγιτς καὶ τοὺς Ἰβ. Σισμάνωφ (Ἑτυμολογία τῆς λέξεως βούλγαρος 1900) καὶ Β. Ντγέριτς (περὶ τῆς λέξεως Σέρβο; 1904).

Παραλλήλως πρὸς τὰ ὑποστηριζόμενα ὑπὸ τοῦ Σβίγιτς καὶ τοῦ Βιρτζίλι ὅτι Μπούγκαρος διαφέρει οὐσιωδῶς τῆς ὀνομασίας Βούλγαρος ὑπὸ τὴν σημερινὴν τῆς ἔννοιαν, τιθεμένη ἢ ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ κ. Κεραμοπούλου ὑποστηριζομένη ἐκδοχὴ ὅτι ἡ ὀνομασία Μπούγκαρος προῆλθεν ἀπὸ τὴν λέξιν Μπουργκάριος, Βουργάριος ἐκ τοῦ *burgus* (πύργος) καὶ *burgarius* προσλαμβάνει ἔτι μείζονα ἀξίαν. Ὁ κ. Κεραμόπουλος ὡς γνωστὸν συμπεραίνει ὅτι εἰς τοὺς ὀχυρωμένους παραμεθορίους οἰκισμοὺς (*burgus*) οἱ κατὰ μέγα μέρος ἑλληνικοὶ ἵνα ἐμπνέουν ἐμπιστοσύνην, Ἀκριτικοὶ πληθυσμοί, οἱ ὅποιοι ἐφρούρουν τὰς παραμεθορίους ζώνας κατὰ κληρονομίαν ἀπὸ τὸ Ρωμαϊκὸν Κράτος ὀνομάζοντο Βουργάριοι. Καὶ οὕτως ἐξηγεῖται ἡ παρουσία Βουργαρίων εἰς τὸν Ταῦρον τῆς Μ. Ἀσίας, εἰς τὸ βυζαντινὸν θέμα τῆς Ἀφρικῆς, εἰς τὸ θέμα τῆς Ραβέννας τῆς Ἰταλίας ὡς καὶ εἰς τὴν Πανονίαν. Ἡ βουλγαρικὴ προπαγάνδα ἵνα δικαιολογήσῃ τὰς δύο τελευταίας περιπτώσεις ὑπεστήριξεν ὅτι κλάδος τῆς Βουλγαρικῆς φυλῆς (*Songeon*

θεωροῦν τὴν Νοτίως τῆς παλαιᾶς ἢ Νοτίου Σερβίας ἔκτασιν καὶ εἰδικῶς τὴν νοτίως τῶν Ἑλληνικῶν συνόρων περιλαμβανομένων στενῶν τινῶν ζωνῶν ἐκ τῶν γειτνιαζουσῶν Σερβικῶν καὶ Βουλγαρικῶν παραμεθορίων ἐκτάσεων]. Ἦδη ἀπὸ τοῦ 3ου αἰῶνος ἤρχισεν ἡ κίνησις τῶν Σλαύων πρὸς τὰ Βαλκάνια, κατὰ μεγάλας ὁμῶς μάζας ἐφθάσαμεν εἰς τὰ Βαλκάνια κατὰ τὸν 6ον αἰῶνα. Κατώκησαν δὲ ὅλην τὴν Βαλκανικὴν Χερσόνησον μέχρι τῆς Πελοποννήσου. Περὶ τὰ μέσα τοῦ 7ου αἰῶνος, ἐπερατώθη ἡ μετοίκησις τῶν Σλαύων εἰς τὴν Βαλκανικὴν Χερσόνησον. Εἰς τὰς ἐπιγραφὰς τοῦ 7ου αἰῶνος αὐτὴ ἡ χώρα ὀνομάζεται Σλαυία ἢ δὲ περιοχὴ τῆς Θεσσαλονίκης ἰδιαιτέρως «Τὰ Σέρβια» ἢ «Serblia inferior» (Κάτω Σερβία).¹ Τὸ ἔτος 636 οἱ

Histoire de la Bulgarie) ἀποσχισθεὶς ὑπερέβη τὰ Καρπάθια καὶ ἐξεχύθη πρὸς τὴν Πανονίαν, μέρος δὲ αὐτοῦ ἔφθασε μέχρι Ραβέννας. Δὲν ἠδυνήθη ὁμῶς νὰ ἐξηγήσῃ τὰς ἄλλας περιπτώσεις.

Πάντως δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀπολύτως ἀποδεδειγμένον ὅτι οἱ Βούλγαροι ἐξεμεταλλεύθησαν τὴν ἐκ ξένων πρὸς αὐτοὺς λόγων γένεσιν τῆς ὀνομασίας Μπούγκαρος ἵνα δημιουργήσουν ἐθνικοὺς δεσμοὺς μετὰ τῶν σλαυοφώνων Μεκεδονικῶν πληθυσμῶν, μεθ' ὧν οὐδένα οὐσιαστικὸν φυλετικὸν δεσμὸν ἔχουν. Ἐπέτυχον δὲ πράγματι τυχόντες μεγάλης ὑποστηρίξεως ἀπὸ τὴν ἐντόνως φιλοβουλγαρικὴν πολιτικὴν τῆς Ρωσίας, Αὐστρίας ἀκόμη καὶ τῆς Ἀγγλίας (Βαλκανικὸν Κομιτᾶτον, ἀδελφοὶ Μπάξτον, Μπάουτσερ-Τάιμς, Γλάδστον the atrocities of Vatan 1876 κ.λ.π.) νὰ δημιουργήσουν ἔντονον βουλγαρικὸν αἶσθημα εἰς πληθυσμούς, δι' οὓς ὁ Virgili εἰς τὴν σελ. 66 γράφει : «Ὁ βούλγαρος Βέρκοβιτς ἔγραφε τὸ 1860 ὅτι οἱ » σλαυομακεδόνες ἐστεροῦντο ἐθνικῆς συνειδήσεως. Τὸ 1887 δὲ ὁ Βούλγαρος ἐμπορικὸς ἀκόλουθος ἐν Θ)νίκῃ Σοπῶφ ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Ὀφέϊ- » κωφ ἔγραφε μετὰ τινος ἱστορικῆς ἐπιφυλάξεως ὅτι πρὸ τοῦ Ἐξαρχάτου » οἱ Σλαυομακεδόνες δὲν εἶχον ἐθνικὴν συνείδησιν. Μεταξὺ ἄλλων δὲ ὑπο- » στηρίζουν τοῦτο καὶ οἱ Gersin (Macedonien—1903), ὁ καθηγητὴς Ρίστο » Κοβάσιτς (Ἡ Βαλκανικὴ Χερσόνησος) οἱ Penker, Oestreich καὶ Ροσκό- » βσκυ καὶ ὁ Σβίγιτς (Remarques sur l'Ethnographie de la Macédoine)».

1. Ὀνομάζοντο ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν «Σκλαβηνίαι» αἱ καταρτιζόμεναι ὁπωσοῦν πυκνότεραι παροικίαι τῶν Σκλαβούνων ἀναμέσον τοῦ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ. Δὲν ἀναγράφει ἄλλως τε ὁ συγγραφεὺς πόθεν ἠρύσθη τὴν ὀνομασίαν αὐτὴν «Serblia inferior».

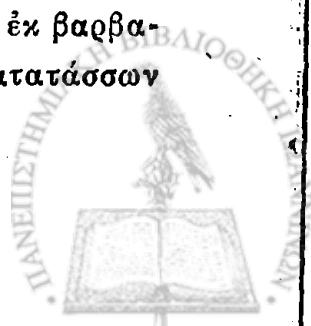
Σέρβοι ἴδρυσαν τὴν πόλιν Σέρβια παρὰ τὸν Βίστριτσα [Ἀλιάκμονα] εἰς ἀπόστασιν περίπου 80 χλμ. τῶν σημερινῶν Ἑλληνοσερβικῶν συνόρων κατ' ἐναέριον γραμμὴν. Ἀκόμη δὲ σήμερον διασώζονται ἐν αὐτῇ ἴχνη τῆς Σλαυικῆς ζωῆς ¹. Οἱ Βυζαντινοὶ Αὐτοκράτορες διεξήγαγον τὸν 7ο καὶ 8ο αἰῶνα πολέμους κατὰ τῆς Σλαυικῆς Μακεδονίας.

Τὸ Ἔθνος τοῦτο συνεισέφερεν ἐκπολιτιστικῶς εἰς τὸ Βυζάντιον μὲ αὐτοκράτορας καὶ στρατηγοὺς ὡς καὶ Πατριάρχας, (ὁ Βυζαντινὸς Αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς Α' ² ἐγεννήθη εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ ἄνω Ἀξιοῦ καὶ ἦτο Σλαῦος τὴν καταγωγὴν κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ διδασκάλου του Θεοφίλου· ὁ Πατριάρχης Νικηφόρος ὡς καὶ οἱ Βυζαντινοὶ Στρατηγοὶ Σβέγκριτ, Ντομπρογκόστ· Ὁστρουϊ, Ὀνεγκόστ, Σβαροὺν καὶ ἄλλοι ὑπῆρξαν τῆς αὐτῆς καταγωγῆς).

1. Ὁμιλοῦν οἱ Σλαῦοι διὰ τὰ Σέρβια, διὰ τὰ ὁποῖα ἡ Αὐστρουγγαρία καὶ ἡ Ρωσία εἰς τὴν περιβόητον Συμφωνίαν τῆς Μυρστέγης 16]29 Φεβρ. 1904 (πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων καὶ Εὐρωπαϊκοῦ Ἐλέγχου ἐν Μακεδονία) προέβλεψαν ὡς καὶ δι' ὀλόκληρον τὸ Σαντζάκιον Σερβίων νὰ μὴ περιληφθῇ εἰς τὸ πρόγραμμα διότι λόγῳ τῆς παντελοῦς Ἑλληνικότητός του δὲν ὑπῆρχε ἀποχρῶν λόγος [Giovanni Amadori Virgili — La Questione Rumelioti 1908 σελ. 419].

2. Ὁ Ἰουστινιανὸς ἦτο ἀνεπιὸς τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστίνου, ὃν καὶ διεδέχθη. Ὁ Ἰουστίνος δὲ φέρεται ὑπὸ τῶν βυζαντινῶν χρονογράφων ὡς Θράξ. Ἄλλως τε ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν ἐζησεν ὁ Ἰουστίνος, γεννηθεὶς μεταξὺ τοῦ 400—450 μ. Χ. ἀποκλείει ἀπολύτως τοιοῦτόν τι ἐνδεχόμενον.

Ὡς πρὸς τὴν χρησιμοποίησιν ἀξιωματῶν προερχομένων ἐκ βαρβαρικῶν φυλῶν τὸ Βυζάντιον συνήθως ἐχρησιμοποῖει τοιούτους, κατατάσσων ἀρχηγούς των εἰς τὰς τάξεις του καὶ εἰς τοὺς μισθοφόρους του.

Ἡ καταστροφή τοῦ Μπέλες ¹

Εἰς τὴν νῆσον Ἄϊλον εἰς τὴν Μικρὰν Πρέσπαν (σήμερον ὑπὸ τοὺς Ἑλληνας) ὑπῆρξεν ἡ πρώτη πρωτεύουσα τῆς μεγάλης Νοτιο-σλαϊκῆς δυναστείας τοῦ Σαμουήλ ². Ἀκριβῶς εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Μικρᾶς Πρέσπας ὁ βασιλεὺς Σαμουήλ (τῷ 976) ἤγειρεν ἐπανάστασιν κατὰ τοῦ Βυζαντίου. Τοῦ μεγάλου Μακεδονο-σλαβικοῦ Κράτους, ὅπερ ἐξετείνετο ἀπὸ τῆς Ἀδριατικῆς μέχρι τῆς Μαύρης Θαλάσσης ὁ βίος ἐτεσματίσθη, ὅταν ὁ στρατὸς τοῦ Σαμουήλ ὑπέστη πανωλεθρίαν εἰς μάχην μετὰ τοὺς Βυζαντινοὺς τῷ 1014 εἰς τὸ Μπέλες περίπου ἐπὶ τοῦ σημερινοῦ Τριεθνοῦς εἰς τὰ Ἑλληνο-Σερβο-Βουλγαρικὰ σύνορα.

«Αὕτη ἡ καταστροφή εἰς τὸν κατὰ τῶν Ἑλλήνων ἀγῶνα δύναται νὰ παραβληθῇ ὡς πρὸς τὰ ὀλέθρια ἀποτελέσματα μόνον πρὸς τὰ ἐπακόλουθα τῆς μετὰ 4 σχεδὸν αἰῶνας μεταγενεστέρως καταστροφῆς τοῦ Μάριτς καὶ τοῦ Κοσσυφοπεδίου εἰς τὸν ἀγῶνα κατὰ τῶν Τούρκων» ἀναφέρει ὁ δοκ. Β. Ραδοβάνοβιτς. Τὸ Βυζάντιον ἀπεκατέστησε πάλιν τὴν κυριαρχίαν του ἐπὶ τῶν Σλαύων καὶ ἤνοιξε τὰς πύλας τῆς διεισδύσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ ἀνὰ μέσον τῶν Σλαύων. Παρὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν ἐξηπλοῦτο ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ ἤσκειτο ἡ ἀντισλαβικὴ Ἑλληνικὴ πολιτικὴ.

Μετὰ τὴν πολεμικὴν καὶ πολιτικὴν καταστροφὴν τοῦ Μπέλες κατελύθη καὶ ἡ αὐτοτελὴς Σλαβικὴ Ἐκκλησιαστικὴ ὁργάνωσις μετὰ Πατριαρχικὴν ἔδραν εἰς τὴν Πρέσπαν καὶ βραδύτερον εἰς τὴν Ἀχρίδα, ἧτις ἐπεξετείνετο εἰς τὸ Κράτος τοῦ Σαμουήλ καὶ μεταξὺ ἄλλων εἰς τὰς περιοχὰς νοτίως τοῦ Ἀλιάκμονος πρὸς τὸν Ὀλυμπον καὶ πρὸς Δυσμὰς μέχρι τοῦ Τσερμένικε (εἰς τὴν μέσην Ἀλβανίαν).

Τὴν Ἐπαρχίαν νοτίως τοῦ Ἀλιάκμονος ἤρπασε τὸ Πατριαρχεῖον

1. Καταστροφὴν τοῦ Μπέλες ἀποκαλεῖ ὁ συγγραφεὺς τὴν δεινὴν ἤτταν πού ὑπέστησαν οἱ Βούλγαροι εἰς τὴν στενωπὸν τοῦ Κλειδίου (Σιδηρόκαστρον) ὑπὸ τοῦ Βασιλείου Βουλγαροκτόνου ὑπερκεράσαντος τοὺς μετῆξιν ὠχυρωμένους εἰς τὴν στενωπὸν Βουλγάρους διὰ τοῦ στρατηγοῦ Ζιφία, ὡς περίπου συνέβη καὶ τὸ 1913 μετὰ τὸν Βασιλέα Κωνσταντῖνον καὶ τὸν Βελισαρίον.

2. Πρόκειται περὶ τοῦ βραχυβίου Βουλγαρικοῦ βασιλείου τῆς Ἀχρίδος ὑπὸ τοὺς Σισμανίδας.

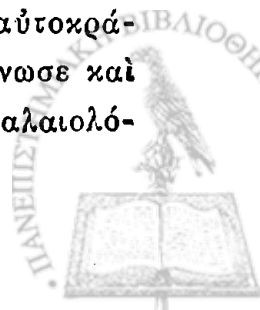
Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἡ Ἐπαρχία τῆς Ἀλβανίας ἠνώθη ἐκ νέου μετὰ τὸ Δυρράχιον. Βραδύτερον ἡ ἀρχιεπισκοπὴ τῆς Ἀχρίδος ἀπώλεσε καὶ ἐπαρχίας πρὸς Βορρᾶν καὶ πρὸς Ἀνατολὰς οὕτως ὥστε ἡ διοίκησις τῆς περιορισθῆ εἰς τὰ ἐδάφη μεταξὺ τῆς Ἀχρίδος καὶ τῆς Στρομνίτης, τῆς Πελαγονίας καὶ τῶν Σερβίων.

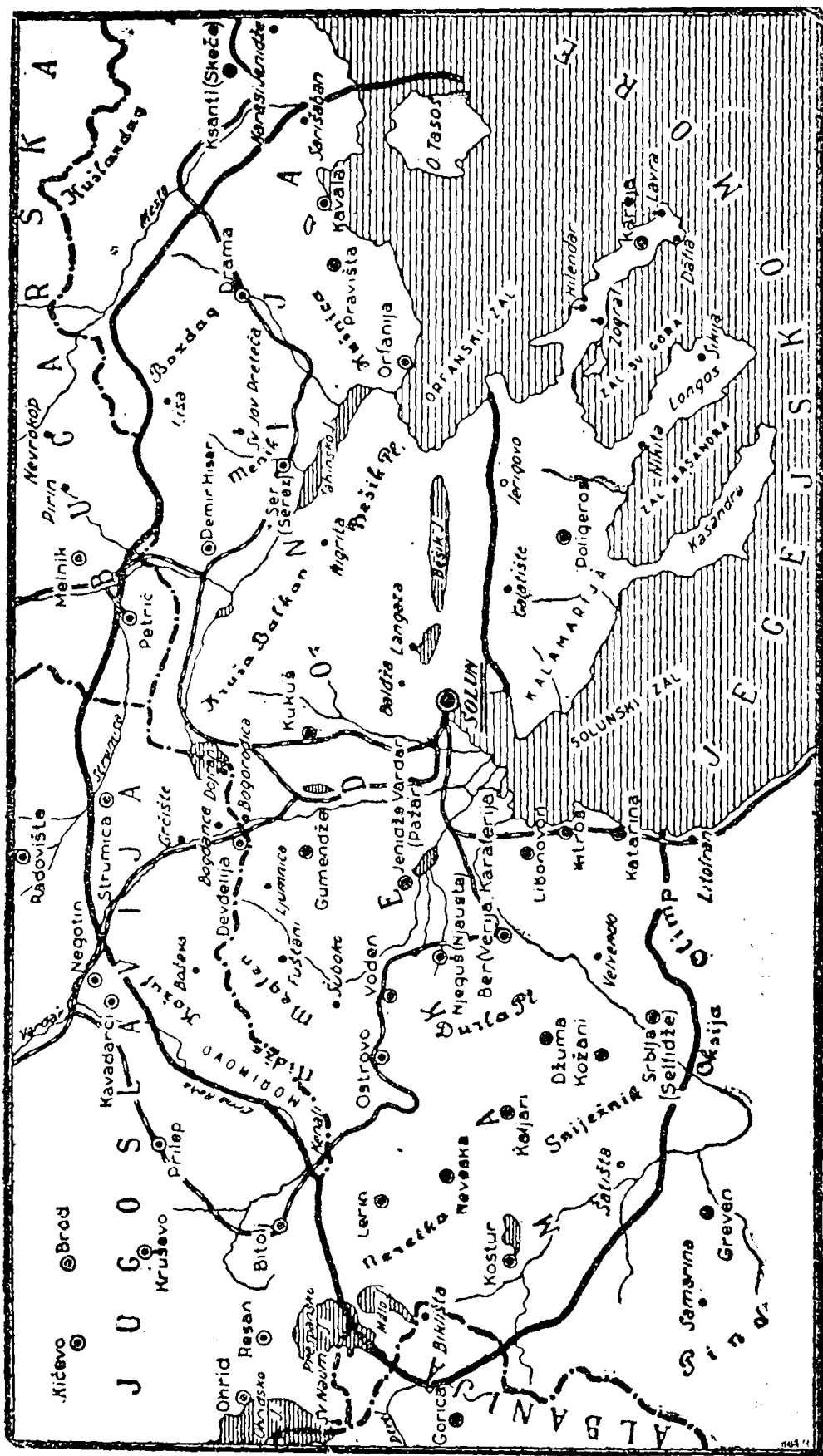
Θεμέλια αὐτῆς τῆς πρώτης Σλαυικῆς Ἐκκλησιαστικῆς ὀργανώσεως εἰς τὰ Βαλκάνια ἔθεσαν οἱ διδάσκαλοι τῶν Σλαύων Ἀποστόλων Κυρίλου καὶ Μεθοδίου¹, ὅσοι Κλήμης καὶ Ναοῦμ. Αὐτοὶ ἐξέλεξαν ἀκριβῶς αὐτὴν τὴν περιοχὴν τῆς Πρέσπας-Ἀχρίδος ὡς κέντρον πρὸς διάδοσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς τοὺς νοτίους Σλαύους.

Κατὰ τὸν 13ον αἰῶνα οἱ Βούλγαροι Τσάροι² διώκησαν βίᾳ περιοχὰς τινὰς τῆς Νοτίου Σερβίας καὶ Μακεδονίας, ἀλλὰ ἡ Κυβέρνησις τῶν δὲν κατέστη δυνατὸν νὰ ἐδραιωθῆ. Λόγω τούτου οἱ Βούλγαροι

1. Οἱ ἀπόστολοι Κύριλος καὶ Μεθόδιος, οὓς ὁ μὲν συγγραφεὺς θεωρεῖ Σέρβους, οἱ δὲ Βούλγαροι Βουλγάρους ἦσαν Θεσσαλονικεῖς Ἕλληνες. Οὔτε δ' ὡς ἀπόστολοι προσηλυτίσαντες Σλαύους εἰς τὸν χριστιανισμὸν πρέπει ἀναγκαστικῶς νὰ ἦσαν Σλαῦοι, ὡς θέλουν τοῦτο οἱ Σέρβοι καὶ οἱ Βούλγαροι, ἀφοῦ τὸ Βυζάντιον κατὰ σύστημα ἔστελλεν ἀπανταχοῦ ἀποστόλους πρὸς ἐκχριστιανισμὸν καὶ ἐξημέρωσιν τῶν βαρβάρων. Οὔτε δὲ μόνον τὸ γεγονὸς ὅτι ὠμίλουν τὴν Σλαυικὴν ἀρκεῖ νὰ τοὺς κάμῃ Σλαύους, διότι τότε ὅσοι ἔμαθαν σλαυικὰ θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι Σλαῦοι κατὰ τὴν λογικὴν αὐτήν.

2. Οἱ Ἀσανίδαι, ἢ Ἀσενίδαι Βλαχικὴ δυναστεία, ὧν κυριώτεροι Τσάροι ἦσαν ὁ Ἀσέν καὶ ὁ Σκυλογιάννης, οὕτως ἐπικληθεῖς διὰ τὴν ὠμότητά του. Περὶ αὐτῶν ὠμιλήσαμεν ἐν τοῖς προηγούμενοις. Ἐνταῦθα ἐπαναλαμβάνομεν ὅτι παρὰ τὴν τρομερὰν κρίσιν, ἣν διῆλθεν ὁ Ἑλληνισμὸς ὑποκύψας ὑπὸ τὴν Φραγκοκρατίαν διὰ τῆς ἀλώσεως τῆς Κων)πόλεως τὸ 1204 μ. Χ. συνῆλθεν ἀμέσως. Οὕτως ὁ Ἀγγελος Κομνηνός, ποὺ συνεκρότησε τὸ Δεσποτᾶτον τῆς Ἠπείρου, κατέστησε τοῦτο ἱκανῶς ἰσχυρὸν ὥστε νὰ καταλύσῃ μετ' οὐ πολὺ τὸ Φραγκικὸν βασίλειον τῆς Θεσσαλονίκης καὶ ν' ἀποκαταστήσῃ εἰς τὴν Μακεδονίαν τὴν Ἑλληνικὴν Κυριαρχίαν χωρὶς οὐ δ α μ ο ὕ ν ἄ φ α ν ο ὕ ν ο ἰ Σ λ α ὕ ο ι. Ἀργότερον δὲ ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Νικαίας Ἰωάννης Βατάτσης νικήσας τοὺς Κομνηνοὺς ἤνωσε καὶ τὴν Εὐρωπαϊκὴν Ἑλλάδα ὑπὸ τὴν Νίκαιαν, ἕως οὗ ὁ Μιχαὴλ Παλαιολό-

Η παχία γραμμή δεικνύει τὰ σύνορα τῆς Μακεδονίας κατὰ τὸν Ἴβαν Ἰβάνοβιτς.

δὲν κατέλιπον ἴχνη οὔτε εἰς τὴν ἔθνικὴν σύστασιν οὔτε εἰς τὸν ἔθνικὸν πολιτισμὸν (δρ. Μιλ. Σ. Φιλίποβιτς).

Ὅταν οἱ Βόρειοι Σέρβοι ἐξέτειναν τὴν κυριαρχίαν τῆς Σερβίας τοῦ Νεμάνια καὶ εἰς τὴν Μακεδονίαν αὕτη ἐλευθερώθη ὀριστικῶς ἀπὸ τοὺς Βυζαντινοὺς καὶ ἀπετέλεσε μέρος τοῦ Σερβικοῦ Κράτους τοῦ Νεμάνια. Ὡς τοιαύτη δὲ παρέμεινε πλέον τῶν 2 αἰῶνων μέχρι τῆς εἰσβολῆς τῶν Τούρκων (1394). Οἱ Τούρκοι διώκησαν τὴν Μακεδονίαν περὶ τοὺς πέντε αἰῶνας, ἐν τούτοις μετὰ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους ἐξεχωρήθη εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἂν καὶ οἱ Ἕλληνες ἔναντι τοῦ Σλαυικοῦ στοιχείου ἀποτελοῦν μεγάλην μειοψηφίαν ¹.

Πόσοι Γιουγκοσλαῦοι ὑπάρχουν ἐν Ἑλλάδι ;

Δὲν εἶναι εὐκόλος ἢ ἀπάντησις εἰς τὸ ἐρώτημα πόσοι ἀκριβῶς εἶναι σήμερον οἱ Γιουγκοσλαῦοι καὶ Σλαῦοι γενικῶς ὑπὸ τοὺς Ἕλλη-

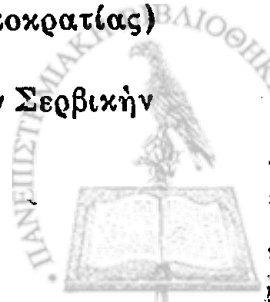
γος ἀνακτήσας τὴν Κων)πολιν (1261) ἀνασυνεκρότησε τὴν Ἑλληνικὴν Αὐτοκρατορίαν.

Μόνον δ' ὅταν τὰ πλήγματα τῶν ὄντως ἀηττήτων Ὀσμανλήδων ἐκλόμισαν ἐκ θεμελίων πλέον τὸν Ἑλληνισμὸν κατὰ τὸν 14ον δηλ. αἰῶνα ἐνεφανίσθησαν πάλιν οἱ Βούλγαροι καὶ οἱ Σέρβοι εἰς τὰς Ἑλληνικὰς χώρας, ἵνα ὁμως πέσουν ταχύτερον, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ εἴπομεν, αὐτοὶ παρὰ οἱ Ἕλληνες ὑπὸ τὸν Τουρκικὸν ζυγόν.

1. Οἱ Σέρβοι ἰδιοποιοῦνται ὅλους τοὺς ὀμιλοῦντας σλαυικὸν ἰδίωμα Μακεδόνας ἐξαιροῦντες μόνον τὴν Ἀνατ. Μακεδονίαν, ὅπου μόνον ἀναγνωρίζουν Βουλγάρους. Ὡστε ὁ διαχωρισμὸς αὐτὸς δὲν ἔγινε μόνον ἐπὶ Τίτο, ὡς βλέπομεν προὔπηρχε καὶ ἀποτελεῖ ἀναμφισβητήτως ἐσκεμμένην παραχώρησιν πρὸς τοὺς Βουλγάρους.

Τὸ περίεργον εἶναι ὅτι καὶ οἱ Βούλγαροι οἰκειοποιοῦνται ὅλους ἀνεξαιρέτως τοὺς προαναφερθέντας ὡς Βουλγάρους ἀκόμη καὶ αὐτὴν τὴν περιοχὴν τῶν Σκοπίων, ἣν οἱ Σέρβοι θεωροῦν ὡς Σερβικὴν μητρόπολιν. Οἱ Βούλγαροι ὁμως ἔχουν ἀναμφισβητήτως πλείονα ἐπιχειρήματα καὶ ὑποστηρικτάς, ὡς π. χ. ἡμᾶς, οἱ ὅποιοι ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Βυζαντίου ὅσους Σλαῦους εὔρομεν ἐκάστοτε ἐχθροὺς αὐτοὺς τοὺς ἐγνωρίσαμεν πάντοτε ὡς Βουλγαρόφρονας καὶ μόνον εἰς τὸ βιλαέτιον τῶν Σκοπίων (ἐπὶ Τουρκοκρατίας) ὑπῆρχον σλαυόφωνοι Σερβόφρονες.

Οἱ Βούλγαροι δὲ μετὰ ἐξαιρετικῆς μανίας καταπολεμοῦν τὴν Σερβικὴν

νας. Οἱ Ἕλληνες διενήργησαν τὸ 1920 καὶ 1929 ἀπογραφὰς τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τῆς μητρικῆς γλώσσης τῶν ἀπογραφομένων, ἀλλὰ ἔδη-

αὐτὴν ἀξίωσιν, ἣν ἐκ τῶν νεωτέρων πρῶτος ὁ Τσέχος Γίρετζεκ ὑπεστήριξεν.

Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ μετὰ βασιμότητος εἶναι ὅτι τὸ αἶσθημα τῶν πραγματικῶν Σλαύων τῆς Σερβικῆς, Βουλγαρικῆς καὶ Ἑλληνικῆς Μακεδονίας (πλὴν μέρους τοῦ βιλαετίου Σκοπίων) ἦτο κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας Βουλγαρικὸν ἀδιάφορον ἐκ τίνων λόγων.

Ὅμιλοῦμεν ὁμως πάντοτε μόνον περὶ τῶν πραγματικῶν Σλαύων καὶ ὄχι ὅλων τῶν ὁμιλούντων σλαυοφανῆ ἰδιώματα, ὧν μέγα μέρος, ὡς ἀλλαγῶν εἶπομεν, εἶχεν ἔκπαλαι καὶ διατηρεῖ Ἑλληνικὴν συνείδησιν.

Ὡς πρὸς τὰς διατυμπανιζομένας δὲ καὶ περαιτέρω ἐν τῇ συγγραφῇ τοῦ δρ. Τρινεγκόρσκου στατιστικὰς ἐπὶ τῆς ἀναλογίας τῶν πληθυσμῶν ἐν Μακεδονίᾳ εἶναι καταφανῆς ἢ καθαρῶς προπαγανδιστικὴ κατάρτισις των. Ἡμεῖς ἀντὶ ξένων στατιστικῶν, ὧν πλεῖστοι εἶναι ὑπὲρ ἡμῶν, θὰ ἀναφέρωμεν μόνον τὴν Τουρκικὴν στατιστικὴν, ὡς προερχομένην ἀπὸ τρίτον, ἀφοῦ ἄλλως τε αἱ ἀπ' εὐθείας ἐνδιαφερόμεναι στατιστικαὶ διαφέρουν μεγάλως μεταξὺ των. Ἄν δὲ ὁ συγγραφεὺς ἦτο συνεπὴς τὸ αὐτὸ ἔδει νὰ εἶχε πράξῃ, δηλ. νὰ χρησιμοποίησῃ Τουρκικὴν στατιστικὴν ὅπως ἀκριβῶς κάμνει προκειμένου διὰ τοὺς ἀμφισβητούμενους ἐν τῇ παλαιᾷ Αὐστρουγγαρία πληθυσμούς, ὅπου προσφεύγει εἰς τὰς Αὐστριακὰς στατιστικὰς.

Ἡ Τουρκικὴ λοιπὸν αὐτὴ στατιστικὴ διενηργήθη ὑπὸ τοῦ Χιλιμῆ πασᾶ τὸ 1904 καὶ ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν ἐπίσημον Ἀσσηρ ἐφημερίδα τῆς Θεσσαλονίκης ἀρ. 994]1904. Τὴν ἀντιγράφομεν δὲ ἐκ τοῦ συγγράμματος τοῦ Giovanni Amadori Virgili—La Questione Rumeliota—primo volume—1908—Bittonto σελ. 226.

Βιλαετία Θεσνίκης, Μοναστηρίου καὶ Κοσσόβου (Σκοπίων)

	Βούλγαροι	Ἕλληνες	Σέρβοι
Βούλγαροι ἐξαρχικοὶ	575.534		
Πατριαρχικοὶ Σλαυόφωνοι		320.972	
Ἕλληνοίφωνοι Ἕλληνοί		307.000	
Πατριαρχικοὶ Βλάχοι		99.000	
Πατριαρχικοὶ Σέρβοι			100.717
Σύνολον	575.534	726.962	100.717

μοσίευσαν ἀποτελέσματα μόνον τὸ 1928. Καὶ εὐνόητοι εἶναι οἱ λόγοι διὰ τὴν τοιαύτην ἐνέργειαν.

Ἡ Politische Correspondenz (τῆς Βιέννης) τὴν 13 Μαρτίου 1905 (σελ. 259, La Questione Rumeliota) δημοσιεύει ἄλλην τουρκικὴν στατιστικὴν τοῦ 1900 κατὰ βιλαέτια ἔχουσαν ὡς ἑξῆς :

Βιλαέτια	Βούλγαροι	Κουτσόβλαχοι	Σέρβοι	Ἕλληνες	Μουσουλμᾶνοι	Ἰσραηλίται	Σύνολον
Θεσ)λονίκης	207.317	—	—	373.227	487.555	48.270	1.116.369
Μοναστηρίου	178.412	30.116	—	261.283	480.018	—	949.829
Σκοπίων	172.005	—	167.601	13.452	752.434	—	1.005.492
Σύνολον	557.734	30.116	167.601	648.962	1.720.007	48.270	3.171.690

Παρατηρεῖ δ' ὅτι οἱ Ἕλληνες ὡς πρὸς τοὺς Βουλγάρους καὶ Σέρβους κειχωρισμένους ἔχουν ἀπόλυτον πλειοψηφίαν καὶ εἰς τὰ τρία βιλαέτια.

Ὡς πρὸς τὰ δύο βιλαέτια τῆς Θ)νίκης καὶ Μοναστηρίου, ἐφ' ὧν αἱ Ἕλληνικαὶ ἀξιώσεις, παρατηρεῖ ὅτι οἱ πληθυσμοὶ ἔχουν ὡς ἑξῆς :

	Ἕλληνες	Βούλγαροι	Σέρβοι
Θ)νίκης	373.227	207.317	—
Μοναστηρίου	261.283	178.412	—
Σύνολον	634.510	385.729	—

Τὸ Ἕλληνικὸν Ὑπόμνημα τὸ ὑποβληθὲν κατὰ τὸ Συνέδριον Εἰρήνης τοῦ Βερολίνου (1878) ὡς ἀναφέρεται εἰς τὸ σύγγραμμα τοῦ Βιρτζίλι (σελ. 223) ἀναγράφει διὰ τὰ 2 βιλαέτια Μοναστηρίου καὶ Θεσσαλονίκης :

Ἐπὶ συνολικοῦ πληθυσμοῦ	1.330.000
Ἕλληνας	488.000
» σλαυοφώνους	197.000
Βουλγάρους	197.000

Ἡ νεωτέρα δὲ Ἕλληνικὴ στατιστικὴ Νικολαΐδου (1900) ἀναφερομένη εἰς τὴν σελ. 221 τοῦ ἐν λόγῳ συγγράμματος ἀναγράφει διὰ τὰ 3 βιλαέτια Θεσ)νίκης, Μοναστηρίου καὶ Σκοπίων :

Ἕλληνας	793.306
Βουλγάρους	295.370

Αἱ Ἕλληνικαὶ στατιστικαὶ συνετάσσοντο βάσει ἐργασιῶν γιγνομένων ὑπὸ τῶν Προξενικῶν Ἀρχῶν ἐν συνεργασίᾳ μὲ τὰς ἐπιτοπίους δημογεροντίας καὶ τὰς Μητροπόλεις.

Μετὰ τὴν καταστροφὴν τῶν εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, γενομένην μετὰ τὴν περαιωθεῖσαν τὸ 1920 ἀπογραφὴν, ἀπωκίσθησαν εἰς τὴν Μακεδονίαν κατὰ τὰ δεδομένα τῶν 600.000 Μικρασιᾶται πρόσφυγες.

Οἱ Τούρκοι οὐδένα βεβαίως λόγον εἶχον νὰ εὐνοήσουν τοὺς Ἕλληνας, οὓς ἀντιθέτως ὡς ἔχοντας ἰσχυρὰς μειονότητες καὶ ἀλλαγῶ τῆς Αὐτοκρατορίας μᾶλλον συμφέρον θὰ εἶχον νὰ μειώσουν. Διὰ τοῦτο ἐθεωρήθη πάντοτε ἡ Τουρκικὴ αὐτὴ στατιστικὴ ὡς τὸ σοβαρώτερον ἐθνολογικὸν στοιχεῖον τῆς Μακεδονίας, καίτοι ἀφίσταται τῶν Ἑλληνικῶν στατιστικῶν.

Ἡ Ἑλληνικὴ ὄθεν ἀναμφισβήτητος ὑπεροχὴ ἐκτείνεται εἰς ἀμφοτέρω τὰ βιλαέτια αὐτὰ Θ)νίκης καὶ Μοναστηρίου, ὧν οὐχὶ ἀσήμαντον μέρος δὲν περιελήφθη εἰς τὰ Ἑλληνικὰ σύνορα, ἀλλ' ἀντιθέτως παρέμεινεν εἰς τὴν Γιουγκοσλαβίαν, ὡς αἱ περιφέρειαι α) Πελαγονίας δηλ. ἡ λεκάνη τοῦ Μοναστηρίου μέχρι τῆς Μπάμπουνας καὶ πέραν τοῦ Πριλάπου. β) Τῆς Γευγελῆς μέχρι Δεμίρ Καπού καὶ γ) τῆς Στρομνίτσας.

Ἐκ τούτων συνάγονται τὰ ἑξῆς συμπεράσματα.

α) Ὑπὸ τὴν δυσμενεστέραν διὰ τὴν Ἑλλάδα περίπτωσιν τοῦ νὰ ληφθῆ ὡς βασικὴ σύνθεσις πληθυσμοῦ ἢ ἐπὶ Τουρκοκρατίας, **δικαιότατα** κατέχομεν τὰ ὅσα Μακεδονικὰ ἐδάφη περιελήφθησαν τὸ 1912 εἰς τὰ σύνορά μας.

β) **Δικαιούμεθα** δυνάμει τοῦ ἰδίου δικαίου τῶν ἐθνικοτήτων νὰ ἀξιώσωμεν τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν ἀνωτέρω προμνησθεισῶν περιοχῶν (ὑπολοίπων τῶν βιλαετίων Θ)νίκης καὶ Μοναστηρίου), αἵτινες ἀδίκως ὑπήχθησαν εἰς τὸν Γιουγκοσλαβικὸν ζυγόν.

Ταῦτα δὲ ὅλως ἀσχέτως πρὸς τὰ κάτωθι συντριπτικὰ ὄντως γεγονότα.

I. Μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν πληθυσμῶν μετὰ τὴν Τουρκίαν καὶ τὴν ἐγκατάστασιν Ὀρακῶν καὶ Μικρασιατῶν, Ποντίων καὶ Κανκασίων Ἑλλήνων ἔναντι τῶν ἀνταλλαγέντων Τούρκων ὑπερεδιπλασιάσθη ὁ ὅλος ἀριθμὸς τῶν Ἑλλήνων τῆς Μακεδονίας.

II. Μετὰ ἐξ καὶ τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν πληθυσμῶν καὶ μετὰ τὴν Βουλγαρίαν ἀπηλλάγη κατὰ τὸ μέγιστον μέρος ἡ Μακεδονία ἀπὸ τοὺς ὄντως Σλαύφρονες πληθυσμούς της.

III. Εἰς τὴν σελ. 84 καὶ 85 τοῦ παρόντος ὁμολογεῖται ὅτι ἐπὶ Τουρκοκρατίας, ὡς καὶ ἀλλαγῶ ἀναγράφομεν, ἤρχισε ρεῦμα μεταναστεύσεως Σλαβικῶν πληθυσμῶν ἀπὸ Νότου πρὸς Βορρᾶν δηλ. τὸ Βανᾶτον, Οὐγγαρίαν κλπ. ἤτοι πέραν τῶν Τουρκικῶν ὁρίων. Μετὰ ἀνάστευσις δὲ ἐντατικὴ ἐγένεν ἀπὸ

Οὕτως ἡ μᾶζα τοῦ Σλαυικοῦ πληθυσμοῦ ἐξηναγκάσθη νὰ μετοικήσῃ. Διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ ἀντηλλάγησαν ἔθνικαὶ ομάδες καὶ μετετράπη ἡ ἀναλογία πληθυσμῶν ἐν Μακεδονίᾳ εἰς ὄφελος τῶν Ἑλλήνων.

Ἡ Ἑλληνικὴ ἀπογραφή τοῦ 1928¹ ἀναφέρει 1.412.477 κατοίκους ἐν Μακεδονίᾳ, Μεταξὺ αὐτῶν ὁμιλεῖ διὰ 81.984 «Μακεδονο-σλαυικῆς διαλέκτου» καὶ 16.775 Βουλγαρικῆς, 191.254 Τουρκικῆς 63.200 Ἰσπανικῆς (Ἑβραῖοι), 19.703 Κουτσοβλαχικῆς. Οἱ ὑπόλοιποι κάτοικοι κατὰ τὴν ἀπογραφὴν αὐτὴν εἶναι Ἑλληνες. Τὸν ἀριθμὸν τῶν Γιουγκοσλαύων ὑπηκόων καθορίζει εἰς 4797. Ὅθεν Μακεδονοσλαῦοι καὶ Βούλγαροι ὁμολογοῦνται κατὰ τὴν ἀπογραφὴν ὡς ἀνερχόμενοι περίπου εἰς 100.000.

Θὰ ἀποδείξωμεν βάσει θετικῶν πηγῶν ὅτι σήμερον ὑπάρχουν ἐν Μακεδονίᾳ καὶ παρὰ τὴν ἀφίξιν τῶν Ἑλλήνων ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τὴν συστηματικὴν διείσδυσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ στοιχείου, περὶ τοὺς 250.000 Σλαῦοι καὶ αὐτοὶ ἐκτὸς τῶν καθαρῶς Βουλγάρων τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας.

Ὁ Ἰβάν Ἰβάνοβιτς συγγραφεὺς τοῦ γνωστοῦ ἔργου «Μακεδονία καὶ Μακεδόνες», εἰς τὸ ὁποῖον πολλάκις προσέφυγον διὰ τὴν ἔρευναν τῶν πολιτικῶν καὶ πολιτιστικῶν συνθηκῶν, ἀναφέρει διὰ τὸ 1907 τὴν ἀκόλουθον στατιστικὴν.

Ἐν ὧν κάτοικοι ἐν Μακεδονίᾳ 1.369.556 ὡς ἀκολούθως :

1.— Μουσουλμᾶνοι (Τούρκοι Ὀσμανλήδες, Ἀρναοῦται, ἐκτουρκισθέντες Σέρβοι «Πομάκοι» καὶ ἐκτουρκισθέντες Βλάχοι καὶ Ἑλληνες	400.624
2.— Ὁρθόδοξοι Σέρβοι ὑπὸ τὸ Πατριαρχεῖον	400.568
3.— » » » τὴν Ἐξαρχείαν	265.408
4.— » μὴ Σλαῦοι Βλάχοι καὶ Ἑλληνες	190.639
5.— Καθολικοὶ Σερβο-Οὐνῖται	15.000
6.— Ἀλλοεθνεῖς. Ἀρμένιοι, καθολικοὶ μὴ Σλαῦοι, Διαμαρτυρόμενοι καὶ ἄλλων θρησκευμάτων	34.277
7.— Ἰουδαῖοι ἰσπανικῆς μητρικῆς γλώσσης	60.040
Σύνολον	1.366.556

τὸ Μετόχι, Βελεσσά, Μοναστήριον κλπ. δηλ. ἀπὸ τὴν Μακεδονίαν. Ὡστε καὶ ἄλλοτε ἔγινεν ἀραιώσεις τῶν πραγματικῶς Σλαυοφρόνων πληθυσμῶν τῆς Μακεδονίας.

1. Προφανῶς ἐννοεῖ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1920, ἣν ἀναφέρει ὀλίγον ἀνωτέρω, ἐφ' ὅσον ἄλλως τε μνημονεύει ἀκόμη Τούρκους, οἱ ὅποιοι ἀπὸ τοῦ 1923 ἔφυγον, καθὸ ἀνταλλαγέντες.

Ὁ Ἰβάν Ἰβάνοβιτς κατανέμει τὸ Σλαυικὸν στοιχεῖον ἐν Μακεδονίᾳ εἰς δύο ὁμάδας, ἥτοι εἰς Σέρβους ὑπὸ τὸ Πατριαρχεῖον καὶ Σέρβους ὑπὸ τὴν Ἐξαρχίαν, ἥτοι «Βουλγαρίζοντας»¹.

Πρὸς καλυτέραν κατανόησιν τῆς στατιστικῆς τοῦ Ἰβάνοβιτς πρέπει νὰ ἀναφέρωμεν ὅτι ἡ μεταξὺ τῆς Ἑλληνικῆς καὶ τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας ἔρις ἐλύθη τὸ 1870 διὰ Σουλτανικοῦ Φιρμανίου, δι' οὗ ἐχειραφετήθη ἡ Βουλγαρικὴ Ἐκκλησία ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Κων)πόλεως καὶ ἰδρύθη αὐτοκέφαλος Βουλγαρικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ὑπὸ τὸ ὄνομα «Βουλγαρικὴ Ἐξαρχία». Ἐν μέρος τῶν Μακεδόνων ὑπήχθη εἰς τὴν Βουλγαρικὴν Ἐκκλησίαν, τὸ δὲ ἄλλο παρέμεινεν ὑπὸ τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Κων)πόλεως.

Ἡ χειραφέτησις τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖον ἀποτελεῖ σπουδαῖον σταθμὸν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Μακεδονίας, διότι ἡ Βουλγαρικὴ Ἐκκλησία ἐλευθέρᾳ ἐφεξῆς καὶ ἐνισχυμένη ἐπέδότη εἰς ἐπέκτασιν τῆς ἐπιρροῆς της ἐπὶ τῶν Μακεδόνων, πρᾶγμα ὅπερ προῦκάλεσε τὴν ἀντίδρασιν ἐκ μέρους τῶν Σέρβων. Ἐκ τούτου δὲ ἀνεπτύχθη ὀξύς ἀγὼν μεταξὺ τῶν δύο στρατοπέδων. Τοῦτο ὑπῆρξεν ἡ ἀπαρχὴ μαχῶν εἰς τὴν Νότιον Σερβίαν καὶ τὴν Μακεδονίαν κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους, αἱ ὁποῖαι κατέληξαν οὕτω διὰ τὴν πραγματικὴν Μακεδονίαν ὥστε νὰ τὴν κερδίσῃ τρίτος...

Ὁ Ἰβάν Ἰβάνοβιτς ὡς καὶ ὅλοι οἱ ἱστορικοὶ καὶ οἱ γεωγράφοι μας διακρίνουν σαφῶς τὴν Παλαιὰν Σερβίαν ἀπὸ τῆς Μακεδονίας. Ἀπὸ τὴν πραγματικὴν Μακεδονίαν ἡ Γιουγκοσλαυία κατέχει μόνον τὰ ἐδάφη νοτίως τῆς γραμμῆς Καϊμακτσαλάν - Νεγκοτίν - Στρώμνιτσα μέχρι τῶν σημερινῶν Βουλγαρικῶν Συνόρων, ἡ δὲ Βουλγαρία μόνον τὴν περιοχὴν Πετριτσίου, ἐνῶ ὅλη ἡ ὑπόλοιπος Μακεδονία εἶναι ὑποταγμένη εἰς τοὺς Ἕλληνας.

1. Οἱ ὑπὸ τὴν Ἐξαρχίαν ὑπαχθέντες πληθυσμοὶ ἦσαν κατὰ μέγα μέρος φανατικοὶ Βούλγαροι καὶ ὄχι ἀπλῶς «Βουλγαρίζοντες». Ὑποβιβάζει δὲ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν Ἐξαρχίαν (καὶ διὰ τὰ τρία βιλαέτια), ἐνῶ ἐν τῷ πράγματι ἦτο σημαντικῶς μεγαλύτερος.

Ἐξ ἄλλου ἡ σερβικὴ στατιστικὴ οἰκειοποιεῖται τοὺς Πατριαρχικοὺς, ἐνῶ πέραν τῆς περιοχῆς τῶν Σκοπίων οἱ ἔχοντες Σερβικὸν φρόνημα ἦσαν ἀνύπαρκτοι, τὸ σύνολον δὲ σχεδὸν τῶν Πατριαρχικῶν ἦσαν φανατικοὶ Ἕλληνόφρονες.

Τὰ ὄρια τῆς πραγματικῆς Μακεδονίας ἐκτείνονται ἀπὸ τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, νοτίως τῆς πόλεως Σέρβια, κατὰ μῆκος τοῦ ποταμοῦ Ἀλιάκμονος, νοτίως τῆς πόλεως Σιάτιστα καὶ τῆς λίμνης τῆς Καστορίας, ἐκεῖθεν πρὸς τὴν λίμνην Πρέσπα φθάνει εἰς τὰ Γιουγκοσλαβικὰ Σύνορα, παραμενούσης τῆς πόλεως Βιτώλια εἰς τὴν Παλαιὰν Σερβίαν. Κατόπιν τὰ ὄρια ἀκολουθοῦν γραμμὴν κατὰ μῆκος τοῦ Ἐριγῶνος μέχρι νοτίως Νεγκοτίν, τέμνουν τὸν Ἀξιόν, τῆς πόλεως Στρομνίτσης παραμενούσης εἰς τὴν Γιουγκοσλαβίαν (δηλ. Παλαιὰν Σερβίαν) καὶ φθάνουν εἰς τὰ σημερινὰ Γιουγκοσλαβο-Βουλγαρικὰ Σύνορα. Ἐκεῖθεν διὰ τοῦ Στρομῶνος φθάνουν μέχρι τοῦ ποταμοῦ Νέστου κατὰ μῆκος τῶν Ἑλληνοβουλγαρικῶν Συνόρων καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν θάλασσαν.

Βάσει τῶν στατιστικῶν τοῦ Ἰ. Ἰβάνοβιτς ἐξάγεται θετικῶς, ὁ ἀριθμὸς τῶν Σλαύων εἰς τὰς περιοχὰς νοτίως τῶν σημερινῶν Ἑλληνο-Γιουγκοσλαβικῶν Συνόρων. Ὁ ἀριθμὸς οὗτος συνίσταται εἰς 665.976 Σλαύους, ὅσοι δηλ. ἔζων ἐν Μακεδονίᾳ πρὸ τῶν Βαλκανικῶν πολέμων, ἐκπιπτομένων δὲ τῶν ἐν τῇ Γιουγκοσλαβικῇ Μακεδονίᾳ καὶ τῶν ἐν τῇ Βουλγαρικῇ τῆς περιοχῆς Πετριτσίου, συνάγεται ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν Σλαύων, οἵτινες ὑπετάγησαν εἰς τοὺς Ἕλληνας μετὰ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους διὰ τῆς προσαρτήσεως παρ' αὐτῶν τῆς Μακεδονίας ἀνέρχεται εἰς 600.000.

Ὁ Βορίβογε Ζ. Μιλόγεβιτς κατήρτισε τὸ 1917-18 στατιστικὴν τῆς Μακεδονίας κατὰ οἰκίας. Τὰ στοιχεῖά του δὲ εἶναι τόσῳ μᾶλλον ἐνδιαφέροντα καθ' ὅσον συνετάχθησαν μετὰ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους καὶ ἀμέσως πρὸ τῆς λήξεως τοῦ Παγκοσμίου πολέμου.

Ὁ Β. Ζ. Μιλόγεβιτς εἰς τὰ ἐδάφη τῆς Μακεδονίας, τὰ ὁποῖα ὑπετάγησαν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων—ἐκτὸς τῶν περιοχῶν τῶν Σερρῶν, τῆς Δράμας καὶ τῆς Καβάλας δι' ἃς δὲν συνελέγησαν στοιχεῖα ἀπογραφῆς—εὔρε Σλαβικὰς οἰκίας :

Εἰς τὴν περιφέρειαν Πρέσπας 950 (ἐπὶ 1114 οἰκιῶν).

Εἰς τὴν περιφέρειαν Καστορίας 7.224 (ἐπὶ 11.466), τῆς Φλωρίνης 4.858 (ἐπὶ 7.822), τοῦ Ὀστρούβου 3.952 (ἐπὶ 10.196), τῶν Μογλενῶν 1.521 σλαβικὰς χριστιανικὰς καὶ 3.687 σλαβικὰς-μωαμεθανικὰς (ἐπὶ 7.226), Θεσσαλονίκης (Δυτικῶς τοῦ Κάτω Ἀξιοῦ) 8.482 σλαβικὰς χριστιανικὰς καὶ 310 σλαβικὰς-μωαμεθανικὰς, Θεσσαλονίκης (Ἀνατ. τοῦ Κάτω Ἀξιοῦ) 7.456 σλαβικὰς χριστιανικὰς καὶ 522 σλαβικὰς-μωαμεθανικὰς, εἰς μόνον τὴν **Θεσσαλονίκην** 4.000 σλαβικὰς

οικίας (ἐπὶ 40.000 οἰκιῶν μεταξὺ τῶν ὁποίων 17.700 Ἰουδαϊκαί, 1300 οἰκίαι Ἑβραιο-μωαμεθανικαί, 8.000 Τουρκικαί καὶ 5.000 ἔκτουρ-κισθέντων Βλάχων, Ἀρναούτων, Σλαύων καὶ Ἑλλήνων, 4.000 οἰκία Σλαυϊκαί, 3.000 Ἀλβανικαί, 1000 Ἀρμενικαί, 200 Ἀρναούτων καὶ 200 Βλάχων)¹, εἰς τὴν περιφέρειαν Λαγκαδᾶ 913 σλαυϊκᾶς χριστιανικᾶς καὶ 1720 ἔκτουρκισθέντων Σλαύων (ἐπὶ 3.503).

Ἐν συνόλῳ 45.073 σλαυϊκᾶς οἰκίας ἐπὶ 111.672.

Ἐὰν τώρα διαχωρίσωμεν τὴν πόλιν τῆς Θεσσαλονίκης, τῆς ὁποίας ὁ πληθυσμὸς ἀντιπροσωπεύει πραγματικὸν διεθνὲς συνονθύλευμα ὄλων τῶν βαλκανικῶν καὶ ἀνατολικῶν φυλῶν, ἀπομένουν 41.085 Σλαυϊκαὶ οἰκίαι ἔναντι 69.212 οἰκιῶν, αἵτινες ἀποτελοῦν τὸ σύνολον τῶν οἰκιῶν τῆς Μακεδονίας.

Ἐὰν κατὰ τὸν Ἰ. Ἰβάνοβιτς ὑπολογίσωμεν κατὰ μέσον ὄρον 6 Σλαύους κατὰ οἰκίαν τότε καταλήγομεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι εἰς τὸ ἔδαφος τῆς Μακεδονίας, ἐφ' οὗ διενήργησε ὁ Β. Ζ. Μιλόγεβιτς τὴν ἀπογραφὴν τοῦ εἶναι 290.442 Σλαῦοι κάτοικοι. Ἀκριβῶς τέσσερις δηλ. ὑπῆρξαν οἱ Σλαῦοι εἰς τὴν Μακεδονίαν τὸ 1918—ἐκτὸς τῶν Σερρῶν, Δράμας καὶ Καβάλας—κατὰ τὸ τέλος τοῦ Παγκοσμίου πολέμου τοῦτέστι προτοῦ ἀρχίσῃ ἡ μεγάλη μετακίνησις πληθυσμῶν, τὴν ὁποίαν προῦκάλεσεν ἡ Ἑλληνικὴ καταστροφὴ εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν.

Μετὰ τὴν Ἑλληνικὴν καταστροφὴν εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν τὸ 1922 συνεφωνήθη ἡ ἀνταλλαγὴ πληθυσμῶν μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Τούρκων. Εἰς τὰ Τουρκικὰ χωρία ἦλθον Ἕλληνες. Κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν στατιστικὴν μετηνάστευσαν μέχρι τοῦ 1928 εἰς τὴν Μακεδονίαν 538.595 Ἕλληνες, ἐνῶ τὸν χῶρον αὐτὸν ἐγκατέλειπον 357.294 Τούρκοι καὶ Βούλγαροι. (Μεταξὺ Βουλγάρων καὶ Ἑλλήνων ὑπάρχει σύμβασις προβλέπουσα μετανάστευσιν τῶν Βουλγάρων ἐκ Μακεδονίας).

Οἱ Ἕλληνες ἀποικοὶ ἦλθον ἐπομένως εἰς τὰς περιοχὰς νοτίως τῶν Ἑλληνο-γιουγκοσλαυϊκῶν συνόρων, ἀλλὰ ἡ Ἑλληνικὴ στατιστικὴ δὲν δίδει οὐδενὸς εἴδους στοιχεῖα ἐπὶ τῆς μετανάστεύσεως «Μακεδονο-

1. Δὲν ἀναφέρει καθόλου Ἕλληνας ἐν Θ)νίκῃ. Οἱ Θεσσαλονικεῖς δέ, οἱ ὅποιοι ἐν ἀδιαπτῶτῳ συνεχεῖα ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς Θεσσαλονίκης διατηροῦν τὴν ἑλληνικότητα τῆς πόλεως, δύνανται καλύτερον παντὸς ἄλλου νὰ μαρτυρήσουν ἐπὶ τῆς φιλαληθείας τῆς Σερβικῆς αὐτῆς στατιστικῆς.

σλαύων», ἂν καὶ εἰς τὰς ἐπισήμους δημοσιεύσεις γίνεται διάκρισις μεταξὺ τῶν Μακεδοно-σλαύων καὶ τῶν Βουλγάρων. Μεταναστεύσεις ἐκ τῶν περιοχῶν νοτίως τῶν Ἑλληνο γιουγκοσλαυικῶν συνόρων δὲν ἔγιναν εἰς οἷαν ἔκτασιν ἔγιναν εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Μακεδονίαν. Ἐκτὸς τῆς πεδιάδος τῆς Θεσσαλονίκης οἱ Γιουγκοσλαῦοι εἶναι ἐγκατεστημένοι εἰς τὰς ὄρεινὰς περιοχὰς ἀπὸ τοῦ Ἀλιάκμονος μέχρι τῶν Γιουγκοσλαυικῶν καὶ τῶν Ἀλβανικῶν συνόρων, αἱ ὁποῖαι λόγῳ τοῦ ἀγόνου των δὲν εἶναι καθόλου ἐλκυστικαὶ διὰ τὰ Ἑλληνικὰ στοιχεῖα. Ἐξελληνίσθησαν δὲ κατὰ πρῶτον λόγον αἱ πόλεις, ἐνῶ οἱ Σλαῦοι ζῶσι κατὰ προτίμησιν εἰς τὰ χωρία.

Ὅθεν παρὰ τὴν ἐκουσίαν ὡς καὶ τὴν ἀναγκαστικὴν κίνησιν τῶν πληθυσμῶν καὶ τὸν ιδιόρρυθμον Ἑλληνικὸν ἀποικισμόν, οὔτινος αἱ μέθοδοι ἔγιναν διάσημοι, δυνάμεθα πάντοτε νὰ ὑπολογίζωμεν τὸν ἀριθμὸν τῶν ὁμοεθνῶν μας εἰς τὴν Ἑλλάδα εἰς 250.000.

Ὁ ἀριθμὸς δὲ αὐτὸς εἶναι τοσοῦτω μᾶλλον πιθανός, καθόσον εἰς κάθε ἐποχὴν ἐσημειώθη παλίρροια πληθυσμῶν ἐκ τῆς Μακεδονίας, ὡς δυνάμεθα νὰ ἀντιληφθῶμεν ἐκ τῶν περιφερειῶν τῆς Νοτίου Σερβίας. Ἄλλο εἶναι τὸ ζήτημα πόσοι εἶναι συνειδητοὶ Σλαῦοι¹. Εἶναι αὐτόνοητον βεβαίως ὅτι ἡ ἐθνικὴ των συνείδησις εἰς τὸν κυκεῶνα αὐτὸν τῶν φυλῶν καὶ ἐθνοτήτων, ὑπὸ τὴν ἠθικὴν καὶ ὕλικὴν πίεσιν τῆς

1. Ἀνεφέραμεν ἀλλαχοῦ διατὶ ὀγκώδεις σλαυόφωνοι πληθυσμοὶ εἶναι φανατικοὶ Ἑλληνόφρονες, καθ' ὃ προερχόμενοι ἀπ' εὐθείας ἀπὸ μετακινήθοντας βία Ἑλληνας ἢ ὑποστάντας τὴν διαβολικὴν βουλγαρικὴν κυρίως τρομοκρατίαν. Ὅτι δὲ ὁ Σλαυϊσμός ἔχει ὠμολογημένην μεγάλην ἐξομοιωτικὴν δύναμιν τοῦτο εἶναι γενικῶς παραδεδεγμένον, ὡς ἐξ ἄλλου ἀποτελεῖ δεδομένον ἢ ἀφομοιωτικὴ ἀνικανότης τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἦν ἀλλαχοῦ καὶ ὁ συγγραφεὺς ἐμμέσως ὁμολογεῖ ἀποδίδων τοῦτο εἰς τὴν δυσχέρειαν τῆς ἐκμαθήσεως τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ἐν ἀντιθέσει, προσθέτομεν ἡμεῖς, πρὸς τὴν εὐκολίαν τῆς Σλαυικῆς.

Πανάρχαιον πρᾶγματι τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος κατήντησε σήμερον νὰ μὴ ἀριθμῆ οὔτε 10 ἑκατομ. ὁμοεθνεῖς. Ποῦ εἶναι ὄχι οἱ ἀφομοιωμένοι πληθυσμοὶ ἀλλὰ αὐτοὶ οἱ Ἑλληνικοὶ ποῦ ἔπρεπε καθ' ἑαυτοὺς νὰ μετρῶνται κατὰ δεκάδας ἑκατομμυρίων; Ποῖος λοιπὸν ἐτροφοδότησε πρᾶγματι ξένας φυλάς; Ποῦ εἶναι οἱ συμπαγεῖς Ἑλληνικοὶ πληθυσμοὶ τῶν μέχρι Δουνάβεως χωρῶν;

νέας κυβερνήσεως εἶναι ἰσχυρῶς κλονισμένη. Δυνάμεθα ἐν τούτοις νὰ εἴπωμεν ὅτι τὸ γόητρον τοῦ Κράτους μας εἰς τὰς περιφερείας αὐτὰς εἶναι πάντοτε ἀσφαλὲς καὶ ἰσχυρόν.

ἜΘΕΙΣ ἀντίθεσις μεταξὺ δύο διαφερόντων κόσμων

Ὁ Σλαυικὸς πληθυσμὸς εἰς τὴν Νότιον Μακεδονίαν δὲν ἐκτείνεται μέχρι τῆς θαλάσσης. Οἱ Σλαῦοι οὐδέποτε κατέκτησαν τὴν Θεσσαλονίκην, καίτοι ἐπανελημμένως προσέβαλον αὐτήν. Ὁ Τσάρος Ντουσιὰν ἔφθασεν πρὸ 596 ἐτῶν μὲ τὰ στρατεύματά του μέχρι τῶν τειχῶν τῆς Θεσσαλονίκης. Κατὰ μῆκος τῆς παραλίας ἐκτείνεται ὄθεν στενὴ ζώνη Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ, ἣτις ἐνώνει τοὺς Ἑλληνας τῆς Θεσσαλίας μετ' ἐκείνων τῆς Θράκης. Ὁ Ἑλληνικὸς ἐποικισμὸς ἀποσκοπεῖ νὰ διευρύνῃ τὴν συντεθλιμμένην αὐτὴν λωρίδα ὑπὸ τὴν πίεσιν τῶν μεγάλων Τουρκικῶν καὶ Σλαυικῶν μαζῶν. Εἰς τὴν Θράκην εὐρίσκουμεν μόνον 2 Σερβικοὺς πυρῆνας, τὸ Μπαϊραμίτς καὶ τὸ Καρατζᾶ-Χαλήλ. Μετὰ τοὺς Βαλκανικοὺς ὅμως πολέμους ἢ πλειονότης αὐτῶν τῶν Σέρβων μετηνάστευσεν εἰς τὴν περιοχὴν τῶν Σκοπίων.

Παρὰ τὰ σύνορα ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης μέχρι τῆς Καστορίας οἱ Ἑλληνες εὐρίσκονται ἀναμεμιγμένοι μετὰ τῶν Σλαύων. Αὕτῃ εἶναι ἡ ἐπαφὴ δύο διαφερόντων κόσμων, λέγει ὁ I. Σβίγιτς, διαφερόντων κατὰ τὴν γλῶσσαν, τὸν φυσικὸν χαρακτῆρα, τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὸν τρόπον διαβιώσεως. Διὰ μέσου τῶν αἰώνων αὐτὸ ὑπῆρξε τὸ σταθερότερον ἐθνογραφικὸν ὄριον εἰς τὴν Χερσόνησον. Διερχόμενός τις διὰ τοῦ ροῦ τοῦ Ἀλιάκμονος (Βίστριτσα) παρὰ τὴν Καστορίαν συναντᾷ σλαυικὸν πληθυσμὸν πολὺ νοτιώτερον. Μόνον ἡ Καστορία εἶναι ἀκόμη Ἑλληνικὴ πόλις μὲ μωαμεθανικὴν μειοψηφίαν καὶ ἡμιελληνισθέντας Σλαῦους. Εἰς τὴν περιοχὴν ἐν τούτοις τῆς Καστορίας ὑπερτερεῖ ὁ Σλαυικὸς πληθυσμὸς.

Ἀλλὰ οἱ Ἑλληνες ἤδη ἀπὸ τοῦ 1913 κατεδαφίζουν αὐτὸ τὸ σταθερὸν ἐθνογραφικὸν ὄριον. Εἶναι κυρίαρχοι τῆς θαλάσσης καὶ ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἐκτείνονται εἰς τὴν ἡπειρον. Οὔτε εἰς τὰς ἐπαρχιακὰς πόλεις οἱ Σλαῦοι ἔχουν πουθενὰ πλειοψηφίαν. Ἑλληνες, Ἑβραῖοι καὶ Λεβαντινοί, οἱ ὅποιοι ἀσχολοῦνται μὲ τὸ ἐμπόριον καὶ τὰς τέχνας ὑπερτεροῦν. Οἱ Σλαῦοι μειονεκτοῦν εἰς τὰς πόλεις, ἀντιθέτως ἔχουν

διατηρηθῆ εἰς τὰ πέριξ τῶν πόλεων ὡς γεωργοί. Αὐτοὶ οἱ γεωργοὶ ζοῦν ἄνευ οὐδεμιᾶς προστασίας καὶ χωρὶς νὰ ἀπολαμβάνουν οὐδεμίαν ψυχαγωγίαν πολιτισμοῦ. Αὐτὸς ὁ ἀγὼν διὰ τὴν ὑπόστασιν διεξάγεται ἄνευ ὑποστηρίξεώς τινος καὶ ἄνευ ὀργανώσεως εἴτε ἐκπολιτιστικῆς εἴτε οἰκονομικῆς φύσεως. Οἱ Σλαῦοι εἶναι μακρόβιοι καὶ ζοῦν κατὰ μεγάλας οἰκογενείας, πρᾶγμα ποῦ ἀκριβῶς χαρακτηρίζει τὸν Σλαυικὸν τρόπον ζωῆς.

Εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς Πρέσπας εἰς τὸ Δυτικὸν μέρος ὁ I. Σβίγιτς εὔρεν ἓν χωρίον τὸ Κόνσκο, τὸ ὁποῖον συνίσταται ἀπὸ μίαν μεγάλην οἰκογένειαν ἐξ 100 μελῶν.

Ὅμοίως εἰς τὴν νῆσον Ἄυλον εἰς τὴν Μικρὰν Πρέσπαν, ὅπου πρὸ 900 ἐτῶν ὑπῆρξε τὸ κέντρον τοῦ Κράτους τοῦ Σαμουήλ καὶ τῆς Σλαυικῆς ἀνεξαρτήτου Ἐκκλησίας, εὔρεν οἰκογένειαν ἐξ 67 μελῶν, Καὶ οἱ Σλαῦοι περὶ τὰ Βοδενά, τὸ Ὅστροβον, τὰ Μόγλενὰ καὶ τὸ Γενιτζέ-Βαρδάρ ζῶσι κατὰ μεγάλας οἰκογενείας, τὰς ὁποίας ἀποκαλοῦν «Τσέλνιτσι». Μεταγενέστεραι ἐρευναι εἰς τὰς περιφερείας αὐτὰς ὑπὸ τοῦ Β. Μιλόγεβιτς ἐπεβεβαίωσαν τὴν ὁμοιότητα τῆς Σλαυικότητος τῆς ζωῆς ὅσον ἀφορᾷ τὸν οἰκογενειακὸν βίον ὡς καὶ ὁ καθηγητὴς I. Σβίγιτς πρὸ τοῦ πολέμου.

Εἰς τὰ ὄρη περὶ τὸ λεκανοπέδιον τῆς Πρέσπας οἱ Σλαῦοι συνορεύουν μὲ Ἀρομόνους (Τσιντσάρους, Κουτσοβλάχους), οἵτινες ἀσχολοῦνται μὲ τὴν κτηνοτροφίαν καὶ τῶν ὁποίων ἡ νοοτροπία συγγενεῦει μὲ τοὺς Ἕλληνας. Αὐτὴ ἡ Τσιντσαρο-ἑλληνικὴ νοοτροπία εἰσδύει εἰς τὸν παλαιο-σλαυικὸν πληθυσμὸν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐξασθενεῖ τὴν δύναμιν ἀντιδράσεως τῶν Σλαυικῶν στοιχείων. Ἐπίσης εἰς ἰσχυρὰν ξένην ἐπιρροὴν εἶναι ἐκτεθειμένοι οἱ ὁμοεθνεῖς μας εἰς τὰς πλουσίας περιοχὰς τῆς πεδιάδος τῆς Θεσσαλονίκης. Ὀλόκληρος ἡ Μακεδονία μέχρι τῆς περιοχῆς τῆς Πρέσπας ὑπῆρξεν ἐπὶ αἰῶνας ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τοῦ Βυζαντινο-ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, ὅστις διεδίδετο ἀπὸ τῶν Θρακο-Μακεδονικῶν παραλίων καὶ διὰ τῆς Θεσσαλονίκης πρὸς τὸ Ἐσωτερικόν. Ὑπὸ τὴν ἐπενέργειαν αὐτὴν τῆς Ἀνατολικῆς ἐπιρροῆς ἀπώλεσαν οἱ Σλαῦοι τὸν πνευματικὸν χαρακτῆρά των.

Τὰ ὑψηλὰ ὄρη ὅμως πέριξ τῆς λίμνης τῆς Πρέσπας ἐπροφύλαξαν τὴν περιφέρειαν ἐκείνην ἀπὸ τῆς ἐπιρροῆς αὐτῆς. Καὶ ὡς ἤδη πολλάκις ἐμνημονεύσαμεν, ἀκριβῶς ἡ περιοχὴ αὐτὴ ὑπῆρξεν ἡ κοιτὶς τῆς

Μακεδονο-σλαβική Δυναστεία, τὴν ὁποίαν ἴδρυσεν ὁ Σαμουήλ τὸν 10ον αἰῶνα.

Ἐν τοσούτοις οἱ ἡμιελληνοθέντες Σλαῦοι διετήρησαν ἐκδηλώσεις τινὰς σλαβικῶν ἔθιμων, ἐξ ὧν εὐκόλως ἐξακριβοῦται ἡ πραγματικὴ καταγωγὴ των. Μεταξὺ αὐτῶν τῶν ἔθιμων κατὰ πρῶτον λόγον συναντᾶται ἡ «σλάβα» ἢ «σβέτντεν» ὡς τὴν ἀποκαλοῦσιν οἱ Μακεδονο-σλαῦοι [σημ. μεταφραστοῦ: ἑορτὴ τοῦ οἰκογενειακοῦ ἁγίου] ¹. Ὁ Ἰ. Ἰβάνιτς ἀναφέρει ὅτι ἡ «σλάβα» εἶναι ἡ ἰσχυροτέρα ἀπόδειξις τοῦ Σερβισμοῦ, διότι τὰ ἄλλα ὀρθόδοξα Σλαβικὰ φυλά δὲν τὴν ἔχουν ¹. Μόνον ἡ φυλὴ τῶν Σιόπηδων (ἐν Βουλγαρίᾳ μεταξὺ Σόφιας καὶ Βιδινίου) ἔχει αὐτὸ τὸ ἔθιμον. Ὅταν μετὰ τὴν ἴδρυσιν τῆς Βουλγαρικῆς Ἐξαρχείας ἤρχισεν ὁ ἄγων μεταξὺ τῆς Σερβικῆς καὶ τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας, οἱ Βούλγαροι ἱερεῖς προσεπάθησαν νὰ ἐκριζώσουν τὸ ἔθιμον τοῦτο ἐκ τῆς Μακεδονίας, ἐφόσον οἱ Σέρβοι ἐχρησιμοποιοῦν αὐτὸ ὡς ἀπόδειξιν ὅτι οἱ Μακεδοносλαῦοι εἶναι Σέρβοι. Ἀδελφωσύνην [ἀδελφοπητοὺς] συναντῶμεν ἐπίσης εἰς τοὺς Γιουγκοσλαῦους εἰς τὴν Μακεδονίαν, οἱ ὁποῖοι καὶ τὴν ὑμνοῦν εἰς τὰ ἔθνικα ἄσματά των.

Οἱ Σλαῦοι εἰς τὴν Ἑλλάδα ὁμιλοῦν Σλαβικὴν γλῶσσαν. Ὑπομνήσκουμεν ὅτι οἱ Βυζαντινοὶ ὄλας τὰς Σλαβικὰς φυλάς αἱ ὁποῖαι ἐγκατεστάσθησαν εἰς τὴν Μακεδονίαν ἀπεκάλουν «Σλαῦους» καὶ «Σκλαβόνους». Οἱ Σλαῦοι ἀπόστολοι Κύριλλος καὶ Μεθόδιος ἐξέλεξαν τὴν Μακεδονικὴν διάλεκτον ὡς ἐκκλησιαστικὴν γλῶσσαν καὶ αὐτὴν ἐχρησιμοποίησαν οἱ πρῶτοι Σλαῦοι συγγραφεῖς γενικῶς δι' ὅλα

1. Ἡ ἑορτὴ τοῦ οἰκογενειακοῦ ἁγίου ὡς καὶ ἡ φάρα ἢ πατριὰ (μεγάλῃ οἰκογένειᾳ ἀποτελουμένη ἐκ πολλῶν συγγενικῶν οἰκογενειῶν ὑπὸ τὸν γενάρχη) δὲν ἀποτελοῦν μονοπωλιακὰ γνωρίσματα τῶν Σέρβων, ἀλλὰ ὄλων σχεδὸν τῶν διατηρούντων τὰ ἀρχαῖα ἔθιμα λαῶν.

Ἡ προσήλωσις πρὸς τοὺς ἐφεστίους θεοὺς ὡς καὶ αἱ διὰ ποικίλλους λόγους προτιμήσεις πρὸς τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην Θεότητα παρὰ πόλεων ἀλλὰ καὶ ὁμάδων καὶ οἰκογενειῶν μεταδοθεῖσα ἀπὸ τοὺς ἡμετέρους προγόνους διατηρεῖται ἱκανῶς ζωηρὰ εἰσέτι ἀνά τὴν Ἑλληνικὴν ὑπαιθρον. Ἰδιαιτέρως δὲ ἀκμάζουσιν τὴν παράδοσιν αὐτὴν συνηντήσαμεν εἰς τὴν Σίφνον, ὅπου πλείονες οἰκογένειαι ἔχουν ἐκάστη ἰδιόκτητον ναὸν τοῦ οἰκογενειακοῦ ἁγίου πανηγυρίζουσαι κατὰ τὴν ἑορτὴν του.

τὰ Σλαυϊκὰ φύλα. Εἰς τὰς ἀρχαίας πηγὰς—καὶ ἰδίᾳ εἰς τὴν παράδοσιν ἀπὸ τοῦ θου αἰῶνος περὶ τῆς ζωῆς τῶν Ἀγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου—γίνεται λόγος περὶ τῆς «Σλαυϊκῆς γλώσσης» καὶ τοῦ «Σλαυϊκοῦ ἔθνους» (Μιλ. Φιλίποβιτς). Οἱ Μακεδόνες χωρικοὶ συνομιλοῦντες αὐτοαποκαλοῦνται Σλαῦοι [Σλοβένοι].

Πολλοὶ Σλαυῖσταὶ ὡς ὁ Γιάγκιτς καὶ ὁ Ῥῶσσος Κοτσουμπίνσκι φρονοῦν ὅτι ἡ Μακεδονικὴ γλῶσσα ἀποτελεῖ τι τὸ ἐνδιάμεσον μεταξὺ τῆς Βουλγαρικῆς καὶ τῆς Σερβο-κροατικῆς γλώσσης. Ὁ Α. Μπέλιτς βεβαιοῖ ὅτι αὐτὴ ἡ γλῶσσα ἀντιπροσωπεύει τὴν ἀρχαϊκὴν Σερβικὴν γλῶσσαν καὶ ὅτι οὕτω θεωρουμένη ἀποτελεῖ ἐνιαῖόν τι σύνολον μετὰ τῶν ἰδιωμάτων, ἅτινα ὁμιλοῦνται εἰς τὴν νότιον καὶ ἀνατολικὴν Σερβίαν ὡς καὶ τὴν δυτικὴν Βουλγαρίαν. Ἡ φυλὴ τῶν Σιόπηδων εἰς τὴν δυτικὴν Βουλγαρίαν δὲν ὁμιλεῖ καθαρὰν Βουλγαρικὴν γλῶσσαν ἀλλὰ ἐνδιάμεσόν τι ἰδίωμα μεταξὺ τῆς Σερβο-κροατικῆς καὶ τῆς Βουλγαρικῆς γλώσσης. Ὁ Ἰβάν Ἰβάνιτς κατέληξε μετὰ αὐτοπρόσωπον ἔρευναν ἐπιτοπίως εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ Μακεδονικὴ διάλεκτος κατὰ πᾶσαν ἔννοιαν πλησιάζει περισσότερο πρὸς τὴν Σερβικὴν παρὰ πρὸς τὴν Βουλγαρικὴν γλῶσσαν.

Τὴν Σλαυϊκὴν γλῶσσαν ὁμιλοῦν καὶ οἱ Πομάκοι δηλ. οἱ ἐκτουρκισθέντες Μακεδόνες, ὧν ὁ ἀριθμὸς πρὸ τῶν Βαλκανικῶν πολέμων ἀνήρχετο εἰς 80.000 περίπου. Ἐν ὄψει τῆς συγχρόνου γεωγραφικῆς θέσεως τῆς Μακεδονίας καὶ τῶν συγχρόνων πολιτικῶν συνόρων εἰς τὰ Βαλκάνια, ὡς καὶ τῆς νομίμου καὶ φυσικῆς σπουδαιότητος τῆς Νοτίου Σερβίας τὸ ζήτημα τοῦ πρὸς ποίαν γλῶσσαν πλησιάζει ἡ Μακεδονικὴ διάλεκτος εἶναι ὅλως διόλου παρέλκον.

Χειρότερα παρὰ ὑπὸ τοὺς Τούρκους

Οἱ Γιουγκοσλαῦοι εἰς τὴν Ἑλλάδα ὡς ἔθνικὴ μειονότης δὲν ἀπολαμβάνει οὐδενὸς δικαιώματος πολιτικῆς ἢ ἐκπαιδευτικῆς ἀναπτύξεως. Ἡ γλῶσσα τῶν ἀποκλείεται ἀπολύτως ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν. Δὲν ἔχουν οὐδὲ ἱερεῖς, οἱ ὅποιοι νὰ γνωρίζουν τὴν γλῶσσάν των. Μόνον μία ὑφίσταται ὀρθόδοξος Σερβικὴ Ἐκκλησία ἡ ὁποία εἶναι Μετόχι τῆς μονῆς τοῦ Χιλαντάρι καὶ ἓνας ὀρθόδοξος ἱερεὺς-φύλαξ τοῦ ἡρώου τῶν

πεσόντων έξωθι τῆς Θεσσαλονίκης. Σημειωτέον ὅμως ὅτι οὔτε ὁ ναὸς αὐτὸς οὔτε ὁ κληρικὸς του προορίζονται διὰ τὸν Σλαυικὸν πληθυσμὸν τῆς Μακεδονίας ἀλλὰ μόνον διὰ τοὺς Γιουγκοσλαύους ὑπηκόους τοὺς ζῶντας ἐν Ἑλλάδι.

Ἑκατοντάδες τινὲς ἐκκλησιῶν περὶ τὸ Ὕοστροβον, τὰ Βοδενά, τὰ Μογλενά, τὴν Καστορίαν, τὴν Βέρροϊαν, τὸ Κιλκίς καὶ τὰς Σέρρας, αἱ ὁποῖαι ἐκτίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Σέρβων Κυβερνητῶν, σήμερον κατάκεινται εἰς ἐρείπια. Αὗται ἐκτίσθησαν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς δυναστείας τῶν Νεμάνια, ὡς καὶ αἱ παρὰ τὰ Σύνορα τῆς σημερινῆς Γιουγκοσλαυίας εἰς τὴν Νότιον Σερβίαν, ἀλλὰ οὐδεὶς τὰς ἠνώρθωσαν οὐδὲ ἠρεύνησε τὰ ἐρείπιά των πρὸς περισυλλογὴν στοιχείων. ἐπὶ τοῦ Σερβικοῦ πολιτισμοῦ ἐκ τοῦ φόβου μήπως ἐκ τῶν νεκρικῶν τάφων ἀναστηθῆ νέον πνεῦμα Σλαυισμοῦ.

Ἡ χρῆσις τῆς Σλαυικῆς γλώσσης αὐστηρῶς ἀπαγορεύεται ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως. Οἱ Σλαῦοι δὲν μποροῦν οὐδὲ κατὰ τὰς ἰδιωτικὰς συνομιλίας νὰ χρησιμοποιοῦν τὴν γλώσσάν των.

Ἡ χρῆσις τῆς Σλαυικῆς γλώσσης συνεπάγεται μεγάλας χρηματικὰς ποινὰς¹.

Ὁ Σλαυικὸς πολιτισμὸς διατηρεῖται μόνον εἰς τὰ ἔθνικα ἔθιμα καὶ εἰς τὰ ἔθνικα ἄσματα. Μοτίβα εἴτε λυρικῶν εἴτε ἠρωϊκῶν ἁσμάτων περιστρέφονται περὶ τὸ ἔθνικῶς ἐνιαῖον τῆς φυλῆς ἀπὸ τοῦ Κοσυφοπεδίου μέχρι τῆς πεδιάδος Θεσσαλονίκης.

Εἴτε εἶναι «Χριστουγεννιάτικα, ἀναστάσιμα, ἑαρινά, γαμήλια, ἠρωϊκὰ εἴτε οἰαδήποτε ἄσματα» χαρακτηρίζονται γενικῶς ἀπὸ τὸν ἔντονον Σλαυικὸν χαρακτῆρά των.

1. Εἰς τὴν Σερβικὴν Μακεδονίαν ὑπῆρχον ἀκμάζουσαι Ἑλληνικώταται πόλεις ἐπὶ τῆς Τουρκοκρατίας. Τὸ Μοναστήριον πρωτίστως ἦτο πραγματικὴ ἀκρόπολις τοῦ Μακεδονικοῦ Ἑλληνισμοῦ με δραστηριώτατον Ἑλληνικὸν πληθυσμὸν, τὸ Κρούσοβον, Μαρίνοβον καὶ τόσα ἄλλα. Εἰς τὰ Σκόπια ἐπίσης ὑπῆρχεν ἀνθοῦσα Ἑλληνικὴ παροικία. ἡ δὲ Στρώμνιτσα, Μπογδάντσα κλπ. ἦσαν Ἑλληνικώτατα κέντρα. Ἐπίσης ὁ Σκάρδος ἔγεμεν Ἑλλήνων νομάδιον ποιμένων. Ἀπὸ αὐτοὺς ὅλους τί ἀπέμειναν ἄρᾳ γε ;

Ἡ δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι οὐδεὶς τολμᾷ νὰ ὁμιλήσῃ τὴν Ἑλληνικὴν ἔξῃ ὅσων ἀπέμειναν ;

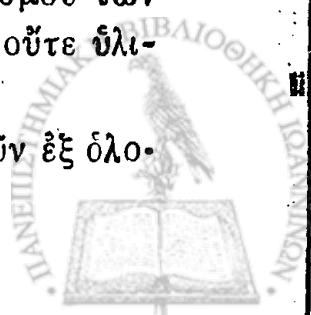
Σήμερον δὲν διαθέτουν οἱ Σλαῦοι ἐν Ἑλλάδι οὔτε ἐν σχολεῖον. Μόνον ἐν Θεσσαλονίκῃ ὑφίσταται ἐν Δημοτικὸν 4τάξιον Σχολεῖον διὰ τὰ τέκνα τῶν Γιουγκοσλαύων ὑπηκόων. Ὑπὸ τοὺς Τούρκους πρὸ τῶν Βαλκανικῶν πολέμων ὑφίστατο ἐν Θεσσαλονίκῃ Σερβικὸν Γυμνάσιον Ἐρρένων καὶ ἀνώτερον Παρθεναγωγεῖον. Εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Καστορίας ὑπῆρχαν δύο Σερβικὰ Δημοτικὰ Σχολεῖα, καὶ εἰς τὴν Φλώριναν καὶ Σέρρας ἀνά ἓν. Πολλὰ Σερβικὰ Σχολεῖα ἐξεβουλγαρίσθησαν κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Βουλγαρικῆς προπαγανδιστικῆς ἐπιθέσεως, ἣτις ἤρχισε μετὰ τὴν ἴδρυσιν τῆς Ἐξαρχείας.

Ἡ χειραφετηθεῖσα ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖον Βουλγαρικὴ Ἐκκλησία ἀπέκτησε μεγάλην ἐλευθερίαν ἐνεργείας. Ὄταν τὸ Σερβικὸν Πατριαρχεῖον τοῦ Ἰπέκ κατηργήθη τὸ 1766 ἡ Σερβικὴ Ἐκκλησία ὑπήχθη ὑπὸ τὴν Ἑλληνικὴν. Πολλὰς δὲ θέσεις εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱεραρχίαν ἐξεπύρθησαν οἱ Ἕλληνες.

Μόλις περὶ τὰ τέλη τοῦ 19ου αἰῶνος ἐστέφθησαν ὑπὸ ἐπιτυχίας οἱ ἀγῶνες διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἐκκλησίας μας ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἐξάρτησιν, ὅταν μητροπολίται εἰς τὰς περιφερείας Ράσκα, Πριζρένης καὶ Σκοπίων ἐξελέγησαν Σέρβοι. Ὑπὸ τὴν διοίκησιν τῶν Ἑλλήνων Μητροπολιτῶν, οἱ ὅποιοι οὐδέποτε ἐνδιεφέρθησαν διὰ τὸ Σερβικὸν Ἔθνος, πολλοὶ Σέρβοι προσεχώρησαν εἰς τὴν Ἐξαρχείαν καὶ περιήχθησαν οὕτως εἰς τὴν ἐπιρροὴν τὴν Βουλγαρικὴν. Ὄταν οἱ Σέρβοι βραδύτερον ἔφθασαν εἰς ἀνωτάτας θέσεις ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ Ἱεραρχίᾳ ἠδυνήθησαν νὰ ὀργανώσουν καὶ τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ ἐθεμελίωσαν τὰς Σλαυϊκὰς Ἐκκλησιαστικὰς - Σχολικὰς κοινότητας. Ὁπόσης σπουδαιότητος ὑπῆρξαν αἱ ἐνεργεῖαι αὐταὶ κατεδείχθη ἀργότερον κατὰ τὴν ὀξεῖαν διαμάχην μεταξὺ Σέρβων, Βουλγάρων καὶ Ἑλλήνων ὅταν αἱ ἐκκλησῖαι ἐπροωστάτησαν εἰς τὸν ἀγῶνα μεταξὺ τῶν τριῶν Ἐθνῶν. Ἡ Κωνσταντινούπολις σταθερῶς ὑπέθαλπε τὴν διαμάχην αὐτὴν καὶ ὅτε μὲν ἐνίσχυσε τὴν μίαν ὀμάδα κατὰ τῆς ἄλλης ὅτε δὲ ἄλλην, ἀλλὰ τοῦλάχιστον ὑπὸ τὴν κυβέρνησιν ἐκείνην ἦτο ἐφικτὸς ὁ ἀγῶν.

Διὰ τοὺς Γιουγκοσλαύους ὅμως ἐν Ἑλλάδι τιαυτὴ δυνατότης ἀποκλείεται. Εἰς τὸν ἀγῶνα κατὰ τοῦ συστηματικοῦ ἐξελληνισμοῦ των μένουν ἄοπλοι. Δὲν εὐρίσκουν ἐκ μέρους ἡμῶν οὔτε ἠθικὴν οὔτε ὑλικὴν ὑποστήριξιν.

Ὁ Ἰ. Σβίγιτς φρονεῖ ὅτι οὗτοι οὐδέποτε θὰ ἀφομοιωθοῦν ἐξ ὀλο-

κλήρου και λόγω του ὅτι δυσχερῶς ἐκμανθάνεται ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα. Καὶ παρ' ὅλα αὐτὰ αὐτοὶ παραμένουν ἢ ἰσχυρὰ φυλὴ, μέσου ἀναστήματος, εὐρέων ὤμων, ῥωμαλέοι βαρεῖς καὶ τοιοῦτοι ὥστε παρ' αὐτῶν δικαίως τώρα οἱ βραχύσωμοι Ἑλληνες νὰ ἀποκαλῶνται βάρβαροι. Αἱ γυναῖκες των εἶναι ὑγιεῖς καὶ ῥωμαλέαι, τὰ χωρία των γέμουν παιδιῶν. Αὐτὸς ὁ ῥωμαλέος σλαβικὸς πληθυσμὸς εἶναι πολὺ σῶφρων, καὶ οἰκονόμος ὅσον οὐδεὶς εἰς τὰ Βαλκάνια. Καίτοι μειονεκτικῶς τρεφόμενος ἐν τούτοις ἐργάζεται πολὺ καὶ ἀποδίδει περισσότερον. «Θὰ ἐπανέλθουν γρήγορα εἰς τοὺς κόλπους τῶν Νοτίων Σέρβων ὅταν σημειωθῇ ἡ ἀρχὴ κάποιας πολιτικῆς μεταβολῆς».

Γιουγκοσλαῦοι ἐν Ἀλβανίᾳ (60.000)

Αἱ ὄροσειραι κατὰ μῆκος τῶν ἀλβανο-γιουγκοσλαυϊκῶν Συνόρων διακόπτονται δυτικῶς τῆς Δίβρης μεταξὺ *Ντέσιαι καὶ Γιαπλάνιτσε διὰ στενῆς κοιλάδος*, δι' ἧς διέρχεται ὁ Μέλας Δρίνος. Αὕτη ἡ στενή διάβασις ἐχρησίμευσεν ὡς ὁδὸς διεισδύσεως τῶν Ἀλβανῶν πρὸς Ἀνατολάς. Ἡ κίνησις τῶν Ἀλβανικῶν μαζῶν ἐπεταχύνθη μετὰ τὴν Τουρκικὴν εἰσβολήν, ἣν ἐπηκολούθησε μετανάστευσις τῶν Σέρβων ἐκ τοῦ Μετοχίου καὶ τοῦ Κοσυφοπεδίου πρὸς Βορρᾶν. Περί τὴν κοιλάδα αὐτὴν ἀνεπτύχθη ὁξὺς ἐθνολογικὸς ἀγὼν μεταξὺ Σέρβων καὶ Ἀλβανῶν, ὅστις ἐπερατώθη μόλις μετὰ τὴν ἐπιτυχῆ ἔκβασιν τοῦ Παγκοσμίου Πολέμου.

Ἀκριβῶς παρὰ τὴν κοιλάδα αὐτὴν Βορειοδυτικῶς τῆς Δίβρης κατὰ μῆκος τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Μέλανος Δρίνου (δηλαδὴ ὑπὸ τὴν Ἀλβανίαν) διασώζονται Σέρβοι εἰς 12 χωρία. Αὐτὰ τὰ χωρία μὲ τὸν Σερβικὸν καὶ Ἀλβανικὸν πληθυσμὸν ἐκτείνονται πρὸς Βορρᾶν μέχρι τῆς Ἐπισκοπῆς (Πισκόπιγε). Δυσχερῶς δύναται νὰ ὑπολογισθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν Γιουγκοσλαύων εἰς τὰ χωρία αὐτὰ ἐφ' ὅσον δὲν ὑπάρχουν ἐπίσημα στοιχεῖα. Ἀλλὰ κατὰ ἀξιόπιστα δεδομένα προπόλεμικὰ ὁ ἀριθμὸς τῶν Γιουγκοσλαύων εἰς τὴν περιοχὴν αὐτὴν ἀνέρχεται εἰς 20.000. Εἰς ἓν χωρίον ὡς εἰς τὴν Βρίμπνιτσα ὑπάρχουν ἀκόμη σήμερον περὶ τὰς 100 Σερβικὰς οἰκογενείας.

Μετὰ τὸν Παγκόσμιον Πόλεμον πολλαὶ Σερβικαὶ οἰκογένειαι μετηνάστευσαν εἰς τὴν Δίβρην, εἰς τὰ Σκόπια καὶ γενικῶς εἰς τὰς περιοχὰς τῆς Νοτίου Σερβίας. Ὅμοίως μετὰ τὴν Ἀλβανικὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1920 μετηνάστευσαν πολλαὶ Σερβικαὶ οἰκογένειαι. Μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ὑπῆρχον ἐκεῖ Σερβικὸς ὀρθόδοξος κλῆρος, εἰς Τρέμπιστου, Σέμπιστου καὶ Στέμπλεβου, ὁ ὁποῖος κατόπιν τῶν πιέσεων ἐγκατέλειπε τὴν περιοχὴν.

Ἄλλη ἰσχυρὰ ὄασις Γιουγκοσλαυϊκῶν στοιχείων, ἡ ὁποία διετηρήθη μέχρι σήμερον, συναντᾶται εἰς τὸ λεκανοπέδιον τῆς Κορutzᾶς εἰς τὰ Ἑλληνο-ἀλβανικὰ σύνορα. Ἀκόμη σήμερον διατηροῦνται τρία μεγάλα Σλαυϊκὰ χωρία. Ἐξ ὧν μόνον ἡ Μπομόνιτσα ἀριθμεῖ περίπου 1500 κατοίκους. Πρὸ τοῦ πολέμου ὑπῆρχον εἰς τὸ λεκανοπέδιον Κορutzᾶς ἀκόμη περὶ τοὺς 20.000 Γιουγκοσλαῦοι. Καὶ εἰς τὴν περιοχὴν

αὐτὴν οἱ Γιουγκοσλαῦοι εἶναι γεωργοὶ ἐνῶ οἱ Τσιντσάροι καὶ οἱ Ἑλλη-
νες οἱ ὅποιοι ζοῦν παραπλεύρως ἀσχολοῦνται μὲ τὴν κτηνοτροφίαν.

Βορείως τῆς Κορυτσᾶς παρὰ τὸ Τριεθνὲς τῶν Σερβο-Ἀλβανο-
Ἑλληνικῶν συνόρων εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Ἀλβανικῆς Πρέσπας συ-
ναντᾶται ἰσχυρὰ Γιουγκοσλαβικὴ ὁμάς ἐκ 4.000-5.000 ψυχῶν, παρὰ
τοῖς ὁποίοις διατηροῦνται ἀκόμη 4 Σέρβοι ἱερεῖς. Τὰ χωρία τῶν κατα-
νέμονται εἰς τρεῖς ἐνορίας Ἄνω καὶ Κάτω Γκόρισα, Πούστεκ καὶ
Βίρμπινικ.

Εἰς τὴν περιοχὴν Δυτικῶς τῆς λίμνης Ἀχρίδος ἀπὸ τοῦ Λίμ
μέχρι τοῦ Πόγραδετς πολλὰ χωρία εἶναι σλαβικῆς καταγωγῆς, ἀκόμη
δὲ σήμερον διατηροῦνται μερικαὶ ἑκατοντάδες ὁμοεθνῶν μας. Ἐπὶ
Τουρκοκρατίας ἐξετείνετο κατὰ τὸν Ι. Σβίγιτς ὁ Σλαβικὸς πληθυσμὸς
μέχρις ἀκριβῶς τοῦ Ἑλβασάν.

Εἰς τὴν Σκόδραν καὶ τὴν περιφέρειαν Βράκου εἰς τὴν πεδιάδα
περὶ τὸν Βογιάννα καὶ τὸν Δρίνον ὑπάρχουν ἀκόμη σήμερον ὑπολείμ-
ματα Σέρβων, ἀλλὰ εἶναι δύσκολον νὰ ὑπολογισθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν.
Εἰς Βράκον ζῶσι περὶ τοὺς 1500-2000 Γιουγκοσλαῦοι. Κατὰ τὸν Με-
σαίωνα οἱ Σλαῦοι ἀντιπροσώπευον τὴν πλειονότητα εἰς τὰς περιφε-
ρείας αὐτάς.

Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Σερβοκρατίας ἐνισχύθησαν οἱ πληθυσμοὶ
αὐτοὶ διὰ τῆς μεταναστεύσεως νέων Σέρβων ἀποίκων. Ὄταν οἱ Ἀλβα-
νοὶ μετὰ τὴν Τουρκικὴν εἰσβολὴν ἤρχισαν νὰ κατέρχονται ἐκ τῶν
ὀρέων, οἱ Σέρβοι ἤρχισαν νὰ μεταναστεύουν πρὸς τὸν Δρίνον, τὸ
Μετόχι καὶ τὸ Κοσυφοπέδιον καὶ περαιτέρω πρὸς τὸν Ἄνω Μοράβαν.
Εἰς τὴν Σκόδραν ἐπὶ Τουρκοκρατίας ὑπῆρχον δύο δημοτικὰ σχολεῖα.

Σήμερον οὐδαμοῦ τῆς Ἀλβανίας ὑπάρχει Σερβικὸν Σχολεῖον
οὐδὲ οἰοσδήποτε ἐκπαιδευτικὸς σύλλογος, καὶ οὐδὲ ἵχνος πνευματικῆς
ζωῆς διὰ τοὺς Γιουγκοσλαῦους.

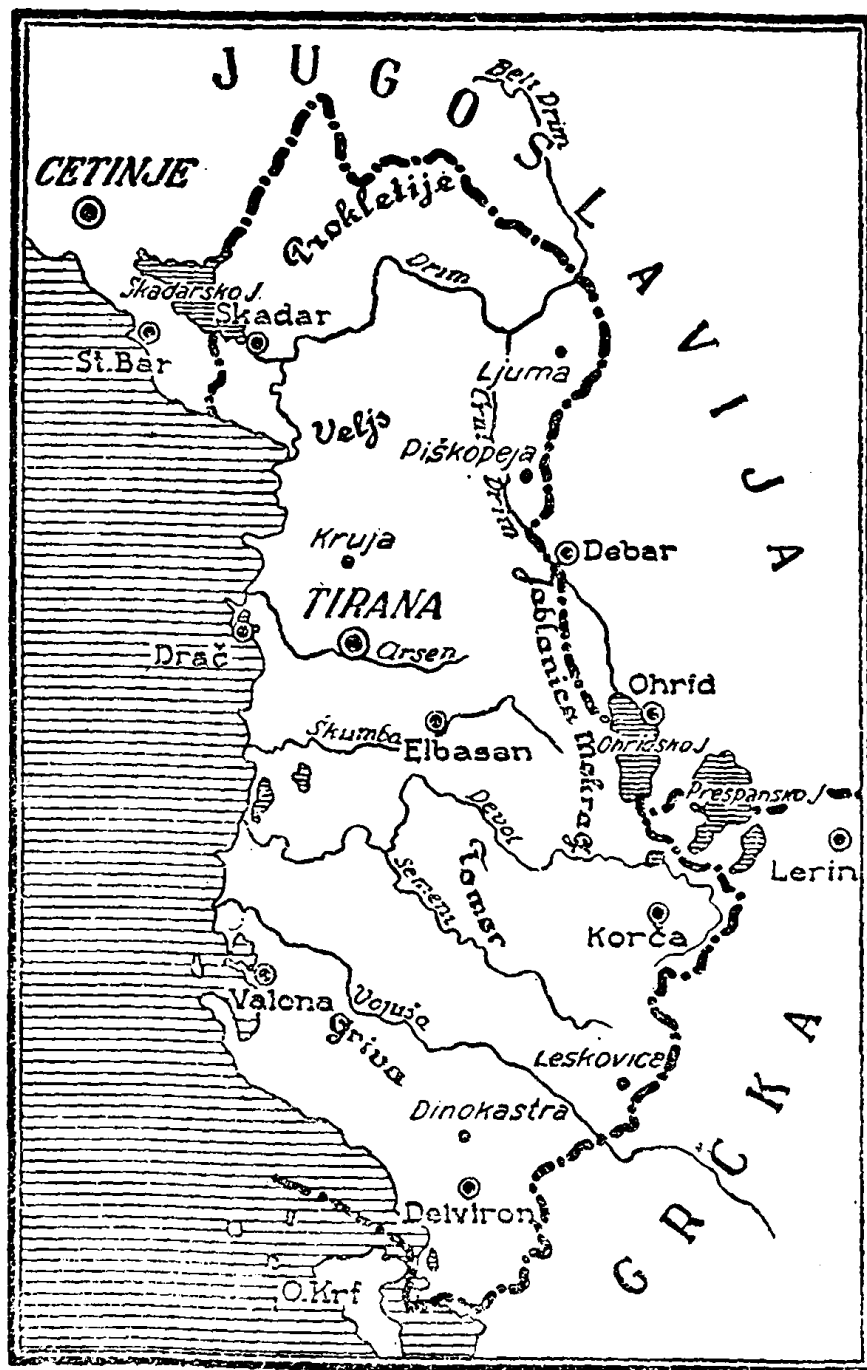
Οἱ Ἀλβανοὶ κατάγονται ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους Ἰλλυριοὺς, μέχρι
σημεῖου τινὸς δὲ ἐξερωμαίσθησαν ὑπὸ τοὺς Ρωμαίους. Οἱ Ἰλλυρικοὶ
πληθυσμοὶ μετὰ τὴν ἀφίξιν τῶν Σλαύων ἐκ τῶν δυτικῶν τῆς Βαλκα-
νικῆς Χερσονήσου ὅπου ἦσαν ἐγκατεστημένοι ἐγκατέλειψαν τὰ κεν-
τρικὰ καὶ τὰ βόρεια τμήματα τῆς Χερσονήσου ἀποσυρθέντες πρὸς τὴν
Προκλέτιγε καὶ νοτιώτερον πρὸς τὴν Ἀλβανίαν.

Ἄλλὰ καὶ εἰς τὴν χώραν αὐτὴν, γράφει ὁ Ι. Σβίγιτς, ὡς καὶ εἰς
τὴν Ἠπειρον κατὰ τὰ τέλη τοῦ 10ου αἰῶνος καὶ βραδύτερον ἐγκα-

τεστάθησαν εἰς τὰ χαμηλὰ μέρη Σλαῦοι ἐνῶ οἱ Ἀλβανοὶ καὶ οἱ Ἀρναούται περιορίσθησαν εἰς τὰ ὄρεινὰ ἐδάφη.

Ὅταν ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις τὸ 1766 κατήργησε τὸ Πατριαρ-

χείον τοῦ Ἰπέκ οἱ Ἀλβανοὶ ἦσαν ὑπὸ τοὺς Τούρκους τὸ κραταιῶς ὑποστηριζόμενον Ἔθνος ἐν μέσῳ τοῦ ἀκεφάλου καὶ ἀνυποστηρίκτου Σερβικοῦ Ἔθνους, τὸ ὁποῖον κατεπιέσθη ὄχι τόσο ὑπὸ τῶν Τούρκων ὅσον παρὰ τῶν Ἀλβανῶν καὶ εἰδικῶς ὠπισθοχώρησεν ἐκ τοῦ

Μετόχι πρὸς τὸ Κόσοβο καὶ ἐκ τῶν ὑπωρειῶν τοῦ Σκάρδου καὶ ἐκ τῆς Δίβρης. Ἀσπασθέντες τὸ Ἰσλάμ ἔγιναν πράγματι οἱ Ἀλβανοὶ τὸ προνομιοῦχον ἔθνος καὶ ἐξηπλώθησαν βίᾳ ἀναμέσον τῶν Σέρβων προσηλυτίζοντες διὰ τῆς βίας αὐτοὺς εἰς τὸν Μωαμεθανισμόν (δρ. Σ. Φιλίποβιτς).

Αὐτὴ ἡ ἐξάπλωσις τῶν Ἀλβανῶν ἤρχισεν ἰδίᾳ ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ 17 αἰῶνος καὶ ὑπῆρξεν ἐξαιρετικῶς ἐντατικὴ κατὰ τὸν 18 καὶ 19 αἰῶνα. Ἐγκαθίσταντο διὰ τῆς βίας μέσῳ τοῦ Σερβικοῦ πληθυσμοῦ, τὸν ἐξεδίωκον ἐκ τῶν χωρίων του ἤρπαζον τὰς γαίας, τὰ τρόφιμα καὶ τὰς γυναῖκας. Οὕτως ἐδημιουργήθη Ἀλβανικὴ σφῆν, ἡ ὁποία ὡς εὐρὺς θύλαξ εἰσεχώρει μέχρι τοῦ Λεσκόβτοκα καὶ οὕτω διεχώριζε τὴν Βορείαν Σερβίαν ἀπὸ τῆς Νοτίας. Οὕτω διεσπάρσθησαν οἱ πολιτικοὶ καὶ πολιτιστικοὶ δεσμοὶ μεταξὺ τῶν δύο τμημάτων αὐτῶν τοῦ Ἔθνους. Μόλις δὲ τὸ 1870 καὶ τὸ 1878 ἠμβλύνηθη αὐτὸς ὁ σφῆν.

Ἀκόμη σήμερον συναντᾶ τις εἰς τὸ μέσον τῆς Ἀλβανίας ὑπολείμματα ἐξαλβανισθέντων Σέρβων. Ἐξαλβανισθέντες Σλαῦοι εἶναι εἰς τὴν περιοχὴν Μόκροϊ δυτικῶς τῆς λίμνης Ἀχρίδος. Εἰς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Δεβόλη εἰς τὴν περιφέρειαν Ὀπαρι ἦσαν ἐγκατεστημένοι Σέρβοι. Ὁ Βορίβογε Ζ. Μιλόγεβιτς ὅταν μετέβη εἰς τὴν περιοχὴν Δεβόλη τὸ 1918 εὗρε 447 Σερβικὰς οἰκίας. Ἐξηλβανισμένα εἶναι ἐπίσης τὰ περὶχωρα τοῦ Ἐλβασάν.

Ὁ Γάλλος πρόξενος Lejean κατὰ τὰ μέσα τοῦ 19 αἰῶνος ἀκριβῶς κατὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Βογιούσα εἰς τὴν παραλίαν βορείως τοῦ Αὐλῶνος εὗρεν ὄασιν σερβικοῦ πληθυσμοῦ, ὡς ἐπίσης εἰς τὸ Ἀρζενοι βορείως τοῦ Δυρραχίου. Πρὸς δυσμὰς τοῦ Ὀπαρι καὶ τοῦ Ἐλβασάν παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Σεμένη ἐκτείνεται ἡ περιοχὴ τῆς Μουζακιᾶς, ὅπου ὅλα τὰ γεωγραφικὰ ὀνόματα εἶναι Σλαβικά. Ἐκεῖ μέχρι πρὸ 30 ἐτῶν κατήρχοντο πρὸς διαχείμανσιν οἱ Σλαῦοι τῆς Δίβρης.

Ἀπὸ ὑπολείμματα πληθυσμῶν καὶ ἀπὸ Γεωγραφικὰ ὀνόματα ἀποδεικνύεται ὅτι Δυτικῶς τῆς λίμνης Ἀχρίδος ὑπῆρξεν ἀνάμιξις Σερβικοῦ καὶ Ἀλβανικοῦ πληθυσμοῦ καὶ ὅτι ἡ ἀφομοίωσις ἐγένετο πρὸς ὄφελος τῶν Ἀλβανῶν (I. Σβίγιτς).

Γιουγκοσλαῦοι ἐν Τουρκία (100.000)

Μετὰ τὴν Τουρκικὴν ἤτταν ἐν Εὐρώπῃ οἱ Τοῦρκοι ἤρχισαν νὰ συμπτύσσωνται πρὸς τὴν ἀρχαίαν γατοικίαν των. Κατὰ τὴν σύμπτυξιν αὐτὴν συμπαρέλαβον καὶ πλῆθος ἐξισλαμισθέντων Σλαύων, δηλ. Γιουγκοσλαύων, οἵτινες κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν ἠσπάσθησαν τὸ Ἰσλάμ διατηρήσαντες ὅμως τὴν μητρικὴν των γλῶσσαν. Ἰδίᾳ μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς Βοσνίας καὶ Ἑρζεγοβίνης τὸ 1878 πολλοὶ Μουσουλμάνοι—Γιουγκοσλαῦοι μετηνάστευσαν εἰς Τουρκίαν. Ἡ ἐγκατάστασις αὐτῶν τῶν μεταναστῶν ἐγένεον ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ περὶ τὴν Προῦσαν καὶ τὸ Γενῆ·Σεχίρ. Οἱ Μωαμεθανοί, οἱ ὅποιοι ἐγκατέλιπον τὸ Βελιγράδι μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν, ἐγκατεστάθησαν εἰς τὰ περὶχωρα τῆς Κων)πόλεως. Ἀναμφιβόλως μεταξὺ αὐτῶν ἦσαν καὶ ἐκτουρκισθέντες Γιουγκοσλαῦοι.

Ἡ μετανάστευσις τῶν Τοῦρκων καὶ τῶν Μουσουλμάνων—Γιουγκοσλαύων συνεχίσθη καὶ μετὰ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους. Ἡ Ἑλληνικὴ δὲ Κυβέρνησις συνέβαλεν ὥστε πολλοὶ Σλαῦοι—Μουσουλμάνοι νὰ μεταναστεύσουν ὡς Τοῦρκοι ἐκ τῆς Μακεδονίας εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν. Ὡς εἶναι εὐνόητον εἶναι δυσχερὴς ἡ ἐκτίμησις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μεταναστευσάντων Μουσουλμάνων—Γιουγκοσλαύων, ἐφ' ὅσον κατενεμήθησαν εἰς ὅλην σχεδὸν τὴν Τουρκίαν. Τινὲς ἐκτιμοῦν αὐτοὺς μέχρις 100.000, ἐνῶ ἄλλοι φρονοῦν ὅτι ὁ ἀριθμὸς των εἶναι πολὺ μεγαλύτερος. Εἰς αὐτὴν τὴν Ἀγκυραν συναντᾷ τις Σλαύους, οἱ ὅποιοι χρησιμοποιοῦν ἐξ ὀλοκλήρου τὴν Σερβο—κροατικὴν γλῶσσαν.

Ἐνδιαφέρον εἶναι ὅτι ἡ μετανάστευσις Σέρβων πρὸς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν ἐγένεον ἀκόμη καὶ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων. Οὗτοι διενήργουν ἀναγκαστικῶς μετακινήσεις Σερβικῶν καὶ ἄλλων Σλαυϊκῶν πληθυσμῶν ἀπὸ τῆς Βαλκανικῆς Χερσονήσου πρὸς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν ἵνα μειώσουν τὴν ἀντίδρασιν τοῦ Σλαυϊκοῦ στοιχείου. Οὕτω μία πόλις εἰς τὴν Βιθυνίαν ἀπεκαλεῖτο «Γοργοσέρβα» καὶ ἀπὸ τοῦ 1200 ἡ περιοχὴ τῆς ἀπεκαλεῖτο «Σερβοχώρια», με ἔδραν τοπικῆς Διοικήσεως (δρ. Μ. Φιλίπποβιτς). Κατὰ τὴν γνώμην τοῦ καθηγητοῦ Στ. Στανόγιεβιτς αὐτοὶ ἦσαν Σέρβοι μετανάσται ἐκ τῆς περιοχῆς μεταξὺ Στρυμῶνος καὶ Ἀξιοῦ.

Πλὴν τῶν Μουσουλμάνων—Γιουγκοσλαύων τὴν ἐθνικότητα ἀλ-

λά Τούρκων ὑπηκόων ὑπάρχουν εἰς τὴν Τουρκίαν ἱκανοὶ Χριστιανοὶ—
Γιουγκοσλαῦοι ἐκ Δαλματίας, Μαυροβουνίου καὶ Νοτίου Σερβίας, οἱ
ὁποῖοι ἐγκατεστάθησαν εἰς Τουρκίαν ὡς ἐργάται ἢ πρὸ τοῦ πολέμου
ἐξήσκουν ἐμπορικὰ ἐπαγγέλματα ἢ ὡς ναυτικοί. Ἡ Γιουγκοσλαυϊκὴ
παροικία ἐν Κων)πόλει ἀριθμεῖ σήμερον μόνον περὶ τὰ 1500—2000
μέλη, ἐνῶ πρὸ τῶν Βαλκανικῶν πολέμων ἠρίθμει περὶ τὰ 25.000.

Οἱ Μουσουλμᾶνοι—Γιουγκοσλαῦοι ἐν Τουρκίᾳ δὲν εἶναι ὠργανω-
μένοι ὡς ἐθνικὴ μειονότης καὶ οὐδενὸς ἀπολαμβάνουν ἐθνικοῦ δικαιώ-
ματος. Δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ διαπιστωθῇ εἰς ποῖον μέτρον παρ' αὐ-
τοῖς ἔχει διατηρηθῇ γενικῶς ἡ ἐθνικὴ συνείδησις. Κατὰ πόσον ὑφίστα-
ται αὕτη εἰς ἡμᾶς εἶναι δύσκολον νὰ ἐκφρασθῶμεν ὑπὸ τὰς σημερι-
νὰς συνθήκας τῆς ἐντάσεως τοῦ ἐθνικιστικοῦ νεοτουρκικοῦ αἰσθη-
ματος.

Γιουγκοσλαῦοι ἐν Ἰταλίᾳ (650.000)

Ἡ Ἰταλία εἰσῆλθεν εἰς τὸν πόλεμον ἵνα ἐλευθερώσῃ περὶ τοὺς 200.000 Ἰταλοὺς εἰς τὸ Τυρόλον καὶ 300.000 Ἰταλοὺς εἰς τὴν Γιούλια.

Ἀλλὰ μὲ τὴν ἀπελευθέρωσιν αὐτὴν τῶν 500.000 Ἰταλῶν ἐδέησε νὰ τεθοῦν ὑπὸ ξένην κυριαρχίαν 230.000 Γερμανοὶ εἰς τὸ Τυρόλον καὶ 650.000 Γιουγκοσλαῦοι εἰς τὴν Γιούλια.

Οὔτε προπολεμικῶς ἢ Ἰταλία ἦτο ἐθνικῶς ἐξ ὁλοκλήρου ὁμοιογενὲς Κράτος, ἐφόσον εἰς τὰ σύνορά του περιλαμβάνοντο καὶ 60.000 Σλοβένοι διαμένοντες εἰς τὴν Βενετικὴν Σλοβενίαν (ὑπὸ τὰς Ἰουλιανὰς Ἀλπεις, βορείως τοῦ Βίδμε (Οὔντινε) καὶ τοὺς ὁποίους προσήρτησεν ἡ Ἰταλία ἤδη ἀπὸ τοῦ 1866.

Ἄν καὶ ὁ παγκόσμιος πόλεμος ἔληξε μὲ σύνθημα τῆς Νίκης τὴν ἀρχὴν τῆς αὐτοδιαθέσεως τῶν Λαῶν, εἰς τὴν Ἰταλίαν προσηρτήθησαν ἐναντίον τῆς θελήσεώς των 650.000 Γιουγκοσλαῦοι οἱ ὁποῖοι κατοικοῦσιν εἰς τὴν οὕτως ἀποκαλουμένην Γιούλια περιλαμβάνουσαν τὴν Τεργέστην, τὴν Γκορίτζια, τὴν Ἰστρίαν καὶ τὸ Ριγέκου, ὡς καὶ ἐκτάσεις πρὸς τὴν Ζάραν καὶ τὸ Λάστοβε. Αὕτῃ ἡ χώρα ἀνήκει εἰς τοὺς Γιουγκοσλαῦους γεωργοὺς. Ἐξ ὁλοκλήρου τῆς χώρας τῆς Γιούλιας (8.581 Χμ²) οἱ Γιουγκοσλαῦοι κατοικοῦν τὰ 7.385 χμ², ἐνῶ οἱ Ἰταλοὶ μόνον 372 χμ², εἰς δὲ τὰ ὑπόλοιπα 824 χμ², ζῶσιν ἀνάμικτοι Γιουγκοσλαῦοι καὶ Ἰταλοί. Οἱ Ἰταλοὶ εἶναι συγκεντρωμένοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὰς πόλεις. Ἐκ τῶν 360.000 Ἰταλῶν τῆς Γιούλια 180.000 εἶναι ἐγκατεστημένοι εἰς τὴν Τεργέστην. Ἄλλ' οὔτε αὐτοὶ οἱ Ἰταλοὶ εἶναι φυλετικῶς καθαροί. Μεταξὺ αὐτῶν ὑπάρχουν πολλὰ χιλιάδες ἐξιταλισθέντων Σλοβένων, οἱ ὁποῖοι προσέφυγον εἰς τὴν Τεργέστην δι' ἐπαγγελματικούς λόγους. Οὕτως ἰδρύθησαν αἱ μεγάλαι ἀτμοπλοϊκαὶ Ἐταιρεῖαι Κόζουλιτς, Τρίποβιτς, Μαρτίνελιτς καὶ ἄλλαι, ὧν οἱ ἰδρυταὶ προέρχονται ἐκ τῶν παραλίων τῆς Γιουγκοσλαβίας· Γιουγκοσλαῦοι δὲ ναῦται ἀποτελοῦν ἐξ ὁλοκλήρου τὰ πληρώματα τῶν ἀτμοπλοίων αὐτῶν.

Ὁ μέγας Ἰταλὸς πολιτικὸς Καβούρ διστάζων ἐπεφυλάχθη νὰ περιλάβῃ εἰς τὰς Ἰταλικὰς διεκδικήσεις τὰς περιοχὰς αὐτάς, ἔγραψε δὲ τὸ 1860 :

«Πρέπει νὰ ἀποφύγωμεν νὰ παρὰσχῶμεν ὑπονοίας ὅτι ἡ Ἰταλία θέλει νὰ κατακτήσῃ πλὴν τῆς Βενετίας τὴν Τεργέστην καὶ τὴν Ἰστρίαν καὶ Δαλματίαν. Γνωρίζω ὅτι εἰς τὰς χώρας αὐτὰς ὑπάρχουν κέντρα μὲ Ἰταλικοὺς πληθυσμοὺς ἀλλὰ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ὑπάρχουν Σλαῦοι».

Τὰ ἐθνογραφικὰ ὄρια ἐπὶ 1300 ἔτη ἀμετακίνητα

Ἡ Σλοβενικὴ μορφή τῆς Γιούλια εἶναι εὐκόλον νὰ ἀποδειχθῇ βάσει τῆς Ἰταλικῆς στατιστικῆς τοῦ 1920. Ἡ Γιούλια εἶναι διηρημένη εἰς 4 ἐπαρχίας μὲ πρωτεύουσας τὴν Γκορίτσιαν, τὴν Τεργέστην, τὴν Πόλα καὶ τὸ Ριγέκου. Κατὰ πρῶτον πρέπει νὰ ἀφαιρέσωμεν ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν Γκορίτσιας καὶ Τεργέστης τὰς περιοχάς, ὅπου συναντᾶται εἰς συμπαγῆ τμήματα ὁ Ἰταλικὸς πληθυσμὸς δεξιὰ τῶν ὑψωμάτων Σότσε καὶ τοῦτο μόνον κατὰ μῆκος τῶν ὑψωμ. Σότσε ἀπὸ τῆς Γκορίτσιας μέχρι τῆς θαλάσσης διότι ἡ περιοχὴ δεξιὰ τῶν ὑψ. Σότσε ὅπως τῆς Γκορίτσιας μέχρι τοῦ Ταλιαμέντο εἶναι Σλοβενικὴ.

Τὰ ἐθνογραφικὰ ὄρια μεταξὺ τῶν Γιουγκοσλαύων καὶ τῶν Ἰταλῶν εἶναι ὅλως διόλου ἐμφανῆ. Ταῦτα διήκουν βορείως ἀπὸ τὰ τελευταῖα ἀντερείσματα τῶν Ἀλπεων κατόπιν δυτικῶς διὰ Σότσε περιλαμβάνοντα τὸ ἔδαφος τὸ μεταξὺ Ταλιαμέντο καὶ Σότσε, μεθ' ὃ διέρχονται τὸ Σότσε νοτίως τῆς Γκορίτσιας, ἀνέρχονται πρὸς τὴν Κρόσα ἤτοι τὸ ὑπίπεδον τοῦ Ντόμπερντομσκ γνωστὸν ἀπὸ τοὺς σφοδροὺς ἀγῶνας, ποὺ ἔγιναν ἐκεῖ κατὰ τὸν παγκόσμιον πόλεμον, κατόπιν κάμπτουν πρὸς τὴν θάλασσαν πλησίον τοῦ μεγάλου ἐργατικοῦ κέντρου Τρίζιτσου (Μονφαλκόνε).

Ἐὰν ὄθεν ἀπὸ τὰς ἐπαρχίας Γκορίτσιας καὶ Τεργέστης ἀφαιρέσωμεν τὴν περιοχὴν δυτικῶς τῶν σταθερῶν ἐθνογραφικῶν ὁρίων λαμβάνομεν τὴν εἰκόνα, ἣτις ἀναγράφεται εἰς τὸν πίνακα τῆς σελίδος 55.

Εἰς αὐτὸν τὸν ἀριθμὸν τῶν 512.000 Γιουγκοσλαύων πρέπει νὰ προσθέσωμεν ἀκόμη περὶ τοὺς 40.000 Σλοβένους τῆς Βενετίας, οἱ ὅποιοι διαμένουν εἰς τὴν Ἐπαρχίαν Βίδεμ (Οὔντινε). Κατὰ τὰ δεδομένα λοιπὸν τῆς Ἰταλικῆς στατιστικῆς τοῦ 1920 ὑπάρχουν εἰς τὰ ἔδάφη ἀνατολικῶς τῶν ἄνω σημειωθέντων ἐθνογραφικῶν ὁρίων 552.000 Γιουγκοσλαῦοι καὶ 368.000 Ἰταλοί. Ἐπὶ πλέον τούτου ὅμως δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν τὸ γεγονός ὅτι οἱ Ἰταλοὶ διαμένουν εἰς τὰς πόλεις (μόνον εἰς τὴν Τεργέστην 180.000).

Έπαρχία	Σύνολον έδαφικόν έκτός των καθαρώς Ίταλικών χμ ²	Έγκαταστά- σεις επί τούτων έξ ό- λοκλήρου Σλοβενικαί	ο)ο	Ανάμικτοι Σλοβενο- Ίταλικάί έγκαταστά- σεις	ο)ο	Σλοβενικάί Κοινότητες	Ανά- μικτοι Κοι- νότη- τες	Σύνολον πληθυσμού	Γιουγκο- σλαύοι	ο)ο	Ίταλοί	ο)ο
Γκορίτσια	2.471.72	2.369.69	96	102.63	4	33	1	180.186	159.000	88	21.000	12
Τεργέστη	1.003.64	875.61	88	128.23	12	20	2	293.969	120.000	40	173.000	60
Ριγέκα	1.011.03	991.46	98	19.57	2	14	1	97.368	67.000	69	30.000	31
Πόλα	3.702.63	3.127.62	84	575	17	—	—	302.105	166.000	55	134.000	45
	8.189.01	7.364.18	89,9	824.83	10,1	67	4	873.628	512.000	58,9	338.000	412

(1)

(1) Ήμεις μὲν βεβαίως δὲν δυνάμεθα νὰ ἐνδιαφερώμεθα ἀν οἱ παρεχόμενοι ἀριθμοὶ τῶν τελούντων τὸ 1938 (ὁπότε ἐγράφετο τὸ βιβλίον) ὑπὸ Ἱταλικὴν Κυριαρχίαν Γιουγκο-σλαύων εἶναι ἀκριβεῖς. Τοῦτο εἶναι ζήτημα ποῦ ἀφορᾷ αποκλειστικῶς τοὺς Ἱταλοὺς. Πλήν μία δεδομένη εὐχέρεια εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῶν ἀριθμῶν αὐτῶν ὡς καὶ τὸ ἐπιχείρημα τῆς Αὐστριακῆς στατιστικῆς εἶναι δυνατὸν πράγματι νὰ γεννήσῃ πεπλανημένας ἐντυπώσεις. Δι' αὐτὸ παρατηροῦμεν ὅτι ἐν τῇ ἰδικῇ μας περιπτώσει οἰκειοποιοῦνται ὅλους τοὺς Βουλγάρους ὡς καὶ ὅλους τοὺς Ἑλληνοφροννας σλαυοφόνους, ὅστε πρὸς τῇ συνήθει προπαγανδιστικῆ ἐξογκώσεως τῶν ἀριθμῶν προστιθεμένων καὶ αὐτῶν νὰ ἐμφανίζεται τὸ τερατούργημα τῆς Γιουγκοσλαυικῆς προπαγάνδας διὰ τὴν Μακεδονίαν.

Ἡ Αὐστριακὴ ἀπογραφὴ 1910 παρέχει περισσότερον ἀντικειμενικὴν εἰκόνα. Ἐδῶ ὅμως πρέπει νὰ σημειώσωμεν ὅτι καὶ τὴν κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Αὐстро - οὐγγρικῆς Μοναρχίας γενομένην ἀπογραφὴν εἰς Τεργέστην καὶ Ἰστρίαν διενήργησαν κατὰ τὸ πλεῖστον Ἰταλικῆς καταγωγῆς ὑπάλληλοι καὶ ὅτι ἐν Τεργέστη ἦτο δυνατὴ ἢ ἐκ δευτέρου ἀπογραφὴ ἀτόμων, δι' ἣ καὶ οἱ Σλοβένοι παρεπονέθησαν τότε διὰ τὴν συμπεριφορὰν τῶν Ἰταλῶν ὑπαλλήλων τῆς ἀπογραφῆς.

Κατὰ τὴν στατιστικὴν αὐτὴν τοῦ 1910 προκύπτουν οἱ κάτωθι ἀριθμοί :

Γκορίτσια καὶ Γκραδίσκα Γιουγκ.	154.736	Ἰταλοὶ	29.219
Τεργέστη	» 59.319	»	118.959
Ἰστρία	» 192.056	»	145.673
Ριγέκα	» 18.738	»	23.238
Τμῆμα τῆς Κροΐσκα περιελθὸν εἰς Ἰταλίαν	» 58.027	»	—
Τμῆμα Κοροῦσκα	» 1.562	»	
Σλοβένοι τῆς Βενετίας	56.944		
Σύνολον	543.925		377.134

Ἐφ' ὅσον εἰς τὴν Αὐστριακὴν στατιστικὴν περιελήφθησαν καὶ Ἰταλοὶ τῆς Γκορίτσια καὶ τῆς Γκραδίσκα δηλ. δυτικῶς τοῦ ἡμετέρου ἔθνογραφικοῦ ὁρίου, πρέπει νὰ ἀφαιρέσωμεν ἐκ τοῦ ἀριθ. 377. 134, ὅσους ἦσαν Ἰταλοὶ τὸ 1910, ἤτοι 73. 776 ὥστε κατόπιν τούτου τὸ 1910 εἰς τὴν Γιούλια ὑπῆρχον 543.925 Γιουγκοσλαῦοι καὶ 383.358 Ἰταλοὶ.

Ἡ στατιστικὴ αὕτη δὲν περιλαμβάνει τὴν Ζάρα καὶ τὸ Λάστοβο, ἅτινα σήμερον ἀνήκουν εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ ὅπου κατὰ τὰ Αὐστριακὰ δεδομένα ὑπῆρχον 4.949 Γιουγκοσλαῦοι καὶ 9.310 Ἰταλοὶ.

Ὁ Φραν Μπάρμπαλιτς βάσει τῶν στοιχείων τῆς θρησκευτικῆς ἀπογραφῆς (εἰς τὴν ἐπισκοπὴν Γκορίτσιας 1929, τῆς Λιουμπλιάνας 1930, εἰς τὰς ὑπολοίπους ἐπισκοπὰς ἐνωρίτερον) κατήρτισε τὸν κάτωθι πίνακα τοῦ Γιουγκοσλαυϊκοῦ πληθυσμοῦ :

Ἐπισκοπὴ	Ἐκκλησίαι	Ἱερεῖς	Γιουγκοσλαῦοι
Γκορίτσια	183	203	207.161
Πορέτς	59	52	75.259
Ριγέκα	28	36	64.273
Τεργέστης	140	156	221.301
Βίδεμ (Οὔντινε)	59	57	39.724
Ζάρα	35	44	31.899
Γιουγκοσλαῦοι εἰς Ἱτα- λικὰς ἐνορίας ὡς μειοψ.			10.383
Σύνολον	304	348	650.000

Ὁ ἀριθμὸς τῶν Γιουγκοσλαύων κατὰ τὴν Αὐστριακὴν στατιστικὴν ἠῦξησεν εἰς δέκα ἔτη (1900-1910) κατὰ 19 οο.

Ὁ Φράν Μπάρμπαλις συμπεραίνει ὅτι κατὰ τὰ ἐπόμενα ἔτη ἡ αὔξησις ἦτο τουλάχιστον 18 οο. Ἐὰν λοιπὸν εἰς τὸν ἀριθμὸν, ὃν δίδουν τὰ Ἱταλικά στοιχεῖα 550.990 Γιουγκοσλαύων προσθέσωμεν τὴν αὔξησιν 1910 - 1920 ἦτοι 99.178 (18 οο) τότε ὁ ἀριθμὸς τῶν Γιουγκοσλαύων τὸ 1920 πρέπει νὰ ὑπολογισθῇ εἰς 650.168.

Ἐὰν δὲ προστεθῇ καὶ ἡ αὔξησις 1920 - 1936 ἦτοι 117.130 τότε ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑπὸ τὴν Ἱταλίαν Γιουγκοσλαύων ἀνέρχεται εἰς 767.198.

Ἐν τούτοις ἡ αὔξησις τοῦ Γιουγκοσλαβικοῦ πληθυσμοῦ λόγω τοῦ πολέμου, τῆς μεταναστεύσεως καὶ τῆς γενικῆς κοινωνικῆς κρίσεως ἔχει ὑπολειφθῆ ἂν καὶ προηγήται πάντοτε τῆς Ἱταλικῆς αὔξεσεως εἰς τὰς πόλεις. Οἱ ὑπολογισμοὶ τοῦ Μπάρμπαλις ὑπὸ τὴν κλίμακα ταύτην δὲν εἶναι ὄθεν ὑπεράγαν αἰσιόδοξοι καὶ ἡ ἀσφαλεστέρα βᾶσις εἶναι ἡ τῆς θρησκευτικῆς ἀπογραφῆς, ἣτις ὑπολογίζει περίπου 650.000 Γιουγκοσλαύους.

Οἱ Σλοβένοι πρὸ 13 αἰῶνων, ἦτοι περὶ τὰ τέλη τοῦ ἔκτου αἰῶνος ὅταν εἰσέδυσαν μέχρι τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης καὶ ἐγκατεστάθησαν εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Φουρλάνσκ ἐγκατέστησαν συμπαγῆ δυτικὰ σύνορα. Τὰ ἐθνογραφικὰ αὐτὰ σύνορα ὑπῆρξαν καὶ πολιτικὰ τοιαῦτα τοῦ Σλοβένικου Κράτους Καραντάνιε τοῦ 7 καὶ 8 αἰῶνος, τὸ ὁποῖον ἐξετείνετο ἀπὸ τῆς Τεργέστης πρὸς τὸ Ὀγκλεγιον (Ἀκβίλεγι) καὶ Βίδμου (Οὔντινε) μέχρι τοῦ Ταλιαμέντο. Νοτίως τῆς Κοδρόϊκα ὑφίσταται ἔτι σήμερον χωρίον Μπελγκράντο. «Μπελγκράντο εἰς τὴν Ἱταλίαν, Μπελγκράτ στὴν Πομερανίαν, Μπελγκράτ στὴν Ρουμανίαν, ὅλα ἀνάμνησις μία καὶ αὐτῇ, ἐνιαῖον ἐλεγεῖον, ἐνιαῖον μνημεῖον».

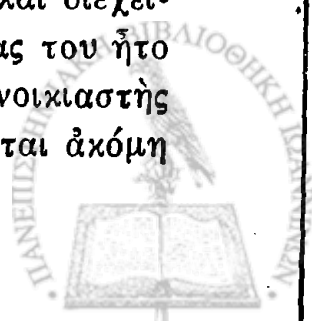
Τι εὔρον οἱ Ἴταλοι

Ἦδη πρὸ τῆς εἰσόδου τῶν Ἰταλικῶν στρατευμάτων εἰς τὰ ἐδάφη τῆς Γιούλια εἶχεν ὀργανωθῆ διοίκησις τοῦ Γιουγκοσλαβικοῦ λαοῦ ἐν Ζαγκρέπ μὲ τοπικὰ κατὰ μέρη Συμβούλια. Τὰ Ἰταλικά στρατεύματα πρὸς καθυσύχασιν τοῦ πληθυσμοῦ, ὁ ὁποῖος ἀπετίναξε τὸν αὐστριακὸν ζυγὸν καὶ ἤρχισε μόνος του νὰ διευθύνῃ τὰς τύχας του, διέδωκαν προκήρυξιν ἐκ μέρους τοῦ ὑπάτου ἀρμοστοῦ στρατηγοῦ Πετίτι ντι Ρορέτο, καθ' ἣν ἐκ μέρους τῆς φιλελευθέρως Ἰταλίας παρείχεται εἰς τοὺς Σλοβένους ἢ ὑπόσχεσις ὅτι θὰ τύχουν περισσοτέρας δικαιοσύνης καὶ περισσοτέρας ἐλευθερίας ἀπὸ ὅσων εἶχον ὑπὸ τὴν Αὐστρίαν. Βραδύτερον δὲ ἐδόθη ἔτι πανηγυρικωτέρα ὑπόσχεσις εἰς τὸ Κοινοβούλιον τῆς Ῥώμης ἐκ μέρους τοῦ πρωθυπουργοῦ καὶ ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν Τιτόνι.

Κατὰ τὴν διάσκεψιν τῆς Εἰρήνης ἡ Ἰταλικὴ Ἀντιπροσωπεῖα ἀπέφυγε νὰ ἀναλάβῃ οἰανδήποτε σαφῆ ὑποχρέωσιν ὡς πρὸς τὴν ἀναγνώρισιν τῶν ἐθνικῶν δικαιωμάτων τῶν μειονοτήτων, θεωροῦσα τοῦτο ὡς κάτι περιττὸν δεδομένων τῶν ἐκπολιτιστικῶν παραδόσεων τοῦ Ἰταλικοῦ ἔθνους. Παρομοίως ὑποχρεώσεις ἀπέφυγεν ἡ Ἰταλία νὰ ἀναλάβῃ ἐπίσης εἰς τὴν διάσκεψιν τοῦ Ραπάλο ἂν καὶ διὰ τὰς πέντε χιλιάδας Ἰταλῶν ἐν Δαλματία ἐφρόντισε νὰ ἐξασφαλίσῃ πλήρη ἀσφάλειαν διὰ σειρᾶς προνομίων.

Ἡ εἰκοσαετὴς ὅμως ἱστορία τῆς Γιούλια ὑπὸ τὴν Ἰταλικὴν κυριαρχίαν ἀποδεικνύει ὅτι ἡ πολιτικὴ τῆς Ἰταλικῆς Κυβερνήσεως ἔναντι τῶν ἐθνικῶν μειονοτήτων δὲν ὑπῆρξε σύμφωνος πρὸς τὰς μεγάλας ἐκπολιτιστικὰς παραδόσεις τοῦ Ἰταλικοῦ ἔθνους, οὔτε μὲ τὰς προμνησθείσας πανηγυρικὰς ὑποσχέσεις τῶν Ἰταλῶν πολιτικῶν.

Μεγάλῃ ὑπῆρξεν ἡ ἔκπληξις τῶν Ἰταλῶν Ἀξιωματικῶν ὅταν ὁ Ἰταλικὸς στρατὸς εἰσῆλθεν εἰς Σότσε, ὅπου συνήνησαν λαὸν μὲ ἀνεπτυγμένον πολιτισμόν, εἰς τὸν ὁποῖον δὲν ὑπῆρχον ἀναλφάβητοι. Ὁ χωρικὸς ἦτο ἐλεύθερος καὶ ὑπεβηθεῖτο εἰς τὸν βιοτικὸν ἀγῶνα ὑπὸ ὀλοκλήρου δικτύου οἰκονομικῶν καὶ πιστωτικῶν ἰδρυμάτων καὶ διεχειρίζετο τὴν προγονικὴν γῆν, ἣτις τῷ ἀνήκεν. Εἰς τὰς γαίας του ἦτο κύριος, ὡς ἀρέσκονται νὰ λέγουν οἱ Σλοβένοι. Δὲν ἦτο ἐνοικιαστὴς οὐδὲ ἐκαλλιέργει γαίας κομήτων ἢ σπαχήδων, ὅπως γίνεται ἀκόμη

Οἱ Ἴταλοι σημειοῦνται μὲ σκιαρὰς γραμμὰς ἐνῶ τὸ λευκὸν δεικνύει τοὺς Γιουγκοσλαῦους

σήμερον εἰς τὸ μείζον μέρος τῆς Ἰταλίας, ὅπου δὲν ἐφηρμόσθη ἀγροτική μεταρρύθμισις. Διέθετε κατάλληλον κατοικίαν, κατάλληλον ἔγκατάστασιν προικισμένην μὲ ἀνέσεις καὶ κατὰ τὰς ὑποδείξεις τῆς ὑγιεινῆς. Τὴν ἄλλως τε ὑψηλὴν στάθμην βίου αὐτὴν ὁ ἐλεύθερος χωρικός ἀναπτύσσει σταθερῶς καθόσον ἀναπτύσσεται ἐκ παραλλήλου ἡ πνευματικὴ του καὶ ἡ τεχνικὴ ἐκπαίδευσις.

Εἰς τὰ ἐθνικὰ σχολεῖα μὲ τὴν μητρικὴν γλῶσσαν καὶ περαιτέρω εἰς τὰς τεχνικὰς καὶ εἰς τὰς θρησκευτικὰς καὶ ἐκπαιδευτικὰς ἐνώσεις καὶ συλλόγους καὶ τὰ ἐταιρικὰ ἰδρύματα παρείχεται εὐκαιρία εἰς τοὺς χωρικοὺς καὶ τοὺς ἐργάτας νὰ τελειοποιοῦν τὰς γενικὰς ὅσον καὶ εἰδικὰς γνώσεις των.

Εἰς τὰ κοινωνικὰ ζητήματα, εἰς τὰς δικαστικὰς καὶ διοικητικὰς ὑποθέσεις των οἱ Γιουγκοσλαῦοι ἠδύναντο νὰ διεκδικήσουν τὸ δίκαιόν των εἰς τὴν γλῶσσάν των.

Πόσον λοιπὸν ἐξεπλάγησαν οἱ Ἰταλοὶ διανοούμενοι, εἰς τοὺς ὁποίους ἡ ἱρρεδεντιστικὴ προπαγάνδα πρὸ τοῦ πολέμου ἐπιτηδεῖως ἐνεφάνιζε τοὺς Σλοβένους τῆς Γιούλια ὡς ἀπολίτιστον φῦλον, ὅταν ἦλθον εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸν πειθαρχημένον καὶ ὠργανωμένον αὐτὸν λαὸν καὶ ὅταν ὑπεχρεώθησαν ν' ἀναγνωρίσουν ὅτι εἰς τὴν γενικὴν κλίμακα τοῦ πολιτισμοῦ καὶ κοινωνισμοῦ τὸ Ἰταλικὸν ἔθνος ἦτο προδήλως πολὺ κατώτερον. (1)

Διέξοδος ἢ μετανάστευσις

Ἀπὸ τῆς ἐγκαταστάσεως τῆς Ἰταλικῆς Διοικήσεως εἰς τὴν Γιούλια οἱ χωρικοὶ καὶ οἱ ἐργάται καὶ γενικῶς ὁ Γιουγκοσλαυϊκὸς λαὸς ἤρχισε νὰ ἐκπίπτῃ οἰκονομικῶς καὶ ἀπὸ ἀπόψεως πολιτισμοῦ. Λόγω δὲ τῶν δημιουργηθεισῶν πολιτικῶν, οἰκονομικῶν καὶ κοινωνικῶν συν-

1. Ὁμολογουμένως ἡ στάθμη πολιτισμοῦ τῶν Κροατικῶν καὶ Σλοβενικῶν πληθυσμῶν, οἵτινες ἐπὶ αἰῶνας διεβίωσαν ὑπὸ τὴν Αὐστριακὴν Μοναρχίαν, εἶναι πολὺ ὑψηλὴ. Ἀλλ' αὐτομάτως ἔρχεται ἡ σκέψις τῆς συγκρίσεως πρὸς τὸν πολιτισμὸν τῶν νοτίως τοῦ Δουνάβεως Σλαύων δηλ. τῶν Σέρβων. Ἡ ὄντως δὲ μεγάλη διαφορὰ ἐκ τῆς συγκρίσεως ὑποπίπτει ἀμέσως εἰς τὴν ἀντίληψιν καὶ τοῦ ἀπλοῦ ταξειδιώτου τοῦ διαβαίνοντος τὸν Δούναβιν

θηκῶν περὶ τοὺς 100.000 Γιουγκοσλαῦοι ἠναγκάσθησαν νὰ ἀναζητήσουν βιοπορισμὸν μακρὰν τῆς πατρίδος των. Περὶ τοὺς 70.000 ἐκ τούτων ὑπεδέχθη ἡ Γιουγκοσλαβία, ἡ πλειονότης δὲ τῶν ὑπολοίπων διέρρευσαν πρὸς τὴν Νότιον Ἀμερικὴν καὶ διάφορα Εὐρωπαϊκὰ Κράτη.

Δεῖγμα τῆς ταχείας ἰσοπεδώσεως τῶν Γιουγκοσλαύων γεωργῶν μὲ τοὺς Ἰταλοὺς ἐνοικιαστὰς - γεωργοὺς (εἶδος κολλήγων) εἶναι ὅτι χάνουν τὴν μικροῖδιοκτησίαν των, καὶ καταλήγουν εἰς ἐξάρτησιν ἀπὸ τὸ Ἰταλικὸν κεφάλαιον. Καὶ τοῦτο ἐξ αἰτίας τοῦ μὴ ὀρθολογιστικοῦ φορολογικοῦ συστήματος καὶ γενικῶς τῆς Ἰταλικῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς, ἥτις λόγῳ τῆς ἐκ παραδόσεως νοοτροπίας της δὲν δύναται νὰ ἀποκτήσῃ συνείδησιν τῶν ἀναγκῶν τῶν μικροῖδιοκτητῶν. Εἰς τὴν Γκορίτσια δὲ τὸ μᾶλλον προωδευμένον μέρος τῆς Γιούλια ἦτοι 60 ο)ο τῶν μικροῖδιοκτησιῶν περιῆλθον ὡς ὑποθήκαι εἰς τὰς Ἰταλικὰς Τραπεζὰς καὶ οὕτως ἀνέκυψε τὸ πρόβλημα τῆς περαιτέρω ὑποστάσεως τῶν χωρικῶν ὡς ἰδιοκτητῶν.

Οἱ Γιουγκοσλαῦοι γεωργοὶ ἀπώλεσαν βαθμηδὸν τὴν οἰκονομικὴν ἀνεξαρτησίαν των ὡσὰν ὑπὸ τὴν ἐφαρμογὴν ὠρισμένου σχεδίου. Κατὰ πρῶτον διελύθησαν αἱ συνεταιρικαὶ ὀργανώσεις ὡς τὸ ἰσχυρότερον ἔρεισμα αὐτῆς τῆς ἀνεξαρτησίας των. Ἦδη ἀπὸ τοῦ 1928 ἐγκατεστάθη εἰς τὴν «Σαντρούζνοϊ Σβέζια» τῆς Γκορίτσια φασιστῆς ἐπιτροπὸς. Ἐν βραχεῖ χρόνῳ κατεστράφη ὁ συνεταιρισμὸς καὶ μετ' αὐτοῦ ὅλαι αἱ οἰκογένειαι, αἱ ὁποῖαι εἶχον καταθέσῃ τὸ χρῆμα των εἰς τὸ ἴδρυμα αὐτό.

Ἐν ἔτος ἀργότερον διελύθη κατόπιν διαταγῆς τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν ἡ «Χαντρούζνο Σβέζια» τῆς Τεργέστης. Οὕτω κατεστράφησαν 414 συν. ἐνώσεις εἰς τὴν Γκορίτσια καὶ τὴν Τεργέστην καὶ Ἰστρίαν, αἱ ὁποῖαι εἶχον ὡς μέλη 92.000 Γιουγκοσλαύους ἐταίρους.

Ἄν συνεταιρισμοὶ τινες κατέστη δυνατόν παρ' ὅτι ἔστεροῦντο τῆς ἐνισχύσεως τῶν συμβουλίων νὰ ἀντιστοῦν νικηφόρως κατὰ τῆς οἰκονομικῆς κρίσεως τότε αἱ Ἰταλικαὶ ἀρχαὶ ἐτοποθέτουσαν ἀμέσως εἰς αὐτοὺς ἐπιτρόπους εἴτε Ἰταλοὺς ἐποίκους ἢ διαθεσίμους ὑπαλλήλους, ἀποστράτους ἀξιωματικούς, χρεωκοπημένους ἐργολάβους ἢ δικηγόρους κλπ. ἵνα ζῶσι δαπάναις τῶν Ἐνώσεων.

Οὕτως ἐξαθλιωθεὶς ὁ λαὸς ἐξηναγκάσθη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὰς

γαιίας, τὰς ὁποίας οἱ πρόγονοί του ἀπὸ 1300 ἔτῶν ἐκαλλιέργουν (1) εἰς τὴν θέσιν των δὲ αἱ Ἰταλικαὶ Τράπεζαι ἐγκατέστησαν Ἰταλοὺς ἐργά-
τας. Τὸ 1931 ἰδρύθη γεωργικὸν Ἴνστιτούτον ὑπὸ τὸ ὄνομα *Ente di Rinascita agraria per le tre Venezia* (Ἰδρυμα διὰ τὴν ἀγρο-
τικὴν ἀνακαίνισιν τῶν τριῶν Βενετιῶν). Ἀποστολή του ἐν τού-
τοις εἶναι ἡ ἐξαγορὰ σλοβενικῶν γαιῶν, ὅσαι λόγῳ τῶν ἀβαστά-
κτων φορολογικῶν βαρῶν ἐκτίθενται εἰς πλειοδοσίαν, καὶ ἡ ἐγκατά-
στασις εἰς αὐτὰς Ἰταλῶν ἀκτημόνων. Ἡ Τράπεζα τοῦ ἰδρύματος δια-
θέτει εἰς τοὺς ἐποίκους αὐτοὺς ὅλα τὰ ἀναγκαιοῦντα μέσα, ἐργαλεῖα
κλπ. ὡς καὶ δωρεὰν τροφίμα καὶ σπόρον καὶ ἐν γένει τοὺς ἐνισχύει
ἀπὸ πάσης ἀπόψεως. Τὸ Ἴνστιτούτον αὐτὸ ἐξηγόρασε κατ' αὐτὸν τὸν
τρόπον περὶ τὰς 150 μικροῖδιοκτησίας. Τὸ ἔργον του προσεπικουρεῖ-
ται ὑπὸ τῶν δικαστικῶν ἀρχῶν, αἱ ὁποῖαι καταδικάζουν τοὺς ὁμοφύ-
λους μας καὶ διὰ τὸ ἐλάχιστον παράπτωμα εἰς βαρῦτατα χρηματικὰ
πρόστιμα.

Διάβασις τῶν συνόρων ἄνευ κανονικοῦ διαβατηρίου προκαλεῖ συ-
χνὰ τόσον ὑψηλὰ πρόστιμα ὥστε συνήθως μία τοιαύτη καταδίκη ἀρ-
κεῖ νὰ διαλύσῃ μίαν γεωργικὴν παρουσίαν.

Λαὸς χωρὶς σχολεῖα — Λαὸς χωρὶς μέλλον

«Θὰ ἀποκτήσετε περισσότερα σχολεῖα ἀπὸ ὅσα εἶχατε ὑπὸ τὴν
Αὐστρίαν» (Ἐκ τῆς προκηρύξεως τοῦ Ἑπάτου Ἀρμοστοῦ τῆς
Γιούλια στρατηγοῦ Πετίτι ντι Ρορέτο).

Ἀναφέρομεν ἤδη ὅτι εἰς τὴν Γιούλια οἱ Ἰταλοὶ συνήγητησαν λαὸν
τόσον πνευματικῶς προωδευμένον ὥστε εἰς πολλὰς περιοχὰς νὰ μὴ
ὑπάρχουν πλέον ἀναλφάβητοι. Οὕτω π. χ. εἰς τὴν Γκορίτσια ὑπάρ-
χουν περισσότεροι ἀναλφάβητοι Ἰταλοὶ παρὰ Σλοβένοι. Ὁ λαὸς οὗτος
ἴδρυσεν σχολεῖα πάντοτε μὲ τοὺς ἰδίους του πόρους. Οὕτως εἰς τὴν

1. Αὐτοὶ ἄρα γε τί ἔκαμαν τοὺς κατόχους τῶν γαιῶν αὐτῶν ὅταν
ἐπῆλθον ἐξ Ἀνατολῶν; Εἶναι πολὺ μακρυνὴ βέβαια ἡ ἐποχὴ ἐκείνη, ἀλλὰ
ἂν εἰς αὐτὰ συσχετίσις καὶ ἔρευνα ἀποκλείεται, διατὶ ἄρα γε ἐπιτρέπεται
εἰς τοὺς ἀνακυκλισμοὺς τῆς Ἱστορίας ὅταν εἶναι τοῦτο ὑπὲρ τῶν Γιουγκο-
σλαύων;

Γιούλια πρὸ τοῦ πολέμου (τὸ 1913) ὑπῆρχον 448 Σλοβενικὰ Δημοτικὰ σχολεῖα μὲ 66. 960 μαθητάς, 2 ἄστικά καὶ 7 Μέσης Ἐκπαιδύσεως. Εἰς τὴν Γκορίτσια ἐλειτούργει πλήρες Γυμνάσιον μὲ ἐκπαίδευσιν εἰς τὴν Σλοβενικὴν γλῶσσαν καὶ εἰς τὸ Πάζινο εἰς τὴν Σερβοκροατικὴν, ἐπὶ πλέον ὑπῆρχε τὸ πρακτικὸν λύκειον τῆς Ἰντριου καὶ τὸ ἡμιγυμνάσιον τοῦ Ὀλάτιγι, διδασκαλεῖα ἀρρένων καὶ θηλέων εἰς τὴν Γκορίτσια, καὶ διδασκαλεῖον εἰς τὸ Πάζινο. Ἐκ τούτων τὰ Σχολεῖα τῆς Μέσης Ἐκπαιδύσεως τὰ ἔκλεισαν οἱ Ἴταλοι μετὰ βραχὺν χρόνον. Τὰ Δημοτικὰ σχολεῖα ἐξιταλίσθησαν δι' ἐγκυκλίου τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας Τζεντίλι τὸν Νοέμβριον 1926. Ἀπηγορεύθη πάντως ἡ διδασκαλία τῶν θρησκευτικῶν εἰς τὴν μητρικὴν γλῶσσαν. Πολλοὶ ἱερεῖς ἐκλήθησαν εἰς ἀπολογία διότι εἰς τὰς ἐκκλησίας ἐκήρυξαν εἰς γλῶσσαν Σλοβενικὴν ἢ Σερβο-κροατικὴν. Μετὰ τὴν ἐγκύκλιον τοῦ Τζεντίλι περὶ τοὺς 800 Γιουγκοσλαῖοι διδάσκαλοι ἐγκατέλειψαν τὴν χώραν, οἱ παραμείναντες δὲ μετετέθησαν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἰταλίας.

Καὶ μὲ ὅλα αὐτὰ ἐν τούτοις δὲν ἱκανοποιήθησαν αἱ ἐκπαιδευτικαὶ ἀρχαί, διότι ἐγνώριζον ὅτι ὁ βαθμὸς ἐκπαιδύσεως τῶν Γιουγκοσλαύων ἦτο ὑψηλὸς καὶ ὅτι οἱ γονεῖς μόνοι θὰ ἠδύναντο νὰ μεταδώσουν εἰς τὰ τέκνα των καὶ γραμματικὰς γνώσεις καὶ ποιήματα καὶ ἄσματα. Πρὸς τοῦτο κατήρτισαν ὀλόκληρον ἐκπαιδευτικὸν σύστημα ἀποβλέπον εἰς τὴν ἀπόσπασιν τῶν τέκνων ἀπὸ τοὺς γονεῖς των. Πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν ἱδρυσαν 175 παιδικὰ ψυχαγωγικὰ κέντρα ὑπὸ τὴν διοίκησιν τῆς μεγάλης ὀργανώσεως «Italia Redenta» μὲ κρατικὸν χρῆμα, καὶ ἐκ δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν ἐράνων προερχόμενον. Τὸ χρῆμα διὰ τὰ ἱδρύματα αὐτὰ συλλέγουν 85 συμβούλια καθ' ὅλον τὸ Κράτος. Ἡ ὀργάνωσις λειτουργεῖ πανομοιότυπος πρὸς τὴν γνωστὴν Γερμανικὴν Ἐνωσιν «Schulverein» καὶ «Südmark» αἵτινες ἤδη ἐκγερμανίζουν τὰ παιδιά τῶν Σλοβένων εἰς τὸ Κοροῦσκε καὶ Στάγερ. Ἡ ἔνωσις τῶν μητέρων διανέμει ποικίλα δῶρα καὶ τροφίμα. Πρὸς τούτοις ὀργανοῦνται παραθερισμοὶ διὰ τὰ παιδιά εἰς παραθαλάσσια ἢ ὄρεινά μέρη. Ἡ Italia Redenta διαθέτει μεγάλας πιστώσεις.

Ἀπαγορεύονται περαιτέρω αἱ δημοσιεύσεις ἰδιωτικῶν ἐκδοτικῶν οἴκων, ἐξ ὧν θὰ καθίστατο ἐφικτὴ ἡ διδασκαλία τῶν παιδιῶν εἰς τὴν μητρικὴν γλῶσσαν παρὰ τῶν ἰδίων των γονέων.

Ποῦ ἀποβλέπει ἡ κατωτέρα ἐκπαίδευσις.

Ἡ νεολαία εἰς τὰ Σχολεῖα ἐκπαιδεύεται ὑπὸ τὸ φασιστικὸν πνεῦμα. Οἱ ἄρρενες ὑποχρεοῦνται νὰ μετέχουν τῆς ὀργανώσεως νεολαίας «Μπαλίλα» καὶ τὰ κοράσια εἰς τὴν παράλληλον ὀργάνωσιν «Πίκολε Ἰταλιάννα». Οἱ παῖδες ἀπὸ πέντε ἕως δεκατεσσάρων ἐτῶν εἶναι ὑπὸ συνεχῆ ἐκπαίδευσιν εἰς τὰ Ἰταλικὰ Σχολεῖα καὶ τὰς φασιστικὰς ὀργανώσεις. Ἡ ἀποστολὴ τῶν Δημοτικῶν Σχολείων εἰς τὴν Γιούλια δὲν συνίσταται μόνον εἰς τὴν ἀπόκτησιν τεχνικῶν γνώσεων καὶ ἐπιστημονικῶν ἀληθειῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀπόκτησιν φασιστικοῦ πνεύματος καὶ ἡ ἐν αὐτοῖς πραγματοποιήσις εἵδους στρατιωτικοποιήσεως κατέναντι τῶν γονέων καὶ τοῦ ἔθνους.

Αὐτὸς ὁ ὑπουργὸς τῆς παιδείας Μποτάι εἰς τὸν λόγον του κατὰ μῆνα Μάϊον ἐφέτος ἐν Τεργέστη διεσαφήνισε τὸν χαρακτῆρα τῶν Δημοτικῶν Σχολείων εἰς τὴν Γιούλια ὅταν ὠμίλησε πρὸς τὸν σύλλογον τῶν καθηγητῶν καὶ τῶν διδασκάλων.

« Εἰς τὰς φλέβας ὑμῶν, οἵτινες ἀποτελεῖτε ἐπίλεκτα μέλη μεταξὺ ὄλων τῶν Ἰταλῶν διδασκάλων, καὶ οἱ ὅποιοι ἐργάζεσθε τόσα ἔτη ὥσπερ ἔγκλειστοι εἰς τὰ Σχολεῖά σας εἰς τὸν ἀγῶνα κατὰ τῶν ἀντιπάλων, εἰς τὰς φλέβας σας ρεεῖ Ἰταλικὸν αἷμα, τὸ ὅποιον σᾶς ζωογονεῖ μετὰ τὴν ἐπίγνωσιν τῆς σημασίας τοῦ ἀγῶνος σας, ὅστις δὲν ἔχει ὅρια. Δηλῶ δὲ ὅτι μετὰ μεγίστης ἱκανοποιήσεως διεπίστωσα τὰς μεγάλας προόδους, ἃς ἐπετελέσατε εἰς τὸ ἔργον σας διότι ὁ λαὸς αὐτὸς εἶναι Ἰταλικὸς ἐφόσον ὁμιλεῖ τὴν Ἰταλικὴν γλῶσσαν καὶ ἐφόσον βαθέως αἰσθάνεται Ἰταλιστί. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς ἄλλα τὰ σχολεῖα σας εἶναι παραμεθόρια. Ἀφότου ἐπραγματοποίησε τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν του ὁ Ντοῦτσε καὶ θεμελιωτῆς τῆς Αὐτοκρατορίας μας κατὰ τὴν ρωμαϊκὴν παράδοσιν, συνδιήλλαξε τὸν λαὸν τῆς παραμεθορίου μας καὶ μετέδωκεν τὴν φιλίαν τῆς Ἰταλίας εἰς τὰς εὐλογημένας περιοχὰς τῆς Ἰστρίας, Τεργέστης καὶ Γιούλιας, εἰς ἃς μετὰ τὰ σχολεῖα σας ἠδυνήθη νὰ ἐπιτύχη ἐκταίδευσιν, ἣτις δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἰδεώδης.

Δὲν εἶσθε μόνον συνήθεις κρατικοὶ ὑπάλληλοι ὑμεῖς ἀλλὰ ὡσαύτως στρατιωτικοί, οἱ ὅποιοι ἐν συνεχείᾳ κινητοποιήσεσι διεξάγετε ἀγῶνα, καθ' ὃν ἐπετύχατε μεγάλας νίκας καὶ οἱ ὅποιοι εἰς τὸ μέλλον θὰ σημειώσετε ἔτι μεγαλυτέρας».

Πλήρης ἀναστολή ἐκπαιδευτική.

Οἱ Γιουγκοσλαῦοι ἔθνικοι ἡγέται δὲν εἶναι ἱκανοποιημένοι ἀπὸ τὴν ἐκπαίδευσιν, ὡς παρέχεται αὕτη εἰς τὸν λαὸν ἐκ μέρους τῶν κατωτέρων ὡς καὶ τῶν ἀνωτέρων Σχολείων. Διότι ἀπὸ τοῦ δευτέρου ἡμίσεως τοῦ παρελθόντος αἰῶνος εἶχον ἤδη ἀρχίσει νὰ ἐργάζωνται διὰ τὴν ἴδρυσιν ἀναγνωστηρίων, ἐκπαιδευτικῶν συλλόγων, χορωδιῶν καὶ γυμναστικῶν Ἐνώσεων.

Αὗται αἱ ὀργανώσεις ἐγίνοντο ὑπὸ τοπικὴν ὡς καὶ ὁμοσπονδιακὴν μορφήν. Μέχρι τοῦ 1928 ὅμως ἡ Ἰταλικὴ Διοίκησις διέλυσε 434 ἐκπαιδευτικὰς ὀργανώσεις (μὲ 8740 μέλη) καὶ ἐδήμευσε τὰς περιουσίας των.

Οὕτως ἐξουθενώθη 50ετὴς ἐργασία τῆς Γιουγκοσλαυϊκῆς Διοικήσεως, ἡ ὁποία διὰ καρτερικῆς προσπάθειας ἐξύψωσε καὶ ἐμόρφωσε τὴν νεολαίαν τοῦ ἔθνους. Διεσκορπίσθησαν αἱ βιβλιοθήκαι καὶ ὅλον τὸ ὕλικόν τῶν θεατρικῶν παραστάσεων τῶν ἐρασιτεχνῶν ὡς καὶ γυμναστικῶν καὶ ἀθλητικῶν συλλόγων. Ἐκλείσθησαν τὰ ἐκπαιδευτικὰ ἱδρύματα ἢ ἀπλῶς κατελήφθησαν ὑπὸ τῶν φασιστικῶν ὀργανώσεων. Ὀλίγον ἀργότερον ἀπηγορεύθη ἐξ ὀλοκλήρου καὶ ὁ Γιουγκοσλαυϊκὸς τύπος (1).

Ἐν τούτοις αὐτὸς ὁ Λαὸς δὲν τολμᾷ νὰ ἀπόσχη ἀπὸ τὰς ἐκπαιδευτικὰς ὀργανώσεις, τὰς ὁποίας ὠργάνωσε τὸ φασιστικὸν κόμμα μὲ σκοπὸν τὴν ταχύτεραν ἠθικὴν κατάρρευσιν τοῦ ἔθνους. Εἰς ὀλόκληρον τὴν περιοχὴν τῆς Γιούλια τῆ ἐπικουρία τῶν τοπικῶν ἀρχῶν, τῶν ἐπιτρόπων καὶ τῶν διδασκάλων ὠργανώθησαν παραρτήματα τῆς φασιστικῆς ὀργανώσεως *Dopolavoro*. Κάθε παράρτημα τῆς ὀργανώσεως αὐτῆς ἔχει δικαίωμα νὰ κανονίζῃ τὸ ἐπίσημον ἐκπαιδευτικὸν πρόγραμμα τῆς περιφερείας τῆς. Συστηματικὴ ὑπονόμευσις τοῦ ἔθνους κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον διεξάγεται· κάθε Κυριακὴν διοργανοῦνται χοροί, καθ' οὓς εἰς τὴν νεολαίαν παρέχεται τὸ ἀλκοὸλ δαπάναις τῆς *Dopolavoro*.

1. Οἱ Γιουγκοσλαῦοι ἀρὰ γε χρησιμοποιοῦν ὀλιγώτερον ἀνελεύθερα μέσα διὰ τὴν ἀφομοίωσιν ἢ ἐξόντωσιν τῶν ξένων μειονοτήτων;

Ὀλική ἀπαγόρευσις τοῦ τύπου.

Δυσκόλως δύναται τις εἰς τὸν 20ὸν αἰῶνα νὰ φαντασθῇ πολιτισμὸν ἔθνους ἄνευ τύπου. Ἐν τούτοις ἀπηγόρευσαν οἱ Ἴταλοι ἀπὸ τοῦ 1930 ὅλον τὸν ἔθνικόν μας τύπον καὶ μάλιστα αὐτοὶ οἱ ὅποιοι ἐπηγγέλθησαν ὅτι θὰ ἐξεπολίτιζον τοὺς ὁμοεθνεῖς μας. Κατ' ἀρχὰς τὸ 1939 ἀνέστειλεν ἡ Ἰταλικὴ Διοίκησις τὴν ἔκδοσιν τῶν πλείστων Γιουγκοσλαβικῶν φύλλων καὶ περιοδικῶν πολιτικῶν καὶ τεχνικῶν. Ἀνεστάλησαν καὶ τὰ Κυριακάτικα φύλλα:

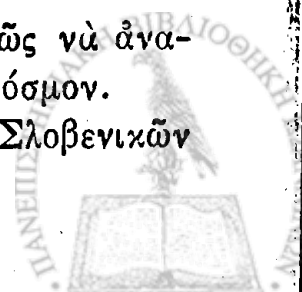
«Σουῖσκι Πριγιατέλι», «Ἰστάρσκα Ρίγες», «Μάλι Λίστ», τῆς Τεργέστης, τὰ Μηνιαῖα: «Νάσι Στόλιτς» τῆς Γκορίτσια, «Ζιένσκι Σβέτ», «Νάσι Γκλάς», «Πράβνι Βέστνικ» καὶ «Γκοσποδάρσκα Σβέστνικ» τῆς Τεργέστης, «Ζμπόρνικ σβετσένικοβ σβ. Παῦλα», «Γιάσελτσε» καὶ «Σβάνιτσε Βέστνικ» τῆς Γκορίτσια, ὡς καὶ ἡ «Βέϊ» τῆς Τεργέστης.

Ἐνωρίτερον εἶχεν ἤδη ἀπαγορευθῆ ἡ ἡμερησία «Ἐντινοστ» ἐκδιδομένη εἰς τὴν Σλοβενικὴν γλῶσσαν ἐν Τεργέστη, ἡ ὁποία ἐξεδίδετο σχεδὸν ἀπὸ 50ετίας. Μετὰ ταύτην ἡ πολιτικὴ ἐφημερίς «Γκορίτσια Στράζα» ἐκδιδομένη δις τῆς ἐβδομάδος καὶ ἡ «Οὔτσιτέλσκι Λίστ» καὶ ἡ «Νόβι Ρόντ» τῆς Τεργέστης, αἱ ὁποῖαι εἶχον καὶ τὴν μεγαλυτέραν κυκλοφορίαν γενικῶς εἰς τὴν Σλοβενικὴν νεολαίαν. Περὶ τὰ τέλη δὲ τοῦ 1930 ἀπηγορεύθησαν ὀριστικῶς ἐπίσης τρεῖς ἐφημερίδες καὶ περιοδικά, ἅτινα ἰδρύθησαν τῷ 1929 ἤτοι: Τὰ «Νόβι Λίστ», «Δρουζίνα» τῆς Γκορίτσια καὶ «Ἰστάρσκι Λίστ» τῆς Τεργέστης.

Οὕτως οἱ ὁμοεθνεῖς μας τῆς Ἰταλίας ἐστερήθησαν τοῦ κυριωτέρου μέσου διὰ τὴν ἐκπολιτιστικὴν καὶ ὑλικὴν πρόοδον. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς 160ῆς ἐπετείου τῆς ἰδρύσεως τοῦ Σλοβενικοῦ τύπου ἐβεβαιώθη ὅτι ἀκριβῶς τὸ τμῆμα τῶν Σλοβένων τὸ ὑπαχθὲν ὑπὸ τὴν Ἰταλίαν ἦτο σχετικῶς μὲ τὰ ὑπόλοιπα τμήματα τοῦ ἔθνους ὁ μεγαλύτερος ἀγοραστῆς ἐφημερίδων. Τοῦτο λοιπὸν τὸ τμῆμα τοῦ ἔθνους ἔμεινε, συμφώνως μὲ τὴν ἀπόφασιν τῶν διαρρυθμισάντων τὰ τῆς εἰρήνης, ἄνευ τύπου.

Δὲν μπορεῖ ἐφεξῆς οὔτε πνευματικῶς οὔτε τεχνικῶς νὰ ἀναπτυχθῇ, οὔτε νὰ γνωρίζῃ τί γίνεται εἰς τὸν πνευματικὸν κόσμον.

Μετὰ τὸν περιοδικὸν τύπον ἦλθεν ἡ σειρὰ τῶν Σλοβενικῶν

βιβλίων. Μὲ τὰς συνεχεῖς ἀπαγορεύσεις τῶν ἐκδιδομένων βιβλίων κατεστράφησαν οἰκονομικῶς οἱ ἐκδοτικοὶ οἴκοι «Ντρούζμπα σβ. Μόχαρα» καὶ «Γκορίτσια Μάτισα» τῆς Γκορίτσια, «Ἐτροῦστβο σβ. Μόχορα ζα Ἴστρεν» καὶ «Κνιζέβνα ντρούζινα Λούτς» τῆς Τεργέστης, «Ἰστάρσκα Κνιζέβνα Ζαδρούγκα» τῆς Ὀπάτιγε. Ἀπὸ τοῦ 1930 μέχρι τοῦ 1936, ὅτε κατόπιν τῆς Ἰταλο-Γιουγκοσλαυϊκῆς προσεγγίσεως ἐσημειώθη ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου βελτίωσις, κατέστη ἀδύνατος ἡ λειτουργία τῶν ἐκδοτικῶν ἐπιχειρήσεων. Εἶχον ἀπαγορευθῆ ὅλα τὰ βιβλία εἴτε ἦσαν γεγραμμένα εἰς τὴν Σλοβενικὴν εἴτε εἰς τὴν Σερβο-Κροατικὴν γλῶσσαν. Εἰς τὴν Γκορίτσια αἱ πολιτικαὶ ἀρχαὶ ἀπηγόρευσαν π.χ. καὶ τὸ ἡμερολόγιον ἀκόμη, τὸ ὁποῖον ἤθελον νὰ ἐκδώσουν ἱερεῖς τινες καὶ ἐν τῷ ὁποίῳ δὲν διελαμβάνοντο εἰς τὴν Σλοβενικὴν γλῶσσαν εἰ μὴ μόνον τὰ ὀνόματα τῶν ἁγίων. Αἱ αὐταὶ ἀρχαὶ ἀπηγόρευσαν καὶ τὸ εὐχετολόγιον, τὸ ὁποῖον εἶχε τύχη ἤδη τῆς ἐγκρίσεως τοῦ Ἰταλοῦ Ἐπισκόπου Γκορίτσιας καὶ τὸ ὁποῖον ἐξετυπώθη εἰς 15 χιλιάδας ἀντίτυπα. Τὸ «Καθολικὸν τυπογραφεῖον Γκορίτσιας» τὸ ὁποῖον ἐξετύπωσε καὶ Σλοβενικὰ βιβλία ἀπεστερήθη τῶν κυβερνητικῶν παραχωρήσεων διὰ ἀποφάσεως τῆς διοικήσεως. Τῶν Τυπογραφείων τῆς «Τυπογραφικῆς Ἐταιρείας εἰς Πάζινου» κατέστη ἀδύνατος ἡ λειτουργία κατόπιν καταστροφῶν ἐξ ἐπιδρομῆς γενομένης παρ' ἀνευθύνων στοιχείων.

Ἀπὸ τὰς ἀναμνηστικὰς ἐπιγραφὰς ἐπὶ τῶν τάφων δὲν ἀπέμεινεν οὐδεμία Γιουγκοσλαυϊκῆ. Εἰς πολλὰς μάλιστα περιοχὰς ἐδέησε νὰ ἀντικατασταθοῦν αὐταὶ δι' Ἰταλικῶν.

Ὅμοίως ἀπηγορεύθη ἡ χρῆσις Σλοβενικῶν γεωγραφικῶν ὀνομάτων καὶ ἐπιγραφῶν. Βάσει δὲ εἰδικοῦ διατάγματος σχετικῶς μὲ τὰ οἰκογενειακὰ ὀνόματα οἱ νομάρχαι διενήργησαν ὑποχρεωτικὴν ἀλλαγὴν τῶν οἰκογενειακῶν ὀνομάτων τοῦ Γιουγκοσλαυϊκοῦ πληθυσμοῦ. Πᾶσα χρησιμοποίησις τῶν προηγουμένων Σλοβενικῶν ὀνομάτων ἐπισύρει χρηματικὴν ποινὴν μέχρι 3.000 λιρεττῶν. Κατὰ τὴν βάπτισιν τῶν τέκνων τῶν οἱ γονεῖς δὲν τολμοῦν νὰ δώσουν ὀνόματα Σλοβένων ἁγίων καὶ ἐν γένει Σλοβενικά.

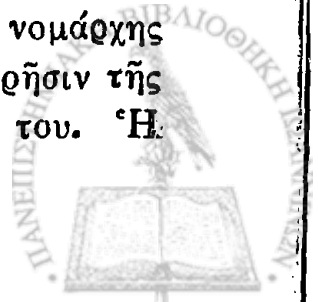
Ἡ Ἐκκλησία μέσον Ἐξιταλισμοῦ

Ἡ Σλοβενικὴ καὶ ἡ Σερβο Κροατικὴ γλῶσσα ἀπεκλείσθη ἀπὸ πᾶσαν δημοσίαν χρῆσιν. Οὔτε δημοσίως οὔτε εἰς τὰς ἐπαρχίας, οὔτε εἰς τὰ δικαστήρια οὔτε εἰς ἄλλην τινα δημοσίαν χρῆσιν οἱ Γιουγκοσλαῦοι δύνανται νὰ μεταχειρισθοῦν τὴν μητρικὴν τῶν γλῶσσαν. Ὅλοι αἱ διαταγαὶ καὶ ἐγκύκλιοι τῶν Ἀρχῶν συντάσσονται εἰς τὴν Ἰταλικὴν γλῶσσαν, ἐξ οὗ οἱ ὁμοεθνεῖς μας εἶναι ἐξαναγκασμένοι νὰ ἀναζητοῦν καὶ νὰ πληρώνουν ἐνδιαμέσους δι' ἐργασίας, αἵτινες εἰς ὅλον τὸν ὑπόλοιπον κόσμον ἐκπληροῦνται παρὰ τῶν ἰδίων τῶν πολιτῶν.

Ἡ αὐτονομία εἶναι κατηρημένη, ὅλοι οἱ ἀντιπρόσωποι (κομισσάριοι) εἶναι Ἰταλοί, ὅλοι οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι Ἰταλοί. Οἱ Γιουγκοσλαῦοι οὐδὲν ἔχουν πολιτικὸν δικαίωμα καὶ οἱ τελευταῖοι ἐθνικοὶ ἀντιπρόσωποι, οἵτινες ἐξελέγησαν διὰ τελευταίαν φορὰν τὸ 1924 ἐγκατέλειψαν τὴν χώραν.

Οὕτω παρέμεινεν ἡ Ἐκκλησία ὡς ἔσχατον καταφύγιον διὰ τὴν Σλοβενικὴν καὶ τὴν Σερβο-Κροατικὴν γλῶσσαν. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ διεξάγεται συστηματικὸς διωγμὸς τῆς γλώσσης τοῦ γηγενοῦς πληθυσμοῦ. Εἴτε κατόπιν ἀπαιτήσεως ἀνευθύνων στοιχείων εἴτε κατόπιν διαταγῶν τῶν τοπικῶν καὶ περιφερειακῶν ἀρχῶν ἀπεκλείσθη ἡ χρῆσις τῆς Σερβο-Κροατικῆς γλώσσης ἐκ τῶν περισσοτέρων ἐκκλησιῶν τῆς Ἰστρίας, οὕτως ὥστε περὶ τοὺς 100.000 Κροάται δὲν δύνανται νὰ λειτουργοῦνται εἰς τὴν γλῶσσάν των. Ἐπὶ πλέον εἰς τὰς ἐκκλησίας τῆς Ἰστρίας ἀπηγορεύθη πᾶσα ἐπιγραφὴ εἰς Σερβο-Κροατικὴν γλῶσσαν καὶ τοῦτο κατόπιν διαταγῆς τῶν ἀρχῶν τῆς Πόλας.

Ὁ ἐξιταλισμὸς τῆς Ἐκκλησίας ἐπέξετάθη βραδύτερον πρὸς βορρᾶν τῆς Γιούλια ἀρχῆς γενομένης πρῶτον ἀπὸ τῆς περιοχῆς Τεργέστης καὶ ὕστερον τῆς Γκορίτσια. Τοιοῦτοτρόπως ὁ νομάρχης Τιέγκο τὸν Μάρτιον 1936 ἀπηγόρευσε τὴν χρῆσιν τῆς Σλοβενικῆς γλώσσης εἰς τὰς Ἐκκλησίας τῆς Τεργέστης ἀπομακρυνθέντος τοῦ ἐπισκόπου δρ. Α. Fogar, ὅστις καίτοι Ἰταλὸς δὲν ἠθέλησε νὰ συμμορφωθῇ πρὸς ἐν τοιοῦτον ἀντιχριστιανικὸν μέτρον τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς. Ὁ νομάρχης τοῦ Οὔντινε ἀπηγόρευσε ἐξ ἄλλου ἀπὸ τοῦ 1933 ἤδη τὴν χρῆσιν τῆς Σλοβενικῆς γλώσσης εἰς ὅλας τὰς ἐκκλησίας τῆς περιφερείας του. Ἡ

ἀπαγόρευσις δὲ αὐτῆ ἀφεώρα 60.000 Σλοβένους τῆς Βενετικῆς Σλοβενίας καὶ 2000 Σλοβένους τῶν περιχώρων τοῦ Τριμπίζια (Ταρβίζιο). Τὸ 1934 αἱ πολιτικαὶ ἀρχαὶ τῆς Γκορίτσια ἀπηγόρευσαν πᾶσαν λιτανεῖαν, καθ' ἣν θὰ ἐψάλλοντο ὡδαὶ εἰς Σλοβενικὴν γλῶσσαν.

Οἱ Σλοβενικοὶ καθολικοὶ σύνδεσμοι Μέσης Ἐκπαιδεύσεως ὡς οἱ «'Αλοῖζιγέβιτσε» ἢ «Σιρότιτσε οὐ Γκόριτσε» καὶ ἡ «Κονβικτ Γκιάτσκογ πριμόντσνογ ντροῦστβα» εἰς Πάζινου ἐστερήθησαν τῶν περιουσιῶν των ὑπὸ τῶν Ἰταλικῶν Ἀρχῶν.

Τὸ Κογκορδάτον μεταξὺ Ἰταλικῆς Κυβερνήσεως καὶ Βατικανοῦ τὸ συναφθὲν τὸ 1929 ἀνεγνώριζεν εἰς τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν τὸ δικαίωμα ἰδρύσεως θρησκευτικῶν ὀργανώσεων ὑπὸ τῶν μὴ Ἰταλῶν καθολικῶν συμφώνως πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ καθολικισμοῦ, αἱ ὁποῖαι παραδέχονται τὴν χρῆσιν τῆς μητρικῆς γλώσσης τῶν πιστῶν ὑπὸ τῶν ἱερέων των. Εἰς τὴν Γιούλια ὅμως δὲν ἐσεβάσθησαν αὐτὴν τὴν ὑποχρέωσιν ἀλλ' οὔτε καὶ ἐγνώσθη ἂν τὸ Βατικανὸν διεμαρτυρήθη διὰ τὴν χονδροειδῆ αὐτὴν παραβίασιν.

Ἡ περίπτωσις τῆς διώξεως τῆς Σλοβενικῆς καὶ τῆς Σερβο-Κροατικῆς γλώσσης εἰς τὴν Γιούλια ἀποδεικνύει ὅτι οὔτε ἡ σύναψις τοῦ ἰδεώδους Κογκορδάτου ἐξησφάλισε τὰ ἐκκλησιαστικὰ δικαιώματα τῶν μειονοτήτων ἐφόσον δὲν συνωδεύετο καὶ ἀπὸ τὴν καλὴν ἐκατέρωθεν διάθεσιν. Αἱ μειονότητες ἐν Γιουγκοσλαυίᾳ ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν π. χ. τῆς μητρικῆς γλώσσης εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐν γένει τὴν διδαχὴν τῶν θρησκευτικῶν εἰς τὰ Σχολεῖα ἀπολαύουν πλήρους ἐλευθερίας, ἂν καὶ ἡ Γιουγκοσλαυία οὐδεμίαν ὑπέχει τυπικὴν πρὸς τοῦτο ὑποχρέωσιν, ἐφόσον τὸ Κογκορδάτον δὲν ἐκυρώθη εἰσέτι.

Ὁ ἐπίσκοπος τῆς Τεργέστης δρ. Ἀντρέϊ Κάρλιν, Σλοβένος τὸ γένος, ἐδέησεν ὀλίγον μετὰ τὴν εἴσοδον τῶν Ἰταλῶν καὶ τὴν πίεσιν τῶν ἐθνικιστῶν Ἰταλῶν νὰ παραιτηθῇ. Εἰς ἀντικατάστασιν του ὠρίσθη ὁ Ἰταλὸς Ἀνσελο Βαρτολομάσι, ὅστις μετὰ τινα ἔτη ἀπέστειλεν εἰς τὴν Ἁγίαν Ἐδραν τὴν παραίτησίν του μὲ ἀιτιολογίαν ὅτι ἀδυνατεῖ νὰ διοικήσῃ εἰς τὴν δημιουργηθεῖσαν ὑπὸ τὴν πίεσιν τῶν Ἰταλῶν ἐξτρεμιστῶν ἀτμόσφαιραν. Διάδοχός του ὑπῆρξεν ὁ δρ. Λουίτζι Φόγκαρ ἀπυμακρυνθεὶς τὸ 1936 διὰ μὴ γνωσθέντας εἰσέτι λόγους.

Ὁ ἐπίσκοπος Γκορίτσιας δρ. Σ. Σέντεϊ ἠναγκάσθη ἤδη ἀπὸ τοῦ 1931 μετὰ 25ετῆ διοίκησιν νὰ παραχωρήσῃ τὴν θέσιν του εἰς τὸν Ἰταλὸν κ. Μαργκότιο. Ὡς ἐπίσκοπος εἰς Ριγέκα ἐτοποθετήθη ὁ

Ἄντωνιος Σαντίν γνωστός διὰ τὰ ἐθνικόφρονα αἰσθήματά του.

Οὕτως ἀπηγορεύθη μετ' ὀλίγον ἡ χρῆσις εἰς τὰς προσευχὰς καὶ τὰς ἱεροτελεστίας τῆς Σλοβενικῆς καὶ τῆς Σερβο-Κροατικῆς γλώσσης, ὡς συνηθίζετο ἀπὸ αἰώνων εἰς τὴν περιοχὴν τῆς ἐπισκοπῆς αὐτῆς. Ὁ ἐπίσκοπος οὗτος προσφάτως προήχθη εἰς τὴν ἐπισκοπὴν Τεργέστης.

Ὁ ἐξιταλισμὸς τῆς Ἐκκλησίας διὰ διοικητικῶν μέτρων τῶν Ἀρχῶν ἤρχισεν ὅταν οἱ Ἰταλοὶ ἀντελήφθησαν ὅτι ἡ πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἀναληφθεῖσα ἀρχικῶς πολιτικὴ τοῦ πειθαναγκασμοῦ καὶ τρομοκρατήσεως τῶν Σλοβένων καὶ Κροατῶν ἱερέων δὲν ἀπέδωκεν αἰσθητὰ ἀποτελέσματα. Μόνον μέχρι τοῦ 1931 ἐτέθησαν ἐν περιορισμῷ 36 ἱερεῖς καὶ ἐφυλακίσθησαν 23. Ἐξωρίσθησαν δὲ 183 ἱερεῖς καὶ καλόγηροι. Ἀπὸ 14 μονὰς εἰς Γιούλια ἐξωρίσθησαν ὅλοι οἱ Γιουγκοσλαῦοι καλόγηροι. Ἀμέσως μετὰ τὴν κατάληψιν περιώρισαν τὸν ἐπίσκοπον Ἄντουιν Μάχνιτς, ὅστις ὀλίγον ἀργότερον ἀπεβίωσεν. Ἦδη ἀπὸ τοῦ 1921 ὁ Ἐπίσκοπος Τεργέστης Βαριτολομάσι διεμαρτυρήθη κατὰ τῆς «Ἐπιθέσεως κατὰ τῆς Ἐκκλησίας, τῶν κληρικῶν καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως, κατὰ τοῦ διασκορπισμοῦ τῶν βιβλίων, τῶν εἰκόνων κ.λ.π. ἱερῶν ἀντικειμένων, κατὰ τῶν ἀπειλῶν καὶ τῆς διὰ τῶν ὄπλων τρομοκρατίας, κατὰ τῶν μαρτυρίων, τῶν ὕβρεων καὶ τῆς κακομεταχειρίσεως τῶν ἱερέων, οἵτινες τελικῶς ἐξεδιώχθησαν ἢ ἠναγκάσθησαν νὰ φύγουν».

Ὁ Πάπα Βενέδικτος XV εἰς τὴν ἀπάντησιν πρὸς τὸ ὑπόμνημα τοῦ ἐπισκόπου τούτου ἐπιβεβαιοῖ ὅτι «οἱ κληρικοὶ αὐτοὶ ἦσαν θύματα αἱμοβόρων, βαναύσων καὶ παντοειδῶν ταπεινώσεων ἂν καὶ δι' οὐδὲν ἄλλο ἔγκλημα ἠδύναντο νὰ κατηγορηθοῦν εἰ μὴ μόνον ὅτι ἦσαν τοῦ αὐτοῦ ἔθνους καὶ τῆς αὐτῆς γλώσσης μὲ τοὺς πιστοὺς, οὓς διώκουν συμφώνως πρὸς τὰ ἐκκλησιαστικὰ νόμιμα. Ἀκόμη δὲ περισσότερον θλίβεται ἡ ψυχὴ μας διότι αἱ σκληρότητες αὗται παραμένουν ἀτιμώρητοι».

Αὐτὰ εἶναι δύο ἐπίσημα ἱστορικὰ τεκμήρια ἐπὶ τῆς δράσεως τῶν φασιστῶν «σκαντρίστα» εἰς τὴν Ἰστρίαν.

Τὸ Ἔθνος ἔμεινεν ἄνευ πνευματικῆς κινήσεως

Οἱ ὁμοεθνεῖς μας ἐν Γιούλια ἀπεστερήθησαν μετ' οὐ πολὺ ὅλων τῶν σχολικῶν λειτουργῶν των. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον οἱ πνευματικοὶ

ηγέται ἐγκατέλειπον τὴν χώραν εὐθὺς μετὰ τὴν ἀφίξιν τῶν Ἰταλῶν ἐπειδὴ ἦτο ἀδύνατος ἡ προσαρμογὴ τῶν πρὸς τὰς δημιουργηθείσας συνθήκας, τοῦτέστι τὰς βαρυτάτας δοκιμασίας ἐκ τῆς πολιτικῆς ἐπιτηρήσεως, τῶν ὑπεροριῶν καὶ τῶν πολιτικῶν δικῶν πρὸ τῶν δικαστηρίων τῆς ἀσφαλείας τοῦ Κράτους (Tribunale Speciale) ἐν Ρώμῃ. Αὐτὰ τὰ ἐπαναστατικά δικαστήρια δικάζοντα κατὰ τοὺς στρατιωτικούς νόμους ἤρχισαν λειτουργοῦντα τὸ 1926 καὶ κατεδίκασαν εἰς βαρυτάτας ποινὴς πλείονας Γιουγκοσλαῦους παρὰ Ἰταλοὺς ἀντιφασιστάς, ἐν οἷς καὶ πέντε Γιουγκοσλαῦους εἰς θάνατον.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, δόξα τῷ Θεῷ, σπανίως Γιουγκοσλαῦοι ὀδηγοῦνται πρὸ τῶν δικαστηρίων αὐτῶν καὶ πολλοὶ τῶν ὁμοεθνῶν μας διανοουμένων, ἐργατῶν καὶ χωρικῶν καταδικασθέντες κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη ἠννοήθησαν ὑπὸ ποικιλοτρόπως χορηγηθεισῶν ἀμνηστειῶν καὶ ἐπανέκτησαν τὴν ἐλευθερίαν των. Ἐν τούτοις πολλοὶ τῶν ὁμοεθνῶν μας διατελοῦν εἰσέτι εἰς ὑπερορίαν.

Ἐπὶ πλέον αὐτῆς τῆς καταστάσεως τῆς δημιουργηθείσης εἰς βάρος τῆς Σλοβενικῆς διανοήσεως ἀπέμεινεν αὕτη ἄνευ συντηρήσεως καὶ ἀπὸ οἰκονομικῆς πλευρᾶς. Εἰς τὰς δημοσίας θέσεις, ὅπου ἐπιβάλλεται ἡ χρῆσις μόνον τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης, οἱ Σλοβένοι δὲν εἶναι δεκτοὶ ὡς πρὸς δὲ τὰς ἰδιωτικὰς θέσεις ἀπαραίτητος εἶναι ἡ ἔγκρισις ὑπὸ τοῦ φασιστικοῦ κόμματος.

Ἐὰν ἐν τούτοις ἐπετύγχανέ τις τὴν ὑλικὴν ἐξασφάλισιν ἐπετηρεῖτο κατὰ πόσον εἶχεν ἐπαφὴν μὲ τοὺς ὁμοφύλους, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ὑπολογιζομένης τῆς τελειότητος τοῦ ἐφαρμοζομένου πολιτικοῦ συστήματος, ὅπερ παρηκολούθει ἀνελλιπῶς τὸ ἔργον του εἰς ὅλας τὰς λεπτομερείας, ἦτο βέβαιον ὅτι θὰ κατέληγε τελικῶς εἰς πειθαναγκασμὸν πρὸς μετανάστευσιν.

Μετὰ τὴν προσέγγισιν μετὰ τῆς Γιουγκοσλαυίας.

«Ἀνεκοίνωσα εἰς τὸν Πρόεδρον κ. Στογιαντίνεβίτς τὴν εὐχάριστον πληροφορίαν ὅτι ἐδόθησαν ἀρμοδίως διαταγαὶ ἕσον ἀφορᾷ τὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν χρησιμοποίησιν τῆς Σερβο - κροατο - σλοβενικῆς γλώσσης καὶ καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν τέλεσιν τῶν ἱερουργιῶν εἰς τὴν αὐτὴν γλῶσσαν. Καὶ τώρα θὰ σᾶς ἀνακοινώσω ὅτι ἔλαβα παρὰ τοῦ Προέδρου Μουσολίνι τηλεγράφημα, ὅπερ θεωρῶ καθήκον νὰ γνωστο-

ποιήσω εἰς τὸν Πρόεδρον Στογιαντίνοβιτς καὶ τὸν Γιουγκοσλαβικὸν Λαὸν ὅτι σήμερον ἐπὶ τῇ ὑπογραφῇ τῆς Ἱταλο-Γιουγκοσλαβικῆς συμφωνίας ὁ Ντουῖτσε ἀπέδωκε τὴν ἐλευθερίαν εἰς 28 πολιτικούς κατοδίκους Σλοβενικῆς ἐθνικότητος, ὅσοι εἶχον δηλονότι ὑπολειφθῆ εἰς ἔκτισιν ποινῆς ἐν Ἱταλίᾳ».

Αὐτὰ ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Ἱταλίας ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν κόμης Τσιάνο ἐδήλωσεν εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ ἐγχωρίου καὶ τοῦ ξένου τύπου κατὰ τὸν πανηγυρισμὸν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ὑπογραφῆς ἐν Βελιγραδίῳ τῆς πολιτικῆς συνεννοήσεως Ἱταλίας καὶ Γιουγκοσλαβίας. Ἡ Ἱταλία ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ αὐτῇ ὑπεσχέθη νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὴν Γιουγκοσλαβικὴν μειονότητα τὴν χρῆσιν τῆς μητρικῆς γλώσσης εἰς τὰς ἐκκλησίας καὶ τὰ σχολεῖα.

Οἱ λόγοι τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ Ἱταλικοῦ Κράτους καὶ αἱ ὑποχρεώσεις, αἵτινες ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ αὐτῇ ἀνελήφθησαν ὑπὸ τῆς Ἱταλίας, προοιωνίζουσι ὡς πρὸς τὰς σχέσεις μεταξὺ τῆς Γιουγκοσλαβικῆς μειονότητος καὶ τοῦ Ἱταλικοῦ Κράτους νέαν ἐποχὴν. Κατὰ τὴν συμφωνίαν τοῦ Βελιγραδίου πρέπει νὰ λήξῃ ἡ ἀσυνεννοησία καὶ ἡ ἐν γένει ἔντασις, ἣτις ἐχαρακτήριζε τὰς σχέσεις τῆς Γιουγκοσλαβικῆς μειονότητος καὶ τῆς Γιουγκοσλαβίας μετὰ τὸ Ἱταλικὸν Κράτος. Οἱ Γιουγκοσλαβοὶ κυβερνῆται ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ των νὰ ἀποσαφηνισθοῦν τελειωτικῶς αἱ σχέσεις μεταξὺ Γιουγκοσλαβίας καὶ Ἱταλίας ἐθέωρουσι τὴν ἀσκουμένην ἕως τότε Ἱταλικὴν πολιτικὴν ὡς συνέπειαν τῆς μὴ ἐκ μέρους αὐτῆς κατανοήσεως τῆς πραγματικῆς διεθνοῦς θέσεως τῆς Γιουγκοσλαβίας. Ἐν τῇ Γιουγκοσλαβικῇ ὁδῶν πλευρᾷ ὑφίστατο ἡ προδιάθεσις καὶ ἡ προπαρασκευὴ διὰ μίαν γενικὴν λήθην παντός, ὅπερ ἕως τότε εἶχε συμβῆ εἰς τὴν Γιούλια μετὰ τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ λήθη οὕτη τῶν περασμένων ἦτο προοίμιον ἐνὸς ὠραιότερου μέλλοντος διὰ τοὺς Γιουγκοσλαβίους τῆς Ἱταλίας.

Ἡ «Τριμπούνα» μεγάλη Ἱταλικὴ ἐφημερὶς τῆς Ρώμης ἀπεκάλεσε τὴν συνεννόησιν τοῦ Βελιγραδίου ἀνδρικὴν συμφωνίαν. Ἀμφότερα τὰ μέρη κατέβαλον πράγματι, πᾶσαν μέριμναν νὰ ἀποσαφηνισθοῦν ἀμοιβαίως αἱ σχέσεις καὶ νὰ παραμερισθοῦν ὅλα τὰ ἐμπόδια τὰ παρακωλύοντα τὴν προσέγγισιν τῶν δύο Λαῶν. Καὶ ἂν δὲν ὑπῆρχε τυπικὴ πρὸς τοῦτο ὑποχρέωσις, ὡς ἀνωτέρω ἀνεφέραμεν, πάλιν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ νοηθῆ μακροχρόνιος συνεννόησις Ἱταλίας καὶ Γιουγκοσλαβίας ἐφόσον δὲν ἐτηκολούθει ταύτην πραγματικὴ βελτίωσις διὰ τοὺς

Γιουγκοσλαύους τῆς Ἰταλίας, οἷαν ἀνέμενεν ἡ Γιουγκοσλαυικὴ Κοινὴ Γνώμη ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ὑπογραφῆς τῆς Συμφωνίας μετὰ τὴν Ἰταλίαν.

Ἰταλοὶ τινες δημοσιολόγοι μετὰ μακρὰν παρατήρησιν ἐπὶ τῆς ψυχολογικῆς διαθέσεως τῆς Γιουγκοσλαυικῆς Κοινῆς Γνώμης, ὡμολόγησαν ὅτι τὸ πρόβλημα τῆς Γιουγκοσλαυικῆς μειονότητος ἐν Ἰταλίᾳ ὑφίσταται καὶ ὅτι τὰ παράπονα αὐτῆς τῆς μειονότητος παρακωλύουν τὴν προσέγγισιν τῶν δύο Κρατῶν.

Ὅταν προσφάτως ἐρωτάσθη ἡ πρώτη ἐπέτειος τῆς Συμφωνίας τοῦ Βελιγραδίου, ἡ Γιουγκοσλαυικὴ Κοινὴ Γνώμη, ἡ ὁποία πάντοτε ἐπέδειξεν εὐαισθησίαν διὰ τὴν τύχην τῶν πέραν τῶν συνόρων ἀδελφῶν δικαίως διηρωτήθη κατὰ πόσον ἐφηρμόσθη ἡ συμφωνία αὐτῇ σχετικῶς μετὰ τὰ ἀφορῶντα τὴν Γιουγκοσλαυικὴν μειονότητα ἐν Ἰταλίᾳ.

Πᾶς ἀντικειμενικὸς Γιουγκοσλαῦος εὐχαρίστως ἀναγνωρίζει ὅτι μετὰ τὴν ὑπογραφὴν τῆς Συμφωνίας τοῦ Βελιγραδίου ἐδημιουργήθη πράγματι εἰς τὴν Γιούλια μᾶλλον ὄνεκτὴ ἀτμόσφαιρα. Ἦδη ἡ ἀπλῆ γνωστοποίησις τῆς συμφωνίας ἐπέδρασε ψυχολογικῶς ἐπὶ τῶν διαθέσεων τῶν ὀργάνων τῆς τοπικῆς διοικήσεως ἀπέναντι τῶν ὁμοεθνῶν μας. Ἐκ τῶν στρατοπέδων περιορισμοῦ ἀπηλευθερώθησαν πολλοί. Διηκολύνθη ἡ ἐκτύπωσις βιβλίων τινῶν εἰς τὴν Σλοβενικὴν καὶ τὴν Σερβο-κροατικὴν γλῶσσαν. Αἱ Σλοβενικαὶ Ἐκδοτικαὶ Ἑταιρεῖαι ὡς «Δρούστιβα Σβ. Μοχόρα» καὶ «Γκόρισκα Μάτισα» τῆς Γκορίτσια, «Δρούστιβο Σβ. Μοχόρα ζα Ἰστρου» καὶ «Κνιζέβνο ντρούζινα Λούις» τῆς Τεργέστης ἠδυνήθησαν νὰ συνεχίσουν τὸ διακοπὲν ἔργον των. Ἐνεκρίθη ἡ ἔκδοσις πέντε Γιουγκοσλαυικῶν ἐφημερίδων. Ἡ ἔγκρισις ταξειδίων διὰ Γιουγκοσλαυίαν παρέχεται εὐκόλως.

Ἐσημειώθη λοιπὸν τῇ ἀληθείᾳ βελτίωσις εἰς τὴν συμπεριφορὰν ἔναντι τῆς Γιουγκοσλαυικῆς μειονότητος καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰς σχέσεις μεταξὺ τῶν ὀργάνων τῆς πολιτικῆς διοικήσεως καὶ τοῦ ἔθνους μας. Ἐχαλαρώθη πρωτίστως ἡ πολιτικὴ πίεσις χωρὶς ὅμως νὰ ἀλλάξη πράγματι ἡ μέθοδος. Ὡς δὲ ἀνεφέραμεν ἀπηλευθερώθησαν πολλοὶ περιορισμένοι εἰς στρατόπεδα, ὅχι ὅμως ὅλοι.

Εἰς τὴν Γιούλια ἀκόμη δὲν ὑπάρχει οὐδὲ ἐν Σχολεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον νὰ ἀκούεται Σλοβενικὴ λέξις, οὔτε τὰ θρησκευτικὰ διδάσκονται εἰς τὴν μπηρικὴν γλῶσσαν. Ὅλαι αἱ ἀπαγορεύσεις τῶν πολιτικῶν κλπ., κρατικῶν Ἀρχῶν ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν τῆς Σλοβενικῆς καὶ τῆς Σερβο-κροατικῆς γλώσσης εἰς δημοσίαν ἀνάγκην καὶ εἰς τὰς ἐκκλησίας

ἑξακολουθοῦν ἀκόμη ἰσχύουσαι. Εἰς τὴν Γιούλια ἀκόμη δὲν ἐκδίδεται καμμία ἑφημερίς εἰς Σλοβενικὴν ἢ Σερβο-κροατικὴν γλῶσσαν ἐκτὸς τῆς μηνιαίας «Σβετογκόρσκα Κράλιτσα», τὴν ὁποίαν ἐκδίδει ἡ Ἰταλικὴ μονὴ Σβέταϊ Γκόρι παρὰ τὴν Γκορίτσια.

Οἱ Γιουγκοσλαῦοι τῆς Νοτίου Ἰταλίας (5.000)

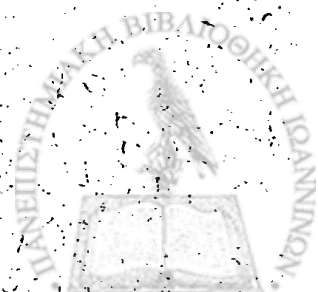
Εἰς τὴν ἐπαρχίαν Καμπομπάσο τῶν Ἀπενίνων περὶ τὰ 30 χιλμ. ἀπὸ τῆς παραλίας τῆς Ἀδριατικῆς ἐπέτυχε νὰ διασωθῆι μέχρι σήμερον ἰσχυρὰ ὄσας ἐκ 5 000 περίπου Γιουγκοσλαύων (κατὰ τὴν Ἰταλικὴν στατιστικὴν 4 241 Σέρβοι). Αὐτοὶ εἶναι τὰ ὑπόλοιπα τῶν Κροατῶν, οἵτινες κατὰ τὸ δεύτερον ἡμισυ τοῦ 15ου αἰῶνος ἐγκατέλειψαν τὴν πατρίδα των μεταξὺ Νερέτβα καὶ Τσάτινε καὶ διεπεραιώθησαν διὰ τῆς Ἀδριατικῆς ἵνα σωθῶν ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Εἶναι ἐγκατεστημένοι ἕξι σήμερον εἰς συμπαγῆ μᾶζαν εἰς τὰ χωρία Βόδα Ζίβα (Ἄκουα βίβα Κόλλα Γκρότσι). Σὰν Οὐλίτσε Σλάβο (μετονομασθὲν ἤδη εἰς Σὰν Φελίτσε Λιτόριο) καὶ Μοντεμίτρο.

Μᾶλλον ὀνομαστὸς εἶναι ὁ συνοικισμὸς Ἄκουα βίβα Κόλλε Γκρότσι, τὸν ὁποῖον οἱ Κροάται ἀποκαλοῦν Βόδα Ζίβα ἐκ τῆς παρακειμένης πηγῆς. Ὁ Βισκονυλὸβ Κλάιτς ἀφηγεῖται ὅτι ὁ Ἰβὰν νιὲ Ρούμπερτις μέλος συγχρόνου ἀριστοκρατικῆς οἰκογενείας τὸ 80 ἔτος τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἀπηύθυνε πολλὰς ἐκκλήσεις εἰς ὁμοεθνεῖς Σλοβένους, ὁ πόθος του ὅμως νὰ ἰδρῦτῃ εἰς Βόδα Ζίβα Κροατικὸν Σχολεῖον δὲν ἐξεπληρώθη.

Ἐκτὸς τῶν προμνησθέντων τριῶν χωρίων Γιουγκοσλαῦοι κατοικοῦν καὶ εἰς ἄλλα χωρία, τὰ ὁποῖα σήμερον ἔχουν ἐξιταλισθῆ. Εἰς Μονταλόνου (μὲ 1.147 ψυχὰς) οἱ Γιουγκοσλαῦοι κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα ὠμίλουν ἀκόμη τὴν γλῶσσαν των. Ἡ Παλάτα (μὲ 4.000 ψυχὰς) ἐξιταλίσθη κατὰ τὸν 19ον αἰῶνα. Εἰς τὸ Ταβέκι (2.136 ψυχὰς), τὸ ὁποῖον ἀκόμη μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ 19ου αἰῶνος ἦτο ἐξ ὁλοκλήρου Γιουγκοσλαυϊκὸν τὸ 1880 μόνον οἱ γέροντες καὶ οἱ μαθηταὶ τοῦ Ντέ Ρούμπερτις ὠμίλουν ἀκόμη Σερβοκροατικά. Τὸ Σ. Τζιάκομο (9.137 ψυχὰς), ἤδη ἐξ ὁλοκλήρου ἐξιταλισμένη κωμόπολις, ἐορτάζει κατ' ἔτος τὴν τελευταίαν Παρασκευὴν τοῦ Ἀπριλίου εἰς ἀνάμνησιν τῆς Γιουγκοσλαϊκῆς μεταναστεύσεως. Γιουγκοσλαῦοι σποραδικῶς ἐγκατεστημένοι διατηροῦνται εἰσέτι εἰς ἐξιταλισμένας περιοχὰς ὡς π.χ. εἰς Βρίντα Βισόκα, Γεζέρινα, Ράβνιτσα, Ποπλάβιτσα, Ντόλας κ.λ.π.

Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πρόκειται περὶ χωρικῶν ἐν ἀθλίᾳ καταστάσει κατοικούντων εἰς ἄγονον ὄρεινὴν χώραν. Ἡ Σερβο-κροατικὴ γλῶσσα ὁμιλεῖται μόνον κατ' οἶκον. Περὶ ἐθνικῆς ἐκπαιδεύσεως φυσικὰ οὔτε λόγος δύναται νὰ γίνῃ. Αὐτὴ ἡ Γιουγκοσλαβικὴ ὄσσις δὲν ἀπολαμβάνει οὐδενὸς ἐθνικοῦ δικαιώματος. Ἀντιθέτως ἡ Ἰταλία ἐπεξήτησεν εἰδικὰς παραχωρήσεις καὶ διὰ τὸν μικρὸν ἀκόμη συνοικισμὸν ἐκ 500 ψυχῶν τοῦ χωρίου Μασβλιάνι εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Βάνια Λούκα, εἰς τὸν ὁποῖον διατηροῦνται Ἰταλοὶ γεωργοὶ ἐγκατασταθέντες κατὰ τὴν Αὐστροκρατίαν καὶ καταγόμενοι ἐκ τοῦ Νοτίου Τυρόλου.

ΟΙ Γιουγκοσλαῦοι ἐν Γερμανίᾳ¹ (165.000)

Ἡ Σλοβενία τῆς Κορούσκα (100.000)

Καραντάνιγια — Τὸ Πρῶτον Γιουγκοσλαυϊκὸν Κράτος

Ἡ Κορούσκα εἶναι ἡ χώρα ὅπου ἐφάπτονται ἀλλήλων οἱ Σλαῦοι, οἱ Γερμανοὶ καὶ οἱ Λατῖνοι ἤτοι τρεῖς φυλαί, αἵτινες ἀπὸ αἰῶνων διαμάχονται πρὸς ἀλλήλας διὰ τὴν ὑπεροχὴν ἐν Εὐρώπῃ. Ἐκ τῆς διαπιστώσεως αὐτῆς προβάλλει ἀφ' ἑαυτῆς ἡ ἱστορικὴ σημασία τῆς χώρας.

Εἰς τὴν Κορούσκα διατηροῦνται αἱ τρεῖς ἀντιτιθέμεναι κατευθύνσεις τῶν τριῶν φυλῶν ἤτοι ἡ Ἰταλικὴ πρὸς τὴν Μέσην Εὐρώπην, ἡ Γερμανικὴ πρὸς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν καὶ ἡ Σλαυϊκὴ, τοῦλάχιστον κατὰ τὸν ἑβδομον καὶ ὄγδοον αἰῶνα, πρὸς τὴν Βαυαρίαν. Ἀπὸ τοῦ 9ου αἰῶνος οἱ Σλαῦοι περιῆλθον εἰς τὴν χώραν αὐτὴν εἰς παθητικὴν ἄμυναν.

Μετὰ τὴν ἔνωσιν τῆς Αὐστρίας μὲ τὴν Γερμανίαν ἡ Κορούσκα περιῆλθεν εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ μετ' αὐτῆς καὶ 100.000 Σλοβένοι ζῶντες ἐν αὐτῇ ἀπὸ 13 ἤδη αἰῶνων. Οἱ Γερμανοὶ διὰ μέσου τοῦ ζῶντος σώματος τοῦ Γιουγκοσλαυϊκοῦ ἔθνους κατὰ τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἠπείρου προσήγγισαν ἐγγύτερον πρὸς τὴν Ἀδριατικὴν Θάλασσαν. Τὸ Βέλιακ (Villach) κατ' ἐναέριον γραμμὴν ἀπέχει τῆς Ἀδριατικῆς μόνον 100 χλμ. Ἡ Αὐστρία ἤδη πρὸ τοῦ πολέμου κατεσκεύαζε τὴν συγκοινωνίαν Τσέλοβετς - Τεργέστης ἡ ὁποία θὰ ἦτο διὰ τὸν Γερμανισμὸν ἡ συντομωτέρα ὁδὸς πρὸς τὴν θάλασσαν.

Πῶς ἡ Γιουγκοσλαυϊκὴ Κοινὴ Γνώμη νὰ μὴ ἐνδιαφέρεται διὰ τὰς γειτνιαζούσας αὐτὰς διεθνοῦς σπουδαιότητος περιοχάς, αἱ ὁποῖαι ἐκ τῆς γεωγραφικῆς θέσεώς των ἔπρεπε νὰ ἀνήκουν εἰς τὴν Γιουγκο-

1. Δηλ. ἐν Αὐστρίᾳ. Τὸ βιβλίον ἐγράφη τὸ 1938, ὀλίγον μετὰ τὴν ἔνωσιν Αὐστρίας καὶ Γερμανίας.

σλαυίαν; Οἱ Γερμανοὶ οἱ κατοικοῦντες τὴν Κορούσκα δὲν εἶναι φυλετικῶς Γερμανοὶ ἀλλὰ Σλοβένοι ἐκγερμανισθέντες κατὰ τὴν παρέλευσιν τῶν αἰώνων. Ἀπὸ βιοτικῆς καὶ γεωγραφικῆς ἀπόψεως ἡ Κορούσκα ἀποκλίνει πρὸς νοτιο-ἀνατολὰς ἤτοι πρὸς τὴν Γιουγκοσλαυίαν. Οὕτως ἡ κοιλὰς Τσελόβσκα διανοίγεται πρὸς Ν. Α. καὶ ὁμοίως ὅλοι οἱ ποταμοὶ ρέουν πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν. Ἐπὶ τούτοις δὲν πρέπει νὰ λησμονήσωμεν ὅτι ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ δημοψηφίσματος τοῦ 1920 οἱ κάτοικοι τῆς περιοχῆς Νοτίως τοῦ Δραύου ἐψήφισαν ὑπὲρ τῆς Γιουγκοσλαυίας.

Δὲν παρέμεινε πάντοτε ἐν παθητικῇ ἀμύνη ὁ εἰρηνικὸς καὶ καλοκάγαθος χωρικὸς τῆς Κορούσκα. Τὸν VI αἰῶνα, ἀφ' ἧς οἱ Σλοβένοι κατέλαβον ὀλόκληρον τὴν Κορούσκα, μέρος τοῦ Τυρόλου (κοιλὰς Πούστερσκο), μέρος τῆς περιφέρειας τοῦ Σάλτσμπουργκ καὶ ἀκριβῶς περὶ τὰ τέλη τοῦ αἰῶνος αὐτοῦ, οἱ Σλοβένοι ἤλθον εἰς σύρραξιν μὲ τοὺς Βαυαροὺς. Κατὰ τὸ 611 οἱ Σλοβένοι διέβησαν τὰ Βαυαρικὰ σύνορα καὶ παρὰ τὴν Λιέντσα ἐνίκησαν τὸν Βαυαρὸν στρατηγὸν Γαριβάλδην. Κατὰ τὸν ἔβδομον δὲ καὶ ὄγδοον αἰῶνα ἴδρυσαν τὴν Καραντάνιγια (Κορούσκα), ἣτις περιελάμβανε τὴν σημερινὴν Κορούσκα, ὀλόκληρον τὴν περιοχὴν Στάγιερ καὶ μέρος τῆς Κάτω Αὐστρίας (ὀλίγον κατωτέρω τῆς Βιέννης), μέρος τοῦ Σάλτσμπουργκ, τῆς Κράνισκου καὶ τῆς σημερινῆς Γιούλια μέχρι τῆς Τεργέστης. Ταύτην οἱ ἱστορικοὶ δικαίως θεωροῦσιν ὡς τὸ πρῶτον Γιουγκοσλαυικὸν Κράτος. Ἐν τούτοις τὰ ἐθνογραφικὰ ὄρια πρὸς τὸ Ἰταλικὸν ἔθνος παρέμειναν ἀμετάβλητα. Οἱ Σλοβένοι τῆς Βενετίας ἀκόμη σήμερον καλλιεργοῦσι τοὺς ἀγροὺς τῶν ἀρχαίων ἐκείνων προγόνων των ἐνῶ πρὸς Βορρᾶν οἱ Σλοβένοι ὑπεχώρησαν ἐκ τῶν ὀρέων πρὸς τὴν Τσελόφσκα καὶ πρὸς Ἀνατολὰς πρὸς τὸν Μούρου.

Ὁ βασιλεὺς Σάμο ἴδρυσεν μέγα Σλοβενικὸν Κράτος, τὸ ὁποῖον περιέλαβε τοὺς Σλοβένους (τῆς Καραντάνιγια), Τσέχους καὶ Σέρβους τοῦ Λούζιτσκε. Τοῦτο ὅμως διεσπάσθη μετὰ τὸν θάνατόν του κατὰ τὸ δεύτερον ἡμισυ τοῦ ἑβδόμου αἰῶνος. Οἱ Σλοβένοι δὲν ἠδυνήθησαν νὰ συγκρατήσουν τὴν Γερμανικὴν πίεσιν, ἣ ὁποία εὗρισκε στήριγμα εἰς τὸ μέγα Φραγκικὸν Κράτος. Ὄταν δὲ ὁ βοϊβόδας τῆς Καραντάνιγια Βοροὺτ τὸν ὄγδοον αἰῶνα ἐπεκαλέσθη τὴν βοήθειαν τῶν Βαυαρῶν κατὰ τῶν Ἀβάρων, οἵτινες εἰσέβαλον ἐξ Ἀνατολῶν, οἱ Σλοβένοι ἐπλήρωσαν τὴν ἐπικουρίαν ταύτην μὲ τὴν ἐλευθερίαν των, καθόσον

περιήλθον ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Φράγκων, οἱ ὅποιοι ἐν τῷ μεταξὺ κατέκτησαν τὴν Βαυαρίαν. Πρὸς στιγμὴν ἔλαμψε διὰ τοὺς Σλοβένους ὁ ἥλιος τῆς ἐλευθερίας ὅταν ὁ Λιούντεβιτ Ποσάβσκι διεξήγαγεν ἐπιτυχῆ ἀγῶνα κατὰ τῶν Φράγγων τὸν ἔννατον αἰῶνα καὶ ἤνωσε τοὺς Σέρβους, Κροάτας καὶ Σλοβένους τῶν χωρῶν μεταξὺ Δραύου, Σαύου καὶ Κοῦπε.

Ἐνταῦθα πρέπει νὰ ἀναφέρωμεν ὅτι ἡ Βοϊβοδίνα τῆς Κορούσκα διετήρησε καὶ ὑπὸ τὴν Γερμανικὴν Κυριαρχίαν πραγματικὴν τὴν ἀνεξαρτησίαν. Οἱ Σλοβένοι τῆς Καραντάνιγια ἔζησαν ἐπὶ μακρὸν ἐπὶ Γερμανοκρατίας κατὰ τὰ ἔθνικά των ἔθιμα καὶ τὸ ἔθνικόν των δίκαιον, περὶ τοῦ «*Institutio Slavenica*» ὁμιλεῖ ὁ Σλοβένος ἱστορικὸς Γιόσιπ Μαλ. Τίπινσο. Γλῶσσα ὁμιλουμένη εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Βοϊβόδα τῆς Κορούσκα παρέμεινε καὶ ὑπὸ τὴν Γερμανικὴν Κυριαρχίαν ἡ Σλοβενική.

Μία τῶν αἰτιῶν, αἵτινες ἐξηγοῦν διατὶ ὁ ἐκγερμανισμὸς ἐπετέλεσε τόσον ταχείας προόδους εἶναι καὶ τὸ ὅτι οἱ Γερμανοὶ πρὸ τῆς προωθήσεως των πρὸς Νοτιο-ἀνατολὰς εἶχον ἀσπασθῆ τὸν Χριστιανισμόν.

Ὁ Φράγκος αὐτοκράτωρ Κάρολος ὁ Μέγας ὑπήγαγεν ὀλόκληρον τὴν Καραντάνιγια (Κορούσκα) καὶ τὴν Πανονίαν ὑπὸ τὸν ἐπίσκοπον τοῦ Σαλτοβούργου. Διάσημος δ' εἶναι ὁ ἀγὼν μεταξὺ τῶν Γερμανῶν ἐπισκόπων καὶ τοῦ Ἁγίου Μεθοδίου. Οὗτος ὀργανώσας εἰς τὴν Πανονίαν παρὰ τὴν λίμνην Βλάτνογ τῇ ἐνισχύσει τοῦ Σλοβένου πρίγκηπος Κοσέλια ἐπισκοπὴν μετὰ Σλοβένων λειτουργῶν χρησιμοποιούντων τὴν Σλοβενικὴν γλῶσσαν, ἠδυνήθη νὰ κηρύξη καὶ διαδόσῃ εἰς τοὺς Σλοβένους τὸ Εὐαγγέλιον. Ὁ ἀγὼν οὗτος μὲ τοὺς Γερμανοὺς ἐπισκόπους πολιτικῶς ἀπώλεσθη ἂν καὶ ἔτυχε τῆς ἐνισχύσεως τοῦ πάπα Ἰωάννου VIII, ὅστις καὶ μετεκάλεσε (τὸν Μεθόδιον) εἰς Μοραβίαν. Τοιοῦτοτρόπως περιήλθεν ὀλόκληρος ἡ Καραντάνιγια ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Γερμανικοῦ κλήρου, ὅστις μὲ τὸν ἐκχριστιανισμόν μετέδωκε ταῦτοχρόνως καὶ τὸ Γερμανικὸν πνεῦμα καὶ ἔστερέωσε τὴν Γερμανικὴν διοίκησιν.

Παραλλήλως πρὸς τὴν δρᾶσιν τοῦ Γερμανικοῦ κλήρου, ἧτις ἐξησθένησε τὸ πνεῦμα ἀντιδράσεως τῶν Σλοβένων ἀνεπτύχθη καὶ ἕτερος παράγων τοῦτέστιν ὁ ἐποικισμὸς Γερμανικῶν στοιχείων. Γερμανοὶ πρίγκηπες, πρὸς τοὺς ὁποίους ἡ Γερμανικὴ Κυβέρνησις ἐδώρησε γαίαν μετεκάλεσαν καὶ ἐγκατέστησαν εἰς αὐτὰς Βαυαροὺς. Αὐτοὶ ὀλίγον

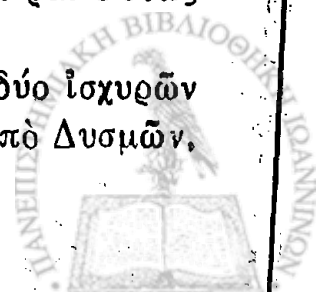
κατ' ὀλίγον ἀπώθησαν τοὺς Σλοβένους ἐκ τῶν ὀρέων πρὸς τὸ λεκανοπέδιον τῆς Κορούσκα. Ἡ μέθοδος αὕτη διηκολύνθη καὶ ἐκ τοῦ ὅτι ἡ χώρα δὲν ἦτο εἰσέτι πυκνῶς κατοικημένη. Ἡ κατεύθυνσις τῆς Γερμανικῆς διεισδύσεως εἰς τὴν Κορούσκα παρέμεινε καὶ ὑπὸ τὴν Αὐστριακὴν διοίκησιν ἢ ἰδίᾳ. Γερμανοὶ ἄποικοι, οἱ ὁποῖοι ἐξηγόρασαν σλοβενικὰς γαίας καὶ Γερμανοὶ ἱερεῖς ἔφθασαν ἐκ τοῦ Ράιχ καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ Βαυαρίας.

Μετὰ τὴν ἔνωσιν τῆς Αὐστρίας καὶ Γερμανίας ἡ διείσδυσις Γερμανικῶν στοιχείων ἐξακολουθεῖ πρὸς Ἀνατολικὴν κατεύθυνσιν καὶ ὁσημέραι ἐνισχύεται.

Ἡ Κορούσκα ὡς κέντρον πολιτισμοῦ τῶν Σλοβένων.

Οἱ Σλοβένοι μέχρι τῆς Ἀναγεννήσεως ἦτοι τοῦ 16ου αἰῶνος ἀπώλεσαν τὰ δύο τρίτα τοῦ ἐδάφους τῆς Κορούσκα. Ὅταν δὲ ἐσταμάτησεν ἡ τακτικὴ αὕτη τοῦ ἐκγερμανισμοῦ τότε οἱ Σλοβένοι, οἵτινες ἤδη τὸ 1880 κατὰ τὴν γενομένην ἀπογραφὴν ἠριθμοῦντο εἰς 102.252 ἠδυνήθησαν νὰ ἐδραιώσουν τὴν θέσιν των καὶ νὰ διαφυλάξουν τὰς καλλιτέρας γαίας εἰς τὰς κοιλάδας. Μόλα ταῦτα ὁ ἐκγερμανισμὸς συνεχίσθη μέχρι τοῦ 19ου αἰῶνος ἀλλὰ ἡρέμα καὶ κατὰ τινα φνσικώτερον τρόπον ἦτοι πρωτίστως διὰ τοῦ ἐποικισμοῦ, ἐφόσον μάλιστα οἱ Σλοβένοι μέχρι τοῦ 19ου αἰῶνος δὲν ἀντελήφθησαν ἀκόμη τὸ πρόβλημα τοῦτο ὡς ἐθνικὸν καὶ μόνον κατὰ τὸ δεύτερον ἡμισυ τοῦ αἰῶνος τούτου κατενόησαν τὸ ἐσκεμμένον καὶ συστηματικὸν τῆς τακτικῆς αὐτῆς, ἣτις εἶχε σκοπὸν νὰ μᾶς ἀφαιρέσῃ τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν χώραν. Κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Αὐστριακοῦ ἀπολυταρχισμοῦ ἡ πίεσις τοῦ γερμανισμοῦ ἐδιπλασιάσθη. Περὶ τὰ τέλη τοῦ 19ου αἰῶνος αὐτὸς ὁ «γραφειοκρατικὸς» ἐκγερμανισμὸς παρεῖχε δείγματα τοῦ γερμανικοῦ ἐθνικισμοῦ καὶ τοῦ πανγερμανισμοῦ, ἀντλῶν συνθήματα ἐκ τοῦ Ράιχ. Τὸ σύνθημα πρὸς Νότον ἦτο τὸ γνωστὸν «Zur Blauen Adria» (πρὸς τὴν κυανῆν Ἀδριατικὴν). Τοῦτο δὲ ἀφεώρα εἰδικώτερον τὴν Κορούσκα διότι ἐκεῖ οἱ Γερμανοὶ προσήγγιζον περισσότερον πρὸς τὴν Ἀδριατικὴν καὶ ἐκεῖ ἡ ἀντίστασις τῶν Σλοβένων ἦτο ἀσθενεστέρα. Οὕτως ἤρχισεν ἄγων διὰ κάθε λωρίδα γῆς.

Ὁ Σλοβενικὸς λαὸς εὐρέθη εἰς τὴν λαβίδα μεταξὺ δύο ἰσχυρῶν Λαῶν, ἐξ ὧν ὁ εἷς ἤσκει πίεσιν ἀπὸ βορρᾶν καὶ ὁ ἕτερος ἀπὸ Δυσμῶν.

Ὁ δυσανάλογος οὗτος ἀγὼν διεξήχθη κατατετηγμένος εἰς τέσσαρας περιοχὰς τῆς Κορούσκα, τῆς Κράνισκου, τοῦ Στάγιερ καὶ τῆς Γκορίτσια—Γραδίσκα μὲ τὴν Τεργέστην καὶ τὴν Ἰστρίαν : Ἡ ἀντενέργεια τῶν Σλοβένων ἡγετῶν, οἵτινες ἤδη ἀπὸ τοῦ 1848 ὠργάνωσαν τὸ Σλοβενικὸν Συμβούλιον πρὸς διοικήσιν ἐν ἐκάστη ἐκ τῶν αὐτονόμων τούτων περιοχῶν, παρέμεινεν ἄνευ ἐπιτυχίας. Ἡ Κορούσκα διεξήγαγε πλήρη θυσιῶν τὸν ἀγῶνα περὶ ὑπάρξεως. Αὕτη πρώτη, ἐκ τῶν Σλοβενικῶν χωρῶν ὕψωσε τὴν σημαίαν τῆς ἐθνικῆς ἀντιστάσεως. Τὸ Τσέλοβετς κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἐξειλίχθη εἰς πραγματικὸν κέντρον πολιτικὸν καὶ ἐκπαιδευτικὸν ὄλων τῶν Σλοβένων. Εἰς τὴν Κορούσκα ἀνεφάνησαν ἤδη ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 19ου αἰῶνος ἐθνικοὶ ἀναμορφωταὶ ὡς ὁ ἐπίσκοπος Μάρτιν Σλόμσεκ καὶ ἄλλοι. Ἀκριβῶς δὲ εἰς τὴν Κορούσκα εἰς τὴν γραμμὴν, ὅπου οἱ Σλοβένοι ἔρχονται εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸ μέγα Γερμανικὸν ἔθνος, ἀνεφάνησαν οἱ μεγάλοι Σλοβένοι ἰδεαλισταὶ καὶ ὄραματισταὶ ὡς ὁ Μάγερ Ζίλισκι, Οὐρμπάν Γιάρνικ καὶ ἄλλοι, οἱ ὁποῖοι ἀπέδειξαν τὴν πνευματικὴν καὶ γλωσσικὴν συγγένειαν τῶν Σλαβικῶν Λαῶν καὶ προσεκάλεσαν πάντας εἰς συνεργασίαν μὲ σκοπὸν τὴν ἐπιτυχῆ ἄμυναν κατὰ τῶν ἀντιπάλων μεγάλων ἐθνῶν. Ὅταν οἱ Σέρβοι διωργάνωσαν τὴν πρώτην ἐπανάστασιν καὶ παρεσκευάσθησαν ὅπως διὰ τῶν ὄπλων καταβάλουν τοὺς ἐχθρούς των τότε ἡ Κορούσκα, τὸ κέντρον τοῦ ἄλλοτε ποτε ἐλευθέρου Σλοβενικοῦ κράτους τῆς Καραντάνιγια, ἤρχισε ψυχικῶς νὰ παρασκευάζεται διὰ τὴν ἄμυναν κατὰ τῆς Γερμανικῆς εἰσβολῆς.

Μόλις ἡ ἐθνικὴ κίνησις τῶν Σλοβένων τῆς Κορούσκα ὑπὸ τὴν πνοὴν τῶν μεγάλων ἰδεαλιστῶν, τῶν ἐθνικῶν ἀνδρῶν, τῶν συγγραφέων, φιλολόγων καὶ κληρικῶν προσέλαβεν ὄρμην, οἱ ἄλλοεθνεῖς ἤρχισαν νὰ μεταχειρίζονται τὴν βίαν διὰ νὰ ἐξουδετερώσουν τὰς ἐπιτυχίας αὐτῆς τῆς ἐθνικῆς ἐργασίας. Ὅταν π. χ. ὁ ἐπίσκοπος Μάρτιν Σλόμσεκ πρὸ ἑκατὸν ἐτῶν ἠθέλησε νὰ ἰδρύσῃ σλοβενικὴν ἐκδοτικὴν εἰσαγγελίαν ἡ Αὐστριακὴ κυβέρνησις δὲν ἔδωκε τὴν συγκατάθεσίν της.

Παρὰ τὴν παρεμπόδισιν αὐτὴν πάσης μορφωτικῆς κινήσεως μετὰ τῶν Σλοβένων καὶ ἀκριβῶς ἐκ τῆς σκέψεως αὐτῆς τοῦ Μάρτιν Σλόμσεκ ἐδημιουργήθη βραδύτερον ὁ περισσότερον δημοφιλῆς διὰ τὰ ἐκλαϊκευμένα βιβλία του ἐκδοτικὸς συνεταιρισμὸς «Μοχόρχεβαντρούστβα», τοῦ ὁποῦ ἔδρα ἦτο τὸ Τσέλοβετς μέχρι τῆς πτώσεως τῆς Αὐстро-οὐγγρικῆς Μοναρχίας καὶ ἀκριβῶς μέχρι τοῦ δημοψηφί-

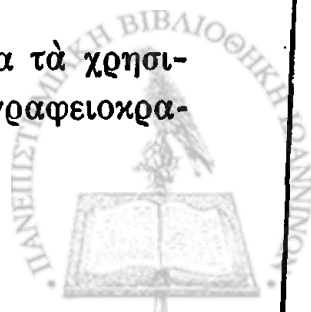
σματος 1920, ὁπότε ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταλείψη τὴν Κορούσκα καὶ νὰ προσφύγῃ εἰς τὴν Γιουγκοσλαβίαν. Αὐτὸς ὁ συνεταιρισμὸς προσήνεγκεν ἀνεκτιμήτους ὑπηρεσίας εἰς τὴν μορφωτικὴν ἐξέλιξιν καὶ πρόοδον τῶν Σλοβένων, ἀριθμῶν τὸ 1919 90.000 μέλη, μεταξὺ τῶν ὁποίων διενεμήθησαν 452.560 ἀντίτυπα βιβλίων, τοῦτο δὲ καταδεικνύει κατὰ τὸν καλλίτερον τρόπον ὁποίας ὑπηρεσίας προσέφερεν ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία τῶν Σλοβένων τῆς Κορούσκα.

Ὁ Σβίγιτς περὶ τῶν ἐθνικῶν ἀγῶνων τοῦ Βορρᾶ

Πῶς κατέστη δυνατὸν νὰ προοδεύσῃ τόσον ῥαγδαίως ὁ ἐκγερομανισμὸς παρὰ τοὺς ἀγῶνας τῶν Σλαβένων διανοουμένων; Ἀντικειμενικὴν εἰκόνα τῶν ἐν Κορούσκα συνθηκῶν δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν ἐὰν ἀναλογισθῶμεν τὸν γιγαντιαῖον ἀγῶνα, τὸν ὁποῖον διεξήγαγον οἱ Σλοβένοι πιεζόμενοι μεταξὺ δύο μεγάλων συγκροτημάτων ἦτοι ἀφ' ἑνὸς τῶν 70.000.000 Γερμανῶν συγκεκροτημένων τότε εἰς δύο Κράτη καὶ ἀφ' ἑτέρου τῶν Ἰταλῶν ἐμπνευσμένων ἤδη πρὸ τοῦ πολέμου μὲ ἀνανωμένον πνεῦμα ἐπεκτάσεως. Ὡς ἤδη ἐμνημονεύσαμεν οἱ Σλοβένοι ἦσαν κατανεμημένοι εἰς τέσσαρας περιοχάς καὶ οἱ Κροάται ὡς ὑπαγόμενοι κατὰ μέγιστον μέρος εἰς τὴν Οὐγγαρίαν δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐπικουρήσουν εἰς τὸν ἀγῶνα. Ἡ Κορούσκα ἐν τέλει λόγω καὶ τῆς γεωγραφικῆς θέσεώς της ἦτο ἀσθενῶς συνδεδεμένη μὲ τὴν Λιουμπλιάνα, ἡ ὁποία ὡς κέντρον ἤρχισε νὰ παίζει πρωτεύοντα διὰ τοὺς Σλοβένους πολιτικὸν καὶ μορφωτικὸν ῥόλον. Οἱ Σλοβένοι τοῦ Στάγιερ ἐξ ἄλλου εἶχον νὰ συγκρατήσουν τὴν Γερμανικὴν πίεσιν πρὸς τὴν κατεύθυνσιν Γκράτς - Μάριμπορ - Λιουμπλιάνα - Τεργέστης.

Οἱ Σλοβένοι ὄθεν ἦσαν ἠναγκασμένοι νὰ διεξαγάγουν τὸν ἀγῶνα ἐπὶ τριῶν μετώπων πρὸς Βορρᾶν, Βορειο-ανατολὰς καὶ Δυσμᾶς, ἐνῶ τὰ πολιτικὰ καὶ πνευματικὰ κέντρα των δὲν ἦσαν ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὰ νῶτά των. «Οἱ Σλοβένοι ἀπώλεσαν ἔδαφος ἀνατολικῶς τῶν Ἀλπεων», ἀναγράφει ὁ Γ. Σβίγιτς. «Εἶναι θαῦμα πῶς τόσον μικρὸς λαὸς ἠδυνήθη νὰ ἀντιστῇ κατὰ τοῦ πανισχύρου Γερμανικοῦ ἔθνους καὶ νὰ διατηρήσῃ τὴν ἐθνικότητά του. Ἦτο ὁ ἀγὼν τοῦ Δαβὶδ πρὸς τὸν Γολιάθ».

Ὅταν ἀναλογισθῶμεν ὁποῖα εἶναι τὰ σύγχρονα μέσα τὰ χρησιμοποιούμενα πρὸς ἀφομοίωσιν ἐκ μέρους ἑνὸς ὀλοκλήρου γραφειοκρα-

τικοῦ μηχανισμοῦ συγχρόνου ὀργανωμένου Κράτους, τότε δυνάμεθα νὰ διερωτηθῶμεν πῶς κατώρθωσεν ἡ μεμονωμένη Κορούσκα νὰ διατηρήσῃ τὴν σλοβενικὴν τῆς ψυχῆν.

Ἡ σύγχρονος ἀφομοίωσις ἀφορᾷ τὴν ἑλευθερίαν, τὴν γλῶσσαν, τὰς γαίας, καὶ τὸν ἄρτον, Ἡ Κορούσκα δὲν εἶναι τὸ καλύτερον παράδειγμα μιᾶς ὀργανωμένης ἐνεργείας ἀφομοιώσεως. Τὰ Σχολεῖα, ὅλα τὰ κρατικὰ καὶ τὰ ἀνεξάρτητα ἰδρύματα ὅλα περιῆλθον εἰς γερμανικὰς χεῖρας, ὅλα ἐχρησιμοποιοῦντο ὡς μέσα διὰ τὸν ἐκγερμανισμόν. Ἐπαγγελματίαι, ἔμποροι καὶ βιομήχανοι ἦσαν μόνον Γερμανοὶ ἐπειδὴ διὰ τοὺς Σλοβένους ἦτο ἀδύνατος ἡ ἀσκήσις τοιούτων ἐπαγγελμάτων. Ἡ γνωστὴ ὀργάνωσις «Schulverein» καὶ «Südmark» ἐξώδευον ἑκατομμύρια διὰ τὰ γερμανικὰ σχολεῖα, τὰ ψυχαγωγικὰ κέντρα καὶ ἰδρύματα ὡς καὶ διὰ τὴν ἐξαγορὰν γαιῶν. Ἡδὴ κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1930 — 31, ὁπότε οἱ Σλοβένοι τῆς Κορούσκα ἀπετέλουν ἐθνικὴν μειονότητα τῆς Αὐστρίας, ἡ ὀργάνωσις «Südmark» ἔδαπάνησε διὰ τοὺς ἄνω σκοποὺς 245.426 σελίνια (περὶ τὰ 21)2 ἑκατομμύρια δηνάρια).

Εἰδικὸς τύπος σχολείων μειονοτήτων

Τὸ 1851 ὁ Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας ἐξέδωκεν ἐγκύκλιον, καθ' ἣν ἀπὸ τῆς δευτέρας τάξεως τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου ἡ διδασκαλία ἔπρεπε νὰ γίνεταί εἰς τὴν Γερμανικὴν γλῶσσαν. Μάταιαι ὑπῆρξαν αἱ παρακλήσεις τῶν Σλοβένων γονέων δημοσίᾳ ὡς καὶ εἰς τὴν Βουλὴν νὰ ἐπιτραπῇ νὰ γίνηται ἡ διδασκαλία εἰς τὰ Δημοτικὰ Σχολεῖα εἰς τὴν μητρικὴν γλῶσσαν. Οὕτως εἰς τὴν Κορούσκα συνεστήθη εἰς τύπος Σχολείων ἀποκληθεῖς διμερῆς, ὅστις εἰς χεῖρας τῶν Γερμανῶν διδασκάλων ἀπεδείχθη ἰδεῶδες μέσον ἑκγερμανισμοῦ. Αὐτὴν ἐν τούτοις τὴν διμερείαν ἐξεμεταλεύθη ἡ Αὐστρία ἵνα ἀποκρούῃ τὰς ἐπιτοπίους ὡς καὶ τὰς ξένας διαμαρτυρίας ὡς πρὸς τὸ ἔλλειπὲς τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν Σλοβένων. Πράγματι δὲ ὁσάκις ἠγείρετο τοιαύτη διαμαρτυρία ὅτι ἡ Αὐστρία δὲν ἐκπληροῖ τὰς ὑποχρεώσεις τῆς τὰς ἀπορροεύσας ἐκ τῆς συνθήκης τοῦ Σαίν-Ζερμαίν τὰς ἐπιβαλλούσας νὰ γίνεταί ἡ διδασκαλία εἰς τὴν μητρικὴν γλῶσσαν τῶν μειονοτήτων, ἡ Αὐστρία ἔτεινε τὸν δάκτυλον δεικνύουσα τὰ 67 διμερῆ Σχολεῖα.

Ἐν τῷ πράγματι πρὸ τῆς ἐνώσεως τῆς Αὐστρίας καὶ Γερμανίας ὑπῆρχον εἰς τὴν Κορούσκα μόνον δύο διμερῆ Σχολεῖα, εἰς τὰ ὁποῖα

ἡ διδασκαλία ἐγένετο εἰς τὴν Σλοβενικὴν γλῶσσαν. Εἰς τὰ ὑπόλοιπα διμερῆ σχολεῖα οἱ διδάσκαλοι μόνον 3-4 μῆνες ἐχρησιμοποιοῦν τὴν Σλοβενικὴν γλῶσσαν ἵνα δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου γίνονται κατανοητοὶ παρὰ τῶν παιδίων, τὰ ὅποια ἠγγόουν τὴν Γερμανικὴν, βραδύτερον ἢ Σλοβενικὴ ἀπεκλείετο ἀπολύτως ἐκ τῆς διδασκαλίας.

Οἱ διδάσκαλοι ἐπὶ πλέον ἵνα ἐμποδίσουν τοὺς γονεῖς ἀπὸ ἐνδεχομένην προσπάθειαν νὰ διδάξουν αὐτοὶ εἰς τὰ τέκνα των Σλοβενικὰ μετεχειρίζοντο εἰς τὰ Σχολεῖα μόνον τὴν Γοτθικὴν γραφὴν ἵνα μὴ τὰ παιδιά ἐθισθοῦν εἰς τὴν Λατινικὴν. Κατὰ τὰ ἄλλα τὰ παιδικὰ ψυχαγωγικὰ κέντρα, τὰ ὅποια ἴδρουν ἢ γνωστὴ ὀργάνωσις «Südmark» ἐμερίμων ὕπως τὰ παιδιά περὶέλθουν τὸ ταχύτερον ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τῆς γερμανικῆς ἐκπαιδεύσεως.

Ὁ δρ. Τεοντόρ Βαίτερ συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου «Οἱ Σλοβένοι τῆς Κορούσκα» ὁ ὅποιος προσεφέρθη νὰ χρησιμοποιηθῆ ὡς ἐνδιάμεσος διὰ συνεννόησιν μεταξὺ τῶν Σλοβένων τῆς Κορούσκα καὶ τοῦ Αὐστριακοῦ Κράτους, ἐπὶ τῇ ἀφορμῇ πολεμικῆς κατὰ τοῦ βιβλίου του ὡμολόγησεν ὅτι: «ἐκ τῆς γερμανικῆς πλευρᾶς δὲν δύναται νὰ διαψευσθῆ τὸ γεγονός ὅτι αἱ ὑφιστάμεναι σχολικαὶ συνθῆκαι διὰ τοὺς Σλοβένους δὲν ἐγγυῶνται τὴν διατήρησιν τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως τῆς Σλοβενικῆς νεολαίας».

Τὸ ζήτημα τῶν ἐθνικῶν σχολείων δυνάμεθα νὰ κλείσωμεν μὲ μόνην τὴν διαπίστωσιν ὅτι εἰς Κορούσκα ὑπάρχει μόνος ἓνας διδάσκαλος Σλοβενικῆς ἐθνικότητος καὶ αὐτὸς τοποθετημένος εἰς ἓν ἐξ ὀλοκλήρου γερμανικὸν χωρίον.

Ὅταν λέγωμεν ὅτι ἡ Αὐστρία δὲν ἠνέχθη εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα τὴν διδασκαλίαν τῶν Σλοβένων εἰς τὴν μητρικὴν γλῶσσαν εἶναι αὐτονόητον ὅτι τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ διὰ τὰ σχολεῖα Μέσης Ἐκπαιδεύσεως ὡς καὶ τὰ οἰαδήποτε ἄλλα.

Οἱ ὀλίγοι Σλοβένοι μορφωμένοι, οἱ ὅποιοι ἠδυνήθησαν νὰ ἐκπαιδευθοῦν δὲν εἶναι δεκτοὶ οὔτε εἰς Κρατικὴν οὔτε εἰς ἰδιωτικὴν ὑπηρεσίαν, ἢ δὲ σταδιοδρομία εἰς ἐλεύθερα ἐπαγγέλματα καθίσταται ἀνέφικτος ὑπὸ τῶν Γερμανῶν φανατικῶν χρησιμοποιούντων ὅλα τὰ μέσα. Μόνον εἰς ἱερεὺς ἀπέμεινε νὰ ἱερούργη διὰ τοὺς Σλοβένους, οὗτος δὲ προσφέρει μεγάλας ὑπηρεσίας εἰς τὴν διατήρησιν τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως παρὰ τοῖς Σλοβένοις χωρικοῖς. Ὑπὸ τὰς ὑφισταμένας δὲ πολιτικὰς συνθήκας παρέμεινεν μοναδικὸς ἐθνικὸς στύλος.

Εἰς τὴν Κρατικὴν ὑπηρεσίαν δὲν ὑπάρχει Σλοβένος. Εἰς ὅλην τὴν πολιτικὴν διοίκησιν ὑπῆρχον πρὸ τοῦ πολέμου (1913) ἐν ὄλῳ 17 Σλοβένοι (ἔναντι 264 Γερμανῶν). Εἰς τὰ Μέσα σχολεῖα ὑπῆρχον 9 Σλοβένοι (ἔναντι 97 Γερμανῶν) καὶ εἰς τὴν δικαστικὴν ὑπηρεσίαν 4 Σλοβένοι (ἔναντι 31 Γερμανῶν). Οἱ Σλοβένοι δὲ ἔπρεπε νὰ ὑπηρετοῦν εἰς Γερμανικὰς περιοχάς.

Αὐτὰ τὰ στοιχεῖα ἐξάγονται ἐκ τῶν Αὐστριακῶν στατιστικῶν, τὰς ὁποίας διενήργησαν Γερμανοὶ ὑπάλληλοι. Ἀναφέρονται δὲ εἰς ὀλόκληρον τὴν Κορούσκα ἐπομένως καὶ εἰς τὰς κοιλάδας Μέζισκο καὶ Γιέζερσκο, αἵτινες μετὰ τὴν Συνδιάσκεψιν τῆς Εἰρήνης παρεχωρήθησαν εἰς τὴν Γιουγκοσλαυίαν ὡς καὶ τὴν κοιλάδα Κανάλσκο, ἣτις παρεχωρήθη εἰς τὴν Ἰταλίαν. Κατὰ τὴν ἀπογραφὴν 1910 εἰς τὴν σημερινὴν Κορούσκα ἦτοι ἄνευ τῶν κοιλάδων Μέζισκο, Γιέζερσκο καὶ Κανάλσκο ἀνεφέροντο 66.463 Σλοβένοι. (Ἴδε πίνακα σελ. 87).

Μπορεῖ τοιαύτη στατιστικὴ νὰ εἶναι ἀντικειμενική; Βεβαίως ποτέ. Πῶς εἶναι δυνατόν τὸ 1870 ἀκόμη οἱ Σλοβένοι κατὰ αὐτὴν τὴν ἐπίσημον στατιστικὴν νὰ ἀποτελοῦν τὸ τρίτον ὀλοκλήρου τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Κορούσκα (119.118 ἐπὶ 337.837) καὶ μετὰ 40 ἔτη νὰ διασώζωνται ὀλιγώτεροι τοῦ ἐνὸς τετάρτου;¹

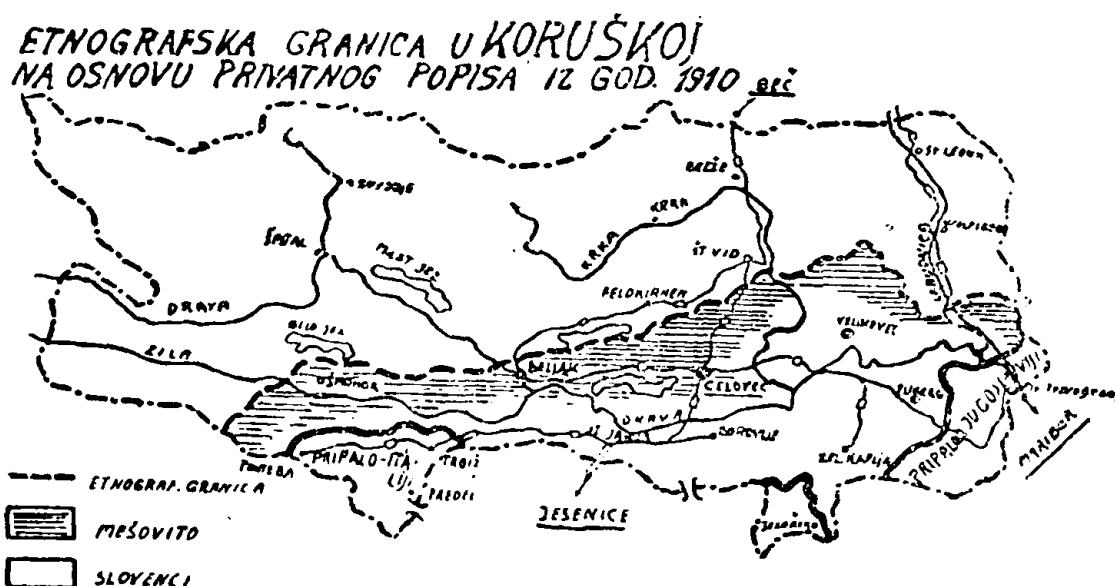
Καὶ ἂν δὲν ἦσαν γνωσταὶ αἱ μέθοδοι ἀπογραφῆς τῶν Αὐστριακῶν ὑπαλλήλων θὰ ἠδυνάμεθα νὰ ἀποδείξωμεν βάσει τῶν δημογραφικῶν νόμων ὅτι αἱ Αὐστριακαὶ ἀπογραφαὶ κατὰ δύοσεis προσηρό-

1. Διαπορεῖ ὁ συγγραφεὺς διὰ τὴν ραγδαίαν αὐτὴν ἐλάττωσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Σλοβένων τῆς Αὐστρίας. Ἀλλὰ διατὶ λησμονεῖ περιπτώσεις ἀπείρως ραγδαιοτέρας ἐλαττώσεως τῶν ἐλληνικῶν πληθυσμῶν τῆς Σερβικῆς Μακεδονίας καὶ τοῦ παλαιοῦ Σερβικοῦ Βασιλείου, τὰς ὁποίας ὁμολογεῖ ὁ ἐπιστημονικὸς καθοδηγητὴς του Καθηγητῆς Σβίγιτς γράφων εἰς τὸ ἔργον του : (σελ. 90) ὅτι οἱ Γιουγκοσλαῦοι ἐξηπλώθησαν εἰς τὴν Χερσόννησον ἀφομοιοῦντες ἢ ἐκδιώκοντες τὸν αὐτόχθονα πληθυσμόν. Καὶ εἰς τὴν σελ. 401 : «Ἡ ἀφομοίωσις τῶν Ἑλλήνων καὶ Ἀρομούνων ἐπεξετάθη Νοτιῶς εἰς ὅλην τὴν κεντρικὴν περιοχὴν ὁ ἐκσλαυῖσμός τῶν Ἀρομούνων ἔγινε ταχύτερον κ.λ.π.

Ὡς ἐπίσης τὴν ὀλοσχερῇ ἐξαφάνισιν τῶν συμπαγῶν Ἑλληνικῶν μαζῶν εἰς τὴν Ἀνατ. Ρωμυλίαν καὶ ὅλην τὴν παραλίαν τοῦ Εὐξείνου διὰ τὴν ὁποίαν ὁ Σβίγιτς γράφει εἰς τὴν σελ. 156.

ζοντο πρὸς τὰς πολιτικὰς ἀνάγκας τῶν Γερμανῶν καὶ ὅτι ἡ προσαρμογή ἰδίᾳ κατὰ τὴν ἐπομένην ἀπογραφὴν, ἣτις ἔγινε τὸ 1934 ἔφθασε τὸ κατακόρυφον. Θὰ συνεχίζετο δὲ μὲ μείζονα ἔντασιν ἂν οἱ Σλοβένοι δὲν ἠξίουσαν τὸ δίκαιόν των μὲ πᾶσαν δύναμιν καὶ ἂν ἐκ Γιουγκοσλαβικῆς πλευρᾶς δὲν διεδηλοῦτο μέγα ἐνδιαφέρον διὰ τὸ ζήτημα τοῦτο.

Ἐθνογραφικὰ ὄρια τῆς Κορούσκα βάσει ἰδιωτικῆς ἀπογραφῆς τοῦ ἔτους 1910. Ἡ διακεκομμένη γραμμὴ δηλοῖ τὰ ἐθνογραφικὰ ὄρια. Ἡ πλήρης καὶ παχεῖα γραμμὴ εἶναι τὰ σύνορα Αὐστρίας-Γιουγκοσλαβίας. Αἱ σκιεραὶ γραμμαὶ δεικνύουσιν τὰς περιοχὰς μικτοῦ πληθυσμοῦ, αἱ δὲ νοτίως τούτων λευκαὶ περιοχαὶ δεικνύουσιν τοὺς Σλοβένους.

Κατὰ τὰς δημογραφικὰς στατιστικὰς εἰς τὰς περιοχὰς αὐτὰς ὁ πληθυσμὸς ἠῤῥξησε κατὰ τὴν περίοδον τῆς 50ετίας κατὰ 18,8 ο). Κατόπιν τούτου ὁ Γερμανικὸς πληθυσμὸς, ἠῤῥξήθη κατὰ τὸ 1920 ὡς πρὸς τὸ 1870 κατὰ 39.082 ἦτοι ἐν συνόλῳ ἦτο 246.961. Ὁ Σλοβενικὸς δὲ κατὰ 22.441 ἦτοι ἐν ὅλῳ θὰ ἦτο 141.559. Ἐπὶ πλέον τούτων εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ φυσικὴ αὔξησις τοῦ Σλοβενικοῦ πληθυσμοῦ εἶναι μεγαλυτέρα παρὰ ἢ τοῦ Γερμανικοῦ.

Κατὰ τὴν ἀπογραφὴν λοιπόν, τὴν ὁποίαν τὸ 1910 διενήργησαν μόνοι των οἱ Σλοβένοι ὑπῆρχον ἐν Κορούσκα 135.315 Σλοβένοι καὶ 251.212 Γερμανοί. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ στατιστικὴ τοῦ 1918 ἀναφέρει 102 ἐνορίας ἔξ ὀλοκλήρου Σλοβενικὰς μὲ 98.937 ἐνορίτας (Σλοβένους), 15 Σλοβено-Γερμανικὰς μὲ 21.345 ἐνορίτας καὶ 15 ἐνορίας, μὲ 33.398

Πόσοι είναι πράγματι οι Σλοβένοι τῆς Κορούσκα

Αύστριακαὶ ἐπίσημοι ἀπογραφαι πρὸ τοῦ πελέμου

Ἔτη	Πληθυσμὸς ἐν συνόλῳ	Αὐξήσεις τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ	Γερμανοὶ	Αὐξήσεις τῶν Γερμανῶν	Σλοβένοι	Πτώσις τοῦ πληθυσμοῦ τῶν Σλοβένων
1870	327.887		207.886		119.118	
1880	343.837	15.833	241.885	33.699	102.252	-16.856
1890	355.662	11.825	254.632	13.047	101.030	- 1.222
1900	360.455	4.793	269.960	15.328	90.465	-10.535
1910	388.527	27.072	304.315	34.355	64.112	- 6.383
Σύνολον αὐξήσεως ἢ ἐκπτώσεως		61.523		96.429		-34.906

ἐνορίας ἦτοι ἐν συνόλῳ 148.660 Σλοβένους ὡς καὶ Γερμανοὺς εἰς τὰς μικτὰς ἐνορίας. Αἱ Σλοβενο-Γερμανικαὶ κοινότητες, ὅπου οἱ Σλοβένοι ἀποτελοῦν πλειοψηφίαν, εἶναι ἄνευ ἐνορίας, ἐνῶ συμβαίνει τὸ ἀντίθετον ὅπου οἱ Γερμανοὶ εἶναι πλειοψηφία.

Ἐὰν ὅθεν ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τούτου τῶν 148.650 ἀφαιρέσωμεν μέχρις 28.000 Γερμανῶν ὑπολείπονται πάντοτε 120.000 Σλοβένων, ὅτι ἔξω τὸ 1918 ἐν Κορούσκα. Τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἀπογραφῶν τοῦ 1923 καὶ 1934 δὲν δύνανται νὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψει διὰ σοβαρὰν τινα παρατήρησιν.

Ἄφ' ἑαυτῶν καταδεικνύουν πόσον ἡ μεταπολεμικὴ Αὐστρία ὑπερθεμάτισε τὴν προπολεμικὴν. Ἡ Αὐστριακὴ ἀπογραφή τοῦ 1923 ἀναφέρει 37.292 Σλοβένους καὶ ἡ ἀπογραφή 1934 24.857. Ὡστε κατὰ τὴν προσεχῆ ἀπογραφὴν θὰ παύσουν νὰ ὑφίστανται Σλοβένοι. Ὅπως ὁ ἀριθμὸς τῶν Σλοβένων μειωθῆ ἔτι περισσότερον αἱ Αὐστριακαὶ Ἀρχαὶ ἐπενόησαν τὸ 1934 ἀπατηλὰ τεχνάσματα ἄγνωστα γενικῶς μέχρι τότε ἐν τῇ ἐπιστήμῃ τῆς στατιστικῆς. Εἰς τὸν ἀπογραφόμενον ἐτίθετο τὸ ἐρώτημα «εἰς ποῖον μορφωτικὸν κύκλον ἀνήκει» καὶ ὄχι «ποία εἶναι ἡ μητρικὴ του γλῶσσα». Πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Αὐστρίαν εὐρέθησαν ἐφημερίδες, αἱ ὁποῖαι κατέκριναν τὴν τόσον χονδροειδῆ παραβίαν τῶν ἀρχῶν τῆς ἐπιστήμης καὶ τοῦ δικαίου.

Ἀναλυτικῶς λεπτομερείας ἐπὶ τῶν ἀπιθάνων τούτων μεθόδων τῶν Αὐστριακῶν ἐπισήμων ἀπογραφῶν ἀναφέρομεν ἐν τῇ περιπτώσει τῶν Κροατῶν τῆς Γκραδίσκας, ὅπου βάσει τῶν Σχολικῶν στατιστικῶν ἀποδεικνύεται τὸ ἀνόητον τῶν τοιούτων μεθόδων.

Τὸν πληθυσμὸν ὅθεν τῶν ἐν Κορούσκα Σλοβένων δυνάμεθα ἀσφαλῶς νὰ ἐκτιμήσωμεν τοῦλάχιστον εἰς 100.000. Ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν 120.000, οὓς ἀναφέρει ἡ ἐκκλησιαστικὴ στατιστικὴ τοῦ 1918, πρέπει νὰ ἀφαιρέσωμεν 17.000 Σλοβένους τῆς περιοχῆς Δράβογκρέϊ καὶ εἰς Γιέζερσκο περὶ τὰς 2.000, αἵτινες ἀνήκουν ἤδη εἰς Γιουγκσλαβίαν καὶ Ἰταλίαν.

Τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ δημοψηφίσματος δὲν σημαίνει ἠθικὴν ἥτταν (¹)

Συμφώνως πρὸς τὴν ἀπόφασιν τῆς Συνδιασκέψεως Εἰρήνης εἰς Παρισίους τὴν 10 8)βρίου 1920 διενεργήθη δημοψήφισμα ἐν Κορούσκα, τὸ ὁποῖον ἀπέβη κατὰ τῆς Γιουγκοσλαυίας.

Μετὰ 18 ἔτη ἀπὸ τῆς διεξαγωγῆς τοῦ δημοψηφίσματος τούτου δυνάμεθα νὰ ὀμιλῶμεν ἠρέμως περὶ τῆς ἐθνικῆς μας ἐκείνης ἥττης καὶ πρὸ παντὸς ἀντικειμενικῶς, θὰ ἠδυνάμεθα ἀκόμη νὰ εἴπωμεν ἱστορικῶς.

Ἐδημοσιεύθησαν ἤδη ἐπὶ τούτου πολλὰ ἔργα. Τὸ βιβλίον τῆς γνωστῆς δημοσιολόγου Sarah Wambaugh περὶ τοῦ δημοψηφίσματος ἐκδοθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Βάσιγκτων ἰδρύματος Κάρνεζυ τῆς διεθνoῦς εἰρήνης πλὴν ἄλλων παρέχει λεπτομερῆ στοιχεῖα ἐπὶ τῶν ἀπόψεων τῆς Ἀμερικανικῆς Ἀντιπροσωπείας καὶ αὐτοῦ τοῦ Οὐίλσον ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου.

Ἀποφάσει τῆς Συνδιασκέψεως Εἰρήνης διεξήχθη τὸ δημοψήφισμα ἀλλὰ τὰ ἀποτελέσματά του δυνάμεθα νὰ τὰ θεωρῶμεν ὡς καρπὸν τῆς ὀξείας διεθνoῦς πάλης, ἣτις διεξήγετο ἐν Παρισίοις. Εἰς τὴν Κορούσκα δὲν ἐπρόκειτο μόνον διὰ τὰ τοπικὰ συμφέροντα, διὰ τὰ συμφέροντα μόνον Σλοβένων καὶ τῶν Γερμανῶν ἢ τῆς Γιουγκοσλαυίας καὶ τῆς Αὐστρίας ἀλλὰ καὶ τῆς Ἰταλίας. Διὰ τῆς Κορούσκα διέρχεται ὁ σιδηρόδρομος Βενετίας—Οὔντινε—Τρίμπιζ—Τσέλοβατς ὡς καὶ Τεργέστης—Οὔντινε—Τρίμπιζ—Τσέλοβατς—Βιέννης, ἡ ὁποία συν-

1. Καὶ ὄντως ἡ Γιουγκοσλαυία τοῦ Τίτο πιστῶς συνεχίζουσα τὴν ἐπεκτατικὴν πολιτικὴν τῆς «μοναρχοφασιστικῆς» Γιουγκοσλαυίας ἐπέμεινεν ἀνεנדότως κατὰ τὰς διαπραγματεύσεις πρὸς σύναψιν εἰρήνης μετὰ τῆς Αὐστρίας εἰς τὴν πλήρη προσάρτησιν τοῦ μέρους αὐτοῦ τῆς Καρινθίας. Ὁ ἕτερος δὲ τῶν λόγων (ὁ ἄλλος ἦτο τὸ οἰκονομικὸν ζήτημα), δι' οὗς ἐματαιώθη μέχρι σήμερον ἡ σύναψις τῆς Αὐστριακῆς εἰρήνης εἶναι ἀκριβῶς τὸ ζήτημα τῶν Γιουγκοσλαυικῶν ἀξιώσεων ἐπὶ τῆς Καρινθίας, εἰς τὸ ὁποῖον ἡ Ρωσσία ὑποστηρίζει τὴν Γιουγκοσλαυίαν (τὴν ὑπεστήριξε τουλάχιστον ὅταν ἐγίνοντο αἱ διαπραγματεύσεις εἰρήνης).

δέει ἀπ' εὐθείας χωρὶς νὰ διέρχεται τὸ Γιουγκοσλαυϊκὸν ἔδαφος τὴν Ἰταλίαν μὲ τὴν Μέσην Εὐρώπην.

Ἡ ἔξαιρετικὴ ὄθεν γεωγραφικὴ θέσις τῆς Κορούσκα προβάλλει ἀφ' ἑαυτῆς.

Περιήλθομεν εἰς δυσχερῆ θέσιν διότι ἡ Συνδιάσκεψις Εἰρήνης ἤρ-
χισε νὰ ἀποδίδῃ εἰς τὴν Αὐστρίαν—λόγω τῆς νέας διεθνοῦς θέσεώς
της—ἐξαιρετικὴν σπουδαιότητα. Οὕτως ἐδημιουργήθη ἡ τάσις νὰ ὑπο-
στῇ τὰς ὀλιγωτέρας δυνατὰς ζημίας ἡ Αὐστρία ὅπως δυνηθῇ καὶ
ζῆσῃ αὐτοτελῶς χωρὶς νὰ προσφύγῃ εἰς τὴν Ἄνσλους (ἔνωσιν). Δυσ-
χερὲς ὄθεν ἦτο ἐνώπιον τοιαύτης συνελεύσεως ὡς ἡ παγκόσμιος Συν-
διάσκεψις Εἰρήνης νὰ ἀποδείξωμεν τὴν πραγματικὴν ἐθνογραφικὴν
κατάστασιν τῆς Κορούσκα καὶ νὰ ἐπικαλεσθῶμεν τὰ ἱστορικὰ δίκαια.
Τὸ ὅλον σύμπλεγμα τοῦ Σλοβενικοῦ ἔθνους διὰ τοὺς πλείστους ἀντι-
προσώπους ἦτο ἐξ ὀλοκλήρου ἄγνωστον. Οὔτε ἦτο γνωστὴ ἡ ἱστορία
τῆς Κορούσκα ἀπὸ τῶν χρόνων, καθ' οὓς οἱ Σλοβένοι ἦσαν κύριοι ὀλο-
κλήρου τῆς χώρας, μέχρι τῶν πηγῶν τοῦ Δράβου καὶ τοῦ Μοῦρε, οὔτε
ὁ συστηματικὸς ἐκγερμανισμὸς τοῦ 19 καὶ 20 αἰῶνος.

Εἰς τὰς ἡγέτιδας προσωπικότητας τῆς Συνδιασκέψεως εἶχον ὑπο-
βληθῆ εἰδικαὶ ἐκθέσεις ἐπὶ τῶν ἐπιδίκων ἔδαφῶν παρὰ ἀντιπροσώπων
τῶν Μεγάλων Συμμάχων. Οὗτοι ἐσπευσμένως διέτρεξαν τὴν Κορούσκα
ἢ ἀνεζήτησαν πληροφορικὰ στοιχεῖα περὶ τῶν διαθέσεων τοῦ Λαοῦ
μόνον εἰς τὰς ἤδη ἐκγερμανισθείσας πόλεις, καὶ ὄχι εἰς τὰ χωρία, ὅπου
ἡ ἐθνικὴ συνείδησις τῶν Σλοβένων διατηρεῖται εἰσέτι σήμερον ἰσχυρά.
Ἡ Ἀμερικανικὴ Ἀντιπροσωπεῖα ἐν Παρισίοις καὶ αὐτὸς ὁ Πρόεδρος
Οὐίλσον ἐσχημάτισαν οὕτω τελειωτικὰς γνώμας ἐπὶ τοῦ προβλήματος
τῆς Κορούσκα βάσει τῶν πληροφοριῶν, τὰς ὁποίας ἀνέφερον ὁ Συνταγ-
ματάρχης Miles. Ἐν τοσοῦτοις ὁ Ἀμερικανὸς Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτε-
ρικῶν Λάνσιγκ καὶ ὁ Ἄγγλος συνάδελφός του Μπάλφουρ τὴν 21
Ἰανουαρίου 1919 ἐξ ὀνόματος τῶν ἀντιπροσωπειῶν των ἐπρότεινον τὴν
κατανομὴν τῆς Κορούσκα κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὥστε εἰς τὴν Γιουγ-
κοσλαυϊαν περιήρχετο τὸ ἔδαφος νοτίως τοῦ Τσέλοβατς, αἱ Ἀμερικα-
νικαὶ δὲ Γαλλικαὶ καὶ Ἰταλικαὶ ἀντιπροσωπεῖαι παρεδέχθησαν τὴν 22
Μαΐου 1919 τὴν πρότασιν αὐτήν. Ὁ Κλεμανσὼ καὶ ὁ Λούδ Τζῶρτζ
ἀπεδέχθησαν κατὰ τὴν Συνεδρίασιν τοῦ Συμβουλίου τῶν τεσσάρων τὴν
τοιαύτην λύσιν τοῦ ζητήματος, ὁ δὲ Οὐίλσον, κατὰ τὴν Sarah Wam-
baugh, ἐζήτησε νὰ ὀρισθοῦν τὰ σύνορα εἰς τὴν Καραβάνκα μὲ παραλ-

λαγήν ὥστε νὰ περιέλθουν εἰς τὴν Γιουγκοσλαυίαν τὰ ἐδάφη νοτιο-ανατολικῶς Τσέλοβατς. Τοῦτο δηλοῖ ὅτι ἡ Ἀμερικανικὴ Ἀντιπροσωπεία καὶ αὐτὸς ὁ Οὐίλσον, οἱ ὁποῖοι ἀρχικῶς ἦσαν εὐνοϊκῶς διατεθειμένοι πρὸς τὴν Γιουγκοσλαυϊκὴν ἄποψιν μετεστράφησαν ἀκριβῶς ἐξ αἰτίας τῶν προαναφερθεισῶν πληροφοριῶν, ἃς παρέσχεν ὁ συνταγματάρχης Miles. Ἡ πρότασις τῆς Βρετανικῆς, Γαλλικῆς καὶ Ἰταλικῆς ἀντιπροσωπείας τῆς 22 Μαΐου, καθ' ἣν τὰ ἐδάφη νοτίως τοῦ Τσέλοβατς ἠνοῦντο μὲ τὴν Γιουγκοσλαυίαν, παρουσιάσθη ὡς μέση λύσις μετὰ τὴν ἀποφασιστικὴν στάσιν τῆς Γιουγκοσλαυϊκῆς Ἀντιπροσωπείας ἐναντίον πάσης σκέψεως περὶ δημοψηφίσματος.

Ἀπὸ τὴν παλαιὰν Κορούσκα παρεχωρεῖτο εἰς τὴν Γιουγκοσλαυίαν ἡ κοιλὰς Μέζισκο καὶ ἡ κοιλὰς Γιέζερσκο, εἰς τὴν Ἰταλίαν δὲ ἡ Κανάσκο διὰ τὰ ὑπόλοιπα δὲ ἐπίδικα ἐδάφη ὠρίσθη νὰ γίνῃ δημοψήφισμα ὑπὸ τὴν ἐποπτεῖαν εἰδικῶν ἀντιπροσώπων τῶν Συμμάχων. Κατὰ πρότασιν τοῦ Οὐίλσον τὸ δημοψήφισμα ἔδει νὰ διενεργηθῇ διαδοχικῶς εἰς τὰς δύο ζώνας Α καὶ Β, καὶ πρῶτον εἰς τὴν νοτίαν ἐφόσον δὲ ἐν αὐτῇ τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο ὑπὲρ τῆς Γιουγκοσλαυίας τότε νὰ διενεργηθῇ καὶ εἰς τὴν βορείαν ζώνην Β.

Τρεῖς μῆνας, ἀφ' ἧς ἡ συνθήκη τοῦ Σαῖν - Ζερμαίν ἐτέθη ἐν ἰσχύει, ἦτοι τὴν 10 Ὀκτωβρίου 1920 διεξήχθη τὸ δημοψήφισμα εἰς τὴν πρώτην ζώνην. Οἱ Γερμανοὶ τῆς Κορούσκα ἐορτάζουν κατ' ἔτος τὴν ἡμέραν αὐτὴν ὡς ἡμέραν μεγάλης νίκης. Καὶ πράγματι κατὰ τὸ δημοψήφισμα τῆς Κορούσκα ἠττήθημεν ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν καὶ ἐν μέρος τοῦ ἔθνους, τὸ ὁποῖον ἐπὶ αἰῶνας ἐπάλαισε διὰ τὴν ἐλευθερίαν του καὶ τὸ ὁποῖον ἤξιξε καλλιτέρας τύχης, παρέμεινεν ἐκτὸς τῶν ἐθνικῶν μας συνόρων ἔξασφαλισθὲν μόνον μὲ τὰς ὑπὲρ τῶν μειονοτήτων ρήτρας τῆς Συνθήκης τοῦ Σαῖν - Ζερμαίν, τὰς ὁποίας ἡ μὲν Αὐστρία δὲν ἐφήρμοξε ἡ δὲ Γερμανία δὲν ἀναγνώριζει.

Τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο τοῦ δημοψηφίσματος ἀποτελεῖ μῆπως δι' ἡμᾶς καὶ τοὺς Σλοβένους τῆς Κορούσκα καὶ ἠθικὴν ἦτταν; Ὑπὲρ τῆς Γιουγκοσλαυίας ἐψήφισαν 15.279 ὑπὲρ τῆς Αὐστρίας δὲ 22.025 ἦτοι διαφορὰ 6.747 ψήφων. Ἦτοι ὑπὲρ τῆς Γιουγκοσλαυίας ἐψήφισαν τὰ 40.96 ο). Μετὰ λεπτομερῆ ἀνάλυσιν τῶν ψήφων κατὰ διαμερίσματα διαπιστοῦται ὅτι ἐκ τῆς ὑπεροχῆς αὐτῆς τῶν 6.747 ψήφων, ἧτις ἔκρινε τὸ δημοψήφισμα ὑπὲρ τῆς Αὐστρίας, αἱ 5.762 ψῆφοι προήρχοντο ἐκ τοῦ διαμερίσματος Βελικόβ ἦτοι βορείως τοῦ Δράβου πρὸς τὰ σημε-

ρινὰ ἀνατολικά Γιουγκοσλαυο-αὐστριακὰ σύνορα. Αἱ ψῆφοι τοῦ διαμερίσματος αὐτοῦ, ὅπου ὁ ἐκγερμανισμὸς τοῦ Σλοβενικοῦ στοιχείου ἐσημείωσε ταχείας προόδους, προυδίκασαν τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ὅλου δημοψηφίσματος. Ἀπομένει ὅμως τὸ γεγονός ὅτι εἰς τὰ ἐδάφη νοτίως τοῦ Δράβου ἢ Γιουγκοσλαυία ἐπέτυχε πλειοψηφίαν. Τοῦτο ὅμως τὸ τμήμα τοῦ ἔθνους, τὸ ὁποῖον ἀρχικῶς ἢ Συνδιάσκεψις τῆς Εἰρήνης ἤθελε νὰ παραχωρήσῃ εἰς τὴν Γιουγκοσλαυίαν ἄνευ δημοψηφίσματος καὶ γενικῶς περὶ τοὺς 50.000 Σλοβένους ζῶντες περὶ τὸν Δράβον καὶ ψηφίσαντες ὑπὲρ τῆς Γιουγκοσλαυίας, παρέμειναν ἠπὸ ξένην Κυριαρχίαν μόνον ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι εἰς τὴν πρώτην ζώνην περιελήφθη καὶ τμήμα, ὅπου ἡ ἔθνικὴ συνείδησις εἶχεν ἐξασθενήσῃ λόγω μακρᾶς καὶ συστηματικῆς ἀφομοιώσεως καὶ λόγω τοῦ ἐποικισμοῦ μὲ ξένα στοιχεία.

Ὁ πρόεδρος τῆς τότε Κυβερνήσεως τῆς Λιουμπλιάνα δρ Βρέγιετς εἰς διαμαρτυρίαν κατὰ τοῦ τρόπου τῆς διεξαγωγῆς τοῦ δημοψηφίσματος ἀπεκάλυψε πολλὰς ἀταξίας ὡς πρὸς τὴν συμπεριφορὰν τῶν ἐποπτευόντων τὸ δημοψήφισμα, καὶ οἱ ὅποιοι ἀπετελοῦντο ἀπὸ Ἀμερικανούς, Βρεττανούς, Γάλλους καὶ Ἰταλοὺς ἀντιπροσώπους. Ἐν πάσῃ περιπτώσει τὰ περισσότερα ἀρνητικὰ ἀποτελέσματα τῆς ψηφοφορίας προῆλθον ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἐντολῇ τῆς Συνδιασκέψεως Εἰρήνης ἤνοιξεν ἡ γραμμὴ διαχωρίσεως, ἣν εἶχε δημιουργήσῃ ἡ Γιουγκοσλαυικὴ Κυβέρνησις καὶ ἐπετράπη ἡ εἴσοδος πολλῶν Γερμανῶν πρακτόρων ἐκ τῆς δευτέρας πρὸς Βορρᾶν ζώνης, ὅπου θὰ διεξήγετο μεταγενεστέρως τὸ δημοψήφισμα. Ἡ ἀφίξις ἀντιπροσώπων ξένων Δυνάμεων εἰς ἐδάφη κατεχόμενα ὑπὸ τῆς Γιουγκοσλαυίας ἐθεωρήθη ὡς Γερμανικὴ νίκη καὶ ἐπέδρασε ψυχολογικῶς ἐπὶ πολλῶν Σλοβένων ὑπὸ τὴν τρομοκρατίαν μάλιστα τῶν Γερμανῶν πρακτόρων.

Κατόπιν τούτων εἶναι αὐτονόητον ὅτι ἡ σημερινὴ ἐθνογραφικὴ κατάστασις εἰς τὴν Κορούσκα δὲν δύναται νὰ κριθῇ βάσει τοῦ ἀποτελέσματος τοῦ δημοψηφίσματος. Καὶ ἂν ἐψήφισον εἰς ὀλόκληρον τὸ ἔδαφος, ὅπου ζῶσι Σλοβένοι, τὸ δημοψήφισμα δὲν θὰ ἔδιδεν ἀκριβῆ εἰκόνα τῆς ἐθνογραφικῆς καταστάσεως, τουτέστι τὴν πραγματικὴν ἀναλογίαν μεταξὺ Σλοβένων καὶ Γερμανῶν. Ἀναμφιβόλως ἀπὸ ποικίλους ψυχολογικοὺς λόγους ἐψήφισαν πολλοὶ Σλοβένοι ὑπὲρ τῆς Αὐστρίας. Κ' αὐτοὶ ὅμως δὲν ἐψήφισαν ὑπὲρ τῆς Αὐστρίας ἀλλὰ ὑπὲρ τῆς Κορούσκα: Ἐψήφισαν ὑπὲρ τῆς ἡσυχίας, ὑπὲρ τοῦ παλαιοῦ ἔθιμοῦ, ὑπὲρ τῆς παλαιᾶς καλῆς ἐποχῆς.

Ἡ Αὐστριακὴ προπαγάνδα λίαν τεχνηέντως ἔρριψε μεταξὺ τῶν μαζῶν τὸ σύνθημα: «Διὰ τὴν Κορούσκα». Τὸ ἐπαρχιακὸν πνεῦμα ἦτο ἰσχυρῶς ἀνεπτυγμένον εἰς τὰς ἄλλοτε Αὐστριακὰς χώρας, ὅπου αἱ ἐπαρχίαι διετήρουν παλαιᾶς παραδόσεις καὶ ἀπῆλυνον εἶδους τινὸς αὐτονομίας.

Εἰς τὸ σύστημα τῶν ἐπαρχιῶν τοῦτο οἱ Σλοβένοι εἶχον ἀπὸ σκοποῦ κατατμηθῆ· ὅλη δὲ ἡ ἀντίδρασις των καὶ ἡ προσπάθεια πρὸς συνένωσιν εἰς μίαν αὐτόνομον ἐπαρχίαν ἀπέβησαν μάταιαι. Οἱ ἐθνικοὶ ἡγέται τῆς Κορούσκα κατέβαλον πᾶσαν δύναμιν διὰ τὸ ἐθνικὸν μέλλον τῆς Κορούσκα δὲν ἐπέτυχον ὅμως νὰ δημιουργήσουν εἰς ὅλους τοὺς ὁμοεθνεῖς μας τῆς Κορούσκα ἐνιαίαν ἐθνικὴν συνείδησιν ὅλων τῶν Σλοβένων καὶ Γιουγκοσλαύων ἐν γένει.

Ὁ ἐκγερμανισμὸς στηριζόμενος εἰς ὀλόκληρον τὸν διοικητικὸν μηχανισμόν καὶ γενικῶς εἰς τὸ μέγα ἔθνος, τὸ ὁποῖον πιέζει μὲ ὄλον τὸ βάρος του μέσῳ τῆς Κορούσκα πρὸς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν ἐπετέλεσε ταχείας προόδους. Ἐδρασε συγκεκροτημένως πρὶν αἱ Σλοβενικαὶ μᾶζαι ἀφυπνισθοῦν.

Ἀναγνωρίζομεν ὅτι αἱ 15.000 ψήφων αἱ δοθεῖσαι ὑπὲρ τῆς Γιουγκοσλαυίας ἐκ μέρους τῶν παλαιῶν ὁμοεθνῶν μας, οἵτινες τὸ 1914 διέθετον ἐν ὅλῳ τρία ἐθνικὰ σχολεῖα, δὲν σημαίνουν διὰ τὸ ἔθνος οὔτε ἦτταν οὔτε ἐπιτυχίαν. «Αὐτὰς τὰς 15.000 ψήφων ἡ Γιουγκοσλαυία οὐδέποτε θὰ τὰς λησμονήσῃ» ἐκραύγασεν ὁ Γιουγκοσλαῦος ἀντιπρόσωπος, ὅστις παρίστατο ὡς παρατηρητὴς κατὰ τὸ δημοψήφισμα. Αὐτὸ ἀποτελεῖ πανηγυρικὴν ὑπόσχεσιν πρὸς τοὺς ὁμοεθνεῖς μας ἐκείνους, ἡ ὁποία πράγματι τοὺς ἀξίζει. Ὁ Γιουγκοσλαῦος ἀντιπρόσωπος ἐπέισθη ἐκ τῆς αὐτοπροσώπου ἀντιλήψεως προδήλων ἐνδείξεων ὑπὸ πόσον δυσμενεῖς συνθήκας διεξήχθη τὸ δημοψήφισμα καὶ ὑπὸ ποίαν ἀτμόσφαιραν ἀκόμη καὶ κινδύνους ἐψήφισαν ὑπὲρ τῆς Γιουγκοσλαυίας.

Καὶ πράγματι μετὰ τὸ δημοψήφισμα ἤρχισεν ἡ ἐπιδείνωσις τῆς καταστάσεως καὶ ὅλοι οἱ μορφωμένοι Σλοβένοι ἐδέησε νὰ δραπετεύσουν πέραν τῶν συνόρων ἵνα σώσουν τὴν ζωὴν των, παρέμεινε δὲ εἷς μόνον ἱερεὺς.

Ἐνιαῖον δίκαιον δι' ὅλας τὰς μειονότητες.

« Οὐδαμῶς εἶναι ἀπαραίτητον ὅπως ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι εἶχον τὴν δυστυχίαν νὰ ἀποσπασθῶσι τῆς μητρὸς πατρίδος, τυγχάνουν ἐπιπροσθέτου κατατυραννήσεως καὶ κακομεταχειρήσεως. Ὅταν αἰσθάνονται ὅτι ἀνήκουν εἰς ἓν ἔθνος, παρ' οὗ ἀπεσπάσθησαν κατὰ παράβασιν παντὸς δικαίου ὡς καὶ παντὸς φυσικοῦ αἰσθήματος, θεωροῦν τοῦτο ὡς ἀξιοτιμώρητον ἔγκλημα. Ἀπὸ τοὺς ἄνθρώπους τούτους ἀρνοῦνται δικαιώματα, τὰ ὅποια ἀναγνωρίζουν ἀκόμη καὶ εἰς τὰ ζῶα »

(Χίτλερ — εἰς τὸν λόγον του ἐπὶ τῆς θέσεως τῶν Γερμανῶν ἐν Λιθουανίᾳ ἀπαγγελθέντα τὴν 23 Μαΐου 1935).

Ἀνεφέραμεν ἀλλαχοῦ τὸ βιβλίον τοῦ Τεοντόρ Βάιτερ περὶ τῶν Σλοβένων τῆς Κορούσκας, τὸ ὅποιον καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ Αὐστριακὴ Κυβέρνησις πρέπει νὰ ἀναγνωρίσῃ εἰς τοὺς Σλοβένους τὸ «ἐλάχιστον» δίκαιον ὅσον ἀφορᾷ τὰ Σχολεῖα. Τῇ ἀληθείᾳ αἱ προτάσεις του ἀφεώρων τόσον «ἐλάχιστα» ὥστε οἱ Σλοβένοι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ τὰ δεχθοῦν. Τότε ὁ δρ. Βάιτερ ἐδημοσίευσεν κατὰ τὸν Νοέμβριον 1930 — ὅτι οὐδέποτε πλέον θὰ ἐγίνετο παρομοία φιλόφρων προσφορὰ πρὸς τὰς μειονότητας καὶ τοῦτο κατόπιν τῆς ἀμέσου ἐπαφῆς, ἣν εἶχα μὲ τοὺς ὑπευθύνους Κρατικοὺς παράγοντας. Κατὰ ὑπαρχούσας ἐνδείξεις δικασταὶ ἐθεώρουν ὅτι, ἡ αὐστριακὴ διοίκησις θὰ κατέληγε νὰ πεισθῇ ὅτι ἡ κατάστασις ἐν Κορούσκα κατέστη ἀφόρητος.

Αὐτὸς ὁ δρ. Βάιτερ εἰς μίαν πολεμικὴν ἀπεκάλυψε καὶ τοὺς λόγους αὐτῆς τῆς καλῆς θελήσεως. «Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐννοηθῇ διατὶ εἰς τοὺς Σλοβένους τῆς Κορούσκα ὡς ἀρχαίαν ἐθνικὴν ὁμάδα πρέπει νὰ ἀπαγορευθῇ ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον ἡμεῖς ἀξιούμεν διὰ τὰς εἰς ξένα σύνορα ἐθνικὰς μας ὁμάδας». Ὁ συγγραφεὺς θέτει πράγματι λογικῶς καὶ δικαίως τὸ πρόβλημα. Ἡ Αὐστρία ἠθέλησε νὰ παίξῃ τὸν ρόλον τοῦ ὑπερασπιστοῦ τῶν γερμανικῶν μειονοτήτων εἰς τὰ γειτονικά Κράτη καὶ ἤρχισεν ἐπὶ τούτου ἀνταγωνισμὸς μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς ἐθνικοσοσιαλιστικῆς Γερμανίας, ἀλλὰ ἡ Αὐστριακὴ Κυβέρνησις ἀντελήφθη ὅτι τοιοῦτος ρόλος ὑπερασπιστοῦ τῶν γερμανικῶν μειονοτήτων εἰς τὴν ξένην δὲν ἦτο δυνατόν νὰ σταθῇ ἠθικῶς ἐνώπιον τοῦ κόσμου, ἐφ' ὅσον εἰς τὰς ἐν τῷ οἰκείῳ ἐδάφει ἐθνικὰς μειονότητας δὲν ἀνεγνώριζεν ὅ,τι ἀπῆται διὰ τὰς ἰδίας ἐαυτῆς μειονότητας τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Ἡ Αὐστρία δὲν ὑφίσταται πλέον καὶ τὴν διοίκησιν τῆς Κορούσκα ἔχει τὸ Βερολίνον. Ἡ Γερμανία πάντοτε ἐθεώρει ἑαυτὴν ὡς φυσικὸν προστάτην τῆς γερμανικῆς μειονότητος ἐν Γιουγκοσλαυία καὶ τοῦτο καθόσον αἱ ἐν Γιουγκοσλαυία Γερμανοὶ κατάγονται ἐκ τῆς Γερμανίας τοῦ Ράιχ. Ὅταν ὁ Γερμανικὸς τύπος τοῦ Ράιχ παρεπονεῖτο κατὰ τῆς συμπεριφορᾶς τῶν Γιουγκοσλαυικῶν Ἀρχῶν δὲν ἀνέφερεν ἀντιστοίχως εἰς ποίαν κατάστασιν εὗρισκοντο οἱ Γιουγκοσλαῦοι ἐν Αὐστρία.

Σλοβένοι τῆς Κορούσκα — Γερμανοὶ τῆς Γιουγκοσλαυίας

«Ὅ,τι ζητοῦμεν διὰ τοὺς ὁμοεθνεῖς μας τοὺς ζῶντας εἰς ἄλλα Κράτη ταῦτὸ ὀφείλομεν καὶ θὰ παραχωρήσωμεν καὶ εἰς τοὺς Σλοβένους τῆς Κορούσκα» (C. Burckel ἀναπληρωτῆς πληρεξούσιος τοῦ Χίτλερ πρὸς τὴν ἀντιπροσωπείαν Σλοβένων τῆς Κορούσκα 1-8-1938).

Ἄς ἴδωμεν ἐν ὀλίγοις τὶ ἀπολαμβάνουν οἱ ἡμέτεροι ἐν Γερμανία ὡς καὶ οἱ Γερμανοὶ παρ' ἡμῖν. Οἱ Σλοβένοι τῆς Κορούσκα ἔχουν ὀργανώσει τὸν «Σλοβενικὸν ἐκπαιδευτικὸν ὄμιλον» εἰς ὃν εἶναι πλαισιωμέναι πολλαὶ ἐκπαιδευτικαὶ ὁμάδες. Αὕτη ἡ ὀργάνωσις κανονίζει τὰς δημοσίας ψυχαγωγίας, τὰς ἐρασιτεχνικὰς θεατρικὰς παραστάσεις ἐφόσον τοῦτο δὲν παρακωλύεται ἀπὸ τῶν Ἀρχῶν ὡς συνηθέστερον γίνεται. Ὡσαύτως ὑφίσταται de Jure καὶ ἡ ὀργάνωσις «Πολίτισκο Ι γκοσποδάρσκο ντρούστβο ζὰ Σλοβέντσε οὐ Κορούσικοῖ» ἀλλὰ αἱ Αὐστριακαὶ Ἀρχαὶ μετὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς συνεταιριστικῆς Κρατικῆς πολιτικῆς κατέστησαν ἀδύνατον τὴν λειτουργίαν αὐτῆς τῆς ὀργανώσεως.

Ἡ «Ζβέζα Κμέτσκιχ ζαδρουγκ» ἔχει 43 ὁμάδας. Ἀποστολὴ τούτων εἶναι νὰ ἐνισχύσουν τοὺς χωρικοὺς εἰς τὸν ἀγῶνά των. Ἰδιαιτέρως ἡ Γερμανικὴ Τράπεζα Χάιμστέτε μπάνκ τοῦ Γκράτς, ἡ ὁποία ἐργάζεται μὲ κεφάλαια τῆς Ὀστρο-Ὑγγαρικῆς χίλφε τοῦ Βερολίνου παραδοκεῖ πᾶσαν εὐκαιρίαν ὅταν Σλοβένος τις γαιοκτῆμων περιέρχεται εἰς δυσχερῆ θέσιν ἵνα ἀμέσως ἐξαγοράσῃ τὰς γαίας του.

Ὑφίστανται ἐπίσης 67 διμερῆ Σχολεῖα ἀλλὰ μόνον εἰς δύο χρησιμοποιοῦν εἰς τὰς πρώτας δύο τάξεις τὴν Σλοβενικὴν γλῶσσαν.

Κατὰ τὰ αὐστριακὰ ἐπίσημα στοιχεῖα φοιτοῦν εἰς τὰ σχολεῖα αὐτὰ 10.353 μαθηταί, ἀπόδειξις ὅτι ὅλα τὰ τέκνα τῶν Σλοβένων ὅσα δὲν περιλαμβάνονται εἰς τὸν ἀριθμὸν τοῦτον, ὑποβάλλονται εἰς γερμανικὴν μόνον διδασκαλίαν. Καὶ μόνον θὰ θρησκευτικὰ διδάσκονται

εἰς τὴν μητρικὴν γλῶσσαν ἐφόσον ὑπάρχουν ἱερεῖς γνωρίζοντες τὴν Σλοβενικὴν.

Οἱ Σλοβένοι ἐκδίδουν τὴν ἑφημερίδα : « Κορούσκι Σλόβενετς » κατὰ Κυριακὴν. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ τρέχοντος ἔτους ἀπεπειράθησαν νὰ ἐκδώσουν παιδικὴν ἑφημερίδα ἀλλὰ αἱ Αὐστριακαὶ ἀρχαὶ ἀπηγόρευσαν τοῦτο εὐθύς ἀπὸ τὰ πρῶτα φύλλα. Αἱ Γερμανικαὶ Ἀρχαὶ ἐν τούτοις τελευταίως ἐπέτρεψαν τὴν ἐκδοσὶν μηνιαίου περιοδικοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα « Μλάντι Κόροταν ».

Οἱ Σλοβένοι τῆς Κορούσκα εἶναι ἐγκατεστημένοι κατὰ συμπαγεῖς μάζας ὡς ὅτε πρὸ 13 αἰῶνων κατέλαβον τὴν χώραν αὐτὴν ἐνῶ οἱ 482.348 Γερμανοὶ τῆς Γιουγκοσλαβίας ζῶσι διεσχορπισμένοι καὶ ἀνάμικτοι μετὰ τῶν ἡμετέρων καὶ τῶν Μαγυάρων ὡς ἀποικοὶ μόνον δὲ εἰς τινὰς Κοινοτήτας ἀποτελοῦσι τὴν πλειοψηφίαν. (Ὁ Γερμανικὸς τύπος ἐπίτηδες ἀγνοεῖ τὸ γεγονός τοῦτο καὶ προσπαθεῖ νὰ δημιουργήσῃ Πρόβλημα Γερμανικῆς μειονότητος ἐν Σλοβενίᾳ, ὅπου κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1931 ὑπάρχουν ἐν ὅλῳ 25.054 Γερμανοί, ἐξ ὧν σχεδὸν τὸ ἥμισυ ἀνήκει εἰς τὴν παροικίαν τοῦ Κότσεβαρ. Ἐκ τούτων κατὰ νεωτάτην ἔρευναν 5600 προέρχονται ἐκ καθαρῶς Γερμανῶν γονέων, ἐνῶ οἱ ὑπόλοιποι προέρχονται ἐκ μικτῶν γάμων). Ἐν καὶ οἱ Σλοβένοι κατὰ τὰς συνελεύσεις τῶν γεωργικῶν Ἐπιμελητηρίων ἀποτελοῦν νοτίως τοῦ Δράβου τὴν πλειοψηφίαν καὶ ἀκόμη εἰς τινὰ διαμερίσματα βορείως τοῦ Δράβου τὰ βιβλιάρια τῶν διαβιβάζονται πρὸς τὴν ἄλλην πλευρὰν δὲν ἐπιτυγχάνουν εἰς τὴν βουλὴν τῆς Βιέννης οὔτε ἓνα ἀντιπρόσωπον. Οἱ Πρόεδροι τῶν Κοινοτήτων ὁ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον ἀπαλλάσσονται τῶν καθηκόντων των.

Τί ἀπολαμβάνουν οἱ Γερμανοὶ παρ' ἡμῖν : Μόνον ἡ πολιτικομορφωτικὴ ὀργάνωσις « Σιβιάπσκο νέματσκι προσβέτινι σαβέζ » (Σβέμπισι νιόϋτσερ Καλτούρμπουντ) εἰς Νόβισάντ ἀριθμεῖ 270 τοπικὰς ομάδας. Αἱ ομάδες αὗται πάλιν κατατέμνονται εἰς πολλὰ τμήματα ἀρρένων, θηλέων, ἀθλητῶν, νεολαίας, σπουδαστῶν κλπ. Δὲν ἀναφέρομεν τὰς ἄλλας ἐξαρτωμένας ἀπὸ τὴν Κουλτούρμπουντ ὀργανώσεις τῆς γερμανικῆς νεολαίας ὡς ἡ « Γιουγκντόϋτσε Μπεβέγκουγκ » ἐν Νόβισάτ, ἡ « Ἐρνόϊερουγκς Μπεβέγκουγκ » εἰς Πάντσεβο καὶ ἡ « Ντόϋτσε Κουλτούρ οϋντ Βολφάρτσφεράϊνιγκουγκ » εἰς Ὁσιγιεκ.

Οἱ Γερμανοὶ ἐπίσης ἔχουν 300 οἰκονομικὰς ἐνώσεις μετὰ πολλῶν παραρτημάτων ὡς ἡ « Ἀγκράρια », « Σέλεκτορ », « Ἄβις » κλπ.

Ἡ οἰκονομικὴ δὲ ἐξάπλωσις των εἶναι τόσον ἰσχυρὰ ὥστε ἐξαγοράζουσι συνεχῶς γαίας εἰς τὰς Μπανοβίνας (Γεν. Διοικήσεις) Δουνάβευς, Σαύου καὶ Δράβου.

Πρὸς βελτίωσιν τῆς ὑγιεινῆς καταστάσεως τῶν ὁμοφύλων των, ἐργάζεται εἰδικὴ ὀργάνωσις. Ὑφίστανται πρὸς τούτοις εἰδικαὶ Σχολαὶ γεωργικαὶ κλπ.

Ἡ Κουλτουρμπούντ διοργανώνει κατ' ἔτος σειρὰς εἰδικῶν μαθημάτων διὰ τοὺς Γερμανούς, οὕτω δὲ διαθέτουν εἰδικότητος διὰ κάθε εἶδους ἐργασίαν.

Ἐν Γιουγκοσλαβίᾳ ὑπάρχουν 245 Γερμανικὰ Δημοτικὰ Σχολεῖα (σχολικὸν ἔτος 1936 — 37). Οἱ Γερμανοὶ διδάσκαλοι εἶναι 700, ἐπὶ πλεόν δὲ λειτουργεῖ Σχολεῖον, τὸ ὁποῖον παρασκευάζει νέους διδασκάλους ἐνῶ εἰς τὴν Κορούσκα ὑπάρχει μόνον εἰς Σλοβένος διδάσκαλος. Πρὸς τούτοις οἱ Γερμανοὶ ἔχουν 5 ἀστικά σχολεῖα καὶ ἓν γυμνάσιον. Ἐκδίδουν ἐν Γιουγκοσλαβίᾳ 50 ἡμερηΐδας καὶ περιοδικά, ἐξ ὧν 4 ἡμερησίας. Ἐκ τοῦ περιεχομένου των δύνανται τις νὰ ἀπατηθῆ ὅτι ἐκδίδονται κάπου ἐν Γερμανίᾳ καὶ ὄχι ἐν Γιουγκοσλαβίᾳ.

Τοιαῦτα δικαιώματα ἀπολαμβάνουν οἱ Γερμανοὶ παρ' ἡμῖν ἐνῶ ὑπὸ τὴν Αὐστρο-Οὐγγρικὴν Μοναρχίαν ἦτοι τὴν Γερμανικὴν καὶ τὴν Οὐγγρικὴν Διοίκησιν οἱ ἡμέτεροι δὲν ἐτόλμησαν νὰ ὀργανωθοῦν εἰς ἐθνικὴν μειονότητα. Ἡμεῖς, οἱ ὅποιοι διὰ μέσου τῶν αἰῶνων ἐδοκιμάσαμεν τὴν ξενικὴν μάστιγα καὶ ἠξεύρομεν τί σημαίνει ἐθνικὴ δουλεία, δὲν ἔχομεν ἀντίρρηση νὰ ἀναγνωρίσωμεν εἰς τὰς παρ' ἡμῖν ἐθνικὰς μειονότητας ὅλα τὰ δικαιώματα, ἐπιφυλασσόμεθα ὅμως νὰ ἀπαιτήσωμεν ἵνα συγχρόνως μᾶς ἀναγνωρισθοῦν τὰ αὐτὰ δικαιώματα καὶ διὰ τὰς ἰδικὰς μας μειονότητας τοῦ ἐξωτερικοῦ· διότι δὲν καταλεγόμεθα μεταξὺ τῶν πιστευόντων ὅτι ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ «περιούσιος Λαὸς τοῦ Θεοῦ».

Σλοβένοι τοῦ Στάγιερ ἐν Γερμανίᾳ

Παρὰ τὰ Γερμανο-γιουγκοσλαβικὰ σύνορα ἄνωθεν τοῦ Μάριμπορ εἰς τὰ ἀντερείσματα τοῦ ὄρειου Κοζιόκ ζοῦν περὶ τοὺς 5.000 Σλοβένοι, τοὺς ὁποίους ἡ συνθήκη τοῦ Σαίν-Ζερσαίν ἀφῆκεν ἐκτὸς τῶν συνόρων μας. Κέντρον τῶν Σλοβένων τούτων εἶναι τὸ χωρίον Λούτσανε. Ὁ Γιουγκοσλαβικὸς στρατὸς μετὰ τὸν πόλεμον κατέλαβε καὶ

τὸ χωρίον τοῦτο ἀλλὰ κατὰ τὴν ἀπόφασιν τῆς Συνδιασκέψεως τῆς Εἰρήνης τὰ σύνορα ἐχαράχθησαν περὶ τὰ δύο χιλιόμετρα νοτιώτερον. Τὰ Σλοβενικὰ χωρία εἶναι κατεσπαρμένα μέχρι τοῦ Λίπνιτσε (Λάϊμπνιτς) ἧτοι ὑπάρχουν Σλοβένοι μέχρι τῆς περιοχῆς τοῦ Ράντγκον.

Οἱ Κροάται τῆς Γκραντίσκας (65.000)

Οἱ Σέρβοι καὶ οἱ Κροάται κατὰ τὸν 16 καὶ 17 αἰῶνα λόγῳ τῶν Τουρκικῶν εἰσβολῶν ἀπεσύρθησαν κατὰ σημαντικὸν μέρος πρὸς Βορρᾶν, ἐφόσον μάλιστα διηκολύνεν ἡ Αὐστριακὴ Κυβέρνησις τὴν ἐγκατάστασιν των εἰς ἐρήμους γαίας ἵνα οὕτω μὲ τὰ σώματά των σχηματισθῆ πρόχωμα κατὰ τοῦ Τουρκικοῦ κινδύνου. Τὰ λείψανα τῶν Σερβικῶν συνοικισμῶν βορείως τῆς Βουδαπέστης ἀποδεικνύουν πόσον ὑψηλὰ πρὸς βορρᾶν ἔφθασαν οἱ Σέρβοι. Οἱ Κροατικοὶ συνοικισμοὶ ἐκτείνονται μέσῳ τῆς Γκραντίσκας μέχρι τῶν περιχώρων τῆς Μπρατισλάβας καὶ νοτίως τοῦ Μπρούν. Οὗτοι ἐγνώσθησαν εἰς τὴν παγκόσμιον δημοσιότητα μετὰ τὸν πόλεμον, ὅταν οἱ Σλοβένοι πολιτικοὶ ἀνεκοίνωσαν τὴν ἀξίωσιν των νὰ ἐνωθῆ ἡ Γιουγκοσλαβία μὲ τὴν Τσεχοσλοβακίαν διὰ διαδρόμου. Τὸν διάδρομον θὰ ἀπετέλει ἡ στενὴ καὶ μακρὰ αὕτη ζώνη τῆς Γκραντίσκας (Μπούργκενλαντ), ἡ ὁποία ἐκτείνεται ἀπὸ τῶν Γιουγκοσλαβικῶν συνόρων κατὰ μῆκος τῶν Γερμανο-ουγγρικῶν συνόρων παρὰ τὴν λίμνην Νεζιδέρσκο μέχρι τῆς Μπρατισλάβας. Ἡ περιοχή αὕτη τῆς ἀρχαίας Πανονίας εἶναι ζωντανὸς σύνδεσμος μεταξὺ τῶν βορείων καὶ τῶν νοτίων Σλαύων, τὸν ὅποιον οἱ Μαγυάροι ἀπέκοψαν μετὰ τὴν κατάρρευσιν τοῦ μεγάλου Μοραβικοῦ Κράτους (τὸ 906). Οὗτοι ἐκυριάρχησαν ἐκεῖ μέχρι τοῦ 1922, ὅποτε κατ' ἀπόφασιν τῆς Συνδιασκέψεως τῆς Εἰρήνης παρεχωρήθη ἡ Μπούργκενλαντ εἰς τὴν Αὐστρίαν.

Κατὰ τὴν γνώμην σοβαρῶν συγγραφέων, ὡς ὁ σλαβιστὴς καθηγητὴς Ἀλεξάνταρ Ἰσασιένκο, ὁ Μάτε Οὔγεβιτς, ὁ Σέργιος Γιοβάνοβιτς καὶ ἄλλοι οἱ Κροάται τῆς Γκραντίσκας προέρχονται ἐκ τῶν παραλίων τῆς Δαλματίας ἀπὸ τὰς περιοχὰς μεταξὺ τῶν ποταμῶν Οὔνε καὶ Κοῦπε, ἐν δὲ τμήμα προῆλθεν ἐκ Σλαβονίας. Πολλὰί λέξεις τῶν Κροατῶν τῆς Γκραντίσκας προέρχονται ἐκ τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης καὶ μαρτυροῦν τὴν Δαλματικὴν καταγωγὴν τῶν Κροατῶν τούτων.

Οἱ Γερμανοὶ ἀποκαλοῦν τούτους Wasser-Kroboten. Τινὲς φρο-

νοῦν ὅτι ἡ ἔπωνυμία αὕτη προδίδει τὴν προέλευσίν των ἐκ παραθαλασσίων χωρῶν, ἄλλοι ἀντιθέτως ὅτι ἡ ἔπωνυμία αὕτη προῆλθεν ἐκ τοῦ Bossner-Kroboten λόγῳ τῆς προελεύσεώς των ἐκ Βοσνίας. Τρίτοι τέλος φρονοῦν ὅτι οἱ Γερμανοὶ ἀποκαλοῦν οὕτω τοὺς Κροάτας διότι κατώκησαν τὰς παραποταμίους περιοχὰς κατὰ μῆκος τοῦ Δουναβέως καὶ τῆς λίμνης Νεζιντέρσκο.

Ὁ Σέργιος Γιοβάνοβιτς δὲν ἀποκλείει τὴν πιθανότητα ὅτι μεταξὺ τῶν μεταναστῶν ὑπῆρχον καὶ ἀνήκοντες εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Σήμερον ὅλος ὁ πληθυσμὸς ἀνήκει εἰς τὴν Ρωμαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν. Οἱ Κροάται μετηνάστευσαν μετὰ τῶν ἱερέων των.

Ἐφ' ὅσον δὲ τὸ Σιόπρου, τὸ Ζιέλεζνο καὶ αἱ ἄλλαι περιοχαὶ τῆς νοτίου Γκραντίσκας ἀνῆκον τὸ πάλαι εἰς τὴν Πανονίαν, ὁ καθηγητὴς Α. Ἰσασιένκο εἰκάζει ὅτι οἱ Κροάται εὔρον ἐκεῖ ἐγκατεστημένους παλαιοὺς Σλοβένους. Τὰ Γεωγραφικὰ ὀνόματα εἶναι Κροατικὰ χρησιμοποιούμενα καὶ ὑπὸ τῶν Γερμανῶν.

Ὑπὸ τοὺς Οὔγγρους ἡ Γκραντίσκα διηρεῖτο εἰς τρεῖς νομοὺς : Νάσιον, Σιόπρον καὶ Βάσι. Κατὰ τὴν Αὐστριακὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1923 οἱ κάτοικοι τῆς Γκραντίσκας ἦσαν 285.926 ἐξ ὧν 230.000 Γερμανοί, 42.011 Κροάται καὶ περὶ τοὺς 16.000 Μαγυάροι. Ἦτοι οἱ Κροάται ἀποτελοῦν τὸ 18ο)ο τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ τῆς Μπούργκενλαντ. Ἀλλὰ κατὰ τὴν διαρρῦθμιν τῶν νέων Αὐστρο-Μαγναρικῶν συνόρων περιῆλθον εἰς τοὺς Μαγυάρους 15.000 Κροάται τῆς Γκραντίσκας ἐγκατεστημένοι εἰς 17 χωρία.

Εἰς τὴν σημερινὴν Γερμανίαν ζῶσι περὶ τοὺς 65.000 Κροάται τῆς Γκραντίσκας. Ἡ Αὐστριακὴ ἀπογραφὴ τοῦ 1923 ἀναφέρει 42.011 Κροάτας. Κατ' αὐτὴν εἶναι εἰς τὴν Γκραντίσκα καὶ 404 Σλοβένοι. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ πληθυσμὸς κατ' ἔτος ἐπὶ 1.000 κατοίκων αὐξάνει κατὰ 12,7, ὁ Κροατικὸς πληθυσμὸς μετὰ παρέλευσιν 10ετίας ἠϋξήθη κατὰ 5.334, ὥστε κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ Μ. Οὔγεβιτς τὸ 1933 ἀνῆλθεν εἰς 47.347 (Ἡ Αὐστριακὴ ἀπογραφὴ τοῦ 1934 ἀναφέρει 40.500 Κροάτας).

Ἐὰν λοιπὸν ἡ αὔξησης αὕτη (12,7 ἐπὶ τοῖς 1.000) παρέμεινεν ἡ αὕτη καὶ διὰ τὰ ἐπόμενα 5 ἔτη, οἱ Κροάται ἠϋξήθησαν κατὰ 3.000 ὥστε ὁ σημερινὸς ἀριθμὸς των εἶναι 50.353.

Εἰς τοὺς Κροάτας τούτους, οἱ ὅποιοι κατοικοῦσιν εἰς Γκραντίσκα

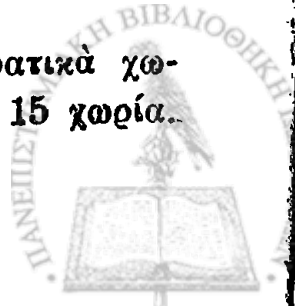
πρέπει να προσθέσωμεν περί τούς 10.000 Κροάτας διανένοντας εις Βιέννην. Ὡστε σήμερον εις Γερμανίαν διαβιοῦσι τοῦλάχιστον 60.000 Κροάται. Κατὰ τὰ δεδομένα τοῦ καθολικοῦ ἱερέως Μάρτιν Μέρσιτς τὸ 1921 ὑπῆρχον εις τὴν Αὐστρίαν καὶ Οὐγγαρίαν 71.690 Κροάται. Ὅταν λάβωμεν ὑπ' ὄψει ὅτι ἐκ τούτων πρέπει νὰ ἐκπέσωμεν τὸν ἀριθμὸν τῶν 15.000 περίπου Κροατῶν, οἵτινες ὑπήχθησαν εις τὴν Οὐγγαρίαν καὶ ὁμοίως υἱοθετήσωμεν τὴν ἀναλογίαν τῆς ἐτησίας αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ εις 12,7 ἐπὶ τοῖς 1000, τότε καταλήγομεν εις τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν Κροατῶν τῆς ὑπὸ τὴν Γερμανίαν Γκραντίσκας εἶναι 67.232.

Ὁ Μάτε Οὔγεβιτς ὑπολογίζει ὅτι εις Γκραντίσκα μετηνάστευσαν περί τούς 60.000 Κροάται, ἄλλος ὅμως γνωστὸς ἐρευνητὴς τοῦ παρελθόντος τῶν Κροατῶν τῆς Γκραντίσκας ὁ Α. Mohl φρονεῖ ὅτι οὗτοι ἀνῆρχοντο εις 100.000 κατώκησαν δὲ εις 200 περίπου χωρία. Κατενέμοντο δ' ὑπὸ τὴν Οὐγγαρίαν εις νομοὺς κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον: Νοβάσι (Ζιέλεξνα-Αἴζενστατ) 54 χωρία, νομὸς Σιόπρου 51, νομὸς Μόσιου 4, νομὸς Ζάλατα 2 καὶ νομὸς Ντζιόρ 1, εις τὴν Κάτω Αὐστρίαν 54. Εἰς τὴν Κάτω Αὐστρίαν καὶ εις τὴν πεδιάδα Μάρσιεκ (Marcheg) ἀνατολικῶς τῆς Βιέννης ὑπῆρχον εἰσέτι περί τὰ 60 χωρία τῆς Γκραντίσκας κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα. Ἐξεγερομανίσθησαν 24 Κροατικὰ χωρία εις τὴν Γκραντίσκα, καὶ 54 εις τὴν κάτω Αὐστρίαν. Ἐξουγγρίσθησαν δὲ 17 χωρία. Μόνον τρία χωρία τῆς κάτω Αὐστρίας (Σιούνδραβα-Ἄου, Σόμοβ-Χόρ, Μάλιστριφ-Μάνερσντορφ) διασώζουσι ἀκόμη Κροατικὰς λέξεις. Ἐν ἀνακεφαλαιώσει δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἐξεγερομανίσθησαν καὶ ἐξουγγρίσθησαν περί τὰ 100 χωρία.

Νοτίως τῆς Μερουὺν εις τὰ Αὐστριακὰ σύνορα εις τὰ περὶχωρα τῆς Μικούλοβα διασώζονται ἀκόμη τρία Κροατικὰ χωρία, ἡ Νόβα Πρέροβα, τὸ Φρέλιχοφ καὶ τὸ Ντόμπροπόλιε μὲ 3100 ἐν ὄλφ κατοίκους. Κι' ἐκεῖ πρὸ τοῦ πολέμου ὁ ἐκγερομανισμὸς ἐπετέλεσε ταχείας προόδους. Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Τσεχοσλοβακίας διεσώθησαν διὰ τὸν Σλαυϊσμὸν οἱ Κροάται οὔτοι.

Οἱ Κροατικοὶ συνοικισμοὶ ἀποτελοῦν στενὴν καὶ ἐπιμήκη ἐθνογραφικὴν λωρίδα ἐν τῷ μέσῳ τῆς πιέσεως δύο ἰσχυρᾶς ἐπεκτατικῆς τάσεως ἐθνῶν.

Οἱ Κροάται ζῶσι κατὰ πλειοψηφίαν εις καθαρῶς Κροατικὰ χωρία, τὰ ὅποια εἶναι συγκεκροτημένα εις ομάδας ἀπὸ 10 — 15 χωρία.

Οι Κροάτοι της Γκραντίσκας και οι Σλοβένοι της Ράπσας.
 • Γιουγκοσλαβικοί συνοικισμοί.

Τοιαῦται ὁμάδες εἶναι πέντε. Εἰς 57 χωρία κατοικοῦσι μόνον Κροάται ἢ ἀποτελοῦσι τὴν πλειοψηφίαν. Εἰς 39 χρησιμοποιοῦν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μόνον τὴν Κροατικὴν γλῶσσαν, 34 χωρία ἔχουν μόνον Κροάτας ἱερεῖς.

Ἐκτὸς τῶν Κροατῶν τούτων ὡς καὶ ἄλλων τῆς βορείου Γκραντίσκας πολλοὶ λόγῳ τῶν πυκνῶς κατοικημένων πατρίδων των ἀνεξήτησαν βιοποριστικὰς ἐργασίας εἰς τὰ μεγάλα βιομηχανικὰ κέντρα (εἰς τὴν Νέαν πόλιν τῆς Βιέννης καὶ ἐν γένει εἰς τὰ περὶχωρα τῆς Βιέννης). Οὗτοι εἶναι ἐκτεθειμένοι εἰς μεγάλους κινδύνους νὰ χάνουν τὸν ἐθνισμόν των. Εἰς τὰς μεγάλας πόλεις χάνουν τὸν ἐθνισμόν των καὶ πολλὰ κοράσια, τὰ ὁποῖα προστρέχουν ἐκεῖ διὰ βιοποριστικὴν ἐργασίαν. Πολλοὶ ἐξ ἄλλου Κροάται ἰδίᾳ ἐκ τῆς μέσης Γκραντίσκας ἀνεζήτησαν βιοποριστικὴν ἐργασίαν ἔξω τῆς πατρίδος εἰς τὴν ξένην καὶ κυρίως εἰς Ἀμερικὴν. Ὁ Σέργιος Γιοβάνοβιτς ἀναφέρει ὅτι μόνον ἀπὸ τὸ Βοριστόφ τοῦ ὁποίου οἱ κάτοικοι ἀνέρχονται σήμερον εἰς 700 περίπου μετηνάστευσαν εἰς Ἀμερικὴν κατὰ τὴν διάρκειαν μιᾶς δετίας 300.

Οἱ Κροάται τῆς Γκραντίσκας ἐπιδίδονται ἐπίσης εἰς τὸ ἐπάγγελμα τοῦ μικροπωλητοῦ εἰς τὰ χωρία καὶ εἰς τὰς πόλεις. Πρὸ τοῦ πολέμου ὅτε ἀκόμη αἱ σιδηροδρομικαὶ συγκοινωνίαι δὲν εἶχον πυκνωθῆ οἱ Κροάται ἐξετέλουν μὲ ἀμάξας τὴν συγκοινωνίαν μεταξὺ Αὐστρίας, Οὐγγαρίας, Σλοβενίας, Σερβίας καὶ Μοραβίας καὶ μετέφερον ἐμπορεύματα ἀπὸ Τεργέστης μέχρι Σέμεριγκ καὶ Βιέννης. Οἱ πλεονάζοντες ἐκ τοῦ χωρικοῦ πληθυσμοῦ, οἵτινες ἀπέζων πρὸ τοῦ πολέμου ἐκ τῶν ἐπαγγελμάτων τούτων καὶ τοῦ ἐμπορίου, προσφεύγουν τώρα εἰς τὰς πόλεις, ὅπου ταχέως ἀφομοιοῦνται. Οἱ Κροάται, ὅπου πρότερον εἰργάζοντο ὡς κολῆγοι εἰς μεγαλογαιοκτησίας, ἠλευθερώθησαν ἐκ τῆς διανομῆς δὲ τούτων οἱ Κροάται ἀπέκτησαν γονίμους γαίας καθ' ὃ εὐρισκομένας ἐπὶ πεδιάδος. Ἄλλοι ὅμως Κροάται καλλιεργοῦν ἐπὶ τῶν ὄρεινῶν τελευταίων ἀνατολικῶν ἀντερεισμάτων τῶν Ἀλπεων. Κατ' ἀναλογίαν τοῦ μεγέθους τῆς ἰδιοκτησίας των οἱ γεωργοὶ κατανέμονται εἰς τοὺς «Πιάουρε» (πλούσιος γεωργός), τοὺς «Χιζιτσάρε» (Χίζο = οἰκία) καὶ τοὺς «μαλοχιζιτσάρε» (μικροοικοδεσπότης), ἐκεῖνοι δ' οἱ ὁποῖοι δὲν ἔχουν οἰκίαν καὶ ζῶσιν ἐργαζόμενοι παρὰ τοῖς ἄλλοις ἀποκαλοῦνται «ντέλατσι» (ἐργάται). Ἄπαντες οὗτοι χρησιμοποιοῦν καὶ τὴν Σλοβενικὴν λόγῳ τῆς γειτονίας των. Κροάται τινὲς συγγραφεῖς εἰς τὰ

πρῶτα εὐχετολόγια ἐν τῇ Κροατικῇ διαλέκτῳ τῆς Γκραντίσκας χρησιμοποιοῦν καὶ πολλὰς λέξεις εἰλημμένας ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς φρασεολογίας τῶν Σλοβένων.

Διὰ τὴν οἰκονομικὴν πρόοδον τῶν ὁμοειθῶν μας τούτων μερμνοῦν περὶ τοὺς 20 συνεταιρισμοὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γαλακτοπωλῶν· οἱ ὑπόλοιποι ἔξ αὐτῶν εἶναι πιστωτικοί.

Καλλίτερον παρά ὑπὸ τὴν Οὐγγαρίαν

Οἱ Κροάται τῆς Γκραντίσκας μετὰ χαρᾶς ἐδέχθησαν τὴν ἀπόφασιν τῆς Συνδιασκέψεως τῆς Εἰρήνης περὶ ὑπαγωγῆς των ὑπὸ τὴν Αὐστρίαν, πιστεύοντες ὅτι ὑπὸ τὴν Αὐστρίαν ἡ τύχη των θὰ ἦτο καλλίτερα. Δὲν ἐπλανήθησαν δὲ διότι, ἐφόσον οἱ Μαγυάροι δὲν ἐγκατέλειπον τὰς ἀξιώσεις των ἐπὶ τῆς Γκραντίσκας, ἡ Αὐστρία προσεπάθει διὰ διαλλακτικῆς πολιτικῆς νὰ κερδίσῃ πρὸς τὸ μέρος της τοὺς Κροάτας. Ἐξ ἄλλου ἡ Αὐστρία πιθανῶς μὲ τὴν πολιτικὴν της αὐτὴν ἔναντι τῶν Κροατῶν τῆς Γκραντίσκας ἐπέδιωκε νὰ ἐπηρεάσῃ τοὺς Κροάτας τῆς Γιουγκοσλαβίας. Οὕτω κατὰ τὸν ἐορτασμὸν τῆς 400ετηρίδος ἀπὸ τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν Κροατῶν ἐν Γκραντίσκᾳ παρέστη καὶ ὁ καγκελάριος δρ. Ντόλφους.

Ἡ τοιαύτη Αὐστριακὴ πολιτικὴ ἔναντι τῶν Κροατῶν τῆς Γκραντίσκας εἶναι τοσοῦτω μᾶλλον ἀπροσδόκητος ὅσον ἐκ διαμέτρου ἀντίθετος ἐξησκήθη πιεστικῶς ἔναντι τῶν Σλοβένων τῆς Κορούσκα.

Καὶ κατὰ τὴν διενέργειαν τῶν ἀπογραφῶν κατεφάνη αὐτὴ ἡ διαφορὰ τῆς πολιτικῆς. Οὕτω π. χ. κατὰ τὴν Αὐστριακὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1923 ἀναφέρονται 42.011 Κροάται τῆς Γκραντίσκας ἐνῶ Σλοβένοι ἐν Κορούσκα ἀναφέρονται μόνον 37.292. Ἡ ἀπογραφὴ τοῦ 1934 ἀναφέρει 40.500 Κροάτας ἐν Γκραντίσκᾳ καὶ 24.857 Σλοβένους ἐν Κορούσκα.

Τὸ μωρὸν τῆς τοιαύτης συμπεριφορᾶς ἀποδεικνύεται καλλίτερον ἐκ τῶν δημοσιευθέντων τὸ 1937 εἰς τὴν ἐπιθεώρησιν Oesterreicher pädagogischer Warte στοιχείων ἐπὶ τῆς Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως. Κατὰ τὰ στοιχεῖα αὐτὰ οἱ μαθηταὶ Κροατικῆς μὲν ἐθνικότητος εἶναι 6.802 Σλοβενικῆς δὲ 10.553. Οἱ Κροάται ἔχουν 27 Δημοτικά Σχολεῖα τῆς μητρικῆς γλώσσης καὶ 16 διμερῆ, οἱ Σλοβένοι δὲ 67 διμερῆ. Κατὰ τὴν Αὐστριακὴν λοιπὸν στατιστικὴν εἰς 24.857 Σλοβέ-

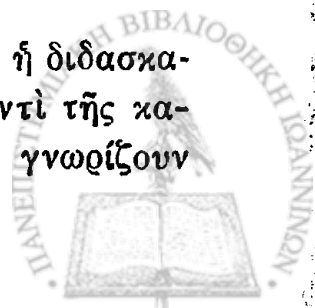

νους τῆς Κορούσκα ἀναλογοῦν 10.633 μαθηταὶ εἰς τοὺς 40.500 δὲ Κροάτας τῆς Κορούσκα μόνον 4.802.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καταδεικνύεται ὅτι τὸ σχολικὸν καθεστῶς ἐν Γκραντίσκα εἶναι ἱκανοποιητικόν. Ἐχει καθιερωθῆ ὅπως, ὅπου ἡ ἀναλογία τοῦ Κροατικοῦ πληθυσμοῦ εἶναι τοῦλάχιστον 70 ο]ο εἰς τὰ Δημοτικά σχολεῖα ἢ διδασκαλία γίνεται εἰς τὴν Κροατικὴν γλῶσσαν, ὅπου δὲ ἡ ἀναλογία εἶναι μέχρι 30 ο]ο τὰ δημοτικά σχολεῖα γίνονται διμερῆ, κάτω δὲ τῶν 30 ο]ο ἢ παράδοσις εἰς τὴν Κροατικὴν γλῶσσαν μὴ εἶναι ὑποχρεωτική. Ἡ ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν Κροατικὴν διδασκαλία εἰς τὰ Δημοτικά σχολεῖα γίνεται μόνον εἰς τὰς δύο πρώτας τάξεις, ἐνῶ εἰς τὰς ὑπολοίπους χρησιμοποιεῖται ἡ Γερμανικὴ, ἥτις ταχέως ἐκτοπίζει τὴν Κροατικὴν.

Τοιαῦτα σχολεῖα μειονότητος ἦσαν 27 κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1934—35 παραλλήλως πρὸς ταῦτα ἐλειτούργουν 17 διμερῆ σχολεῖα, εἰς τὰ ὅποια γίνεται χρησιμοποίησις τῆς Κροατικῆς γλώσσης ἐν ἐντελῶς περιορισμένῳ πλαισίῳ. Τὰ σχολεῖα μειονότητος εἶναι Ἐκκλησιαστικά Κροατικά ἢ Κοινοτικά. Τὰ πλεῖστα εἶναι Ἐκκλησιαστικά. (Ὁ Μ. Οὔγεβιτς ἀναφέρει 16 Ἐκκλησιαστικά, 7 Κροατικά καὶ 6 Κοινοτικά. ἡ ἐπίσημος ὅμως στατιστικὴ τοῦ 1934—35 ἀναγράφει μόνον 42 σχολεῖα, εἰς ἃ διδάσκεται ἡ Κροατικὴ γλῶσσα. Ἐκ τούτου ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ Οὔγεβιτς συνυπολογίζει εἰς τὰ Σχολεῖα μειονότητος καὶ ἐκεῖνα, εἰς τὰ ὅποια μόνον τὰ θρησκευτικὰ διδάσκονται εἰς τὴν Κροατικὴν). Ἀπὸ ἐθνικῆς ἀπόψεως οἱ Κροάται εἶναι ἱκανοποιημένοι περισσότερον μὲ τὰ Ἐκκλησιαστικά σχολεῖα διότι εἰς αὐτὰ διατηρεῖται πρᾶγματι τὸ ἐπιχώριον Κροατικὸν πνεῦμα, ἐνῶ εἰς τὰ Κροατικά καὶ Κοινοτικά αἱ Ἐκπαιδευτικαὶ ἀρχαὶ ὑποβοηθοῦν τὸν ἐκγερμανισμόν. Μόνον τὰ Ἐκκλησιαστικά ὅθεν σχολεῖα δύνανται νὰ θεωρηθοῦν πρᾶγματι ὡς σχολεῖα μειονότητος. Εἰς τὰ σχολεῖα μειονότητος, κατὰ τὰ Αὐστριακὰ στοιχεῖα, παρέδιδον 117 διδάσκαλοι κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1934—35 (ὁ Μ. Οὔγεβιτς παραδέχεται 108 Κροάτας καὶ 47 Γερμανούς). Εἰς τρία μικρὰ Κροατικά χωρία, ὅπου ὁ Κροατικὸς πληθυσμὸς δὲν ὑπερβαίνει τοὺς 75 κατοίκους δὲν ὑπάρχουν σχολεῖα χρησιμοποιοῦντα τὴν Κροατικὴν.

Τὸ λυπηρὸν εἶναι ὅτι εἰς τὰ σχολεῖα μειονότητος αὐτὰ ἢ διδασκαλία γίνεται εἰς τὴν ἐπιχώριον διάλεκτον τῆς Γραντίσκας ἀντὶ τῆς καθαρᾶς Κροατικῆς Γλώσσης. Πολλάκις οὔτε οἱ διδάσκαλοι γνωρίζουν

τὴν Σερβο-Κροατικὴν γλῶσσαν τῶν βιβλίων. Ἡ ἐπιχώριος διάλεκτος μπορεῖ νὰ εἶναι ὠφέλιμος εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς διδασκαλίας εἰς τὰ σχολεῖα, ἢ ἐνιαία ὅμως γλῶσσα τῶν βιβλίων δι' ὅλοκληρον τὸ ἔθνος μας, οὕτινος μέρος ἀποτελοῦν καὶ οἱ Κροάται αὐτοί, θὰ ἔπρεπε νὰ διδάσκειται ὥστε τὰ παιδιά νὰ δύνανται νὰ συμμετάσχουν εἰς τὴν μορφωτικὴν κίνησιν τοῦ ἔθνους μας. Ὅπως οἱ εἰς ὅλον τὸν κόσμον εὕρισκόμενοι Γερμανοὶ—ὡς καὶ οἱ ἐν Γιουγκοσλαβίᾳ—ἐκμανθάνουν τὴν γλῶσσαν τῶν βιβλίων χωρὶς νὰ λαμβάνεται ὑπ' ὄψει ἡ τοπικὴ ἐκάστοτε διάλεκτος, οὕτω πρέπει καὶ εἰς τοὺς ὁμοεθνεῖς μας τῆς ἐν Γερμανίᾳ μειονότητος νὰ καταστῆ δυνατὴ ἡ ἐκμάθησις τῆς ἐθνικῆς γλώσσης τῶν βιβλίων.

Οἱ Κροάται τῆς Γκραντίσκα δὲν ἔχουν Σχολεῖα Μέσης Ἐκπαίδευσως, οὔτε ἀστικά οὔτε διδασκαλεῖα. Εἰς τὸ Κροατικὸν πρακτικὸν γυμνάσιον τοῦ Ζιέλεξνο, εἰς τὸ Εὐαγγελικὸν διδασκαλεῖον τοῦ Ὀμπερσιούτσεν, εἰς τὸ Καθολικὸν τοῦ Ζιέλεξνο καὶ εἰς τὸ ἀστικὸν τοῦ Ζιέλεξνο δίδονται σειραὶ μαθημάτων εἰς τὴν Κροατικὴν. Ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς ὑφισταμένας ἐν Οὐγγαρίᾳ συνθήκας ἢ ἄνω κατάστασις ἀποτελεῖ ἐν τούτοις πρόοδον διότι αἱ Μαγναρικαὶ ἀρχαὶ γενικῶς δὲν ἐπιτρέπουν εἰς τὰ Μέσα Σχολεῖα τὴν χρῆσιν τῆς Κροατικῆς.

Ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν τῆς Κροατικῆς γλώσσης, εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὁ Μ. Οὐγβεβιτς παρέχει τὰς κάτωθι πληροφορίας: Εἰς 39 χωρία ἢ θεία λειτουργία γίνεται μόνον εἰς τὴν Κροατικὴν, εἰς 20 χωρία ἐκάστην δευτέραν Κυριακὴν ἀναγιγνώσκεται τὸ Εὐαγγέλιον καὶ ἄλλα τελετουργικὰ τμήματα τῆς λειτουργίας εἰς τὴν Κροατικὴν ἢ ψάλλουν κροατιστὶ τὰς ᾠδὰς. 34 χωρία ἔχουν Κροάτας ἱερεῖς, 8 Κροάται ἱερεῖς ἱεροουργοῦν ὑπὸ Γερμανοὺς πρωθιερεῖς. Τὰ ὑπόλοιπα χωρία ἐξαρτῶνται καὶ ἐξυπηρετοῦνται εἰς τὰ θρησκευτικὰ ζητήματα ὑπὸ τῶν μεγαλυτέρων. Ἐκ τούτων ἐκπίπτουν 9 Κροατικὰ χωρία ἐξαρτώμενα ἀπὸ Γερμανικὰς ἐνορίας, εἰς 4 ἐκ τῶν ὁποίων ψάλλουν εἰς τὴν Κροατικὴν. Εἰς 6 Κροατικὰ χωρία ἐξαρτώμενα ἀπὸ Γερμανικὰς ἐνορίας δὲν χρησιμοποιοῦν καθόλου τὴν Κροατικὴν γλῶσσαν καὶ τὰ χωρία αὐτὰ εὕρισκονται εἰς τὰ πρόθυρα τοῦ πλήρους ἐκγερμανισμοῦ.

Ὅταν ἡ παλαιὰ γενεὰ τῶν ἱερέων ἐκλείπει θὰ γίνῃ αἰσθητὴ ἡ ἔλλειψις ἐντοπίων ἱερέων, πρὸς τοῦτο εἰς τὴν Βιέννην οἱ Κροάται Θεολόγοι ἔχουν τὸ τμήμα των ὡς ἐσωτερικῶν, οὕτινος διευθυντῆς εἶναι Κροάτης ἐκ Γκραντίσκας. Ὁ Μ. Οὐγβεβιτς ἀναφέρει ὅτι εἰς τὰ μέσα

σχολεῖα φοιτοῦν : 20 Κροάται μαθηταὶ εἰς ἐμπορικὰς σχολὰς, 70 εἰς ἀστικάς, 40 εἰς διδασκαλεῖα καὶ περαιτέρω 15 εἰς Πανεπιστήμια ἐξ ὧν 6 θεολόγοι.

Πολιτικὴ δραστηριότης

Οἱ Κροάται τῆς Γκραντίσκας δὲν εἶχον οὔτε ὑπὸ τὰς δημοκρατικὰς Κυβερνήσεις ὠργανωμένην πολιτικὴν ἐμφάνισιν. Κατ' ἀρχὰς προσεπάθησαν κατὰ τὰς ἐκλογὰς νὰ κινηθοῦν αὐτοτελῶς ἀλλὰ ἡ τακτικὴ αὕτη, δεδομένου ὅτι οἱ Κροατικοὶ σνοικισμοὶ ἦσαν διεσκορπισμένοι καὶ ἐπομένως ἦσαν δυσμενεῖς αἱ ἐκλογικαὶ συνθῆκαι, δὲν ἀπέδωκε καλὰ ἀποτελέσματα. Οἱ Χριστιανοὶ διανοούμενοι προσηνατολίσθησαν βραδύτερον τῇ ἐνισχύσει τοῦ κλήρου πρὸς τὴν πολιτικὴν τῆς συμπράξεως μὲ τὸ Χριστιανο-σοσιαλιστικὸν κόμμα. Ὡς ὄργανον τῆς ομάδος αὐτῆς, ἡ ὁποία ἐξουδετέρωσε τὴν πλειονοψηφίαν, ἐξεδόθη τὸ 1922 ἡ «Χαρβάτσκε Νόβινε», ἣτις ἀκόμη ἐκδίδεται ἐν Βιέννῃ.

Ὡς ὄργανον τῶν Κροατῶν σοσιαλδημοκρατῶν ἐκδίδεται ἡ «Νάσι Γκλάς». Τὸ 1920 εἰς τὸ ψηφοδέλτιον τῶν χριστιανο-σοσιαλιστῶν περιελήφθησαν διὰ τὰ ἐπαρχιακὰ Συμβούλια 3 Κροάται καὶ 2 σοσιαλδημοκράται. Κατὰ τὰς ἐπομένας ἐκλογὰς εἰς τὸ σοσιαλδημοκρατικὸν ψηφοδέλτιον περιελήφθη εἷς μόνον Κροάτης. Οἱ σοσιαλδημοκράται ἤσκησαν πολιτικὴν καθαρῶς ταξικοῦ ἀγῶνος, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον πολὺ συνέτεινεν εἰς τὴν ἐξασθένεισιν τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως τῶν ἐργατῶν, ὡς ἐσημειώθη τοῦτο καὶ εἰς Κορούσκα.

Μετὰ τὴν καθιέρωσιν τοῦ συντεχνιακοῦ καθεστῶτος ὠνομάσθησαν διὰ τοὺς Κροάτας εἰς τὰ ἐπαρχιακὰ Συμβούλια 4 ἀντιπρόσωποι συγχρόνως δὲ οἱ Κροάται ἐπέτυχον καὶ μίαν θέσιν ἀντιπροσώπου εἰς τὴν διοίκησιν τῶν Συμβουλίων.

Ἐκτός τοῦ Κυριακάτικου φύλλου «Χαρβάτσκε Νόβινε» ἐκδίδεται κατὰ δῆμνον τὸ περιοδικὸν «Κατολιτσάνσκι Λιοῦντι Σαβέζ» καὶ διὰ τὴν καθολικὴν νεολαίαν ἐκδίδονται δύο εἰσέτι περιοδικά.

Ἐκπαιδευτικὴ δραστηριότης

Ἡ ἐκπαιδευτικὴ καὶ ἐν γένει μορφωτικὴ δραστηριότης ἀνεπτύχθη ἰδίως ἀφ' ἧς ἰδρύθη ἡ «Χαρβάτσκογ Κουλτούρογ ντρούστβα» (1929). Τὸ πρόγραμμα αὐτῆς περιλαμβάνει ὅλας τὰς ἀνάγκας τῆς ἐθνικῆς ζωῆς.

Ὡς σκοπὸν τῆς ἔχει τὴν καθιέρωσιν τῆς Κροατικῆς γλώσσης εἰς τὰ σχολεῖα, τὰς ἐκκλησίας καὶ τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν, τὴν ἔκδοσιν Κροατικῶν βιβλίων καὶ περιοδικῶν, τὴν ὀργάνωσιν ἐκπαιδευτικῶν συλλόγων καὶ οἰκονομικῶν ἐνώσεων.

Διὰ τὴν ἐθνικὴν ἐκπαίδευσιν λειτουργοῦν (κατὰ τὰς πληροφορίες τοῦ Μ. Οὔγεβιτς) 19 ἐνώσεις νεολαίας ἀρρένων, 9 θηλέων καὶ 10 Ὠδείων. Ὑπὸ τῆς «Πολιάσκο Χαρβάτσκο Ποκράϊνσκα Σαβέζ» ὀργανοῦνται γεωργικοὶ σύλλογοι εἰς τὰ περὶχωρα τοῦ Ζιέλεζνο.

Οἱ Κροάται μεριμνοῦν ἰδιαιτέρως διὰ τὴν διαφύλαξιν τῶν ὠραίων τῶν ἀσμάτων μὲ τὴν καθαρὰν σλοβενικὴν μελωδίαν. Εἷς τινα κριτικὴν ἀσμάτων, ἣτις διεξήχθη τὸν Ἰούνιον 1946 εἰς τὸ Ζαγρέπ καὶ καθ' ἣν συμμετέσχον καὶ Κροάται τῆς Γκραντίσκας, διεπιστώθη ὅτι «ἡ μελωδία τῶν ἀσμάτων τῶν Κροατῶν τῆς Γκραντίσκας διετηρήθη ἀνεπηρέαστος ἀπὸ Γερμανικὰς καὶ Οὐγγρικὰς ἐπιδράσεις—Ἀναμφιβόλως τὰ ἄσματα τῆς Γκραντίσκας καὶ τῆς Μετζομούρια παρέμειναν τὰ περισσότερον τεχνικῶς ἀνεπεξέργαστα μεταξὺ ὄλων τῶν Κροατικῶν χωρῶν». Ὁ ἐκ Βιέννης σλαβιστῆς Ἄ. Ἰσασιένκο εἰς τὴν συλλογὴν τοῦ ἀσμάτων τῆς Γκραντίσκας «Βιδοβίνκα» ἀναφέρει ὅτι ὁ Χάϋδν ἀνευτινὸς ἀλλαγῆς συμπεριέλαβεν εἰς τὰς συνθέσεις του μελωδίας ἐκ Κροατικῶν ἀσμάτων τῆς Γκραντίσκας. Προσφάτως οἱ Κροάται τῆς Γκραντίσκας ἵδρυσαν τὴν «Χαρβάτσκο Ἀκαντέμια» μὲ σκοπὸν «νὰ διαφυλάξῃ, προαγάγῃ καὶ ἀναπτύξῃ τὴν Κροατικὴν γλῶσσαν καὶ νὰ μεριμνήσῃ διὰ τὴν ἔκδοσιν Κροατικῶν βιβλίων διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, τὰ σχολεῖα, καὶ τὰ εὐρύτερα λαϊκὰ στρώματα». Εἰς τὸ Φράνκενάβι ἵδρυσαν τὴν «Καζάλνιτσα Κνίζνιτσα», ἣτις ἐκδίδει ἔργα διὰ θεατρικὰς παραστάσεις ἐρασιτεχνῶν.

Ἦδη ἀπὸ τοῦ δευτέρου ἡμίσεως τοῦ 17ου αἰῶνος συναντῶμεν εἰς τοὺς Κροάτας τῆς Γκραντίσκας τὴν πρώτην προσπάθειαν καθιέρωσης καταλλήλου γλώσσης βιβλίων. Τὰ πρῶτα ἔργα ἀνήκον εἰς τὴν

ἐκκλησιαστικὴν φιλολογίαν καὶ ἐγένοντο ὑπὸ Κροατῶν τῆς Γκραντίσκας.

Ἱερεῖς μέχρι σήμερον κατέχουν τὴν πρώτην θέσιν, εἰς τὴν προσπάθειαν αὐτήν. Ὁ Πάβαιο Τάουρη, ὅστις ἀργότερον ὠνομάσθη ἐπίσκοπος τῆς Λιουμπλιάνας ἔγραψε τὸ 1654 τὸ εὐχετολόγιον «Μαριάνσκο Κίτισο», ὁ Σενκβιτσαί ἔγραψεν εἰς τὴν διάλεκτον τῆς Γκραντίσκας τὸ «Ζίρτσαλα σβ. Μποναβεντούρε».

Ὡς κυριώτερος τῶν νεωτέρων συγγραφέων τῆς Γκραντίσκας θεωρεῖται ὁ ἱερεὺς Γιόζε Φίσκο (1772—1843). Μεταξὺ τῶν συγχρόνων συγγραφέων ἀναφέρομεν μόνον τινάς. Ὁ Μάρτιν Μάρσικ μὲ τὸ «Νάσιε Νόβινε» τὸ 1910, ὁ ἱερεὺς Ἰγνάτιος Χόρβατ πρόεδρος τῆς «Χαρβάτσκο Κουλτούρνο ντρούστβο» θεωροῦνται ὡς οἱ καλλίτεροι τῶν συγγραφέων. Ὁ δρ. Λόβρο Καράλ γνωστὸς ἄλλως ὡς πολιτικὸς ἠγέτης, ὁ Λάτε Φέρζικ καὶ ὁ Φόλφ Κλάουντους ἴδρυσαν τὰ «Χαρβάτσκε Νόβινε», εἰς ἃ συμπράττουν πολλοὶ λόγιοι. Κατ' ἔτος ἡ «Χαρβάτσκε Κουλτούρνο ντρούστβα» ἐκδίδει τὸ ἡμερολόγιον «Νάσιου Ντομοβίνου».

Οἱ συγγραφεῖς τῆς Γκραντίσκας γράφουν εἰς τὴν διάλεκτον τῆς Γκραντίσκας τελευταίως ὅμως καταβάλλεται προσπάθεια νὰ πλησιάσασουν ὡς οἶόν τε περισσότερον τὴν γραφομένην Κροατικὴν γλῶσσαν.

Μετὰ τὴν ἔνωσιν τῆς Αὐστρίας

Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ κατάστασις τῶν Κροατῶν ἐν Γκραντίσκα μέχρι τῆς ἐνώσεως τῆς Αὐστρίας μὲ τὴν Γερμανίαν, ὡς ἀνωτέρω τὴν περιεγράψαμεν. Μετὰ τὴν ἀφίξιν τῶν Γερμανῶν ἀνεφύησαν ποικίλλαι δυσχέρειαι ὡς π. χ. εἰς τὴν λειτουργίαν τῶν ἐκπαιδευτικῶν συλλόγων τῶν Κροατῶν. Δεδομένου ὅμως ὅτι οἱ Κροάται τῆς Γκραντίσκας ἐψήφισαν σύσσωμοι ὑπὲρ τῆς Γερμανίας παρεμερίσθησαν οὐχὶ δυσχερῶς τινὲς τῶν δυσκολιῶν τούτων.

Ἡ πολιτικὴ καὶ οἰκονομικὴ ἀφομοίωσις ἐν τούτοις ἀνεκίνησεν αὐτομάτως προβλήματα καὶ διὰ τὴν Γκραντίσκα. Οὕτως ἡ κατάργησις τῶν ἐκκλησιαστικῶν σχολείων ἐν Γερμανίᾳ, ἣν ἐπέβαλε τὸ νέον καθεστῶς, ἔθεσε τὸ σχολικὸν καθεστῶς τῆς Γκραντίσκας πρὸ νέου προβλήματος.

Λαμβανομένου ὑπ' ὄψει ὅτι ἀκριβῶς οἱ Γερμανοὶ πολιτικοὶ καὶ

Κυβερνῆται τοποθετοῦν τὸ πρόβλημα τῶν μειονοτήτων ἐπὶ τῆς βάσεως τῆς ἀμοιβαιότητος καὶ ὅτι οἱ ἐν Γιουγκοσλαυΐα Γερμανοὶ ἀπολαμβάνουν πάρα πολλῶν δικαιωμάτων, πιστεύομεν ὅτι αἱ Γερμανικαὶ Ἄρχαὶ δὲν θὰ θίξουν τὰ πνευματικὰ ἀποκτήματα τῶν Κροατῶν, τὰ ὅποια οὔτοι μετὰ τόσας προσπαθείας ἀπέκτησαν.

Γιουγκοσλαῦοι ἐν Οὐγγαρία (166.000)

Κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ 1930 ἦσαν ἐν Οὐγγαρία 58.678 Γιουγκοσλαῦοι καὶ δὴ : 27.683 Κροάται, 20.564 Βουνιέβτσοι καὶ 7031 Σέρβοι. Εἰς τὸν ἀριθμὸν τοῦτον δὲν ἀναφέρονται Σλοβένοι, ἐξ ὧν κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1920 ὑπῆρχον ἐν Οὐγγαρία 6087.

Κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1920 ὑπῆρχον ἐν Οὐγγαρία 83.093 Γιουγκοσλαῦοι καὶ δὴ : 36.864 Κροάται, 23.228 Βουνιέβτσοι, 17.132 Σέρβοι καὶ 6087 Σλοβένοι.

Πρὸ τοῦ πολέμου κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1910 ὑπῆρχον εἰς τὸ σημερινὸν ἔδαφος τῆς Οὐγγαρίας 108.000 Γιουγκοσλαῦοι (1,5 ο)ο ἐπὶ τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ) καὶ δὴ : 41.000 Κροάται, 40.000 Βουνιέβτσοι καὶ 27.000 Σέρβοι. Ἐκ τῶν δημοσιευμάτων τοῦ Στέφαν Μιχάλτςιτς, ὅστις ἀναφέρει αὐτοὺς τοὺς ἀριθμοὺς δὲν διαφαίνεται ἂν εἰς τούτους περιλαμβάνονται καὶ οἱ 6100 Σλοβένοι.

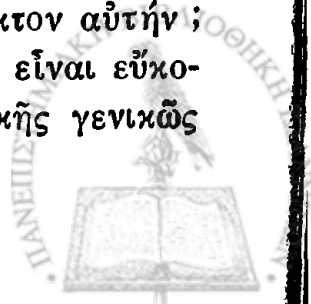
Συμφώνως πρὸς αὐτὰ τὸ 1910 ὑπῆρχον κατὰ τὴν Οὐγγρικήν στατιστικὴν περὶ τοὺς 108.000 Γιουγκοσλαῦοι, τὸ 1920 83.093 καὶ τὸ 1930 62.678 Γιουγκοσλαῦοι. Κατὰ τὰς Οὐγγρικὰς λοιπὸν στατιστικὰς ὁ ἀριθμὸς τῶν Γιουγκοσλαύων κατὰ τὸ διάστημα 20 ἐτῶν περιορίσθη εἰς τὸ ἥμισυ.

Εὐρισκόμεθα ὅθεν ἐξ ὀλοκλήρου ἐν δικαίῳ ἂν ἀμφιβάλλωμεν ἐπὶ τῆς ἀκριβείας τῶν παρεχομένων ὑπὸ τῶν Οὐγγρικῶν στατιστικῶν στοιχείων, ὅταν ἐπὶ παραδείγματι τὸ 1910 εὐρίσκουν μεταξὺ 94.610 κατοίκων τῆς Σουμπότιτσα 33.429 Βουνιέβτσους.

Ἐνῶ ὅλοι οἱ Γιουγκοσλαῦοι τῆς Σουμπότιτσα γνωρίζουν ὅτι οἱ Βουνιέβτσοι ἀποτελοῦν τὴν πλειοψηφίαν τῆς πόλεως ταύτης.

Πόσοι ὅμως εἶναι πράγματι οἱ Γιουγκοσλαῦοι ἐν Οὐγγαρία ; Αἱ Μαγυαρικαὶ στατιστικαὶ παρέχουν μίαν ἐνδιαφέρουσαν λεπτομέρειαν, ἥτις δύναται νὰ μᾶς χρησιμεύσῃ ὡς ἔρεισμα διὰ τὸν ὑπολογισμὸν τοῦ Γιουγκοσλαυικοῦ πληθυσμοῦ ἐν Οὐγγαρία. Κατὰ τὰ στοιχεῖα τῶν στατιστικῶν αὐτῶν ὑπῆρχον τὸ 1920 179.998 Οὐγγροὶ πολῖται γνωρίζοντες τὴν διάλεκτον Βουνιέβατσκο-Σοκάτσκο τὸ δὲ 1930 150.012.

Ποῖοι εἶναι αὐτοί, οἱ ὅποιοι γνωρίζουν τὴν διάλεκτον αὐτήν ; Μήπως κατὰ τεραστίαν ἀναλογίαν Γιουγκοσλαῦοι ; Μήπως εἶναι εὐκολὸν ὑπὸ τὴν κρατοῦσαν ἀτμόσφαιραν τῆς ἠθικῆς καὶ ὑλικῆς γενικῶς

πίεσεως, ἢ ὁποία ἀσκεῖται ἐπὶ τῶν μειονοτήτων ὑπὸ τῶν Μαγυάρων, νὰ ὑπάρχουν Μαγυάροι πολῖται γνωρίζοντες τὴν Βουνιέβατς-Σοκάτσκα διάλεκτον καὶ ἐπομένως νὰ ἀνήκουν εἰς μὴ Μαγυαρικὴν φυλὴν ;

Ἐκ τῶν 150.000 τούτων πολιτῶν ἀναμφιβόλως εἶναι τινὲς Μαγυάροι ἢ Γερμανοί, οἱ ὅποιοι γνωρίζουν τὴν μὴ καθαρὰν Σερβο-Κροατικὴν διάλεκτον αὐτὴν, εἰς τὰς 160.012 πολίτας, οἱ ὅποιοι τὸ 1930 ἐχρησιμοποιοῦν τὴν διάλεκτον αὐτὴν ἐξάπαντος δὲν συμπεριλαμβάνονται οἱ 7031 Σέρβοι καὶ οἱ 6078 Σλοβένοι, ἐφόσον οὗτοι δὲν ὀμιλοῦν τὴν Βουνιέβατς-Σοκάτσκα διάλεκτον.

Κατὰ ταῦτα ζῶσι σήμερον ἐν Οὐγγαρίᾳ ἀναμφιβόλως καὶ σύμφωνα μὲ τὰς Μαγυαρικὰς στατιστικὰς σχεδὸν 165.000 Γιουγκοσλαῦοι. Δυστυχία εἰς ἐκείνους οἱ ὅποιοι εἶναι ἐγκατεστημένοι — ἐκτὸς τῶν οἰκούντων ἐγγὺς τῆς μεθορίου — ἐγκατεσπαρμένως καὶ τῶν ὁποίων ἀπολέσθησαν τὰ ἴχνη καὶ εἰς ἐκείνους τοὺς Γιουγκοσλαῦους, οἵτινες εἶναι ἐγκατεστημένοι εἰς τὰς πόλεις.

Οἱ Γιουγκοσλαυϊκοὶ Συνοικισμοὶ ἐκτείνονται ἀπὸ τῆς εἰσόδου τοῦ ποταμοῦ Μόρις εἰς τὴν Οὐγγαρίαν παρὰ τὸ Σεγεδὶν μέχρι τοῦ τριγῶνου τοῦ Βόϊσκυ καὶ ἐκεῖθεν παρὰ τὸν Δούναβιν μέχρι τῆς Πετσούγια πέραν τοῦ Δραύου καὶ τοῦ Μούρου διὰ μέσου τῆς Οὐγγρικῆς Γκραντίσκας (Μπούργκενλαντ) μέχρι τῆς Σιαπρόνια. Μέχρι τοῦ Γκιόρ Győr ὑπάρχουν ἴχνη Κροατικῶν συνοικισμῶν, οἵτινες ἤδη ἔχουν ἐντελῶς ἐκμαγυαρισθῆ. Εἰς αὐτὸ τὸ Γκιόρ, ὅπου ἀκόμη κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ παγκοσμίου πολέμου ἐξεδίδετο ἡ «Νάσιε Νόβινε» ὑπῆρχον τὸ 1920 100 Γιουγκοσλαῦοι. Μέχρις ἀκόμη βορείως τῆς Βουδαπέστης, ὑπάρχουν ἀκόμη σήμερον Γιουγκοσλαυϊκοὶ συνοικισμοί, ὡς εἰς τὴν Σεντάντριγια, Πομάζ Λόβρα κλπ.

Νοτίως τῆς Βουδαπέστης εἰς τὴν νομαρχίαν τοῦ Στόλνομπενγκρατ ὑπάρχουν ἐγγὺς τοῦ Δουνάβεως μεγάλοι Γιουγκοσλαυϊκοὶ συνοικισμοὶ ὡς εἰς τὸ Γιέρτσιν (περὶ τοὺς 800 Γιουγκοσλαῦοι), τὸ Ἄνζαμπεκ, Πέρκατ κλπ. Εἰς αὐτὸ τὸ Β. Βένγκρατ (Σέκεσφεχερβάρ) ὑπάρχουν ἀκόμη σήμερον Γιουγκοσλαῦοι.

Γιουγκοσλαῦοι ἐπὶ πλέον ὑπάρχουν εἰς τὰς κάτωθι περιοχὰς (νομούς) : Μπάτσκα, Μπαράνι, Πέσταν, Σιομότσκ, Ζάλσκα, Βάτσικα καὶ Φέγιερ (Στολνο-μπεογκράτ). Ὁ Δρ. Ν. Σ. Σκελοβούτσις ἀναφέρει τὰ κάτωθι στατιστικὰ στοιχεῖα διὰ τοὺς πέραν τῶν συνόρων μας Γιουγκοσλαῦους : α) Κροάται πέραν τοῦ Μούρου 10.000, β) Κροά-

ται πέραν τοῦ Δραύου 12.000, γ) Κροάται εἰς Μπαράνι 15.000, δ) Κροάται εἰς Βάτσικα 40.000, ε) Σέρβοι 10.000.

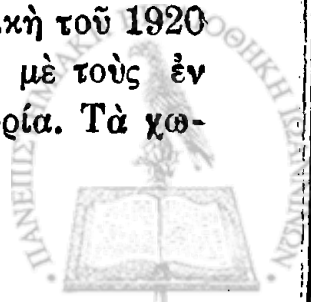
Κροάται καὶ σχετικῶς Μπουνιέβτσοι ὑπάρχουν εἰς ὅλους τούτους τοὺς νομούς, δὲν ὑπάρχουν ὅμως Σέρβοι εἰς Σιομότσκ, Σιοπρόνσκ, Ζάλσκα καὶ Βάτσικα. Οἱ Σλοβένοι εἶναι συμπαγῶς ἐγκατεστημένοι εἰς ἔννεα χωρία νοτίως τοῦ Ράμπε εἰς τὸ τριεθνὲς Γιουγκοσλαυίας, Γερμανίας καὶ Οὐγγαρίας. Ἡ Γιουγκοσλαυικὴ Ἀντιπροσωπεΐα εἰς τὴν Συνδιάσκεψιν τῆς Εἰρήνης ἠξίωσεν ἵνα οἱ 6—7.000 Σλοβένοι οὗτοι περιληφθοῦν εἰς τὰ ὄρια τῆς Γιουγκοσλαυίας, ἀλλ' ἀνεπιτυχῶς. Γνωστὸς εἶναι καὶ ὁ διπλωματικὸς ἀγὼν, ὅστις διεξήχθη περὶ τὸ ζήτημα τῆς Πετσούγια καὶ τοῦ Τριγώνου τῆς Βάϊσκα, τὰς ὁποίας περιοχὰς μετὰ τὸν παγκόσμιον πόλεμον κατέλαβον τὰ Γιουγκοσλαυικὰ στρατεύματα καὶ αἵτινες κατοικοῦνται ὑπὸ συμπαγοῦς πληθυσμοῦ Γιουγκοσλαύων (Μπουνιέβτσοι). Καὶ ὁ ἀγὼν οὗτος ἀπωλέσθη δι' ἡμᾶς ἐν Παρισίοις.

Αἱ Μαγναρικαὶ στατιστικαὶ διαμελίζουν τοὺς Γιουγκοσλαύους εἰς Σέρβους, Μπουνιέβτσους, Ράσε, Δαλματοὺς, Σιάκτσε, Μπελοχαρβάτε, Σλοβένους καὶ Κροάτας προφανῶς μὲ τὸν σκοπὸν νὰ μειώσουν τὴν σημασίαν τῆς ἐθνικῆς μας μειονότητος.

Ἐνίσχυσις τῶν Γιουγκοσλαυικῶν συνοικισμῶν δι' ἐποικισμοῦ.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι καὶ πρὸ τῆς μεγάλης μεταναστεύσεως Κροατῶν καὶ Σέρβων εἰς τὰ ἐδάφη τῆς τότε Οὐγγρικῆς καὶ νῦν Μαγναρικῆς χώρας (τὸν 16 καὶ 17 αἰῶνα) ὑπῆρχον Γιουγκοσλαυικοὶ πληθυσμοὶ εἰς τὰς περιοχὰς αὐτὰς καὶ ἰδίως Κροατικοί. Οἱ Μαγνάροι κατέλυσαν τὴν Πανονίαν, σλοβενικὸν δημιούργημα μετὰ τὴν κατάρρευσιν τοῦ μεγάλου Μοραυικοῦ Κράτους (τὸ 906). Μέρος ὅμως τοῦλάχιστον τοῦ Σλοβενικοῦ πληθυσμοῦ παρέμεινεν εἰς τὴν χώραν αὐτὴν. Ἐν τούτοις μόνον οἱ νέοι ἐκ νότου Σλοβένοι ἀποικοὶ προσέδωκαν εἰς τὴν χώραν τὸν ἐθνικὸν χαρακτῆρά της.

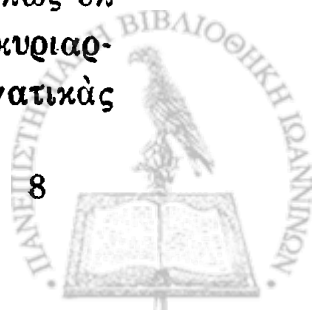
Ὡς πρὸς τοὺς Κροάτας τῆς Γκραντίσκας, ἐξ ὧν διαμένουν ἐν Οὐγγαρία περὶ τοὺς 10 ἕως 15 χιλιάδας (ἡ Οὐγγρικὴ στατιστικὴ τοῦ 1920 παραδέχεται μόνον 5.228), ἐγένετο μνεΐα εἰς τὰ σχετικὰ μὲ τοὺς ἐν Γερμανίᾳ Κροάτας. Σήμερον οὗτοι κατοικοῦσιν εἰς 17 χωρία. Τὰ χω-

ρία Ουμόκ (Χομόκ) καὶ Βεντεσίν (Χιντεγσέκ) ἀνατολικῶς τοῦ Σιόπρου, ὅπου ὀμιλεῖται εἰσέτι ἡ Κροατικὴ, ἡ Μαγναρική στατιστικὴ τὰ ἀναφέρει ὡς Μαγναρικά. Μόνον εἰς τὸ Κολίνοβο (Κοφάσι) οἱ Μαγνάροι ὑπάλληλοι εὗρον τὸ 1920 1081 Κροάτας.

Ὅταν τὰ ἀνατολικῶς τῆς Σρέμα ἐδάφη ὡς καὶ τὰ μεταξὺ τοῦ Δραύου καὶ τοῦ Δουνάβεως ἀπὸ τοῦ Ὕσιλεκ μέχρι τοῦ Πετροβαραντίν κατεῖχοντο ὑπὸ τῶν Τούρκων, οἱ Κροάται χωρικοί, μὴ δυνάμενοι νὰ ἀνεχθοῦν τὴν Τουρκικὴν τυραννίαν, ἤρχισαν νὰ μεταναστεύουν πέραν τοῦ Δουνάβεως πρὸς τὴν Μπάτσικα, ὅπου ἐβασίλευε Χριστιανὸς βασιλεὺς ὁ Ἰβάν Ζαπόλια. Οἱ Κροάται εὐγενεῖς προσέλαβον τοὺς μετανάστας Κροάτας εἰς τὰ κτήματά των ἐφόσον μάλιστα ὁ ἐγγχώριος πληθυσμὸς λόγῳ τῶν ἀγῶνων πρὸς τοὺς Τούρκους εἶχεν ἀραιωθῆ. Ἡ μετανάστευσις Κροατῶν καὶ Σέρβων πρὸς τὴν Μπάτσικα συνεχίσθη καὶ ἀργότερα. Οἱ Σέρβοι δ' ἐκεῖ ἀποκαλοῦν τοὺς Κροάτας «Σίσκι», οἱ δὲ Κροάται τοὺς Σέρβους «Ράτσι» (ράτσι κυρίως εἶναι οἱ Σέρβοι οἱ προερχόμενοι ἐκ τῆς Ράσικα, ἡ κατοικουμένη δὲ παρ' αὐτῶν περιοχὴ μέχρι τοῦ τέλους τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ὠνομάζετο Ράστσια). Οἱ Σιόκσι εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐγκατεστημένοι παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Δουνάβεως ἐκτείνονται ὅμως καὶ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς, ὅπου διατηροῦνται εἰσέτι τινὲς ἐκ τῶν κατὰ τὸν μεσαῖωνα πυκνῶν ἐκεῖ συνοικισμῶν. Ὁ Γ. Σβίγιτς εἶναι τῆς γνώμης ὅτι μεταξὺ τῶν Σιόκσι, οἱ ὅποιοι κατοικοῦν τὰ δασώδη καὶ βαλτώδη παρὰ τὸν Δούναβιν καὶ εἰς τὰ περὶχωρα τῆς Πετσούγια ἐδάφη ὑπάρχουν ὑπολείμματα τοῦ παλαιοῦ σλοβενικοῦ πληθυσμοῦ τῆς Πανονίας.

Περὶ τὰ μέσα τοῦ 17ου αἰῶνος, ὅταν ἡ Μπάτσικα ἦτο ἀκόμη ὑπὸ τοὺς Τούρκους, ἤλθον εἰς τὴν χώραν αὐτὴν Δαλμάται. Ταῦτοχρόνως προσῆλθον καὶ Μπουνιέβτσοι ὀνομαζόμενοι οὕτως ἐκ τοῦ ποταμοῦ Μπούνε τῆς Ἑρζεγοβίνης, οἱ ὅποιοι ἠναγκάσθησαν πρὸς μετανάστευσιν λόγῳ τοῦ ὅτι ἐκ τῆς πληθύνσεως δὲν ἠδύναντο νὰ ζήσουν εἰς τὴν πατρίδα των. Μακρὰν εἰς τὸ Ὀστρογόνον (Ἑστεργκομ), ἔδραν Μαγνάρου ἐπισκόπου, οἱ μετανάσται οὗτοι διατηροῦν παλαιόθεν μοναστήριον. Μέρος τούτων ἐγκατεστάθη εἰς τὴν Σουμπότιτσα καὶ ἄλλοι εἰς Σέγεδιν. Αὐτὴ ἡ Τουρκικὴ Διοίκησις ὑπεβόηθει τὴν μετανάστευσιν εἰς Μπάτσικα χριστιανῶν ἐκ τῶν νοτίων περιοχῶν καὶ εἰδικῶς ἐκ Δαλματίας καὶ Ἑρζεγοβίνης, αἵτινες ὑπήγοντο ἐπίσης ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν της, ἵνα διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἀποκτήσῃ ἐκεῖ νέας ἐργατικὰς δυνάμεις.

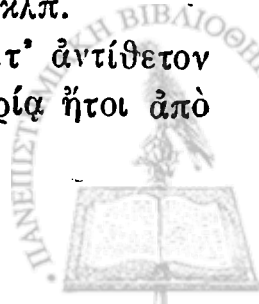

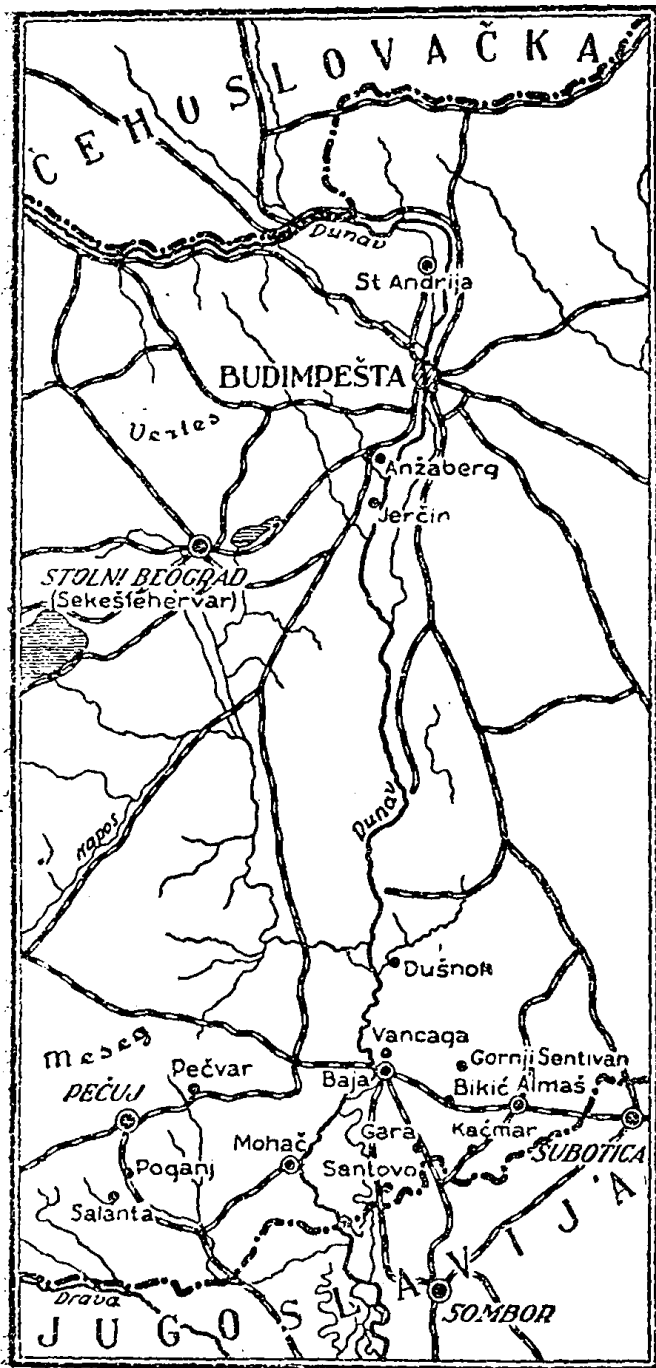
Ἄλλη μετανάστευσις Μπουνιέβτσων ἔγινε κατὰ τὰ τέλη τοῦ 17ου αἰῶνος καὶ δὴ εἰς Μπάτσικα καὶ Σλοβενίαν ἀπελευθερωθείσας ἤδη ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Οἱ Μπουνιέβτσοι οὗτοι ἐγκατεστάθησαν εἰς Σουμπότσινα, Σέγεδιν καὶ Μπάγι. Εἰς τὰς ἱστορικὰς ἐρεῦνας του ἐπὶ τῶν χωρῶν τούτων ὁ ἐπίσκοπος Ἰβάν Ἀντούνοβιτς, μέγας ἐθνικὸς διδάσκαλος τῶν Μπουνιέβτσων, ἀναφέρει εἰς τὸ ἔργον του «Ρασπράβι» ὅτι ὡς ἐκ παλαιῶν ἐπιγραφῶν συνάγεται ἤδη πρὸ τῆς μάχης τοῦ Μόχατς (1526) εἶχον διασπαρῆ Σλοβένοι εἰς τὰς περιοχὰς τοῦ Δουνάβεως καὶ τοῦ Τίσζα.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Τουρκικῆς εἰσβολῆς εἰς τὰ Βαλκάνια καὶ εἰδικῶς κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Τουρκικῆς προελάσεως πρὸς βορρᾶν οἱ Σέρβοι ἤρχισαν νὰ μεταναστεύσουν πρὸς βορρᾶν καὶ κατὰ πρῶτον εἰς τὴν Σλοβενίαν καὶ Κροατίαν, ἀργότερον δὲ εἰς τὴν Μπάτσικα καὶ τὸ Μπαράνι. Ὅποιαν ἔκτασιν προσέλαβεν ἡ μετανάστευσις αὕτη καταφαίνεται ἐκ τῶν γραφομένων τοῦ Οὔγγρου βασιλέως Ματία τῷ 1493, εἰς ἃ ἀναφέρεται ὅτι κατὰ τὰ τελευταῖα τέσσαρα ἔτη συνέρρευσαν εἰς τὴν χώραν 200 χιλιάδες ψυχῶν. Ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ 14ου αἰῶνος καὶ ἐν συνεχείᾳ κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν μέχρι σήμερον μετεκινήθη σχεδὸν ἅπας ὁ πληθυσμὸς ἀπὸ τῶν στενῶν τῶν Βελεσσῶν ἐπὶ τοῦ Ἀξιοῦ μέχρι πέραν τοῦ Ζάγρεπ γράφει ὁ Γ. Σβίγτς. Τὰ ρεύματα, καθ' ἃ μετεκινήθησαν οἱ πληθυσμοὶ ὑπερέβησαν τοὺς ποταμοὺς Δούναβιν, Σαῦον, Οὔνον, Κούπου καὶ πέραν τοῦ Δραύου πρὸς τὸ Βανᾶτον, Μπάτσικα, Μπαράνι, Σρέμ καὶ Σλαβονίαν. Κατόπιν τούτων εἶναι εὐνόητον διατί εἰς τὴν σύγχρονον Οὔγγαρίαν συναντῶνται ἀνάμικτοι Γιουγκοσλαβικαὶ φυλαί, τῶν ὁποίων εἶναι δυσχερὲς νὰ παρακολουθήσῃ τις τὴν προγενεστέραν ζωὴν.

Ἡ γνωστοτέρα μετανάστευσις Σέρβων κατὰ τὰ τέλη τοῦ 17ου αἰῶνος εἶναι ἡ προελθοῦσα ἐκ Μετόχι καὶ Κόσσοβα, καὶ εἰς τὴν ὁποίαν μετέσχον περὶ τὰς 30.000 οἰκογενείας. Τότε ἡ ἐγκατάστασις ἐγένετο ὄχι μόνον εἰς Βουδαπέστην καὶ τὴν νῆσον Τσέπελι, ἀλλὰ καὶ εἰς Σεντάδρια βορείως τῆς Βουδαπέστης καὶ περαιτέρω εἰς Γκιούρ, Βάκου, Κομοράνον, Στόλιο-μπεογκράτ (Σεκεσφεχελβάρ) κλπ.

Μετὰ τὴν Τουρκικὴν ἦτταν ἐν Εὐρώπῃ ἤρξατο ἡ κατ' ἀντίθετον κατεύθυνσιν κίνησις τοῦ Σερβικοῦ πληθυσμοῦ ἐν Οὔγγαρίᾳ ἥτοι ἀπὸ

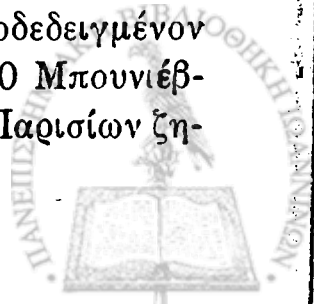
Βορρᾶ πρὸς Νότον. Οὕτω κατὰ τοὺς 18 καὶ 19 αἰῶνας οἱ Σέρβοι τῆς βορείας καὶ Μέσης Οὐγγαρίας ἀπεσύρθησαν πρὸς τὴν Νοτίαν Μπάτσικα καὶ τὸ νότιον Μπαράνι, Σρέμ καὶ Βανάτον. Μετὰ τὸν παγκόσμιον πόλεμον ἐπετάθη ἡ μετανάστευσις Σέρβων εἰς Γιουγκοσλαυίαν. Ὑπολογίζεται δὲ ὅτι μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἐγκατεστάθησαν εἰς τὴν ἐλευθέραν πατρίδα περὶ τοὺς 10.000 Σέρβων. Καὶ παρὰ ταῦτα ὁμως ὑπολείπονται μέχρι τῶν περιχώρων τῆς Βουδαπέστης ἰσχυραὶ Σερβικαὶ δάσεις ὡς εἰς Πομάζ (περὶ τοὺς 500 Σέρβοι), Λόβρα (500), Σεντάνδριγια (300), νοτία Τουκούλια (1500) ἐκτὸς ἄλλων ἀναφερθειῶν ἤδη εἰς αὐτὴν τὴν περιοχὴν τοῦ νομοῦ Βουδαπέστης. Ἡ μεγαλυτέρα ὁμως Σερβικὴ μειονότης διατηρεῖται εἰς Μπαράνι.

Ὁ ἀγὼν διὰ τὸ τρίγωνον τῆς Μπάγια

Τὸν Αὐγούστον τοῦ 1921 ὁ Γιουγκοσλαυικὸς στρατός, ὅστις εἶχε καταλάβῃ τὸ Μπάγι, τὸ Μόχατς καὶ τὴν Πετσούγια, ἐδέησε συμφῶνως πρὸς τὰς ἀποφάσεις τῆς Συνδιασκέψεως Εἰρήνης νὰ ἐκκενώσῃ τὰ ἐδάφη αὐτά. Μάταιαι ὑπῆρξαν αἱ ἐνστάσεις τῆς Γιουγκοσλαυικῆς ἀντιπροσωπείας—μεταξὺ αὐτῆς ἦτο καὶ ὁ Νικόλαος Πάσιτς—καὶ αἱ προσπάθειαι νὰ μεταβληθῇ ἡ ἀπόφασις διὰ τὰ σύνορα, νὰ ἐπαναφερθῇ ἐν ἰσχύϊ ἡ ληφθεῖσα τὸν Μάρτιον 1919 ἀπόφασις. Νέα ἀποστολὴ ἐιδικῶν ἐγένετο διὰ τὴν Συνδιάσκεψιν μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦτο ὁ Μπλάσκο Ράγιτς καὶ ἄλλοι.

Ἐντολῇ τῆς ἐν Παρισίοις Ἀντιπροσωπείας μας ὁ δρ. Γιοβὰν Σβίγιτς ἐπιχειρεῖ ἐκ νέου ἔρευναν ἐπὶ τῆς ἐθνογραφικῆς καταστάσεως εἰς Μπαράνι καὶ τὸ τρίγωνον τῆς Μπάγια. «Ἦτο εὐκόλον μὲ αἰφνιδιαστικὴν ἐπισκόπησιν νὰ ἀντιληφθῇ τις τὴν ἐνιαίαν θέλησιν ὁλοκλήρου τοῦ ἔθνους μας» (Πέταρ Πέκιτς).

Εἰς τὴν Μπάγια ἐνώπιον τοῦ Λιούδεβιτ Μπουδάνοβιτς, σήμερον ἐπισκόπου τῆς Σουμπότιτσας, συνετάχθη ἐν ὀνόματι τῶν Μπουνιέβων καὶ τῶν Σιόκσι ὑπόμνημα : Ὁ Σβίγιτς ἐκφράζει τὸ βαθὺ παράπονον του διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ τριγώνου τῆς Μπάγια, ἀλλὰ πιστεύει ὅτι δύναται ἀκόμη αὕτη νὰ ἐπανορθωθῇ, διότι εἶναι ἤδη ἀποδεδειγμένον ὅτι μόνον εἰς τὸ τρίγωνον τῆς Μπάγια κατοικοῦσιν 26.000 Μπουνιέβ-τσοι. Εἰς εἰδικὸν ὑπόμνημα πρὸς τὴν Συνδιάσκεψιν τῶν Παρισίων ζη-

τεῖ ὅπως τὸ τρίγωνον τοῦτο καὶ τὸ Μπαράνι μὲ τὸ Μόχατς παραδο-
θοῦν εἰς τὴν Γιουγκοσλαυίαν.

Παραπλήσιοι ἐνστάσεις τοῦ ἐθνικοῦ ἀντιπροσώπου μας δρ. Μάρ-
τιν Μάτιτς καὶ προσπάθεια ὅπως διὰ δημοψηφίσματος διασώσῃ τὸ
τρίγωνον τῆς Μπάγια ἀπεδείχθησαν μάταιαι. Ἡ διευθέτησις τοῦ προ-
βλήματος διὰ δημοψηφίσματος τόσον ἦτο καλλιεργημένη ὥστε θὰ ἐψή-
φιζον ὑπὲρ τῆς Γιουγκοσλαυίας περίπου οἱ ἡμίσεις Γερμανοὶ καὶ Μα-
γιαροὶ. (Π. Νίκιτς). Ἀλλὰ ἡ Συνδιάσκεψις τῆς Εἰρήνης ἀπέκρουσε
πᾶσαν σκέψιν περὶ δημοψηφίσματος. Τοιουτοτρόπως μέρος τοῦ Μπα-
ράνι καὶ τὸ τρίγωνον τῆς Μπάγια μὲ τοὺς συμπαγεῖς Γιουγκοσλαυι-
κοὺς Συνοικισμοὺς περιῆλθον εἰς τοὺς Μαγυάρους. Κατὰ τὴν Μαγνα-
ρικήν στατιστικὴν μόνον εἰς τὴν Μπάγια ἦσαν τὸ 1837, 9.000 Μπου-
νιέβτσοι ἐπὶ 13.837 κατοίκων. Τὸ 1929 ἀκόμη ὑπολογίζονται εἰς 6—
8.000 εἰς δὲ τὰ μεγάλα χωρία ὡς εἰς Κάτσμαρ, Γκάρρα, Μπίκιτς, Σέν-
τιβαν κλπ. κατοικοῦσι συμπαγεῖς πληθυσμοὶ ὁμοεθνῶν μας.

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Γιουγκοσλαυικοῦ στρατοῦ ἐκ τοῦ Τρι-
γώνου τῆς Μπάγια καὶ τοῦ Μπαράνι ἤρχισεν ἐκεῖ περίοδος σκληρῶν
δοκιμασιῶν δι' ὅσους συνεπάθουν πρὸς τὴν Γιουγκοσλαυίαν. Ἦδη
ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Σεπτεμβρίου 1921 ἐφυλακίσθησαν εἰς τὴν Μπά-
για καὶ τὰ γειτονικά χωρία περὶ τοὺς 100.

Ἐν μέρος τοῦ πληθυσμοῦ καὶ κατὰ πρῶτον λόγον οἱ Σέρβοι με-
τηνάστευσαν εἰς τὴν Γιουγκοσλαυίαν ἀμέσως μετὰ τὴν ἀποχώρησιν
ἐκεῖθεν τῶν στρατευμάτων μας, ἄλλοι δὲ τὸν Φεβρουάριον 1931 «ἐδιώ-
χθησαν ὁμαδικῶς ἐκ τῶν οἰκιῶν καὶ τῶν περιουσιῶν των καὶ ὠδηγή-
θησαν εἰς τὰ σύνορα, ὅπου ἐφορτώθησαν τὰ κινητὰ των πράγματα
εἰς τὸν σιδηρόδρομον καὶ αὐτοὶ μετὰ τῶν οικογενειῶν των ἀπηλάθη-
σαν εἰς Γιουγκοσλαυίαν. Αἱ οἰκίαι των ἔμειναν ἔρημοι, αἱ δὲ περιου-
σίαι των ἄνευ κατόχου. Ὀλόκληρα χωρία ἠρημώθησαν ἀπὸ κατοί-
κους, ὀλόκληροι συνοικίαι ἐκ Σερβικῶν οἰκιῶν ἔμειναν κεναὶ (Στέφαν
Μιχαλτίιτς).

Μὲ τὴν ἀποχώρησιν τῶν Γιουγκοσλαυικῶν στρατευμάτων ἐκ
τοῦ τριγώνου τῆς Μπάγια συγχρόνως ἐξουθενώθη καὶ πᾶν ὅ,τι εἶχεν
ἐπιτευχθῆ ἔν τῃ προσπάθειά τῆς ἀνυψώσεως τοῦ ἐπιπέδου μορφώσεως
τῶν ὁμοεθνῶν μας ἀπὸ τῆς χρυστῆς ἐποχῆς τῆς ἐθνικῆς μας ἀναγεννή-
σεως, ἥτις ἤρχισε μὲ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ μεγάλου ἀναμορφωτοῦ ἐπισκό

που Ἰβάν Ἀντούνοβιτς 1815—1888) μέχρι τῆς ἐκ νέου ἀναλήψεως τῆς πολιτικῆς κυριαρχίας ὑπὸ τῶν Μαγνάρων.

Ὁ Ἀντούνοβιτς καταγόμενος ἀπὸ περιοχὴν, ἣτις ἤδη ἀνήκει τοὺς Μαγνάρους κατὰ τὸ πνεῦμα τῶν ιδεῶν τοῦ Στροσμάγερ καὶ τοῦ Ράτσεκ καὶ μὲ τὴν ἐνίσχυσίν των ἤρχισε μεγάλην προσπάθειαν διὰ τὴν ἐθνικὴν ἀναγέννησιν. Τὸ 1871 ἴδρυσεν εἰς τὸ Καλάτσι (νῦν ὑπὸ τοὺς Μαγνάρους) τὴν ἐφημερίδα «Μπουνιεβάτσκι, Σιοκάτσκου βίλου». Τὸ 1884 ὁ Μίγιο Μάντιτς μὲ τὴν χρηματικὴν ἐνίσχυσίν του ἴδρυσεν τὸ ψυχαγωγικὸν—διδασκτικὸν—μηνιαῖον περιοδικὸν «Νέβεν», τὸ ὁποῖον ἐκδίδεται εἰσέτι εἰς Σουμπότιτσα ὡς ἐβδομαδιαία ἐφημερίς.

Τὴν προσπάθειαν τοῦ Ἀντούνοβιτς συνέχισαν ἄλλοι. Ὡς ὁ ἱερεὺς Πάβαν Κούγιουντσίτς, ὁ Ἄντε, Σβέτοβιτς (Μίρολιουμπ) ἱερεὺς καὶ ποιητὴς γεννηθεὶς εἰς Μπατσαλίμασι (νῦν ὑπὸ τοὺς Μαγνάρους), ὁ Μπλάσκο Ράγιτς, ὁ Ἰβάν Πέτρες καὶ ὁ Λιούντεβιτς Μπουνιάνοβιτς. Οὗτοι διοργάνωσαν τοῖς ὁμοεθνεῖς μας, ἴδρυσαν ἐκπαιδευτικούς συλλόγους, ἐξέδωκαν βιβλία, εὐχετολόγια, ἐπιστημονικὰς διατριβὰς καὶ ἄσματα, ἐξέδωκαν ἐφημερίδας καὶ ἀποτελεσματικῶς εἰργάσθησαν συγκεντρῶσαντες καὶ πλουτίσαντες τὴν Σερβο—Κροατικὴν γλῶσσαν εἰς τὰ σχολεῖα καὶ τὴν Ἐκκλησίαν. Ὁ Νεουντάνοβιτς ἴδρυσεν εἰς Μπάγια καὶ τὸν «Χριστιάνσκο τσιταόνιτς» τὸ 1910.

Αὕτη ὑπῆρξεν ἡ χρυσῆ ἐποχὴ τῆς ἐθνικῆς ἀναγεννήσεως, ἡ ἐποχὴ τῆς ἐθνικῆς ἀντιδράσεως κατὰ τῆς ἀσκουμένης πολιτικῆς τῆς ἀποξενώσεως ἀπὸ τοῦ ἐθνισμοῦ εἰς τὰ Σχολεῖα καὶ τὰς Ἐκκλησίας. Μετὰ τὴν νέαν διαρρῦθμισιν τῶν συνόρων ἤρχισε νὰ πνέη παγερὸς ἄνεμος καὶ ἡ πνευματικὴ ζωὴ τῶν Γιουγκοσλαύων ταχέως ἐμαρυνθῆ. Ὄταν τὸ παρελθὸν ἔτος ἀπέθανεν ὁ Ἰβάν Πέτρες ἀκαταπόνητος ἐθνικὸς ἀνὴρ καὶ ψυχὴ τῆς ἐθνικῆς ἀνιστάσεως ἀπέμειναν ἐκεῖθεν τῶν συνόρων ἐκτὸς ἐνὸς ἱερέως μόνον δύο ἢ τρεῖς μορφωμένοι Γιουγκοσλαῦοι.

Περὶ τοπικῆς πνευματικῆς ζωῆς τῶν Γιουγκοσλαύων εἰς τὸ τρίγωνον τῆς Μπάγια καὶ εἰς τὸ Μπαράνι κατὰ κυριολεξίαν δὲν δύναται νὰ γίνῃ λόγος. Εἰς τὰ σημαντικώτερα χωρία τῆς Μπάγια ὑφίστανται «Χριστιάνσκε τσιταόνισε» (Χριστιανικὰ ἀναγνωστήρια) καὶ παραπλήσιοι Καθολικαὶ ὀργανώσεις ὡς π.Χ. εἰς Μπάγια Γράρα, Μπίκιτς, Κάτμαρ, Σέντιβαν, Μπατσάλιμασι, ἀλλὰ αἱ Μαγναρικαὶ Ἀρχαὶ ἀγροπικῶς παρακολουθοῦν ὅπως περιορίζονται αὗται εἰς τὴν αὐστηρῶς θρη-

σκευτικήν ἀποστολήν των. Εἰς τὴν Γκάρα ὑπάρχει ἡ «Μπουνιεβάτσκο ντιλετάντσκο ντρούστβα» (ὄμιλος ἐρασιτεχνῶν). Τινὲς τῶν ὀργανώσεων τούτων κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους ὅταν ἡ Διοίκησις ἐπέτρεψε μείζονά πως ἐλευθερίαν ὀργάνωσαν ἐρασιτεχνικάς τινὰς Θεατρικάς παραστάσεις.

Πρὸ τοῦ σχηματισμοῦ τῆς ὑπεπισκοπῆς τοῦ Καλάτσι τὸ 1936 ἐχρησιμοποιοεῖτο ἡ «Lingua Illirica» εἰς 13 καθολικάς ἐκκλησίας τῆς Ὑπεπισκοπῆς ταύτης, ἥτις ἀριθμεῖ ἐν ὅλῳ 65 ἐνορίας. Μετ' οὗ πολὺ ἤρχισε καὶ εἰς τὰς 13 αὐτὰς ἐνορίας νὰ χρησιμοποιῆται ἐκτὸς τῆς Σλοβενικῆς γλώσσης καὶ ἡ Μαγναρική καὶ ἡ Γερμανική. Οἱ ἱερεῖς κατὰ πλειοψηφίαν εἶναι ἡ Γερμανοὶ ἢ Μαγνάροι ἢ ἐκμαγναρισθέντες Σλοβένοι, οἱ ὅποιοι ὀμιλοῦν καὶ τὴν διάλεκτον τῶν Μπουνιέβτσων. Εἰς Μπουνιέβτσος ἱερεὺς, ὅστις μετετέθη εἰς καθαρῶς μαγναρικήν περιφέρειαν, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Μπάγια ὅταν ὑπὸ τὴν πίεσιν ἐξεμαγυάρισε τὸ ἐπώνυμόν του.

Αὐτὸ μόνον τὸ γεγονός χαρακτηρίζει ἀρκούντως τὴν κρατοῦσαν εἰς τὴν Μπάγια κατάστασιν.

Περὶ σχολείων μειονότητος διὰ τοὺς Κροάτας κατὰ κυριολεξίαν δὲν δύναται νὰ γίνῃ λόγος, διότι δὲν ὑπάρχουν οὔτε διδάσκαλοι οὔτε ἱερεῖς Κροάται. Αἱ συνθῆκαι ὅθεν δὲν εἶναι καλλίτεροι ἀπὸ τὰς ὑφισταμένας διὰ τοὺς Κροάτας τῆς Γκραντίσκας, ὅπου κατὰ τὰς ἐρεῦνας τοῦ Μ. Οὐγεβιτς ἔχουν εἰς ὅλα τὰ χωρία Κροάτας ἱερεῖς ἐξαιρουμένου τοῦ Τέμερ, ἡ Κροατικὴ δὲ γλῶσσα καὶ σχετικῶς ἡ διάλεκτος τῆς Γκραντίσκας διδάσκεται εἰς τὰ Δημοτικὰ Σχολεῖα. Ἡ διδασκαλία γίνεται μὲ βιβλία προερχόμενα ἐκ τῆς παλαιᾶς Οὐγγαρίας διότι νέα δὲν ὑπάρχουν.

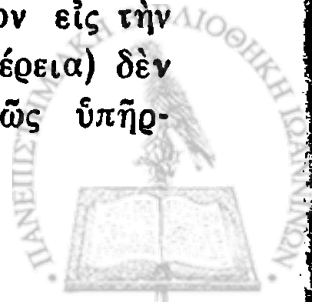
ΟΙ Σλοβένοι τοῦ Ράμπε (6.100)

Εἰς τὸ τρίγωνον, τὸ ὁποῖον σχηματίζεται εἰς τὸ τριεθνὲς μεταξὺ Γιουγκοσλαβίας, Γερμανίας καὶ Οὐγγαρίας νοτίως τοῦ ποταμοῦ Ράμπε παρέμειναν ὑπὸ τοὺς Μαγυάρους περὶ τοὺς 6.100. Οἱ Σλοβένοι οὗτοι τοῦ Ράμπε κατοικοῦν εἰς ἑννέα μεγάλους συνοικισμούς, οἱ ὁποῖοι ἔκτεινόνται ἀπὸ τῶν Γιουγκοσλαβικῶν συνόρων μέχρι τοῦ Μονόστερ (St. Gotthard).

Οἱ Σλοβένοι τοῦ Ράμπε ἀποτελοῦν μέρος τῶν πέραν τοῦ ποταμοῦ Μοῦρε Σλοβένων, οἵτινες κατὰ τὴν συνθήκην τοῦ Τριανόν περιήλθον εἰς τὴν Γιουγκοσλαβίαν. Ἡ Γιουγκοσλαβικὴ Ἀντιπροσωπεία εἰς τὴν Συνδιάσκεψιν τῆς Εἰρήνης συγκαταλέγουσα μεταξὺ τῶν μελῶν της καὶ τὸν ὡς εἰδικὸν διὰ τὸ ζήτημα προσκολληθέντα αὐτῇ δρ. Σάτια Σλάβιτς, δὲν κατώρθωσε νὰ διασώσῃ τὸ συμπαγὲς τοῦτο Γιουγκοσλαβικὸν Τμῆμα διότι ἡ Συνδιάσκεψις ἐπέμεινε ἐπὶ τῆς ἀντιθέτου ἀπόψεως στηριζομένη εἰς καθαρῶς γεωγραφικοὺς λόγους. Παρέμειναν οὕτω, ὑπὸ τὴν Αὐστρίαν τέσσαρα χωρία Σλοβένων τοῦ Ράμπε. Ἡ Αὐστριακὴ στατιστικὴ ἀναφέρει μεταξὺ τῶν Κροατῶν τῆς Γκραντίσκας καὶ 400 Σλοβένους. Οἱ Σλοβένοι τοῦ Ράμπε ἀποκαλοῦν ἑαυτοὺς Σλοβένους.

Ἡ γῆ ἀνήκει κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς Μαγυάρους μεγαλογαιοκτημονας. Εἰς τὰ κτήματα τούτων ἐργάζονται οἱ Σλοβένοι ὡς γεωργικοὶ ἐργάται (κολήγοι). Τὸ σύστημα τοῦτο τῶν Latifundia ἐπὶ αἰῶνας καταπίπτει τὰ κατώτερα στρώματα τῶν Σλοβένων καὶ δὲν ἐπέτρεψε τὴν οἰκονομικὴν καὶ πνευματικὴν ἀνάπτυξίν των. Διὰ τοῦτο οἱ Σλοβένοι οὗτοι εἶναι τόσον καθυστερημένοι. Μέρος τῶν Σλοβένων τοῦ Ράμπε ἀναζητεῖ ἐργασίαν εἰς τὰ ἐργοστάσια τοῦ Μονάστερ, ἄλλοι δὲ πάλιν τρέπονται πρὸς ἀναζήτησιν ἐργασίας ἔτι περαιτέρω πρὸς τὸ Ἐσωτερικόν. Κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον ἐπέρχεται ἀνάμιξις μὲ τοὺς Μαγυάρους καὶ ἐπιτυγχάνεται ἡ ἀφομοίωσις.

Παρὰ τοῖς Σλοβένοις τούτοις διατηρεῖται ἡ γλῶσσα εἰς τὰς οἰκίας καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Ἐκτὸς τῶν γερόντων ἱερέων, οἱ ὁποῖοι μέχρι τινὸς διετήρουν φιλικοὺς δεσμοὺς μέ τινας συναδέλφους των εἰς τὴν Γιουγκοσλαβικὴν Πρεκομούρια (ἢ πέραν τοῦ Μοῦρε περιφέρεια) δὲν ὑπάρχουν ἄλλοι Σλοβένοι μορφωμένοι. Ἄν καὶ προπολεμικῶς ὑπῆρ-

χον εἰς Μονάστερ τυπογραφεῖον καὶ Σλοβενικά βιβλία. σήμερον εἰς τὸ ἑξαθλιωμένον τοῦτο τμῆμα τοῦ ἔθνους δὲν φθάνουν πλέον Σλοβενικά βιβλία. Τὸ Σλοβενικὸν τυπογραφεῖον λειτουργεῖ μόνον δι' εὐχετολογία καὶ κατηγήσεις. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν περιέρχεται εἰς χεῖρας τῶν Σλοβένων τοῦ Ράμπε καὶ κανὲν θρησκευτικὸν περιοδικόν, τοῦ ὁποῖου τὴν εἰσαγωγὴν μέσῳ τῶν συνόρων ἐπιτρέπει ἡ μεγαλόψυχος Μαγναρική Διοίκησις. Οἱ Μαγνάροι αὐστηρῶς παρακολουθοῦν ὅπως μὴ ἀνασυνδεθοῦν οὐδενὸς εἴδους πνευματικοὶ θεσμοὶ πρὸς τοὺς Σλοβένους τῆς Πρεκομούρια ἐν Γιουγκοσλαυῖα. Εἰς τὰ Σχολεῖα οὐδὲ μία λέξις Σλοβενικῆ διδάσκεται.

Ἀπὸ τὴν Πρεκομούρια καὶ τὴν περὶ τὸν Ράμπε περιοχὴν οἱ ὁμοεθνεῖς μας κατὰ μέγα μέρος μετηνάστευσαν εἰς τὴν Ἀμερικὴν. Εἰς τὸ Μπέτλεμ ἐκδίδεται ἡ «Ἀμερικάνσκι Σλοβέντσοβ Γκλάς» καὶ τὸ θρησκευτικὸν φύλλον «Ζβένα Γκλάς» τὸ ὁποῖον ἐκδίδει ἡ «Σλοβένσκι προτενστάντσκε τσίρκβε ἰ σλοβένα ντρούστιβα» (Windish Churches and Societies of America) διὰ τοὺς Εὐαγγελιστὰς τῆς Πρεκομούρια καὶ τοὺς Σλοβένους τῆς Ράμπε. Τὰ φύλλα αὐτὰ γράφονται εἰς τὴν διάλεκτον τῆς Πρεκομούρια ἀλλὰ ὑπὸ Μαγυρικὸν πνεῦμα.

Δείγματα τοῦ παλαιοῦ πολιτισμοῦ τῶν Σέρβων

Ὁραῖοι ναοὶ εἰς τέλειον μαρὸν συνήθως ἐκτισμένοι ὑπάρχουν εἰς Μπούδιμ, Σεντάντριγια, Νόμας, Σρίπσκι Κόβιν, Σέγεδιν καὶ εἰς ἄλλους Σερβικοὺς συνοικισμούς, δείγματα τοῦ πάλαι ποτὲ Σερβικοῦ μεγαλείου ἐν Οὐγγαρία. Σήμερον ἀκόμη διεξάγονται διαπραγματεύσεις μεταξὺ Γιουγκοσλαυῖας καὶ Μαγνάρων διὰ τὴν τύχην τοῦ κληροδοτήματος «Τεκελιάνουμ» ἐν Πέστη, ἰδρύματος, ὅπερ ἰδρύθη πρὸ 100ετίας ἀπὸ τὸ κληροδότημα τοῦ Σάβε Τεκέλια διὰ Σέρβους ὑποτρόφους μὲ σκοπὸν νὰ πραγματοποιηθῇ ὁ ἐθνικὸς πόθος πρὸς πνευματικὴν πρόοδον. Εἰς τὴν Βουδαπέστην ἦτο καὶ ἡ ἔδρα τοῦ «Σρίπσκι Μάτιτσε» ἣτις μετεφέρθη εἰς Νόβισατ : Ἐὰν ἠθέλομεν νὰ ἀπαριθμήσωμεν ὅλας τὰς πνευματικὰς πρωτοβουλίας, αἱ ὁποῖαι ἐξεδηλώθησαν ὑπὸ συγγραφέων ἢ ἐθνικῶν ἀνδρῶν ἐν αὐτῇ τῇ Βουδαπέστη, τότε ὁ ἀριθμὸς των θὰ ἀπεδεικνύετο τόσον μακρὸς ὥστε θὰ ὑπερέβαλλε πᾶσαν πρόβλεψιν.

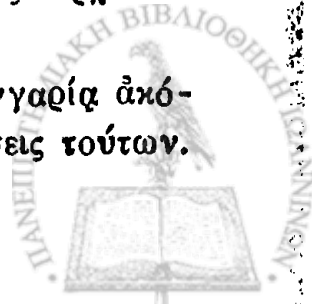
Εἰς τὴν Βουδαπέστην περὶ τὸ Τάμπαν διὰ λόγους διευθετήσεως τῆς ρυμοτομίας τῆς πόλεως κατεδαφίσθη ὁλόκληρον τμῆμα τῆς πόλεως, τὸ ὁποῖον ἄλλοτε ἦτο Σερβικὸς Συνοικισμὸς καὶ εἶχεν ἐκκλησίαν καὶ νεκροταφεῖον. Ἐν τούτοις σήμερον δὲν ὑπάρχουν ἐν Βουδαπέστη πλείονες τῶν 800 ἕως 1.000 Γιουγκοσλαῦσι. Μέχρι τοῦ 17ου καὶ 18ου αἰῶνος οἱ Σέρβοι τῆς Βουδαπέστης ἦσαν γνωστοὶ ὡς ἐπιφανεῖς ἔμποροι καὶ ἐπαγγελματίαι. Αὐτοὶ πράγματι ἔθεσαν τὰ θεμέλια τοῦ σημερινοῦ ἔμπορίου καὶ τοῦ ἐπαγγελματισμοῦ. Μετὰ τὴν ἀποξένωσίν των, δὲν κατέστη πλέον δυνατὴ ἡ πρόοδος ἐκείνη, ἣτις ὑφίστατο ὅταν ὑπῆρχον ἐκεῖ οἱ Σλαῦοι. Εἰς Σέγεδιν ὅπου σήμερον οἱ Σέρβοι εἶναι ὀλιγάριθμοι ὑφίσταται ἔτι σήμερον ἡ οἰκοδομὴ παλαιοτάτου Σερβικοῦ Σχολείου, ὅπερ ἐκτίσθη τὸ 1797. Ἀπὸ τὰ παλαιὰ τρία Σχολεῖα μόνον τοῦτο διασώζεται. Οἱ Σέρβοι εἶχον εἰς Σέγεδιν 4 ἐκκλησίας, ὡς καὶ ἔδραν Σέρβου Ὁρθόδοξου Ἐπισκόπου. Ἀπὸ τὸ φρούριον τοῦ Σέγεδιν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 16ου αἰῶνος ἐκυριάρχει μὲ τοὺς 12.000 Σέρβους τοῦ ὁ Τσίρσι Γιουβάν (Καραγιάννης) τὴν φιλίαν τοῦ ὁποίου διεφιλονίκουν ὁ Αὐστριακὸς αὐτοκράτωρ Φερδινάνδος καὶ ὁ Ἴβάν Σεπόλια βασιλεὺς τοῦ Ἑρδὲλ (Τρανσυλβανία). Ἐκ τῶν φρουρίων τούτων σήμερον διασώζονται μόνον ἑρείπια καὶ παρ' αὐτὰ ἀπόγονοι τῶν Σέρβων ἐκείνων, εἰς τοὺς ὁποίους οἱ ὀρθόδοξοι ἱερεῖς παραδίδουν θρησκευτικὰ καὶ Μαγναρικήν γλῶσσαν.

Ἡ σημερινὴ Ἐθνικὴ ζωὴ μόνον περὶ τὴν Ἐκκλησίαν

Ὁ συστηματικὸς ἐκμαγναρισμὸς, ὅστις ἤρχισεν ἀπὸ τοῦ 1848 ἐπετάθη ἀπὸ τοῦ 1867 καὶ καταβροχθίζει ἐκτὸς τῶν Κροατῶν καὶ μέγαν ἀριθμὸν Σέρβων. Οἱ Σέρβοι μέχρι τινὸς διετήρησαν τὸ διαφέρον δόγμα των, (ὀρθόδοξι) τὸ ὁποῖον ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἐξουδετέρωνε τὰς χρησιμοποιοιμένας μεθόδους ἀφομοιώσεως.

Καὶ σήμερον δὲ ἀκόμη διὰ τοὺς Σέρβους τὸ ἰσχυρότερον στήριγμα εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς διατηρήσεως τῆς ἐθνικότητος εἶναι ἡ ἐκκλησιαστικὴ των ὀργάνωσις μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν ἐν Βουδαπέστη ἐπίσκοπον. Ἡ ἐκκλησία ὀδηγεῖ τοὺς Σέρβους, οἱ κατώτεροι ἱερεῖς ἔρχονται εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸν λαόν.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος ἔτους ὑπῆρχον ἐν Οὐγγαρίᾳ ἀκόμη περὶ τὰς 64 Σερβικὰς ὀρθόδοξους ἐνορίας καὶ ἐξαρτήσεις τούτων.

Περὶ τοὺς 19 ἀκόμη Σέρβους ἱερεῖς ὑπάρχουν διὰ τὸν Σερρικὸν πληθυσμὸν. Οἱ Σέρβοι διατηροῦν 17 δημοτικὰ σχολεῖα ἰδρυμένα ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας, εἰς τὰ ὁποῖα διδάσκουν 18 διδάσκαλοι. Περὶ Μέσης Ἐκπαιδεύσεως διὰ τοὺς ἐν Οὐγγαρίᾳ Γιουγκοσλαύους οὔτε λόγος δύναται νὰ γίνηται.

Εἰς τὰ Μαγναρικὰ Μέσα Σχολεῖα φοιτοῦν περὶ τοὺς 160 Σέρβους μαθητὰς. Εἰς αὐτὰ διδάσκονται τὰ θρησκευτικὰ ἐπὶ 2ωρον κατὰ Κυριακὴν εἰς τὴν Σερβο κροατικὴν γλῶσσαν. Ἐκτὸς τούτων ὑπάρχουν περὶ τοὺς 100 Σέρβοι μαθηταὶ εἰς Μαγναρικὰ δημοτικὰ Σχολεῖα, εἰς τὰ ὁποῖα τὰ θρησκευτικὰ γίνονται ὁμοίως εἰς Σερβο-Κροατικὴν.

Οἱ Σέρβοι ἔχουν συλλόγους διὰ τινὰς ἐκκλησιαστικὰς χορωδίας ὡς ἐν Βουδαπέστη, Σεντάνδριγια καὶ Προμάζ. Ὁ τῆς Βουδαπέστης ὑφίσταται ἀπὸ 60ετίας. Σερβικαὶ γεωργικαὶ ἐνώσεις ὑφίστανται ἐν Μπατάνι, Σεντάνδριγια, Σάκεκι Τίτος καὶ εἰς τινὰ ἄλλα ἀκόμη μέρη.

Πραγματικὰ Σχολεῖα Μειονότητος δὲν ὑπάρχουν

Ἡ Μαγναρικὴ στατιστικὴ διὰ τὸ ἔτος 1936 ἀναγράφει στοιχεῖα διὰ τὰ σχολεῖα μειονότητος. Κατὰ τὰ δεδομένα αὐτὰ οἱ ἐν Οὐγγαρίᾳ Κροάται ἔχουν 21 Σχολεῖα μὲ 42 διδασκάλους καὶ 2336 μαθητὰς, οἱ Σέρβοι δὲ 4 σχολεῖα μὲ μικτὴν διδασκαλίαν ὡς πρὸς τὴν γλῶσσαν μὲ 5 διδασκάλους καὶ 138 μαθητὰς. Ἐκτὸς τούτων ὑπάρχουν 14 Ἐκκλησιαστικὰ (ἰδρυμένα ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας) Σερβικὰ σχολεῖα μὲ 14 διδασκάλους καὶ 271 μαθητὰς. Ὑπάρχουν ἐπίσης 3 σχολεῖα Μπουνιέβτσων μὲ 9 διδασκάλους καὶ 488 μαθητὰς, 6 σχολεῖα Σιόκτσι μὲ 21 διδασκάλους καὶ 1225 μαθητὰς, 8 σχολεῖα Γερμανο-Μπουνιέβτσων μὲ 47 διδασκάλους καὶ 2476 μαθητὰς, 3 σχολεῖα Γερμανο-Σιόκτσι μὲ 6 διδασκάλους καὶ 293 μαθητὰς.

Ὑπάρχει πρὸς τούτους ἐν κρατικὸν σχολεῖον μὲ διδασκαλίαν εἰς εἰς τὴν διάλεκτον τῶν Μπουνιέβτσο-Σιόκτσι μὲ 3 διδασκάλους καὶ 76 μαθητὰς. Ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ ἐκκλησία συντηρεῖ σχολεῖα τινὰ μὲ μικτὴν γλῶσσαν Μαγναρικὴν καὶ Μπουνιέβτσα, ἐπίσης δύο σχολεῖα Μπουνιέβτσων μὲ 7 διδασκάλους καὶ 413 μαθητὰς, 6 σχολεῖα Σιόκτσι μὲ 21 διδασκάλους καὶ 1.226 μαθητὰς, 8 Γερμανο-Μπουνιέβτσων μὲ τρεῖς διδασκομένας γλώσσας καὶ 47 διδασκάλους καὶ 2475 μαθητὰς, 3 Γερμανο-Σιόκτσι μὲ 6 διδασκάλους καὶ 293 μαθητὰς.

Εἰς τὰ Δημοτικά σχολεῖα φοιτοῦν ἐν ὄλῳ 4981 Κροάται, 2270 Μπουνιέβτσοι καὶ 856 Σέρβοι. Εἰς τὰ σχολεῖα Μέσης Ἐκπαιδεύσεως φοιτοῦν 32 Κροάται, 11 Μπουνιέβτσοι καὶ 13 Σέρβοι καὶ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον 7 Κροάται (τρεῖς εἰς τὴν Θεολογικὴν σχολὴν, καὶ 2 Σέρβοι.

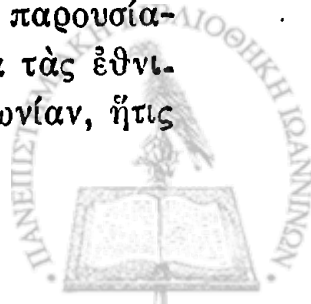
Περὶ τῶν Σερβικῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχολείων ἔγινε λόγος ἀλαχοῦ. Τὰ σχολεῖα αὐτὰ δυνάμεθα νὰ θεωρῶμεν πράγματι ὡς σχολεῖα ἔθνικῆς μειονότητος, διότι εἰς αὐτὰ διδάσκουν διδάσκαλοι προερχόμενοι ἐκ τῆς ἔθνικῆς μειονότητος. Ἡ συντήρησις τῶν σχολείων τούτων ἀποτελεῖ σημαντικὸν βᾶρος διὰ τοὺς ὁμοεθνεῖς μας. Τὰ ὑπόλοιπα σχολεῖα εἶναι μικτὰ δηλαδὴ μὲ χρῆσιν Μαγυαρο-Κροατικῆς ἢ Γερμανο-Κροατικῆς γλώσσης. Εἰς τὰ μικτὰ ὅμως αὐτὰ σχολεῖα δὲν διδάσκεται ἡ Σερβο-Κροατικὴ γλῶσσα ἀλλὰ μόνον ἡ διάλεκτος τῶν Μπουνιέβτσο-Σιόκσι.

Ὁ τύπος αὐτὸς τῶν μικτῶν σχολείων ἐν Οὐγγαρία εἶναι ὅλως διόλου πανομοιότυπος μὲ τὰ διμερῆ σχολεῖα τῆς Κορούσκας. Εἰς τὰ σχολεῖα αὐτὰ οἱ διδάσκαλοι μεταχειρίζονται τὴν μητρικὴν γλῶσσαν τῶν μαθητῶν πρὸς ἀμοιβαίαν συνεννόησιν ἕως ὅτου τὰ παιδιά ἐκμάθουν τὴν γλῶσσαν τοῦ κυριαρχοῦντος ἔθνους. Ἀναφέρομεν ἤδη πῶς εἰς τὰ Σχολεῖα αὐτὰ ἡ διάλεκτος τῶν Μπουνιέβτσων ὡς καὶ τῶν Κροατῶν τῆς Γκραντίσκας διδάσκεται βάσει βιβλίων ἐκδοθέντων πρὸ τοῦ πολέμου, τοῦτο δ' εἶναι ἀπόδειξις ὅτι γενικῶς τὰ παιδιά στεροῦνται πλεόν βιβλίων. Ἐξαιρέσει τινῶν ἐντοπίων διδασκάλων πρωτίστως παρὰ τὰ Γερμανο-οὐγγρικά σύνορα πάντες οἱ λοιποὶ εἶναι Μαγυάροι ἢ Γερμανοί.

Ἡ Γιουγκοσλαυῖα εὐχαρίστως δέχεται τὴν ἀρχὴν τῆς ἀμοιβαιότητος

Ὁ κ. Κάννα ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν εἰς λόγον του κατὰ τὸν μῆνα Ἰούνιον ἀνέφερεν ὅτι τὸ ζήτημα τῆς τακτοποιήσεως τῆς θέσεως τῶν Μαγυαρικῶν μειονοτήτων ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ ἀποτελεῖ τὸ κύριον ἐμπόδιον διὰ μίαν συνεννόησιν μεταξὺ Οὐγγαρίας καὶ Μικρᾶς Ἀντάντ.

Εἰς μάτην, εἶπεν ὁ κ. Κάννα, οἱ Μαγυάροι διπλωμάται παρουσίασαν τὸ παράδειγμα τῆς Γερμανο-Πολωνικῆς συμφωνίας διὰ τὰς ἔθνικας μειονότητας ὡς καὶ τὴν Ἰταλο-Γιουγκοσλαυϊκὴν συμφωνίαν, ἥτις

κατά τινα τρόπον διηυθέτησε τὸ ζήτημα τῶν ἔθνικῶν μειονοτήτων.

Ἡ Γερμανο-Πολωνικὴ ὁμως συμφωνία στηρίζεται εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἀμοιβαιότητος, τὴν ὁποίαν ἡ Γιουγκοσλαΐα δύναται πολὺ εὐχαρίστως νὰ δεχθῆ ἔναντι τῆς Οὐγγαρίας. Τοῦτο δὲ σημαίνει ὅτι ἡ Γιουγκοσλαυΐα δικαιούται νὰ ἀξιῶσῃ ὅπως ἡ Μαγναρική Διοίκησις ἀναγνωρίσῃ εἰς τοὺς Γιουγκοσλαύους τῆς Οὐγγαρίας τὰ αὐτὰ δικαιώματα, τὰ ὁποῖα ἀπολαμβάνουν οἱ Μαγυάροι ἐν Γιουγκοσλαυΐα.

Ἐὰν διὰ βραχέων ἀνακεφαλαιώσωμεν τὴν ἀφήγησίν μας περὶ τῆς καταστάσεως τῶν 165.000 Γιουγκοσλαύων τῆς Οὐγγαρίας τότε θὰ ἔχωμεν τὴν ἑξῆς εἰκόνα: Παρὰ τοῖς Κροάταις τῆς Οὐγγαρίας διατηρεῖται ἡ μητρικὴ γλῶσσα, δηλ. ὡς τοπικὴ διάλεκτος, μόνον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὰ προπολεμικῶς ἐκδοθέντα λειτουργικὰ βιβλία παρὰ τοῖς Σέρβοις χρησιμοποιεῖται ἀκόμη ἡ Σερβο-Κροατικὴ γλῶσσα εἰς τὰς Ἐκκλησίας καὶ τὰ Ἐκκλησιαστικὰ σχολεῖα. Οἱ 443.815 ὁμως Μαγυάροι τῆς Γιουγκοσλαυΐας ἔχουν 4 ἡμερήσια φύλλα καὶ περὶ τὰ 30 ἑβδομαδιαῖα φύλλα καὶ περιοδικά, εἰς καθαρὰν ἔννοεῖται Μαγναρικὴν γλῶσσαν. Μαγναρικὰ δὲ βιβλία παντὸς εἴδους δύνανται ἐλευθέρως νὰ ἐκδίδωνται.

Οἱ Μαγυάροι ἔχουν 114 Ἐκπαιδευτικὰς ἐνώσεις χωρὶς νὰ μνημονεύσωμεν τὸν μέγαν ἀριθμὸν τῶν διαφόρων λεσχῶν καὶ θρησκευτικῶν ὀργανώσεων, αἱ ὁποῖαι πλὴν τῶν ζητημάτων πίστεως ἀπασχολοῦνται καὶ μὲ τὴν διάδοσιν τῆς Μαγναρικῆς γλώσσης καὶ τῆς Μαγναρικῆς γραφῆς. Κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1936—1937 ὑπῆρχον ἐν Γιουγκοσλαυΐα τὰ κάτωθι Μαγναρικὰ σχολεῖα: 145 Δημοτικὰ μὲ 466 τμήματα καὶ 19 κέντρα ψυχαγωγίας μὲ 29 τμήματα. Εἰς τὰ Δημοτικὰ παρέδιδον 289 διδάσκαλοι ἐκ τῆς Μαγναρικῆς μειονότητος. Ὅλαι αἱ δαπάναι πρὸς συντήρησιν τῶν Σχολείων καταβάλλονται ὑπὸ τοῦ Κράτους ἢ τῶν Γεν. Διοικήσεων καὶ ὄχι ὑπὸ τῆς Μαγναρικῆς μειονότητος.

Εἰς τὸ πλήρες πρακτικὸν Γυμνάσιον τῆς Σουμπότιτσας ὑπάρχουν 8 τμήματα διδασκῆς εἰς τὴν Οὐγγρικὴν γλῶσσαν καὶ εἰς τὸ μὴ πλήρες γυμνάσιον τοῦ Σέντι 4 τμήματα. Εἰς τὰ τμήματα αὐτὰ φοιτοῦν 289 Μαγυάροι μαθηταί. Αἱ Γιουγκοσλαυϊκαὶ Ἐκπαιδευτικαὶ ἀρχαὶ ἀνέχονται τὸ Μαγναρικὸν αὐτὸ γυμνάσιον καὶ δὲν εἶναι περιορισμένος ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν. Κατὰ τὸ Σχολικὸν ἔτος 1937—38 ἤνοιξεν ἐκ νέου εἰς Βελιγράδιον τὸ Μαγναρικὸν Διδασκαλεῖον, τὸ ὁποῖον πρότερον δὲν ἐλειτούργει ἐλλείψει μαθητῶν.

Ἡ Κυβέρνησις τοῦ δρ. Στογιαντίνοβιτς παρέσχεν εἰς τοὺς Γιουγκοσλαύους Μαγυάρους ἔτι μείζονα ἐλευθερίαν ἐνεργείας ἀπὸ ὅσων πρότερον εἶχον. Ἡ δρᾶσις τῶν πνευματικῶν ὀργανώσεων τῶν Μαγυάρων εἶναι ἐν πλήρει ἀκμῇ. Οἱ πολιτικοὶ δὲ τῶν Μαγυάρων ἐν Γιουγκοσλαυία διεπίστωσαν ὅποια εἶχον ἀξιόλογα ἀποτελέσματα, ἀφ' ἧσπασθησαν τὴν πολιτικὴν τῆς δράσεως καὶ ἀπληρνήθησαν τὴν πολιτικὴν τῆς πολιτικῆς ἀντιστάσεως. Ἐν συνεργασίᾳ μὲ τοὺς Γιουγκοσλαύους ριζοσπάστας κατὰ τὰς κοινοτικὰς ἐκλογὰς τοῦ 1936 ἐπέτυχον πλειοψηφίαν εἰς 1230 Κοινότητας.

Προσφάτως ὁ Ἐπιμετρώδης τῶν Ἐσωτερικῶν δρ. Κόροσετς διὰ ἐιδικῆς διαταγῆς συνιστᾷ εἰς τοὺς ὑπαλλήλους τοὺς ὑπηρετοῦντας εἰς Μαγυαρικὰς περιφερείας νὰ μάθουν τὴν γλῶσσαν τῆς ἐθνικῆς μειονότητος ὥστε ἡ ἐπαφὴ πρὸς τὰς ἀρχὰς τῶν ξένων τούτων συμπολιτῶν νὰ γίνεται εἰς τὴν μητρικὴν τῶν γλῶσσαν.

Ἡ Γιουγκοσλαυία ὄθεν ἐκπληροῖ εὐσυνειδήτως τοὺς σχετικοὺς μὲ τὰς ἐθνικὰς μειονότητας ὅρους τῆς Συνδιασκέψεως Εἰρήνης. Εἰς τὰς Ἐκκλησίας οἱ Μαγυάροι χαίρουν ἀπόλυτον ἐλευθερίαν, ἐνῶ οἱ Μαγυάροι ἐκτοπίζουσι τοὺς Σλοβένους ἱερεῖς ἐκ τῶν περιφερειῶν τῆς μειονότητος πρὸς τὸ ἐσωτερικόν. Εἰς τοὺς Μαγυάρους εἶναι ἐξησφαλισμένη πνευματικὴ αὐθυπαρξία. Οἱ Μαγυάροι ὅμως τοὺς ὅρους τῆς Συνδιασκέψεως Εἰρήνης διὰ τὰς ἐθνικὰς μειονότητας, τοὺς ὁποίους διὰ ὠραίου νόμου παρεδέχθησαν, εἰς τὴν πραγματικότητά δὲν τοὺς ἐφαρμόζουσι.

Γιουγκοσλαῦοι ἐν Ρουμανίᾳ (70.000)

Ἡ χάραξις τῶν συνόρων μεταξὺ Γιουγκοσλαβίας καὶ Ρουμανίας ὡς ἔγινεν ἀφῆσεν εἰς τὸ γείτον Κράτος περὶ τοὺς 70.000 ὁμοεθνῶν μας. Κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1930 ὑπῆρχον ἐν Ρουμανίᾳ 43.454 Σέρβοι κατανεμόμενοι εἰς τρεῖς περιοχάς : Εἰς Ἑρδέλι (Τρανσυλβανία) μὲ 616 Σέρβους, Κρίσιανα Μαρμαρόσι (Ἄρατ) μὲ 2.338 Σέρβους καὶ εἰς τὸ Βανάτον (Καράσι, Σέβεριν καὶ Τίμισι-Τόρονταλ) μὲ 40.500 Σέρβους.

Ἡ στατιστικὴ τῆς σερβικῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας (ἐπαρχία τοῦ Τέμεσβαρ) τοῦ 1930 ἀναφέρει 44.413 Σέρβους ὀρθοδόξους. Ὁ καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου Ἀντρέ Τίμπαλ ὑποστηρίζει ὅτι εἰς τὴν Ρουμανίαν βάσει τῆς στατιστικῆς τοῦ 1937 ὑπάρχουν 56.746 Σέρβοι. Οὔτε τὰ στοιχεῖα, ἅτινα παρέχονται ἀνωτέρω ἐκ τῆς Ἐπαρχίας Τέμεσβαρ, δύνανται νὰ εἶναι ἐξ ὀλοκλήρου ἀκριβῆ. Οὔτε εἶναι εὐκόλον νὰ ἐξακριβωθοῦν ὅλοι οἱ πιστεύοντες εἰς τὸ Ἀνατολικὸν δόγμα, ἐπειδὴ πολλοὶ δὲν δηλοῦνται, ὅταν μάλιστα, ὡς ἐν προκειμένῳ συμβαίνει, ἡ ἀπόστασις πολλῶν χωρίων εἶναι μεγάλη ἀπὸ τὸ κέντρον τοῦ Τέμεσβαρ.

Αἱ στατιστικαὶ τῆς σερβικῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας ὡς καὶ τοῦ καθηγητοῦ Τίμπαλ πρέπει νὰ προσθέσουν ἀκόμη 10-11.000 Κροάτας, τοῖς ὁποίοις οἱ Ρουμάνοι στατιστικοὶ εὐχαρίστως παρασιωποῦν, οἱ Μαγυάροι ὅμως συχνὰ τοὺς ἀνέφερον ὡς Σλοβάκους. Εἶναι ἀληθές ὅτι οἱ Κροατικοὶ συνοικισμοὶ ἐν Ρουμανίᾳ δὲν ἔχουν ἀρκούντως ἐξερευνηθῆ καὶ σήμερον ἀκόμη ἔρευναι εὐρίσκουν ἕχνη Κροατικῶν ἐγκαταστάσεων, περὶ τῶν ὁποίων αἱ στατιστικαὶ μέχρι σήμερον οὐδὲν ἀνέφερον. Ἡ κυρία Κροατικὴ ἐγκατάστασις εὐρίσκεται περὶ τὴν Κράσιοβα ἥτοι εἰς 85 χλμ. ἀπόστασιν κατ' ἐναέριον γραμμὴν νοτιανατολικῶς τοῦ Τέμεσβαρ, ὅπου εἶναι διεσπαρμένη ἀνατολικῶς καὶ δυτικῶς τῆς πόλεως ταύτης. Ὅταν ὄθεν λέγωμεν ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν Ρουμανίᾳ Γιουγκοσλαύων φθάνει τὰς 70.000 δὲν ἀφιστάμεθα τῆς ἀληθείας.

Οἱ Σέρβοι εἶναι ἐγκατεστημένοι εἰς ἐκεῖνο τὸ τμήμα τοῦ Βανάτου, τὸ ὁποῖον παρεχωρήθη εἰς τοὺς Ρουμάνους καὶ εἰς τὴν Κλεισοῦραν τοῦ (ἄνω) Βανάτου (εἰς τὸ Τρίγωνον Νέρες Δουνάβεως μέχρι τοῦ Τζέρονταπ).

Τὸ ἔδαφος αὐτὸ ὡς καὶ αὐτὴν τὴν πόλιν τοῦ Τέμεσβαρ εἶχον καταλάβη τὰ Γιουγκοσλαβικὰ στρατεύματα, ἀλλὰ ἐδέησε κατὰ τὰς ἀποφάσεις τῆς Συνδιασκέψεως τῆς Εἰρήνης νὰ ἐκχωρήσῃ τὰ ἐδάφη ταῦτα ἢ Γιουγκοσλαβία εἰς τὴν Ρουμανίαν.

Μέχρι πρὸ ὀλίγου εἰς τὰ ἐδάφη αὐτὰ ἀπὸ ἀπόψεως πληθυσμοῦ ἢ ὑπεροχῆ ἦτο Γιουγκοσλαβική. Σχετικῶς δὲ πρὸς τοῦτο εἶναι χαρακτηριστική μία ἀπόφασις τῆς Αὐστριακῆς Κυβερνήσεως τοῦ 1848, ὅταν οἱ Κροάται ὑπὸ τὸν Βάνον Γιέλασιτς καὶ οἱ Σέρβοι ὑπὸ τὸν Πατριάρχη Γάγιασιτς συγχρόνως ἐξηγέρθησαν κατὰ τῶν Μαγυάρων καὶ ἐξήτησαν πλήρη ἀνεξαρτησίαν, ἢ Αὐστριακὴ Κυβέρνησις συνεφώνησε νὰ ἰδρυθῇ Σερβικὴ Βοϊβοδίνα μετὰ τὸ Τέμεσβαρ ὡς πρωτεύουσαν. Τὸ 1860 ὅμως ἡ Κυβέρνησις τῆς Βιέννης τῇ ἀξιώσει τῶν Μαγυάρων κατήργησε τὴν πρᾶξιν ἐκείνων.

(Σημ. Μεταφραστοῦ. Τὸ 1848 οἱ Οὐγγροὶ ἐπανεστάτησαν κατὰ τῶν Αὐστριακῶν καὶ ἦτο φυσικὸν οἱ Αὐστριακοὶ νὰ ἐνισχύσουν τὰ ἀντιουγγρικὰ στοιχεῖα καὶ δὴ τὰ σλαβικὰ ἐφόσον μάλιστα τῇ ἐπικουρίᾳ τῶν Ρώσων κατέβαλον τὴν ἐπανάστασιν ἐκείνην τοῦ Κοσούθ).

Σέρβοι διευθύνουν τὴν πολιτικὴν ἐν Ρουμανίᾳ

Ὁ Σερβικὸς χαρακτήρ τῶν περιοχῶν τούτων γίνεται ἀκόμη περισσότερον καταφανὴς ἐὰν στραφῶμεν πρὸς τὸ ἐγγὺς παρελθόν. Ὅταν οἱ Σέρβοι ἀποσυρόμενοι πρὸ τῆς Τουρκικῆς ἐπιδρομῆς ἔφθασαν εἰς τὸ Βανᾶτον Ρουμᾶνοι ἐκεῖ ὑπῆρχον πολὺ ὀλίγοι. Οἱ ἐποικισθέντες Σέρβοι ἐξηπλώθησαν μέχρι τῶν ὁρέων τοῦ Βανάτου καὶ εἶτα μέχρι τῆς Τρανσυλβανίας σχεδὸν εἰς ὅλην τὴν Ρουμανίαν. Κατὰ τὸν 15ον καὶ 16ον αἰῶνα οἱ Σέρβοι ἦσαν πολυάριθμοι εἰς τὰ περὶχωρα τοῦ Λουγκος καὶ Καράνσεμπεσ ὡς καὶ εἰς τὸν νομὸν Κράσοβα-Σέβεριν. Τὸ Ἄρατ ἦτο ἔδρα Σέρβου ἐπισκόπου. Τοὺς ὀρθοδόξους τῆς Τρανσυλβανίας διῶκει Σέρβος ἐπίσκοπος μετ' ἔδραν εἰς Μπουντιμ. Κατὰ τὰ γραφόμενα ὑπὸ τοῦ Ρουμάνου ἐπιστήμονος I. Μπαρμπουλέσκου (*Relations de Romains avec les Serves, les Bulgares etc.*—Zassy 1912). Οἱ Σέρβοι κατεῖχον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ εἰς τὴν Διοίκησιν προέχουσιν θέσιν καὶ διηύθυνον τὴν πολιτικὴν ἐν Ρουμανίᾳ. Ἡ Σερβικὴ γλῶσσα δὲν ἦτο μόνον κυριαρχοῦσα εἰς τὴν διπλωματίαν ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλας τὰς κοινωνικὰς σχέσεις. Ἦδη ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 19ου

αἰῶνος ὁ πρωθιερεὺς Μάτια Μενάδοβιτς ὅταν διέσχισε τὴν Ρουμανίαν ὀδεύων πρὸς τὴν Ρωσίαν συνήντησεν εἰς Φωξάνην τῆς Μολδαυίας Σέρβους καταγομένους ἀπὸ τὸ Οὔζιτσε καὶ τὸ Κράλιεβο. Εἰς τὴν περιφέρειαν αὐτὴν ὑπῆρχον συνοικισμοὶ σερβικοὶ διατηροῦντες τὸ ἐθνικὸν ὄνομα Σέρβοι, οἱ ὅποιοι σχεδὸν εἶχον ἐκρουμανισθῆ. "Ἄλλοι Σερβικοὶ ἐποικισμοὶ ἦσαν εἰς τὴν μικρὰν Βλαχίαν ἐγγὺς τῆς Κραγιόβας».

«Ἐν τμῆμα τῶν Σέρβων τῆς Ρουμανίας καὶ ἰδιαιτέρως ὅσοι ἦσαν ἐγκατεστημένοι βορείως τοῦ Μόρις ἐν Οὐγγαρία ἀνεχώρησαν διὰ τὴν Νότιον Ρωσίαν (κατὰ τὰ ἔτη 1751—1753), οἱ ὑπόλοιποι Σέρβοι τῶν ὁρέων τοῦ Βανάτου, τῆς Τρανσυλβανίας καὶ τῆς Ρουμανίας ἐξερουμανίσθησαν ἐξ ὀλοκλήρου. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 17ου αἰῶνος ἤρχισαν οἱ Ρουμάνοι νὰ κατέρχωνται ἐκ τῶν ὁρέων πρὸς τὰς πεδιάδας τοῦ Βανάτου, ἡ κίνησις δὲ αὕτη ἐπετάθη κατὰ τὸν 18 αἰῶνα.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 19ου αἰῶνος, ὁπότε στίφη Τουρκικὰ περιέτρηχον τὰς περιοχὰς τοῦ Δουνάβεως, ὅλοι ὅσοι εἶχον κάτι νὰ χάσουν ἔφυγον πρὸς τὰ δάση τῆς Οὐγγαρίας καὶ τῆς Τρανσυλβανίας. Τὸ παράδειγμα ἔδωκαν παντοῦ οἱ Βογνάροι. Εἰς τὰς περιφερείας βορείως τοῦ Μόρις οἱ Ρουμάνοι κατέλαβον τὰ ἐδάφη, τὰ ὅποια ἐγκατέλειψαν οἱ μεταναστεύσαντες εἰς Νότιον Ρωσίαν Σέρβοι. Ἐπὶ πλέον ἀνεμίχθησαν μετὰ τῶν Σέρβων καὶ μετ' αὐτῶν ἐγκατεστάθησαν εἰς τὸ ἀνατολικὸν τμῆμα τοῦ Βανάτου».

Παραθέσαμεν τὰ δημοσιεύματα τοῦ Γ. Σβίγιτς τὰ τόσον ἐμπειριστατωμένα διότι ἀφ' ἑαυτῶν ἀποδεικνύουσι πόσον σημαντικὸν ρόλον ἔπαιξαν οἱ Σέρβοι εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ρουμανίας ὄχι μόνον εἰς τὸ Βανάτον ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Ρουμανίαν. Καὶ μόνον ἡ θέσις μεμονωμένων Σερβικῶν καὶ γενικῶς Γιουγκοσλαβικῶν ἐποικισμῶν, οἱ ὅποιοι διατηροῦνται εἰσέτι ἐν Ρουμανίᾳ, ἀποδεικνύει ὅτι αἱ ἔρημοι περιοχαὶ ἀπὸ τοῦ Ἄρατ μέχρι Τέμεσβαρ καὶ ἀπὸ Κράσοβας μέχρι τῆς Κλεισούρας, ὅπου εἰσέτι διασώζονται Γιουγκοσλαῖοι ἀποικοί, ἦσαν ἐθνογραφικῶς συνδεδεμένοι δηλαδὴ ἦσαν κατωκημένοι ἀπὸ μάζας Γιουγκοσλαύων ἀποίκων.

Οἱ Σέρβοι ἀπώλεσαν ἔδαφος ἰδίᾳ ἀπὸ τοῦ 60ου ἔτους τοῦ 19ου αἰῶνος. Καὶ κατὰ πρῶτον ἐχάθησαν οἱ Σερβικοὶ συνοικισμοὶ εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ ἄνω Τάμις περὶ τὸ Γουγκος καὶ τὸ Καράνσεμπες. Εἰς τὸ Μαυροβούνιον τοῦ Βανάτου ἡ ἀνατολικωτέρα σερβικὴ ἄσσις, ἀνατολικῶς τοῦ Τέμεσβαρ ἀποκαλουμένη ἀκόμη ὁμοίως λόγῳ τῆς προελεύ-

σεως της ἐκ Μαυροβουνίου, διεσώθησαν σερβικά τινα χωρία ὡς τὸ Στάντσεβο καὶ τὸ Πέτροβο ἀλλὰ οἱ κάτοικοι προσέλαβον ρουμανικὰς ἐνδυμασίας καὶ ἔθιμα. Πρὸς βορρᾶν ὑπάρχουν μέχρις ἐγγυὸς τοῦ Ἄρατ σημαντικοὶ Σερβικοὶ συνοικισμοί. Εἰς αὐτὸ τὸ Ἄρατ κατοικοῦν περὶ τοὺς 1600 Γιουγκοσλαῦοι.

Εἰς τὴν Κλεισούραν τοῦ Βανάτου ἀποτελοῦν ἀκόμη τὴν πλειοψηφίαν καὶ τοῦτο κατὰ τὴν ρουμανικὴν στατιστικὴν τοῦ 1930. Ἄπὸ 28.000 περίπου πληθυσμὸν ἀποκλίνουν πρὸς τὸν σερβισμόν, ὡς ἐκδηλοῦται εἰς τὰς χαμηλὰς πεδιάδας παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Νέρε καὶ τοῦ Δουνάβεως, 14.032. Ἐκ τούτων 11.871 εἶναι Σέρβοι εἰς Σερβικὰς κοινότητας καὶ περὶ τοὺς 1200 κατοικοῦν εἰς Ρουμανικὰ χωρία (Α. Στανόϊλοβιτς). Ἐὰν δὲ εἰς τοὺς Σέρβους τούτους τῆς Κλεισούρας τοῦ Βανάτου προσθέσωμεν περὶ τοὺς 10.000 Κροάτας τῆς Κράσοβας, οἱ ὅποιοι κατοικοῦσιν εἰς τὰ ὄρη ἀμέσως βορείως τῆς Κλεισούρας τοῦ Βανάτου, βλέπομεν ὅτι τὰ ἐδάφη αὐτά, τὰ ὅποια καὶ οἰκονομικῶς ἀνήκουν εἰς τὴν Γιουγκοσλαβίαν, εἶναι ἀκόμη σήμερον κατὰ μεγάλην πλειοψηφίαν Γιουγκοσλαβικά.

Τὰς μεθόδους τοῦ περιορισμοῦ τοῦ Σερβικοῦ πληθυσμοῦ ἀποδεικνύουν θαυμασίως τὰ δεδομένα, τὰ ὅποια συνέλεξεν ὁ Α. Στανόϊλοβιτς εἰς 12 σερβικὰς κοινότητας τῆς Κλεισούρας τοῦ Βανάτου βάσει τῆς ἐπισήμου στατιστικῆς. Τὸ 1890 ὑπῆρχόν εἰς τὰς κοινότητας αὐτὰς 16.282 ψυχαί, τὸ 1900 13.400, τὸ 1905 14.782 (ἐξ ὧν 14.027 Σέρβοι), τὸ 1920-24 13.940 (12.936 Σέρβοι) καὶ τὸ 1930 14.062 (11.871 Σέρβοι. Μετὰ τὴν κατάληψιν ὑπὸ τῆς Ρουμανίας περὶ τοὺς 1500 Σέρβοι μετηνάστευσαν εἰς Γιουγκοσλαβίαν.

Οἱ Γιουγκοσλαῦοι ἐν Ρουμανίᾳ εἶναι ἐγκατεστημένοι εἰς 65 συνοικισμοὺς ἐξ ὧν 10 εἶναι Ρωμαιοκαθολικοί. (Προσφάτως Γερμανός τις ἱερεὺς ἔλεγεν εἰς τινα Γιουγκοσλαῦον διανοούμενον ὅτι πέραν τοῦ Τέμεσβαρ παρὰ τὸ Ὁραβίτσι εἶναι τὸ Γερμανικὸν χωρίον Τυρόλ ἐν τῷ ὁποίῳ διαμένουν περὶ τοὺς 500 Κροάται μὴ ἀναφερθέντες μέχρι σήμερον εἰς τὰς σχετικὰς Γιουγκοσλαβικὰς δημοσιεύσεις).

Περὶ τὰ 80 ο)ο τῶν ἐν Ρουμανίᾳ Γιουγκοσλαύων ἀσχολοῦνται μὲ τὴν γεωργίαν, τὰ ὑπόλοιπα δὲ εἶναι ἐπαγγελματῆαι καὶ ἔμποροι, ἰδίᾳ εἰς Τέμεσβαρ καὶ Ἄρατ. Ἀθλιέστεροι εἶναι οἱ συνοικισμοὶ τῆς Κλεισούρας τοῦ Βανάτου καὶ τὰ περίχωρα τῆς Κράσοβας ἐξ αἰτίας τοῦ

ἀγόνου τοῦ ἐδάφους, ἐνῶ οἱ Γιουγκοσλαῦοι τῶν πεδιάδων τοῦ Βανάτου οχετικῶς εἶναι καλῶς ἀποκατεστημένοι.

Οἱ Κροάται τῆς Κράσοβας

Ὡς ἀναφέραμεν ἤδη ὑπάρχουν εἰς τὴν Ρουμανίαν περὶ τοὺς 10 ἕως 11.000 Κροάται. Ἡ μεγαλυτέρα Κροατικὴ ὄασις ἐξ 8.000 κατοίκων διατηρεῖται περὶ τὴν Κράσοβαν ἐπὶ τοῦ ὄρεινοῦ τμήματος νοτιανατολικῶς τοῦ Τέμεσβαρ καὶ ἀνατολικῶς τῆς Βοίσιτσα ἀμέσως βορείως τῆς Κλεισούρας τοῦ Βανάτου. Τὸ κυριώτερον κέντρον των εἶναι ἡ Κράσοβα μὲ 3028 κατοίκους (κατὰ τὸ 1928). ἄλλα καθαρῶς Κροατικὰ χωρία εἶναι τὸ Κλόκοτις (1200 κάτοικοι), τὸ Λούπακ (821), Ράβνικ (7607), Νέρμετ (670) καὶ Βάδνικ (600) εὕρισκόμενα εἰς ἀπόστασιν μιᾶς ὥρας πέραξ τῆς Κράσοβας.

Δυτικῶς τοῦ Τέμεσβαρ καὶ πλησίον τῶν Γιουγκοσλαβικῶν συνόρων εὕρσκεται τὸ μέγα χωρίον Κέτσια μὲ 2500 περίπου πληθυσμόν, εἰς τὸ ὁποῖον ἐκτὸς τῶν Ρουμάνων, Μαγνάρων, Γερμανῶν καὶ Σέρβων ὑπάρχουν καὶ περὶ τοὺς 300 Κροάται. Εἰς τὴν περιοχὴν αὐτὴν εὕρσκεται καὶ τὸ Γερμανικὸν χωρίον Τυρόλ μὲ τοὺς 500 Κροάτας κατοίκους. Ἀνατολικῶς τοῦ Τέμεσβαρ πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τοῦ Βουκουρεστίου ὑπάρχει τὸ χωρίον Ρέκασι μὲ 722 Κροάτας κατοίκους καὶ ἔτι ἀνατολικώτερον ἡ Μάριγια Ράδνα, ὅπου τῶρα μόνον οἱ τάφοι ὀμιλοῦν περὶ τῶν Κροατῶν... Ἐν τούτοις διασώζονται εἰσέτι περὶ τοὺς 300 Κροάται ὀμιλοῦντες τὴν γλῶσσάν μας.

Ὁ καθηγητὴς Πέταρ Βλάσιτς, ὅστις λόγῳ τῶν καθηκόντων του ἐπιχειρεῖ πολλὰ ταξείδια ἀναμέσον τῶν Κροατῶν τῆς Ρουμανίας, ἀφηγεῖται εἰς τὴν μελέτην του «Κροάται ἐν Ρουμανία» ὅτι εἰς ἓν εὐχετολόγιον τῆς Κράσοβας καὶ ἐν Κροατικὸν τοῦ 1704 εὔρε χειρόγραφον «ὅτι περὶ τὸ 1434-1443 ἀπὸ τὴν παλαιὰν Τουρκικὴν Βοσνίαν προῆλθον Κρασιόβτσοι καὶ Βοσνιακοί, οἱ ὁποῖοι ἐκ τῶν ὀνομάτων τῶν πόλεων Κρούσεβατς, Κρουσόβτσοι, Κρούσεβε, Κρουσεβλιάνοι ἢ Κρασιεβάνοι ἀπεκλήθησαν».

Ὁ Γ. Σβίγιτς ἀποκαλεῖ τὴν ἀποικίαν τῆς Κράσοβας Σερβικὴν, τὴν αὐτὴν δὲ γνώμην ἔχει καὶ ὁ καθηγητὴς Ἑρδελγιάνοβιτς. Οἱ Κρασιοβάνοι εἶναι ὑψηλοῦ καὶ ρωμαλέου ἀναστήματος, ἀνεπτυγμένου ἔθνι-

κοῦ αἰσθήματος, δυσκόλως ὑποτασσόμενοι ὑπὸ ξένην Κυριαρχίαν, εἶναι δὲ ὡς καὶ οἱ ὑπόλοιποι Γιουγκοσλαῦοι τοῦ Ρέκασι καὶ τῆς Κέτσιν καθολικοί. Ὅμιλοῦν τὴν δυτικὴν διάλεκτον καὶ διατηροῦν πνευματικούς δεσμούς μετὰ τὸ Ζάγρεπ, παρ' οὗ προέρχονται καὶ οἱ διδάσκαλοί των.

Οἱ κάτοικοι τῆς Κέτσιν πλούσιοι, γαιοκτῆμονες καὶ διακεκριμένοι ἐν γένει, ὡς ἄνθρωποι, ἦλθον κατὰ τὴν παράδοσιν κατὰ τὸ 1800 ἐκ τῆς Τούροπόλια τῆς Κροατίας, λέγει δὲ Π. Βλάσιτς καὶ ὁμιλοῦν τὴν διάλεκτον τοῦ Ζαγρέπ. Οἱ Κροάται τοῦ Ρέκασι εἶναι κλάδος τῶν Μπουνιέβτσων καὶ τῶν Σιόκσι τοῦ Γιουγκοσλαβικοῦ Βανάτου καὶ τῆς Μπάτσκας καὶ κατοικοῦν παραπλεύρως τῶν Γερμανῶν Μαγυάρων καὶ Ρουμάνων εἰς τὴν «Σιοκάτσικα» συνοικίαν τοῦ Ρέκασι. Πιθανῶς ἢ καταγωγὴ των εἶναι ἐκ Δαλματίας.

Ἀπὸ ἐθνικῆς ἀπόψεως εἰς τὴν καλλιτέραν θέσιν εὐρίσκονται οἱ Κρασιοβάνοι διότι ἀπομονωμένοι ὡς εἶναι εἰς ὑψηλὰ ὄρη εἶναι προφυλαγμένοι ἀπὸ τὸν ἐκρουμανισμόν. Ζῶσιν εἰς καθαρῶς Κροατικὰ χωρία. Ἀπὸ οἰκονομικῆς ὁμως ἀπόψεως εἶναι ἐξαθλιωμένοι διότι ἢ ὄρεινὴ πατρίς των εἶναι μὲν ρωμαντικὴ ἀλλὰ ἄγονος. Ἀποζῶσιν ἐκ τῆς κτηνοτροφίας καὶ ἐκ τῆς παραγωγῆς ὀπωρῶν. Ἡ οἰκονομικὴ των κατάστασις ἐχειροτέρευσε, ἀφ' ἧς διὰ τῆς νέας διαρρυθμίσεως τῶν συνόρων ἀπεκόπησαν τοῦ οἰκονομικοῦ κέντρου των ὡς ἦτο ἡ Βρίσιτσα.

Οἱ λοιποὶ Κροάται ζῶσιν ἀναμεμιγμένοι μετὰ Ρουμάνων, Γερμανῶν καὶ Μαγυάρων. Ὁ κίνδυνος ἐκρουμανισμοῦ καὶ ἐν μέρει ἐκγερμανισμοῦ ἢ ἐκμαγναρισμοῦ των εἶναι λόγῳ τούτου μέγας. Ἡ Κέτσιν π. χ. πρότερον ἦτο κατανεμημένη εἰς δύο κοινότητας τὴν Κροατικὴν (Cresea Croata) καὶ τὴν Ρουμανικὴν, ἐν τῷ μεταξὺ ὁμως οἱ Ρουμάνοι ἤνωσαν τὰς δύο κοινότητας ἵνα ἐπιταχύνουν τὴν ἀφομοίωσιν.

Ἀλλὰ ἡ πτώσις τῆς φυσικῆς αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ, ἣτις παρατηρεῖται εἰς τοὺς Γιουγκοσλαβούς τῆς Ρουμανίας εἶναι μεγαλύτερος ἀκόμη κίνδυνος ὑπὲρ πάντας τοὺς ἐχθρούς τοῦ ἔθνους μας.

Ὁ Πέταρ Βλάσιτς κατὰ τὸ διάστημα 10 ἐτῶν ἀπὸ τοῦ 1928 ἕως τὸ 1938 ἐξηκρίβωσε πτώσιν τοῦ πληθυσμοῦ τῶν Κροατῶν κατὰ 360 ψυχὰς καὶ δὴ κυρίως ἀπὸ θανάτους.

Πνευματικαὶ συνθήκαι παρὰ τοῖς Γιουγκοσλαύοις

Εἰς τὴν συμφωνίαν ἐπὶ τῶν πνευματικῶν σχέσεων μεταξὺ Ρουμανίας καὶ Γιουγκοσλαυίας τοῦ 1933 ἐτέθησαν τὰ θεμέλια τῆς στοιχειώδους ὡς καὶ τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως διὰ τὰς ἐθνικὰς μειονότητας ἀμφοτέρων τῶν κρατῶν τούτων. Ὡς βάσις ἐτέθη ἡ ἀρχὴ τῆς ἀμοιβαιότητος, Συνεφωνήθη περαιτέρω λόγῳ ἐλλείψεως ἐντοπίων διδασκάλων νὰ γίνῃ ἀνταλλαγὴ διδασκάλων δηλ. νὰ ἀποστείλωμεν ἡμεῖς εἰς τὴν Ρουμανίαν τοὺς διδασκάλους ποὺ ἐχρειάζοντο διὰ τὴν Γιουγκοσλαυικὴν μειονότητα καὶ ἀντιστοίχως νὰ στείλῃ ἡ Ρουμανία διδασκάλους εἰς Γιουγκοσλαυίαν διὰ τὴν Ρουμανικὴν μειονότητα. Ἡ συμφωνία ἀπέβλεπε νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ διδασκαλία εἰς τὰς 4 τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου εἰς τὴν μητρικὴν γλῶσσαν, τρία δὲ μαθήματα νὰ παραδίδωνται εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ Κράτους, εἰς ὃ ἀνήκει ἡ μειονότης. Εἰς Διδασκαλεῖα θὰ ἐξεπαιδεύετο ὁ ἀναγκαῖων ἀριθμὸς διδασκάλων.

Διὰ τὰ Δημοτικὰ Σχολεῖα υἱοθετήθη ὁ τύπος τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχολείων, διότι εἰς τὰ ἄλλοτε Οὐγγρικὰ ἐδάφη εἰδικώτερον οἱ Σέρβοι εἶχον ἐπ' αὐτῶν ἀξιόλογον παράδοσιν. Ὅταν κατεδείχθη ὅτι ὁ καθολικὸς ἐπίσκοπος τοῦ Τέμεσβαρ δὲν δεικνύει πολὺ ἐνδιαφέρον διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν Κροατικῶν σχολείων, τὰ σχολεῖα αὐτὰ κοινῇ συμφωνίᾳ μεταξὺ τῶν δύο Κυβερνήσεων μετεβλήθησαν εἰς κρατικά, τὰ Σερβικὰ ὁμως παρέμειναν ὑπὸ τὴν ἐκκλησίαν.

Ἐπὶ τὸν σήμερον ἐν Ρουμανίᾳ 62 Δημοτικὰ σχολεῖα, εἰς ἃ ἡ διδασκαλία γίνεται εἰς τὴν Σερβοκροατικὴν γλῶσσαν. Ἐξ αὐτῶν 54 εἶναι ἐκκλησιαστικά (53 Σερβικὰ - ὀρθόδοξα καὶ 1 Κροατικὸν καθολικόν) καὶ 7 κρατικά. Εἰς αὐτὰ διδάσκουν 43 Γιουγκοσλαῦοι διδάσκαλοι ἐκ Γιουγκοσλαυίας καὶ τινες Ρουμάνοι - Σλοβένοι.

Εἰς τὸ γυμνάσιον τοῦ Τέμεσβαρ ὑπάρχουν 4 κατώτεροι παράλληλοι τάξεις μὲ διδασκαλίαν εἰς τὴν Σερβοκροατικὴν γλῶσσαν. Κατὰ τὸ προσεχὲς δὲ σχολικὸν ἔτος πρέπει συμφώνως πρὸς τὴν Σχολικὴν Σύμβασιν νὰ ἀρχίσῃ ἡ πρώτη τάξις τοῦ Διδασκαλείου μὲ διδασκαλίαν εἰς Σερβοκροατικὴν γλῶσσαν. Ἡ διδασκαλία εἰς τὰς τάξεις αὐτὰς γίνεται παρὰ 4 καθηγητῶν ἐλθόντων ἐκ Γιουγκοσλαυίας.

Εἰς τὰ μέσα σχολεῖα τοῦ Τέμεσβαρ καὶ τοῦ Ἄρατ καὶ ἄλλων μεγάλων πόλεων τῆς Ρουμανίας σπουδάζουν περὶ τοὺς 175 Γιουγκοσλαῦοι

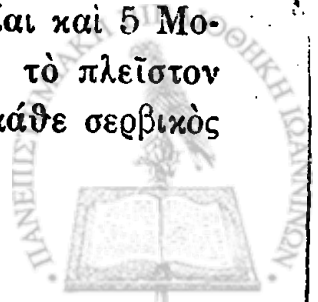

σπουδασταί. Εἰς τὸ Τέμεσβαρ ὑπάρχει Τμήμα ἐσωτερικῶν μαθητῶν διὰ τοῖς ὀρθοδόξους μαθητάς, εἰς τὸ ὁποῖον φοιτοῦν καὶ καθολικοὶ μαθηταί. Οἱ Γιουγκοσλαῦοι εἰς Τέμεσβαρ ἤρχισαν τὴν δρᾶσιν μὲ τὴν ἴδρυσιν τοῦ «Κουλτοῦρνο ντόμα» ἐν συνδυασμῶ μὲ τὸν «οἶκον τοῦ μαθητοῦ». Ὁ δῆμος τοῦ Τέμεσβαρ παρεχώρησε δωρεὰν τὸ ἀναγκαίου οἰκόπεδον. Εἰς ἀνταλλαγὴν ζητεῖ ἡ Ρουμανία ὅπως παρόμοιον ἴδρυμα ἰδρυθῆ καὶ εἰς τὴν Βρίσιτσα. Τελευταίως ἡ περάτωσις τῆς οἰκοδομῆς αὐτῆς τῶν Τέμεσβαρ προσέκρουσεν εἰς δυσχερείας.

Οἱ Ρουμάνοι μεταχειρίζονται πᾶν μέσον ὅπως προσελκύσουν εἰς τὰ σχολεῖά των ὡς οἶόν τε πλείονας Γιουγκοσλαύους. Καὶ εἰς αὐτὰ δὲ τὰ ἐξ ὀλοκλήρου Γιουγκοσλαυικὰ χωρία ἰδρύνουν παραπλεύρως τῶν Γιουγκοσλαυικῶν καὶ Ρουμανικὰ σχολεῖα. Οὕτω π.χ. εἰς τὸ ἐξ ὀλοκλήρου Γιουγκοσλαυικὸν χωρίον Κράσιοβα ὑπάρχει ἐκτὸς τοῦ Γιουγκοσλαυικοῦ καὶ Ρουμανικὸν σχολεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον φοιτοῦν περὶ τοὺς 120 μαθηταὶ Γιουγκοσλαυικῆς καταγωγῆς. Γνωστὸν εἶναι ἐξ ἄλλου ὅτι οἱ Ρουμάνοι ὅταν πρόκειται διὰ σκοποὺς ἐθνικοὺς δὲν φείδονται χρημάτων. Καὶ εἰς τὰ μικρότερα χωρία ἰδρύνουν νέα χωρία καὶ ὑπερμεγέθεις ἐκκλησίας ὅπως διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ ἐξυψώσουν τὸ κῦρος τοῦ Ρουμανικοῦ κράτους.

Διὰ τὴν Γιουγκοσλαυικὴν νεότητα μετὰ τὸ πέρας τῶν σπουδῶν εἰς τὴν Μέσην Ἐκπαίδευσιν ἢ τὸ Πανεπιστήμιον ὑπάρχει τὸ δυσχερὲς πάντοτε πρόβλημα πῶς νὰ ἐξεύρουν ἐπαγγελματικὴν θέσιν. Μόνον θέσεις ἱερέως ἢ διδασκάλου ὑπάρχουν δι' αὐτήν. Ἡ Ρουμανικὴ Κυβέρνησις καθόσον ἀφορᾷ τὰς ἄλλας θέσεις ἐξέδωκε διαταγὰς περιορίζουσας τὸν ἀριθμὸν τῶν διορισμένων καὶ μὴ Ρουμάνων τὴν ἐθνικότητα. Τοιοῦτοτρόπως ἀσκεῖται πίεσις ἐπὶ τῆς νεότητος πρὸς ἀφομοίωσιν.

Ὑπὸ θρησκευτικὴν ἄποψιν οἱ Σέρβοι εὐρίσκονται εἰς πολὺ καλλιτέραν κατάστασιν ἢ οἱ Κροάται. Διαθέτουν ἐπαρχιακὴν ἐκκλησιαστικὴν ὀργάνωσιν μὲ ἔδραν εἰς Τέμεσβαρ, μετὰ δὲ τὴν νέαν χάραξιν τῶν συνόρων ἡ ἐπαρχία αὕτη ἐξηκολούθησε νὰ ὑπάγεται ὑπὸ τὸν Πατριάρχην τῆς Γιουγκοσλαυίας, ὅστις ἐνασκει τὴν ἐκεῖ ἐξουσίαν του διὰ τοῦ ἐπισκόπου τοῦ Νοβισάτ δρ. Ἰρινεΐ Τσίριτς. Ἐν Ρουμανίᾳ ὑπάρχουν ἐν ὄλῳ 52 Σερβο-Κροατικαὶ ἐνοριαί, 52 Ἐκκλησιαί καὶ 5 Μοναστήρια. Αἱ ὀρθόδοξοι Ἐκκλησιαί τῶν ἐνοριῶν κατὰ τὸ πλεῖστον εὐρίσκονται εἰς καλὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν. Σχεδὸν κάθε σερβικὸς συνοικισμὸς ἔχει τὸν ἱερέα του.

Οἱ Κροάται ὁμῶς γενικῶς δὲν ἔχουν Κροάτας ἱερεῖς, οὔτε εἰς τὰ χωρία τῶν Κρασιοβάνων, τὰ ὅποια εἶναι ἔξ ὀλοκλήρου Κροατικὰ ὑπάρχουν Κροαταὶ ἱερεῖς. Οἱ Κροάται ὅθεν ἔξαρτῶνται ἐκ τῆς καλῆς θελήσεως τῶν Γερμανῶν ἢ τῶν Μαγυάρων καθολικῶν ἱερέων ἢ τῶν ἄλλων ἔθνῶν ὡς τῶν Πολωνῶν καὶ τῶν Σλοβένων, ἵνα ἐκμάθουν τὴν Κροατικὴν γλῶσσαν καὶ τὴν χρησιμοποιήσουν εἰς τὰς ἱερουργίας.

Εἷς τινὰ χωρία οἱ ἱερεῖς δὲν χρησιμοποιοῦν καθόλου τὴν ἐπιτόπιον διάλεκτον. Εὐνόητον δὲ εἶναι ὅτι τοιαύτη κατάστασις ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ εἶναι ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς ἀφομοιώσεως. Πόσον οἱ Κροάται φροντίζουν μόνοι των νὰ διαφυλάξουν τὴν γλῶσσάν των εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καταφαίνεται ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς μεγάλης νέας Ἐκκλησίας τῆς Κέτσια, διὰ τὴν ὁποίαν 300 Κροάται ἐδαπάνησαν 2.000.000 λεί καὶ ἦτις ἐν τούτοις παρέμεινεν ἄνευ ἱερέως - Κροατικῆ.

Ἀπὸ τὸ Ζαγρέπ ἀποστέλλεται εἰς τοὺς Κροάτας ἱκανὸς ἀριθμὸς θρησκευτικῶν περιοδικῶν. Διὰ τοῦ μοναδικοῦ δὲ τούτου τρόπου διατηροῦνται οἱ ψυχικοὶ δεσμοὶ μεταξὺ τῶν ἐν Ρουμανίᾳ Κροατῶν καὶ τῶν τῆς Γιουγκοσλαβίας. Διὰ τοὺς Κροάτας δὲν ὑπάρχει οὔτε τύπος οὔτε δημοσίευσμά τι ἐν Ρουμανίᾳ.

Ἄνωτέρα πνευματικὴ ὀργάνωσις δὲν ὑπάρχει

Οἱ Γιουγκοσλαῦοι τῆς Ρουμανίας δὲν εἶναι πολιτικῶς ὠργανωμένοι. Δὲν ἔχουν ἐπίσης ἄνωτέραν τινὰ πνευματικὴν ὀργάνωσιν, ἢ ὁποία νὰ ἀποβλέπη εἰς προαγωγὴν τῆς μορφωτικῆς κινήσεως. Οἱ Ρουμάνοι ἀντιθέτως ἴδρυσαν ἐφέτος ἐν Γιουγκοσλαβίᾳ τοιαύτην ὀργάνωσιν τὴν «Ἄστρα» μὲ παραρτήματα εἰς ὅλα τὰ μεγάλα Ρουμανικὰ χωρία, ὑπὸ δὲ τὸ νέον καθεστῶς, ὅπερ λόγῳ τοῦ χαρακτῆρός του εἶναι κατὰ τῶν μεγάλων καταχρήσεων ἐξουσίας εἰς βάρος τῶν μειονοτήτων, θὰ ἦτο δυνατὴ τοιαύτη ὀργάνωσις στηριζομένη ἄλλως τε εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἀμοιβαιότητος.

Τὸ Σερβικὸν Τμῆμα τῶν ἐκεῖ ὁμοεθνῶν μας τὴν πνευματικὴν του κίνησιν καὶ γενικῶς τὸν ἀγῶνά του διὰ τὴν διατήρησιν τῆς ἐθνικότητος συγκεντρώνει περὶ τὰς Σερβικὰς ἐνορίας τῆς Σερβικῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας. Ἡ «Σαβέζου πέβατσκιχ ντρούσταβα οὐ Τεμισβάρου», εἰς τὴν ὁποίαν ὑπάγονται 18 ἐνώσεις ὠδικαὶ (χορωδία) διεξάγει σημαντικὸν ἔργον ὡς κεντρικὴ, μορφωτικὴ ὀργάνωσις. Οἱ ἱερεῖς ἀπὸ

κοινοῦ μετὰ τῶν διδασκάλων ὀργανώνουν συχνὰ τῇ βοήθειᾳ τῶν μαθητῶν ἐρασιτεχνικὰς παραστάσεις καὶ ἄλλας καλλιτεχνικὰς συγκεντρώσεις.

Καὶ οἱ Κροάται διαθέτουν ἐκπαιδευτικός τινας ἐνώσεις ὡς τὴν «Σιοκάτσκο πεβάτσκο ντροῦστβο» μὲ τὴν «Τσιταόνιτσαμ» εἰς Ρέκασι καὶ τὴν «Προσβέτνο ὀμλαντίνσκι ντροῦστβο» εἰς Κόκλοτιτς καὶ Λούπανε. Εἰς τὴν Κέτσια ὑπάρχει ἡ «Γκαντζάρσκι ντροῦστβο».

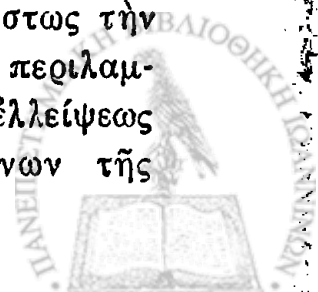
Εἰς τὸ Τέμεσβαρ ἐκδίδεται δις καθ' ἑβδομάδα ἡ «Τέμεσβάρσκι Βέσνικ» εἰς κυριλλικὴν γραφὴν. Μετὰ τὴν ἐγκατάστασιν τοῦ νέου καθεστώτος ἡ ἑφημερίς ἐδέησε νὰ ἀλλάξῃ τὸ ὄνομά της εἰς «Τέμισοάρσκι Βέσνικ». Ἡ ἑφημερίς αὕτη ὀλίγον ἐνδιαφέρον δεικνύει διὰ τὰ παράπονα τῶν Κροατῶν, ὅτι δὲν καλλιεργοῦνται ἱκανοποιητικῶς αἱ σχέσεις των μὲ τοὺς Σέρβους ἐνῶ εἰς τὴν Κέτσια αἱ σχέσεις ἀμφοτέρων τῶν φύλων τούτων εἶναι ἐγκάρδιοι.

Ἐὰν ληφθῇ ὑπ' ὄψει τὸ διεσκηροπισμένον τῶν Γιουγκοσλαβικῶν συνοικισμῶν καὶ αἱ μεγάλαι μεταξὺ των ἀποστάσεις—π.χ. μεταξὺ Τέμεσβαρ καὶ Κλεισούρας—καὶ τελικῶς ἐὰν ὑπολογισθῇ τὸ γεγονός ὅτι εἰς πολλὰς περιπτώσεις οἱ ὁμοεθνεῖς ζῶσιν ἀναμεμιγμένοι μετὰ ξένων ἐθνοτήτων, τότε προκύπτει ὡς μεγάλη ἀνάγκη ὅτι πρέπει νὰ ἐργασθῶμεν περισσότερον διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τῶν πνευματικῶν ὡς καὶ ἐμπράκτων καὶ ὀργανωμένων σχέσεων μεταξὺ τῶν διαφόρων τμημάτων τῶν ὁμοεθνῶν μας.

Εἶναι προφανὴς δηλ. ἡ ἀνάγκη ἐνιαίας πνευματικῆς ὀργανώσεως καὶ ἰδιαιτέρως σήμερον ὅποτε εἶναι καταφανὴς ἡ ὀξεῖα καταδρομῆ, ἣτις διενεργεῖται κατὰ παντὸς μὴ ρουμανικοῦ.

Ἐχει σημειωθῆ τελευταίως εἰς τινὰς ἐπαρχίας βάσει διοικητικῶν μέτρων ἡ τάσις νὰ ἀπαγορεύωνται αἱ ἐπιγραφαὶ καὶ αἱ φήρμαι τῶν ἐπιχειρήσεων εἰς ἄλλην γλῶσσαν πλὴν τῆς Ρουμανικῆς καὶ ὅτι βάσει τῶν διαταγῶν τούτων ἐπιζητοῦν νὰ ἀπαγορεύσουν τὰς Σερβο-κροακὰς ἐπιγραφὰς ἀκόμη καὶ εἰς τὰ Ἐκκλησιαστικὰ σχολεῖα τῆς ἐθνικῆς μας μειονότητος.

Κακῶς βλέποντες τὰς ἐθνικὰς μειονότητας καὶ πρωτίστως τὴν Μαγυαρικὴν καὶ τὴν Γερμανικὴν ἐπινοοῦν μέτρα, τὰ ὁποῖα περιλαμβάνουν καὶ τοὺς ὁμοεθνεῖς μας. Τὸ αἶσθημα τοῦτο τῆς ἐλλείψεως ἀσφαλείας παρέχει εἰς τὰς χώρας τῶν κατωτέρων ἰδίᾳ ὀργάνων τῆς

Διοικήσεως σπουδαῖον ὄπλον. Οἱ Ρουμάνοι ἐθνικισταὶ ἐπιδιώκουν σθεναρῶς καὶ ἐπιμόνως τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ Ρουμανικοῦ ἐθνικισμοῦ. Ἡ εὐχερὴς εἰς ἐκμάθησιν Ρουμανικὴ γλῶσσα καὶ ὁ ῥωμανικὸς ἐνθουσιασμὸς εἶναι ἀφ' ἑαυτῶν ἐπαγωγοὶ καὶ τὸ ἰσχυρότερον ἀφομοιωτικὸν μέσον διὰ τὰς ξένας μειονότητας.

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΟΥ

Ἐντὶ ἄλλων κρίσεων θὰ ἦτο ἴσως οὐχὶ ὀλιγώτερον ἐνδιαφέρον νὰ ἀκουσθοῦν ξένοι κρίσεις καὶ δὴ Βουλγαρικαὶ ἐπὶ τῆς νοοτροπίας καὶ τῶν βλέψεων τῶν Γιουγκοσλαύων.

Πράγματι ὠρισμένα σελίδες τοῦ ἔργου τοῦ Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Σόφιας Μπογιάν Πένεφ : «Le Chauvinisme Serbe Lausanne 1917» θὰ ἔπρεπε νὰ γίνουν γνωσταὶ διότι μεταξύ των οἱ Βούλγαροι καὶ οἱ Σέρβοι ἐξάπαντος γνωρίζονται καλλίτερον.

Εἰς τὸ Κεφάλαιον λοιπόν : *Ἡ Σερβικὴ Πολιτικὴ Φιλολογία* (σελ. 11) γράφει ὁ Πένεφ : « Ὁ Τζβίιτς ¹, ὁ Μπέλιτς καὶ ὁ Ἀντόνοβιτς εἶναι λαμπροὶ μαθηταὶ τοῦ Μιλόγεβιτς καὶ τοῦ Στρέτσκοβιτς, δύο ὑπερσωβινιστῶν Σέρβων, οἵτινες πρῶτοι — ὁ εἷς τὸ 1870 καὶ ὁ ἄλλος κατὰ τὸ 1880 — ἐπέδότησαν νὰ ἀποδείξουν ὅτι ἡ Μακεδονία κατοικεῖται ἀπὸ Σέρβους. Ὁ διαβόητος Κόπτσεβιτς ἀξίζει ἐπίσης νὰ μνημονευθῆ διὰ τὰ ἐκδοθέντα εἰς τὴν Γερμανικὴν ἔργα του, ὅπου ὑποστηρίζει τὰς Σερβικὰς ἀξιώσεις ἐπὶ τῆς Μακεδονίας. Περὶ τούτων ὁ ἔνδοξος Σλαβιστὴς Γιάγκιτς εἶχε κάποτε γράψει : Κρῖμα στὸ ὠραῖο χαρτί καὶ τὴν πολυτελεῆ ἐκτύπωσιν !

Τὴν πρώτην θέσιν εἰς σκανδαλώδεις ταχυδακτυλουργίας ἐπὶ τῆς ἀληθείας καὶ τῶν ἱστορικῶν γεγονότων ἴσως κατέχει ὁ Μάρκο Τζέμοβιτς συγγραφεὺς τοῦ ἔργου «Τὸ Μακεδονικὸν πρόβλημα καὶ οἱ Μακεδόνες» (Βελιγράδιον 1913). Ὁ Τζέμοβιτς ἀποδεικνύεται μὴ ἱκανοποιημένος ἀπὸ τοὺς διδασκάλους του καὶ προβαίνει μέχρι τοῦ νὰ τοὺς μεμφθῆ δι' ἑλλειπῆ πατριωτισμόν. Κατὰ τὸν Τζέμοβιτς, ὁ Τζβίιτς διέπραξε βαρὺ σφάλμα ὑποστηρίξας *ὅτι οἱ Σλαβομακεδόνες δὲν εἶναι οὔτε Βούλγαροι οὔτε Σέρβοι* (σελ. 25). Ὁ Τζέμοβιτς ἀγανακτεῖ διὰ τὴν δῆλω-

1. Πρόκειται περὶ τοῦ I. Σβίγιτς ἴσως (Σ. Μ.).

σιν αὐτήν, διὰ τὴν ὁποῖαν χαρακτηρίζει βαρύτατα τὸν καθηγητὴν Τζβίιτς, διότι ἐτόλμητε νὰ διακηρύξη ὅτι ἡ Μακεδονία δὲν εἶνα χώρα καθαρῶς Σερβική. Ὁ Ἀντόνοβιτς ἐν ἀγανακτήσει ἐπίσης διερωτᾶται ἂν ὁ Τζβίιτς ἐπετρέπετο νὰ κατέχη ἔδραν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Βελιγραδίου, ἀφ' ἧς ὑπεστήριξεν ὅτι οἱ Μακεδονοσλαῦοι δὲν ἔχουν σαφῶς καθωρισμένην ἐθνικότητα.

Ὁ Τζέμοβιτς διαμαρτύρεται ἐν ὀνόματι τῆς ἐπιστήμης... (προσέξατε ὅτι οἱ συστηματικοὶ αὐτοὶ ψευδολόγοι ἔχουν πάντοτε τὴν ἐπιστήμην πρόχειρον ὑπὸ τὴν γραφίδα των διὰ νὰ ὑποστηρίξουν τὰς ἀναληθείας των).

Διακηρύττουν ὅτι αὐτοὶ μόνον εἶναι θιασῶται τῆς ἀληθείας καὶ ὅτι οἱ ἀντίπαλοί των εἶναι σωβινισταί. «Δὲν κάμνομεν πολιτικὴν, γράφει ὁ Τζέμοβιτς, οἱ Βούλγαροι εἶναι σωβινισταί καὶ ὄχι οἱ Σέρβοι, οἱ Βούλγαροι εἶναι σωβινιστικώτεροι μετὰ τῶν Σλαύων, διότι ἀξιοῦσι τὴν Μακεδονίαν» (σελ. 27 - 28).

«Ἐν Μακεδονίᾳ δὲν ὑπάρχει οὔτε εἷς χάλιξ, τὸν ὁποῖον νὰ ἤγειρε βουλγαρικὴ χεῖρ... Ἐν Μακεδονίᾳ ἀκμάζει ἡ Σερβικὴ παιδεία... Ἐν Μακεδονίᾳ οὐδὲν ὑπάρχει τὸ βουλγαρικόν» (σελ. 108-109). Ἴδου ἡ σύνθεσις, θὰ ἐλέγομεν ἡ τρέλλα τοῦ λυσσῶντος Σερβικοῦ σωβινισμοῦ!

Ἰσάξιος τοῦ Τζέμοβιτς ὁ Θεόδωρος Στάνκοβιτς, ὅστις ἔγραψε τὰς «Σημειώσεις περὶ τῆς παλαιᾶς Σερβίας, Μακεδονίας» (Νύσσα 1915) παραθέτων πάντοτε ἀποδείξεις μὲ «ἀδιαφιλονίκητα γεγονότα» δηλοῖ κατηγορηματικῶς ὅτι «ὄλοι οἱ Σλαῦοι τῆς παλαιᾶς Σερβίας—Μακεδονίας—εἶναι ἐξ αἵματος Σέρβοι.... Ἐν Μακεδονίᾳ οὐδέποτε ὑπῆρξαν οὔτε εἰς τὴν ἀρχαιότητα οὔτε ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας Βούλγαροι. Τὸ σύνολον τῶν Σλαυϊκῶν στοιχείων τῆς Μακεδονίας εἶναι Σέρβοι καὶ ἡ Μακεδονία εἶναι Σερβικὴ χώρα». Εἰς τὸν πρόλογον τοῦ ἔργου γράφεται: «*Μέγα μέρος τῆς Βουλγαρίας, ἐντὸς τῶν γεωγραφικῶν ὁρίων τοῦ σημερινοῦ Βουλγαρικοῦ Κράτους, εἶναι Σερβικαὶ Ἐπαρχίαι*»... «Ὅλοι οἱ κάτοικοι τῶν περιοχῶν, αἵτινες ἐκτείνονται μέχρι τοῦ Ἰσκέρ ἐκ τῆς ἱστορίας των, τῆς γλώσσης καὶ τῶν ἠθῶν των εἶναι γνήσιοι Σέρβοι» (σελ. 194).

Ὁ Στάνκοβιτς διατείνεται ἐπὶ πλέον ὅτι τὸ πρῶτον βουλγαρικὸν τυπογραφεῖον, τὸ ὁποῖον ἰδρύθη ἐν Θεσσαλονίκῃ παρὰ

τοῦ βουλγάρου ἀρχιμανδρίτου Θεοδοσίου, ἦτο Σερβικόν. Ὅτι ὁ Κύριλλος Πεΐτσινοβιτς, εἷς τῶν μεγαλυτέρων προμάχων τῆς Βουλγαρικῆς Παλιγγενεσίας, ἦτο ἐπίσης Σέρβος. Οὕτω π. χ. θεωρεῖ Σερβικόν τὸ βιβλίον του «Παρηγορία εἰς τοὺς Ἄμαρτωλοὺς». Τοῦτο δὲ πράττων παραλείπει νὰ ἀναγράψῃ τὸν πρόλογον τοῦ ἀρχιμανδρίτου Θεοδοσίου, ὅστις λέγει ὅτι τὸ βιβλίον τοῦ Πεΐτσινοβιτς ἐγράφη εἰς ἀπλὴν βουλγαρικὴν γλῶσσαν ὡς ὁμιλεῖται αὕτη εἰς τὴν Κάτω Μοισίαν, εἰς τὰ Σκόπια, τὸ Τέτοβο».

Ὁ Στάνκοβιτς ἀνατρέχει εἰς παρομοίαν ἐπιχειρηματολογίαν εἰς τὸ ἔργον του «Ταξειδιωτικαὶ σημειώσεις ἀπὸ τὴν παλαιὰν Σερβίαν» (1910)

Παραποιήσεις τῆς Ἱστορίας εὐρίσκομεν καὶ εἰς τὸ βιβλίον M. R. S. «Οἱ Σέρβοι καὶ οἱ Βούλγαροι κατὰ τὸ παρελθόν καὶ σήμερον» (Βελιγράδιον 1913). Ἐν αὐτῷ γράφεται εἰδικῶς ὅτι πᾶν ἄξιον λόγου ἐν Βουλγαρίᾳ εἶναι Σερβικῆς καταγωγῆς (σελ. 123). Οἱ ἐξέχοντες ἀρχηγοὶ τοῦ Μακεδονικοῦ Κινήματος, οἱ ὄπλαρχηγοὶ καὶ οἱ ἥρωες ὡς ὁ Δαμιᾶν Γκρούεφ, ὁ ἀντισυνταγματάρχης Α. Γιαγκῶφ κλπ. οὐδόλως «ἦσαν Ταταρο-βουλγαρικῆς καταγωγῆς, ἀλλὰ βλαστοὶ τῆς Σερβο-Μακεδονικῆς φυλῆς» (σελ. 79). Ὁ Δ. Γρούεφ, ὁ αἰμίμηστος μέγας Μακεδὼν ἀρχηγός, ἦτο Σέρβος γνήσιος, ἀλλὰ ἐπρόδωσε τὴν ἐθνικότητά του, (σελ. 84). Οἱ Σέρβοι εἶναι ὁ εὐγενέστερος λαὸς τῆς Γῆς διότι οἱ Σέρβοι δὲν ἐποφθαλμιοῦν ξένας χώρας καὶ δὲν εἶναι κατακτηταί» (σελ. 29). Ἐνῶ οἱ Βούλγαροι χαρακτηριζόμενοι ὡς βάρβαροι εἶναι «ἄρπαγες, ὕπουλοι, ἐγωῖσταὶ καὶ ἄπιστοι»... Καὶ ἀκόμη εἶναι «χαϊδεμένοι» διότι ὅλα ὅσα ἔχουν τὰ ἔχουν ἀποκτήσει δωρεάν» (σελ. 108-119). Ὁ Σέρβος αὐτὸς διανοούμενος μὲ τὸς ἐκτεταμένους ἐγκυκλοπαιδικὰς γνώσεις ραδιουργεῖ περαιτέρω λέγων ὅτι οἱ Βούλγαροι ἐφόνευσαν τὸν συγγραφέα των Ἀλέκο Κωνσταντίνωφ διότι τοὺς ἐγελοιοποίησεν εἰς τὸν «Μπάι Γκάνιο», ὅπου ἐσκιαγράφησε τὰ πραγματικὰ χαρακτηριστικὰ των. «Λόγω τῆς εἰλικρινείας του ἐφονεύθη ὡς μάρτυς εἰς τὴν Πεστέρα» (σελ. 109).

Τὸ λεπτότερον σημεῖον διὰ τοὺς Σέρβους, ὅταν ὁμιλοῦν διὰ τοὺς Βουλγάρους, ἀποτελεῖ ὁ Σερβο-βουλγαρικὸς πόλεμος

καὶ ἡ μάχη τῆς Σλιβνίτσας¹. Ἡ ἄκαμptos ὑπερηφάνειά των δὲν παραδέχεται τὰ γεγονότα. Ἀντιθέτως ὑποστηρίζουν ὅτι ἦσαν νικηταὶ καὶ αὐτοὶ ὑπηγόρευσαν τὴν εἰρήνην κατὰ τὴν Συνδιάσκεψιν τοῦ Βουκουρεστίου τῷ 1886. Ἴδου πῶς ἐξειλίχθησαν αἱ ἐπιχειρήσεις: Οἱ Σέρβοι ἔθραυσαν τὴν Βουλγαρικὴν ἀντίστασιν καὶ ἐξεσφάλισαν τὴν προέλασίν των. Ἡ Μεραρχία τοῦ Σέρβου Συνταγματάρχου Τοπάλοβιτς ἔφθασε νικηφόρος εἰς τὴν Σόφιαν καὶ δὲν ἀνέμενε παρὰ τὴν διαταγὴν νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Βουλγαρικὴν πρωτεύουσαν. Ἐπειδὴ ὁμως δὲν ἦλθεν ἡ διαταγὴ, ἡ Μεραρχία δὲν εἰσῆλθε... «Ἡ κεντρικὴ στρατιὰ τοῦ βασιλέως Μιλάνου ἐκυρίευσεν τὸν αὐχένα τοῦ Δραγομάν καὶ συνέχιζε τὴν μάχην ὅταν αἱ Βουλγαρικαὶ ἐνισχύσεις ἐξ Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας παρενέβησαν καὶ ἐπεδείνωσαν τὴν κατάστασιν. Οἱ Σέρβοι ἐδέησε νὰ ὑποχωρήσουν πρὸς στιγμὴν. Οἱ Βούλγαροι ἀγνοοῦντες τοῦτο ἐγκατέλειψαν τὰς θέσεις των εἰς τὴν Σλιβνίτσαν καὶ ἐτράπησαν εἰς φυγὴν διὰ νὰ μὴ ἐκτεθοῦν εἰς νέας Σερβικὰς ἐπιθέσεις. Κατὰ τὴν ὑποχώρησίν των ὁμως εἰδοποιήθησαν, εὐτυχῶς δι' αὐτούς, ὅτι δὲν ὑπάρχουν Σέρβοι εἰς τὰ πέριξ τῆς Σλιβνίτσας καὶ ἐπανῆλθον εἰς τὰς προτέρας θέσεις των» (σελ. 56)².

Ἐξετάζων δὲ τὰς Σερβο βουλγαρικὰς σχέσεις ὁ συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου αὐτοῦ ἐπάγεται ὅτι:

1. Οἱ Βούλγαροι ὑπῆρξαν αἰωνίως πιστοὶ ραγιαῖδες τῶν Τούρκων (ὁ συγγραφεὺς ἐξηγεῖ ἐντὸς παρενθέσεως ὅτι *ραγιαῖ* εἰς τὴν ἀραβικὴν σημαίνει *πρόβατον*), πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἠκόλυνε τὰς ἐπεκτατικὰς ἐπιτυχίας των μέχρι περιοχῶν, ὅπου οὐδέποτε ὑπῆρξαν Βούλγαροι.

2. Ὅτι διὰ τὴν ἀπελευθέρωσίν των ἀπὸ τὸν τουρκικὸν ζυγὸν οἱ Βούλγαροι δὲν αἰμάτωσαν οὔτε τὸν δάκτυλόν των. Ἡ ἀπελευθέρωσις τοὺς ἦλθεν ὡς ἀδόκητος κληρονομία οὐχὶ ἐπαξίως, τὴν ὁποῖαν τοὺς ἔδωκαν πρωτευόντως οἱ Ρῶσοι καὶ ὕστερον οἱ Σέρβοι καὶ οἱ Ρουμάνοι (σελ. 110)... Ἡ Βουλγαρία δὲν

1. Πόλεμος τοῦ 1885, καθ' ὃν ἐνικήθησαν οἱ Σέρβοι (Σ.Μ.)

2. Μὲ θέμα αὐτὸ ἔγινεν ἡ Αὐστριακὴ ὀπερέτα «ὁ Σοκολατένιος Πτρατσιώτης» (Σ. Μ.).

θά συνεκροτειτο εις Κράτος ἂν ἡ Σερβία καὶ τὸ Μαυροβούνιον δὲν ἐκήρυσσον τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Τουρκίας διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν χριστιανῶν τῶν Βαλκανίων (σελ. 106).

3. Εἰς ὅλην τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Παλαιὰν Σερβίαν δὲν ὑπάρχει οὔτε μίᾳ Ἐκκλησίᾳ, οὔτε μοναστήριον καὶ οὔτε οἶον-δήποτε θρησκευτικὸν ἴδρυμα, τὸ ὁποῖον νὰ ὑπῆρξε βουλγαρικὸν (σελ. 82).

Εἰς αὐτὰ πρέπει νὰ προσθέσωμεν τὸν Veritas, ὅστις ἐδημοσίευσε προσφάτως τὴν «Σύγχρονον Βουλγαρίαν καὶ τὰς ἀξιώσεις της» Νύσσα 1915. Εἰς τὸ Κεφάλαιον «οἱ Βούλγαροι καὶ ἡ Μακεδονία» *μόλις συγκατεῖται ὁ συγγραφεὺς ἀπὸ τοῦ νὰ ἐπιχειρήσῃ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἡ Μακεδονία ὑπῆρξε Σερβικὴ ἀκόμη πρὸ Χριστοῦ*. Κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ M. R. S. ὁ Veritas διὰ νὰ κάμῃ τοὺς ἀναγνώστας νὰ πιστεύσουν ὅτι οἱ Βούλγαροι εἶναι «καννίβαλοι» ἀφηγεῖται ἐπίσης τὴν δολοφονίαν τοῦ Ἄλεκο Κωνσταντίνωφ, ἰσχυριζόμενος ὅτι ἐπειδὴ ἔγραψε τὸν «Μπαΐ-Γκάνιο» δι' αὐτὸ ἐξετελέσθη. [Παρατήρησις Peneff: Ὁ συγγραφεὺς τοῦ «Μπαΐ-Γκάνιο» Ἄλεκο Κωνσταντίνωφ, ἔργου εἰς τὸ ὁποῖον εἰρωνεύεται τὰ βουλγαρικὰ ἐλαττώματα, ὑπῆρξε θῦμα ἀποπείρας στρεφομένης κατ' ἄλλου προσώπου]. Καὶ συνεχίζει ὁ Πένεφ :

«Τὰ Σχολικὰ Σερβικὰ βιβλία (σελ. 17).

Τὰ βιβλία αὐτὰ ἀξίζει νὰ μελετηθῶσι διότι ἀποτελοῦν τὸ καταχθόνιον μέσον δηλητηριάσεως καὶ διαπιστοῦν τὴν βαρεῖαν εὐθύνην τοῦ Σερβικοῦ σχολείου διὰ τὴν παραφροσύνην ἑνὸς ὀλοκλήρου λαοῦ ἐπιζητοῦντος νὰ πραγματοποιήσῃ διὰ βαρβάρων μεθόδων τὸ ὄνειρόν του τῆς κυριαρχίας ἐπὶ τοῦ Βουλγαρικοῦ ἔθνους. Περαιτέρω θὰ ἴδωμεν πῶς καλλιεργεῖται ἐν Σερβίᾳ τὸ σωβινιστικὸν πνεῦμα καὶ πῶς ἀναπτύσσεται ἡ μανία τοῦ μεγαλείου. Τὰ σπουδαιότερα ὡς εἰκὸς βιβλία τοῦ εἴδους αὐτοῦ εἶναι τὰ Ἱστορικὰ καὶ τὰ Γεωγραφικὰ Γενικῶς, τὸ μείζον μέρος τῶν ἀναγνωσματῶν περιέχει λαϊκὰ ἄσματα, διηγήματα, πατριωτικὰς εἰκόνας καὶ ἀφηγήσεις στρατιωτικῶν κατορθωμάτων . . .

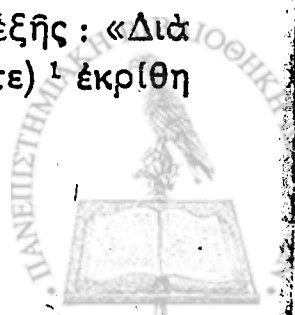
Κάθε ἱστορικὸν βιβλίον περιέχει ἔθνικοὺς ὕμνους καὶ ἔπη ἱστορικὰ καὶ ἥρωϊκὰ τῶν *Νεμανιδῶν*, τοῦ Ἁγίου Σάββα, τοῦ

βασιλέως Δουσιάν, τοῦ Κράλι-Μάρκο, τῆς Μάχης τοῦ Κοσσόβου, Διατί ὁ γέρω-Νόβακ ἔγινε Χάϊντουκ [κλέφτης], Ἐναρξίς ἐπαστασίας κατὰ τῶν Νταήδων, Ἡ Μάχη τοῦ Μίτσαρ κλπ. «Κάθε ποίημα ἐκ τούτων εἶναι πολυσέλιδον (ὡς π. χ. εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Μιχ. Στανόγεβιτς). Εἰς τὰ Γεωγραφικὰ βιβλία... προσθέτουν καὶ τὰ ὀνόματα τῶν προσωπικοτήτων ποῦ ἐγεννήθησαν εἰς τὰς σχετικὰς περιοχάς. Παρεμβάλλουν ὁμοίως ἐνθουσιώδη διηγήματα περιγράφοντα τὰ κατορθώματα τῶν Σέρβων ἡρώων διὰ νὰ ἐξαίρουν τὸν πατριωτισμὸν καὶ νὰ ἐξάπτουν τὴν παιδικὴν φαντασίαν. Οὕτω π. χ. μετὰ τὴν περιγραφὴν τῶν παροχθίων χωρῶν τοῦ Δουνάβεως ἐπακολουθεῖ ἡ ἱστορία τῶν ἐπικῶν ἐπιδρομῶν τοῦ Χάϊντουκ Βέλκο, τοῦ Βουλγάρου ἥρωος, ὅστις φυσικὰ παριστᾶται ὡς «μέγας Σέρβος ἥρωος» (π.χ. εἰς τὴν : Γεωγραφίαν τῆς Σερβίας διὰ τὴν τρίτην τάξιν ἀστικοῦ σχολείου, γραφεῖσαν βάσει τοῦ σχολικοῦ προγράμματος ὑπὸ τῶν Μιχ. Γιόβιτς καὶ Δ. Πουτνίκοβιτς, Βελιγράδιον 1912)..... Εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Στανόγεβιτς (σελ. 158) ἀναφέρεται : «Ὁ Σερβικὸς λαὸς ἂν καὶ δὲν ἔχει ἀκόμη πραγματοποιήσει τὴν ἐθνικὴν ἀποκατάστασιν του φημίζεται διὰ τὴν χρηστότητα καὶ τὸν ἡρωϊσμόν του. Ἡ ὥραία μας γλῶσσα, ἡ ἐθνικὴ μας ποίησις καὶ τὰ ἦθη μας θαυμάζονται ἀπὸ τοὺς ἄλλους λαούς, τῶν ὁποίων οἱ συγγραφεῖς μᾶς ἐπαινοῦν εἰς τὰ ἔργα ποῦ γράφουν πρὸς τιμὴν μας».

Εἰς ἄλλην ἱστορίαν τοῦ Σερβικοῦ ἔθνους τοῦ Μιχ. Βουκίτσεβιτς (1914), ἀφοῦ ὁ συγγραφεὺς ἐκθέσει εἰς ὕφος ἐνθουσιώδες τὸ ἔργον τοῦ Νεμάνια ἐξηγεῖ εἰς τὰ παῖδια «διατί ὁ Νεμάνια ὑπῆρξεν ἐνδοξος βασιλεὺς»..... διότι ἐκτὸς τῶν ἄλλων μεγαλουργημάτων ὁ μέγας αὐτὸς βασιλεὺς ἐπεχείρησε νὰ κατακτήσῃ τὰς κοιλάδας τοῦ Στρυμῶνος καὶ τοῦ Ἄξιου ὑποδεικνύων οὕτως εἰς τοὺς διαδόχους του πόσον ἡ διέξοδος τοῦ Αἰγαίου εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἔθνους (σελ. 54). Περαιτέρω μετὰ τὴν περιγραφὴν τῆς νίκης ποῦ κατήγαγεν ὁ Ντελιάν Ντετσάνοσκυ κατὰ τῶν Βουλγάρων εἰς τὸ Κιουστεντήλ, τονίζεται ἡ σημασία τῆς νίκης διὰ τῶν ἐξῆς : «Διὰ τοῦ μνημειώδους ἀγῶνος τοῦ Κιουστεντήλ (Βελμπούιντε) ¹ ἐκρίθη

1. Ἡ μάχη ἔγινε τὸ 1330 μ. Χ. (Σ.Μ.)

ἅπαξ διὰ παντός ὁ ἀνταγωνισμὸς μεταξύ Σέρβων καὶ Βουλγάρων καὶ ὄχι μόνον ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς κυριαρχίας τοῦ Στρυμῶνος καὶ τοῦ Ἀξιοῦ, διότι ἡ μάχη αὐτὴ ἔλυσεν ὀριστικῶς ὑπὲρ ἡμῶν καὶ τὸ πρόβλημα τῆς Κυριαρχίας ἐπὶ τῶν λοιπῶν Σλαύων τῆς Βαλκανικῆς Χερσονήσου» (σελ. 90-91).

Ὅπως οἱ Σέρβοι διευμπάνισαν θορυβωδῶς εἰς ὄλον τὸν κόσμον τοὺς ἰσχυρισμοὺς των ὅτι ἡ Μακεδονία εἶναι κατ' ἐξοχὴν Σερβικὴ χώρα, διὰ λόγους στρατηγικῆς διεξεδίκησαν ὅλα τὰ ἱστορικὰ πρόσωπα τὰ ὁποσδήποτε δοξασθέντα εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Μακεδονίας. Τοιοῦτοτρόπως ὁ τσάρος Σαμουήλ, τοῦ ὁποίου οἱ αἰχμαλωτισθέντες στρατιῶται ἐτυφλώθησαν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Βασιλείου τοῦ Βουλγαροκτόνου, καὶ ὁ Πέτρος Ντελιάν, ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Σαμουήλ, ὅστις ἤγειρε τὴν βουλγαρικὴν Ἐπανάστασιν τὸ 1040 εἰς τὰ Σκόπια κατὰ τοῦ Βυζαντίου, χαρακτηρίζονται Σέρβοι, καὶ φυσικὰ ἡ ἐπανάστασις ἐκείνη θεωρεῖται Σερβικὴ. Διαρκούσης τῆς βασιλείας τοῦ Σαμουήλ τὸ *Σερβικὸν Κράτος* ἦτο τόσον ἐκτεταμένον ὅσον καὶ τὸ Βουλγαρικὸν βασίλειον ὑπὸ τὸν Συμεών· τὸ βασίλειον ἐξετείνετο ἐφ' ὄλων σχεδὸν τῶν Σερβικῶν περιοχῶν καὶ τῶν Σερβικῶν φύλων (Βουκίτσεβιτς σελ. 27 καὶ 35). *Ἐννοεῖται ὅτι ὁ συγγραφεὺς δὲν ἀναφέρει οὔτε λέξιν ἐπὶ τῶν λόγων, δι' οὗς ἡ παγκόσμιος Ἱστορία ἐπωνόμασε τὸν αὐτοκράτορα Βασίλειον φονέα Βουλγάρων καὶ ὄχι Σέρβων.*

Ἀπὸ δύο ἐτῶν οἱ Σέρβοι σωβινισταὶ διώρθωσαν καὶ συμπλήρωσαν μὲ τὴν μᾶλλον ἐπιζήλον φροντίδα τὰς ἱστορίας των προσθέσαντες νέας σελίδας, ὅπου ἐμφανίζονται *νέοι Σέρβοι βασιλεῖς, τοὺς ὁποίους πρότερον οὐδεὶς Σέρβος ἐθεώρει ὡς ἐθνικοὺς βασιλεῖς.* Μετὰ τοὺς βαλκανικοὺς πολέμους ὅλα τὰ ἐγχειρίδια Ἱστορίας καὶ Γεωγραφίας (διὰ τὰ Σχολεῖα ἐμφανίζονται εἰς «ἐκδόσεις ἀναθεωρημένας καὶ συμπληρωμένας».

Τὰ ἐγχειρίδια καὶ οἱ ἄτλαντες Γεωγραφίας περιέλαβον εἰδικὰ κεφάλαια «περὶ τῶν ὑπὸ τὴν βουλγαρικὴν κυριαρχίαν Σερβικῶν ἐδαφῶν». «Σερβικὰ ἐδάφη ὑπὸ τοὺς Βουλγάρους» ἀναφέρονται ὁμοίως εἰς τὰ ἐγχειρίδια τῆς Ἱστορίας. Ἴδου μία κατὰ λέξιν μετάφρασις ἑνὸς τμήματος :

«Αἱ Ἐπαρχίαι Βιδινίου καὶ Σόφιας εἶναι δύο Σερβικαὶ

περιοχαί εις τὰ ἀνατολικά σύνορα τοῦ Σερβικοῦ βασιλείου. Κεῖνται μεταξύ τοῦ Βασιλείου, τοῦ Δουνάβεως, τοῦ Ἰσκέρ καὶ τῆς παλαιᾶς Σερβίας. Αἱ ἐπαρχίαι Βιδινίου καὶ Σόφιας ὠνομάσθησαν οὕτως ἐκ τῶν πρωτεύουσῶν των Βιδίνιον καὶ Σρέντετς-Σόφια... Τὸ κλίμα προσομοιάζει μὲ τὸ τῆς Σερβίας. Ὁ πληθυσμὸς ἐπιδίδεται κυρίως εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν. Ἄνήκει εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Αἱ μεγαλύτεραι πόλεις εἶναι : τὸ Βιδίνιον, ἡ Σόφια, τὸ Κιουστεντήλ καὶ τὸ Τρν, σερβικαί. Ἡ Σόφια εἶναι ἤδη πρωτεύουσα τῆς Βουλγαρίας. Παλαιότερον ὠνομάζετο Σρέντετς. Εἰς τὴν Σόφιαν ὑπάρχει ὠραῖος ναὸς ἱδρυθεὶς ὑπὸ τοῦ Σέρβου βασιλέως Μιλούτιν, ὅπου φυλάσσονται ἔτι καὶ σήμερον τὰ ἱερά λείψανα τοῦ Σέρβου αὐτοῦ βασιλέως. (Γεωγραφία τοῦ Σερβικοῦ βασιλείου καὶ τῶν Σερβικῶν χωρῶν διὰ τοὺς μαθητὰς τῆς Δ' τάξεως τῶν μικτῶν δημοτικῶν σχολείων : ὑπὸ Μ. Στανόγιεβιτς, καθηγητοῦ Βελιγράδιον 1912 σελ. 59 60).

Πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ὅλα αὐτὰ γράφονται τὸ 1912....Εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ μηνὸς μέλιτος λόγῳ τῆς σερβο-βουλγαρικῆς συμμαχίας, ὁπότε διὰ τὴν ἐπίτευξιν αὐτῆς τῆς συμμαχίας συγκατενεύσαμεν εἰς τὰς ὀδυνηροτέρας ἐδαφικὰς θυσίας ἐν Μακεδονίᾳ.

Εἰς Σερβικὸν ἄτλαντα...ἀναφέρεται διὰ τὰς περιοχὰς Σόφιας καὶ Βιδινίου ὅτι «κατοικοῦνται ἀπὸ καθαρὸς Σέρβους ὁμιλοῦντας Σερβικά, τηροῦντας τὰ αὐτὰ ἔθιμα μὲ ἡμᾶς καὶ ἑορτάζοντας τὴν «Σλάβαν» ὡς ἀκριβῶς ἡμεῖς ἐν Σερβίᾳ. Οἱ Βούλγαροι εἶναι ἐπὶ τοῦ παρόντος κυρίαρχοι ἐπὶ ζημίᾳ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ Σερβικοῦ κράτους». Ὁ Μιχ. Στανόγιεβιτς γράφων *ὅτι αἱ Ἐπαρχίαι Σόφιας καὶ Βιδινίου εἶναι Σερβικαὶ προσθέτει ὅτι οἱ Σέρβοι πρέπει νὰ προσπαθῆσουν νὰ ἀπαλλαγῶν τῆς Βουλγαρικῆς Κυριαρχίας καὶ νὰ ἐνώσουν τὰς ἐπαρχίας αὐτὰς μὲ τὸ Σερβικὸν Κράτος* (σελ. 4).

Τὸ «μορφωτικὸν» ἔργον τῶν Σέρβων ἐν Μακεδονίᾳ (σελ. 25) ...Τὶ δὲν ἔκαμαν οἱ Σέρβοι κατὰ τὰ τελευταῖα δύο ἢ τρία ἔτη [1912-1915] διὰ νὰ ἀλλάξουν τὴν ἐθνικότητα τῶν ὁμογενῶν μας! Ἡ ἐλαχίστη ἐκδήλωσις ἀφοσιώσεως εἰς τὰς παραδόσεις, τὸν πολιτισμὸν καὶ τὰς ἀναμνήσεις τοῦ ἔθνους μας ἐτιμωρεῖτο ἀμειλί-

κιως. Πᾶν τὸ ὅποσον ἠδύνατο νὰ ὑπενθυμίση τὸ παρελθὸν τῶν Βουλγάρων καὶ νὰ συντείνῃ εἰς τὴν διαφύλαξιν τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως διεγράφετο καὶ ἐξουδετεροῦτο... (σελ. 27). Οἱ Σέρβοι κατηύθυνον συγκεντρωτικῶς τὰς προσπάθειας των εἰς τὴν νεολαίαν.... Ἦλπιζον νὰ μεταβάλουν εἰς Σέρβους τοὺς νεαροὺς Μακεδόνας καὶ τοῦτο ἐντὸς ὀλίγων μόνον ἐτῶν. Οἱ Σέρβοι πράκτορες παρημέλουν ὀλίγον τοὺς ἄνδρας τοὺς προκεχωρημένης ὄψεσιν ἡλικίας διότι ἐγνώριζον ὅτι ὅ,τιδήποτε καὶ ἐὰν ἔκαμνον οἱ ἄνδρες οὗτοι θὰ παρέμενον ἐσωτερικῶς Βούλγαροι. Πᾶς μαθητὴς ὑπεχρεοῦτο νὰ ἀποκαλεῖται «γνήσιος Σέρβος». Καὶ ὄχι μόνον οἱ Βούλγαροι ἀλλὰ καὶ οἱ Μουσουλμάνοι παῖδες. Εἰς τὴν Κρίβα-Παλάνκα¹ ἓνας Τουρκόπαις ἐκαυχῆθη ὅτι ἠδύνατο νὰ ἀναγιγνώσκῃ Σερβικὰ. Πρὸς κατάπληξιν μας ὅταν τοῦ ἐδώκαμεν ἓν τοιοῦτο βιβλίον ἔκαμε τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ καὶ ἤρχισε νὰ ἀναγιγνώσκῃ «εἶμαι γνήσιος Σέρβος»..... Παντοῦ θὰ ἴδετε εἰκόνας ὡς : Ἡ ἔφοδος καὶ ἡ κατάληψις ὑπὸ τῶν Σέρβων τοῦ Πριλάπου, τοῦ Κουμανόβου, τῶν Σκοπίων, τῆς μάχης τοῦ Βελμπούιντε, τῆς μάχης τοῦ Κοσσόβου, τοῦ Μίλος Ὁμπιλιτς φονεύοντος τὸν Σουλτὰν Μουράτ, τοῦ Τανάσκο Ράγιτς ἐπὶ τοῦ τηλεβόλου κλπ. Ἐν τούτοις ἡ μᾶλλον διαδεδομένη εἰκὼν καὶ ἡ μᾶλλον λαοφιλὴς εἶναι ἡ παριστώσα τὸν Τσάρον Στέφανον Δουσιὰν — τὸν «Ἰσχυρὸν» ἔφιππον, ἐνῶ περίξ του ἀναπαριστῶνται οἱ θυρεοὶ τῶν Κρατῶν, τὰ ὅποια ὑπήχθησαν ὑπὸ τὴν δῆθεν κυριαρχίαν του. Εἶδον τὴν εἰκόνα αὐτὴν εἰς τὸ Ξενοδοχεῖον «Τὸ Σερβικὸν Στέμμα» εἰς τὸ Κουμάνοβον καὶ αἰφνιδίως ἀνεπόλησα τοὺς λόγους τοῦ μεγάλου δραματιστοῦ τῆς Ἐθνικῆς μας Παλιγγενεσίας τοῦ μοναχοῦ Παΐσιου τοῦ Χιλανδαρίου (1762), ὅστις ἐγνώριζε κατὰ βάθος τὴν Σερβικὴν μεγαλομανίαν : «Οἱ Σέρβοι ἀναπαρήγαγον καὶ ἐκθέτουν ἐπιδεικνύοντες τὴν εἰκόνα του ὡσανεὶ νὰ ὑπέταξε τὰς ἄλλας χώρας καὶ ὡσάν ὁ Στέφανος νὰ ἐκυριάρχησεν αὐτῶν. Πομπωδῶς περισυνέλεξαν καὶ κατέγραψαν ὅ,τι ἤκουσαν νὰ διηγοῦνται αἱ για-

1. Ἀναφέρεται εἰς τὸ 1915 ὅταν οἱ Βούλγαροι εἰσέβαλον εἰς τὴν Σερβικὴν Μακεδονίαν. (Σ.Μ.)

γιάδες περὶ τοῦ Στεφάνου, τὸν ὁποῖον ἐπονομάζουν ὁ Ἰσχυρός...
... Ἡ ἰσχύς του ὅμως ὑπῆρξεν ἐφήμερος καὶ εἶχε κακὸν τέλος!

«*Ἡ Σερβικὴ ποίησις* (σελ. 32)

... Ὁ Σερβικὸς λαὸς κατέχει μίαν ἐξαιρετικὴν ἱκανότητα εἰς τὸ νὰ ἐφευρίσκη, νὰ πλανᾷ ἑαυτὸν καὶ νὰ πλανᾷ τοὺς ἄλλους. Ἀκόμη ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας ὁ μῦθος καὶ ὁ μυστικισμὸς πρυτανεύουν εἰς τὰς ἀντιλήψεις του περὶ τοῦ παρελθόντος. Οἱ Σέρβοι θεωροῦν τὰς μυθοπλαστικὰς παραδόσεις καὶ τὰ ἐπικά ἄσματα ὡς τὰς ἀσφαλεστέρας πηγὰς τῆς ἱστορίας των καὶ τὰ πιστεύουν ὡς τὰ παιδία πιστεύουν ὅτι τὰ παραμύθια εἶναι καθαρὰ ἀλήθεια...

... (σελ. 34) Οἱ Σέρβοι πετοῦν, εἰς τὰ ποιήματα αὐτά, ἀπὸ νίκης, εἰς νίκη, φθάνουν εἰς τὴν Σόφιαν, προχωροῦν πάντοτε διοικούμενοι ἀπὸ τὸν Δουσιὰν τὸν Ἰσχυρὸν καὶ τὸν πρίγκηπα Λάζαρον, κυριεύουν τὴν Ἀδριανούπολιν, μάχονται εἰς τὴν Τσατάλτζαν [1913] καὶ εἰς τὸ Μπουλαῖρ... Οἱ Βούλγαροι καὶ οἱ Τοῦρκοι δὲν ξεύρουν ἀπὸ ποῦ νὰ φύγουν εὐθὺς μόλις ἀκούσουν τὸν θόρυβον μόνον τῆς Σερβικῆς προελάσεως. Περὶ τῶν γενναίων Βουλγάρων ἀξιωματικῶν; — «Ἀλλὰ δὲν ὑπάρχουν τοιοῦτοι» (Ἡ συντριβὴ τῆς Βουλγαρικῆς Στρατιᾶς—σελ. 40).

Αἱ ἀπλοῦστεραι πράξεις ἀναγόμεναι εἰς κατορθώματα ὑμνοῦνται, τὰ μᾶλλον ἀσήμαντα πρόσωπα καταντοῦν ἥρωες ἀφθαστοι διότι εἶναι Σέρβοι... Αἱ μᾶλλον ἀσήμαντοι ἀψιμαχίαι προσλαμβάνουν εἰς τὸ Σερβικὸν πνεῦμα κολοσσιαίας διαστάσεις, μεγαλοποιοῦνται εἰς γιγαντιαίας μάχας, ὅπου ὡς ἐν σκηνοθεσίᾳ μετέχουν δραγοντες, νῦμφαι... Δὲν ἀφήνουν ἥσυχον οὔτε τὸν Ἅγιον Ἡλίαν καὶ μᾶς ἐμφανίζουν μίαν ἐξαπόλυσιν ὅλων τῶν φυσικῶν στοιχείων ἵνα παρουσιασθῇ ὅτι ὅλα ἐδαμάθησαν ἀπὸ τὸν Σερβικὸν ἡρωϊσμόν, καὶ ὅτι οὐδεμία δύναμις δύναται νὰ ἀντιστῇ εἰς αὐτόν...

Παραλαμβάνομεν ἐκ τοῦ ἄσματος «Ἡ Βουλγαρία προδίδουσα τοὺς Συμμάχους» (σελ. 5-13) τὰ ἑξῆς: Μία νεράϊδα ἐμφανίζεται εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους Ἀβάλα πλησίον τοῦ Βελιγραδίου καὶ καλεῖ τὸν βασιλέα Πέτρον:

«ὦ ἦρωα καὶ Μεγάλε Ἀρχηγέ Καραγεώργη, ἐκδικητᾶ

του ἀρχαίου Κοσσόβου, δὲν ἀκοῦς καὶ δὲν ξεύρεις ὅτι ἡ Βουλγαρία σκέπτεται νὰ σοῦ ἐπιτεθῆ ; »

Ὁ βασιλεὺς γελαῖ δὲν θέλει νὰ πιστεύσῃ ὅτι οἱ Βούλγαροι ἐτοιμάζονται νὰ τοῦ κάμουν πόλεμον. Ἡ νόμφη τῶν κακῶν προρρήσεων ἀπαξιοῖ καὶ δὲν θέλει νὰ ἐπιμείνῃ. Ὁ βασιλεὺς ἐξ ἄλλου βλέπων τὴν νόμφην συνωφρωμένην καὶ ἀπελπισμένην σκέπτεται πάλιν καὶ ἀποφασίζει :

«Νὰ καλέσῃ τὸν Νικόλα Πάσιτς καὶ νὰ κάμῃ συμβούλιον τί μποροῦσε νὰ γίνῃ. Ὁ Πάσιτς ἔφθασε καὶ ὁ βασιλεὺς τοῦ ἀνεκοίνωσε τὴν πρόρρησιν τῆς νόμφης τοῦ Ἀβάλα !

Ἐπακολουθοῦν τραγικο-κωμικαὶ λεπτομέρειαι ἐπὶ τῆς θεατρικῆς στάσεως τοῦ Πάσιτς καὶ μετὰ πολλὴν σκέψιν, ὁ Σέρβος Πρωθυπουργὸς ἀπαντιᾷ στὸ τέλος :

«Ὁ Φερδινάνδος εἶναι γόης Αὐστριακός. Ὁ Δάνεφ, ὁ σύντροφός του, μιὰ περίφημη ἀλεποῦ... Ἀλλὰ μὴ φοβᾶσαι τίποτα, οἱ Βούλγαροι δὲν ἔχουν τὴν δύναμιν νὰ μᾶς κάμουν κακὸν διότι ἔχομεν τοὺς ἥρωας τοῦ Κοσσόβου, ποὺ συνέτριψαν τὴν Τουρκικὴν Αὐτοκρατορίαν.

Θὰ μπορούσαμε νὰ πολεμήσωμεν ἐναντίον ὁλοκλήρου τῆς Εὐρώπης, τί εἶναι λοιπὸν ἡ μικρὰ Βουλγαρία ;

Θὰ τὴν ἐξουθενώσωμεν καὶ θὰ πατήσωμεν εἰς τὰ ἐρείπιά της τὸ πολὺ σὲ μιὰ βδομάδα».

Μετὰ τὴν προσφώνησιν αὐτὴν ὁ βασιλεὺς ἐγκαρδιωμένος, τὸν παίρνει ἀπὸ τὸ χέρι, τὸν ὀδηγεῖ στὸ παλάτι καὶ τοῦ προσφέρει γεῦμα... ὕστερα ἀπὸ λίγο, ὁ βασιλεὺς Πέτρος ἀποφασίζει καὶ στέλλει γράμμα στὸν βασιλέα Φερδινάνδον διὰ νὰ τὸν ἐρωτήσῃ ἂν εἶναι ἀλήθεια πῶς σκοπεύει νὰ τοῦ ἐπιτεθῆ «διὰ νὰ τοῦ πάρῃ τὴν Μακεδονίαν ἀπὸ τὸν Βαρδάρ ὡς τὰ Βιτώλια», καὶ τοῦ θυμίζει τὰς πολυαριθμοὺς ἐκδουλεύσεις ποὺ τοῦ προσέφερε...

»Κύριε Φερδινάνδε τοῦ Κοβούργου, δὲν θυμᾶσαι τὴν Ἀδριανούπολιν τὸ φρούριον ποὺ κατέστρεψαν τὰ κανόνια μου; Σοὺ προσέφερα ἀκόμη μιὰν στρατιάν 60.000. Δὲν σοῦ ἔδωκα ἀκόμη ὑλικά πολέμου καὶ τροφᾶς διὰ νὰ μπορέσῃς νὰ ὀπλίσῃς καὶ νὰ θρέψῃς τὴν Βουλγαρίαν; Δὲν σοῦ ἔδωκα ἀκόμη τριάντα ἑκατομμύρια δηνάρια ;»

Καί μετ' ὀλίγον ἡ ἀπάντησις τοῦ Φερδινάνδου :

»Κύριε, βασιλεῦ τῆς Σερβίας, Ἐκεῖνο πού διαδίδεται εἶναι ἀλήθεια, καί πράγματι θέλω νά μοῦ δώσης τās γαίας καί τās πόλεις τῆς Μακεδονίας. Ὡς πρὸς ἐκεῖνα πού γράφεις διὰ μερικός ἐκδουλεύσεις, διὰ τὸν στρατὸν σου καί τὰ δηνάρια σου ἀπαντῶ ὅτι εἶχες καί μοῦ ἔδωκες. Ἐὰν δὲν εἶχες δὲν θὰ μοῦ ἔδιδες».

Μόλις ὁ Σέρβος βασιλεὺς πῆρε τὴν ἀπάντησιν ἐκτύπησε τὸ στήθος του καί φοβερὰ ἀπειλεῖ τοὺς Βουλγάρους :

«Ἄχ ! Περίμενε λοιπόν, ἀπατεῶνα Βούλγαρε, θὰ ἰδῆς πῶς θὰ καταστρέψω ἀπὸ τὰ θεμέλια τὴν φωλεὰν τῆς προδοσίας σου . . .» Καί τότε οἱ μεγάλοι ἀρχηγοὶ τοῦ Σερβικοῦ στρατοῦ ἔκαμαν μέγα πολεμικὸν συμβούλιον καί ἔγιναν μανιώδεις ἀπὸ τὴν βουλγαρικὴν ἀπάντησιν, βιάζονται δὲ νά ἐκδικηθοῦν αὐτοὺς τοὺς δειλοὺς προδότας (τοὺς Βουλγάρους).

«Μανιασμένοι θέλανε στῆ Σόφια νά πετάξουν σὲ δυὸ ἡμέραις».

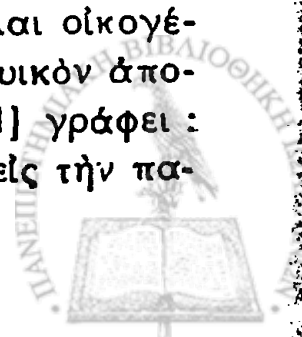
Ἄλλὰ ὁ βασιλεὺς τοὺς συγκρατεῖ, καταπραῦνει τὴν ὀργὴν των, τοὺς ἐξορκίζει νά μὴ βιασθοῦν πολὺ καί ἔτσι οἱ μανιώδεις μας Ρολάνδοι δὲν πῆραν διαταγὴν νά ὀρμήσουν εἰς τὴν Βουλγαρίαν. Ἀκριβῶς ὅπως ὁ συνταγματάρχης Τοπάλοβιτς δὲν πῆρε τὸ 1885 διαταγὴν νά κυριεύσῃ τὴν πρωτεύουσαν ἐνῶ εἶχεν ἤδη κυριεύσει μὲ ἔφοδον τὰ προάστεια τῆς Σόφιας».

Εἰς τὴν σελ. 46 γράφει ἐν συμπεράσματι ὁ Πένεφ : «*δταν εἰς λαὸς δλόκληρος μὲ τοὺς ἠγέτας καί τοὺς διδασκάλους του ἔχασε τὴν λογικὴν, δταν ἡ αὐθυποβολὴ καί ἡ μεγαλομανία ὑπερέβησαν πᾶν ὄριον, ὁ λαὸς αὐτὸς προσεγγίζει ὄλονεν καί ἐγγύτερον, χωρὶς νά τὸ ἀντιλαμβάνεται, πρὸς τὴν καταστροφὴν του*»

ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Ὡς πρὸς τὸ ἐπιχείρημα τοῦ δρ. Τρινιεγκόρσκυ (σελ. 40 τοῦ παρόντος) ὅτι τὰ «τσέλνιτσι» (φάρα), ἦτοι αἱ μεγάλαι οἰκογένειαι ἀποδεικνύουν τὴν Σλαυικότητα διότι εἶναι Σλαυικὸν ἀποκλειστικῶς ἔθιμον ὁ Belloch [I, β' ἔκδ. 1924, σελ. 81] γράφει :

«Οἱ Ἕλληνες τὴν ὀργάνωσιν αὐτὴν μετέφεραν εἰς τὴν πα-

τρίδα των. Τὰ μέλη τῆς *φρατρίας* ἐθεωροῦντο ἀπ' εὐθείας ἀπόγονοι ἑνὸς κοινοῦ γενάρχου - πατρὸς (ἐξ οὗ τὸ ὄνομα πάτρα, πατριὰ) καὶ ἦσαν ἐν τῷ πράγματι . . . κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους πολλὰ χωρία ἐν Ἑλλάδι ἔφερον τὸ ὄνομα τῆς οἰκογενείας, παρ' ἧς ἰδρύθησαν . . .»

*
*

Συμπληρωματικῶς πρὸς τὰ ὑποσημειωθέντα εἰς τὴν σελ. 26 τοῦ παρόντος σχετικῶς μὲ τὴν σλαυικότητα τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ Α' καὶ τοῦ θείου του Ἰουστίνου Α' ἐπίσης αὐτοκράτορος ὁ Χέρτζμπεργκ (Ἑλληνικὴ Ἱστορία - Μετάφρ. Καρολίδου III τόμος, σελ. 575) γράφει ὅτι ὁ Ἰουστίνος Α' ἦτο:

«Ἐξερρωμανισμένος γόνος θρακικῆς οἰκογενείας ἀγροτικῆς ἐκ Ταυρησίου τοῦ ἐν τῷ Δαρδανικῷ διαμερίσματι τῆς Βεδεριάνης».

*
*

Εἰς ἀπάντησιν πρὸς τὰ πολλαχοῦ ἐπαναλαμβανόμενα ὅτι ὁμαδικοὶ σλαυικοὶ ἐποικισμοὶ εἰς τὰς Ἑλληνικὰς χώρας νοτίως τοῦ Δουνάβεως ἤρχισαν ἀπὸ τοῦ 4ου αἰῶνος, ὁ Χέρτζμπεργκ (III τόμος, σελ. 669) γράφει ὅτι διὰ πρώτην φοράν Σλαυικὸν κύμα ἀνάμικτον μετὰ Οὐννων καὶ Βουλγάρων, ὑφ' ὧν καὶ πιθανώτατα ὠδηγεῖτο, ἐπέδραμεν εἰς τὰς Ἑλληνικὰς χώρας τὸ 539 ἢ 540 μ. Χ. Ὡς προσεπικυρώνει ὁμοίως ὁ Boesler καὶ ὁ Tafel (κατὰ παρατήρησιν τῆς Καρολίδου) «δὲν δύναται νὰ γίνῃ λόγος περὶ μονίμων Σλαυικῶν ἐποικήσεων νοτίως τοῦ Δουνάβεως μέχρι τοῦ 602 μ. Χ. . . .»

Πρὸ τῆς ἐποχῆς αὐτῆς —τοῦ Αὐτοκράτορος Ἡρακλείου, ὅστις ἐπέτρεψε τὴν μετανάστευσιν σλαύων—μόνον ἡ μνημονευομένη παρ' ἡμῶν εἰς τὴν σελ. 15 εἰρηνικὴ εἴσδυσις σλαύων ἢ σκλάβων ὡς ποιμένων καὶ ἀγροτικῶν ἐργατῶν ἔγινε.

*
*

Εἰς τὴν σελ. 28 ὁ δρ. Τρινιεγκόρσκυ ἐπαναλαμβάνει τὴν ἀξιουμένην παρὰ τῶν Σλαύων Σλαυικότητα τῶν Θεσσαλονι-

κέων Κυρίλλου και Μεθοδίου, οΐτινες ἐκήρυξαν τὸν Χριστιανισμόν εἰς τοὺς Σλαύους και ἐδημιούργησαν πρῶτοι τὸν γραπτὸν Σλαυικὸν λόγον διὰ τοῦ Κυριλλικοῦ ἀλφαβήτου, ὅπερ και νῦν χρησιμοποιοῦν ὅλοι οἱ Σλαῦοι ἐξαιρέσει τῶν Κροατῶν, Τσέχων και Πολωνῶν.

Ὁ Σβίγιτς ὁμῶς εἰς τὴν σελ. 15 γράφει :

«Ἀπὸ τὸ Βυζάντιον και τὴν Θεσσαλονικὴν ἐξεκίνησαν οἱ ἐνθερμοὶ ἱεραπόστολοι, οἱ ὁποῖοι προσηλύτισαν τοὺς λαοὺς και πρὸ παντὸς τοὺς σλαυϊκοὺς»... ἀφοῦ πρότερον λέγει : «ὅτι εἰδικώτερον εἰς τὸ Βυζάντιον και τὴν Θεσσαλονικὴν ὁ ἀπὸ Παλαιστίνης ὀρμηθεὶς χριστιανισμὸς ἔρριψε βαθείας ρίζας. Ὁκοδομήθησαν ἐκεῖ συγχρόνως μὲ τὴν Παλαιστίνην και τὴν Συρίαν αἱ πρῶται χριστιανικαὶ Ἐκκλησίαι, τῶν ὁποίων ἡ ἀρχιτεκτονικὴ ἔγινεν ἀντικείμενον μιμήσεως παρ' ἄλλων. Αἱ ἐκκλησίαι τῆς Θεσσαλονικῆς εἶναι ὀλιγώτερον γνωσταὶ ἀλλὰ δὲν εἶναι ὀλιγώτερον παλαιαὶ και ὠραῖαι».

Τι λοιπὸν τὸ περίεργον ἀπὸ τὸν ἀκμάζοντα χριστιανισμόν τῆς Θεσσαλονικῆς νὰ προέλθουν Ἕλληνες Θεσσαλονικεῖς ἱεραπόστολοι; ἀλλ' ἐπ' αὐτοῦ γράφει ὁ Χέρτζμπερκ (τόμος Α' σελ. 308).

«Δύο Ἕλληνες Θεσσαλονικεῖς... Ἦσαν δ' οὔτοι οἱ ἀδελφοὶ Μεθόδιος και Κωνσταντῖνος [μετονομασθεὶς εἰς Κύριλλον 40 ἢ 50 ἡμέρας πρὸ τοῦ θανάτου του...] υἱοὶ τοῦ Λέοντος πολίτου θεσσαλονικέως και στρατιωτικοῦ ἀρχοντος...καταστάντες περίφημοι ὡς ἀπόστολοι τῶν Σλαύων... Ἀμφότεροι δ' ἦσαν... ἐπιτηδειότατοι εἰς τὸ ἔργον τοῦ ἀποστόλου, διότι, ὅπως καθόλου οἱ Ἕλληνες τῆς Θεσσαλονικῆς, ἦσαν ἠσκημένοι ἐκ νεότητος εἰς τὸ λαλεῖν τὴν γλῶσσαν τῶν Σλαυικῶν φύλων... Ὁ Μεθόδιος μάλιστα... φαίνεται ὅτι κατεῖχε θέσιν στρατηγοῦ ἐν τῷ θέματι τοῦ Στρυμόνος».

* *
*

Κατὰ τὴν φοβερὰν δοκιμασίαν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὡς ὑπῆρξεν ἡ Φραγκοκρατία και αἱ ἀπὸ Δυσμῶν ἐπιδρομαὶ τῶν σιδηροφράκτων ἵπποτῶν ὡς και τοῦ Ἑγεντικοῦ και Γενουηνοῦ στό-

λου, οἱ Ἕλληνες ἀντέδρασαν καὶ συνήλθον καταπληκτικῶς ταχέως ἐκ τῶν ὄντως φοβερῶν ἐκείνων πληγμάτων. Συμπληρωματικῶς δὲ πρὸς ὅσα ὑποσημειοῦμεν εἰς τὴν σελίδα 28 παραθέτομεν ἐνταῦθα τὰ ἑξῆς :

Ὁ Ἕλλην αὐτοκράτωρ τῆς Νικαίας Ἰωάννης Βατάτσης διεξήγαγε λαμπροὺς ἀγῶνας νὰ ἐμπεδώσῃ ἀφ' ἐνὸς τὸ νεοσύστατον κράτος του, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ ἀντιπαλαίσῃ πρὸς τοὺς ἐν Μ. Ἀσίᾳ γείτονάς του Σελτζούκους Τούρκους, ἐν Εὐρώπῃ δὲ πρὸς τοὺς Βουλγάρους, Σέρβους ἀλλὰ καὶ τὸ Ἑλληνικὸν βασιλεῖον τῆς Θεσσαλονίκης τοῦ Θεοδώρου Ἀγγέλου, ἵνα ἐνώσῃ ἅπαν τὸ Ἑλληνικὸν καὶ ἐξώσῃ τοὺς Φράγκους ἀπὸ τὴν Κων)πολιν.

Σχετικῶς ὁ Χέρτζμπεργκ (σελ. 137) γράφει : «Τότε [τῷ 1146] ἐθεώρησεν ὁ Βατάτσης φρόνιμον...κατὰ πρῶτον νὰ ἐπιπέσῃ ἐπὶ τοὺς Βουλγάρους δεινῶς πλήττων αὐτούς. Ἐντὸς ὀλίγων ἐβδομάδων αἱ Σέρραι καὶ εἶτα πᾶσαι αἱ ἀπὸ Στενημάχου τῆς παρὰ τὴν Φιλιππούπολιν πρὸς ἀνατολὰς μέχρι Προσάκου καὶ Σκοπίων παρὰ τὸν ἄνω Ἀξιὸν δυτικώτατα κείμεναι Βουλγαρικαὶ κτήσεις περιήλθον αὐθις εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων καὶ τὴν παραχώρησιν αὐτὴν ἠναγκάσθη ἐπισήμως νὰ δεχθῆ ἡ Βουλγαρικὴ Κυβέρνησις».

Εἰς τὴν σελ. δὲ 141 λέγει :

«Ὁ (βούλγαρος) βασιλεὺς Μιχαὴλ Ἀσάν ἐπὶ τῇ εἰδήσει τοῦ θανάτου τοῦ φοβεροῦ Βατάτση εἶχεν ἀποφασίσῃ τὴν ἀνάκτησιν τῶν πρὸς νότον τοῦ Αἴμου καὶ τοῦ Σκάρδου τῷ 1246 ἀπολλομένων χωρῶν. Βοηθείᾳ τοῦ Σλαυικοῦ πλήθους τῶν ἀγροτῶν...Ἐκυριεύθη σπουδαῖον μέρος...Ἀλλὰ τότε ὁ αὐτοκράτωρ Λάσκαρης¹ ἐπήλθεν ἐν μέσῳ χειμῶνος 1254-1255... ἔσωσε τὴν Ἀδριανούπολιν καὶ δι' ἀγῶνων μακρῶν καὶ σφοδρῶν τοσοῦτον ἰσχυρῶς ἐπίεσε τὸν πολέμιον, ὥστε ὁ Μιχαὴλ Ἀσάν ἔπρεπε νὰ θεωρῆ ἑαυτὸν εὐτυχῆ «διότι μεσιτεία τοῦ πενθεροῦ του, τοῦ βασιλέως τῶν Σέρβων Οὐρὸς Α΄, ἠδυνήθη νὰ συνομολογήσῃ εἰρήνην κατὰ τὸ θέρος 1256 ἐπὶ τῇ ἀποκαταστάσει τῶν ὑπὸ τοῦ Βατάτση χαραχθέντων ὀρίων».

1. Διάδοχος τοῦ Ἰωάννου Βατάτση.

Αὐτὴν λοιπὸν τὴν ζωτικότητα καὶ ὑπεροχήν ἔναντι τῶν Σλαύων ἔδειξεν ὁ Ἑλληνισμὸς ὅταν οἱ Φράγκοι κατεῖχον τὴν Κων)πολιν καὶ πλεῖστα μέρη τῆς Ἑλλάδος, τὸ δ' Ἑλληνικὸν Κράτος προπεπάθει νὰ ἐγεροῦν ἔκ τῶν ἐρειπίων.

Ἄλλὰ καὶ ἀργότερον ὅταν ἤρχισεν ὁ πολυθρύλλητος «χρυσοῦς αἰὼν» τῶν Σέρβων ὑπὸ τοὺς Νεμανίδας καὶ τὸν ἥρωα Στέφανον Δουσιάν τὸν Ἰσχυρὸν ὁ Ἑλληνισμὸς, καίτοι ὑπὸ τὰ πλήγματα τῶν Ὀσμανλήδων εἶχεν ἤδη σοβαρότατα ἐξασθενήσῃ, ἀντέδρασεν. Ἐπ' αὐτῶν ὁ Χέρτζμπεργκ γράφει (σελ. 381) :

«...Ὁ Ἀνδρόνικος Γ' [Παλαιολόγος] ἵνα ἀποκρούσῃ τοὺς Σέρβους [Νεμάνια], μετέβη (1329) εἰς τὴν βορειοδυτικὴν Μακεδονίαν, ἔνθα ὀρμώμενος ἀπὸ Ἀχριδοῦ ἀντεπεξῆλθεν ἐπιτυχῶς ἔναντιον τῶν πολεμίων τούτων.»

(Σελ. 333) :... «ἐσχηματίσθη συμμαχία μεταξὺ τῶν Σέρβων, Βουλγάρων καὶ Βλάχων [κατὰ τοῦ Βυζαντίου]... Οἱ Βούλγαροι ἀπέκτησαν τὸ πλεῖστον τῶν πρότερον ἀφαιρεθέντων. Ὁ Στέφανος Δουσάν κατέλαβε...[1331 - 34] τὴν Ἀχριδόν, τὴν Πρίλαπον, τὴν Καστορίαν τέλος δὲ καὶ τὴν μέχρι Βοδενῶν χώραν...».

(σελ. 362) «...Ὁ Καντακουζηνός... ἐπετέθη ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ 1350 ἔναντιον τῶν πολεμίων ἐν τῇ νοτίῳ Μακεδονίᾳ. Ἡ Βέροια, τὰ Βοδενά, τὸ Ὀστροβον καὶ ἄλλα χωρία ἀνεκτήθησαν ταχέως. Ἐπειδὴ δὲ οἱ μόλις πρὸ ὀλίγου ὑποταχθέντες Ἕλληνες καὶ δὴ πολλοὶ πρὸς τὸν Δουσάν δυσηρεστημένοι Σέρβοι δεσποτικοὶ ἐξηγέρθησαν ὑπὲρ τοῦ Καντακουζηνοῦ, ὁ Δουσάν ἔτι κατὰ τὸ 1350 ἐφάνη πρόθυμος νὰ κλείσῃ εἰρήνην...». Ἡ εἰρήνη δ' αὕτη ἐγένεν ἂν καὶ δὲν ἐτηρήθη οὐδ' ἐξετελέσθη παρὰ τῶν Σέρβων.

Τοῦτο ὁμως ἔχει ἰδιαιτέραν ἀξίαν διότι τότε ἀκριβῶς οἱ Σέρβοι εὕρισκοντο εἰς τὸ ἀπόγειον τῆς βραχυτάτης ἄλλως τε δόξης των, καθόσον μετ' ὀλίγον, τὸ 1355, ἐκλιπόντος τοῦ Δουσάν τοῦ ἀποκαλουμένου «τσάρου τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Σέρβων» κατέρρευσε ἡ Σερβικὴ αὐτοκρατορία καὶ τὸ 1371 περιήλθεν ἡ Σερβικὴ Μακεδονία ὑπὸ τοὺς Τούρκους.

* *

Ὡς πρὸς τὰ ὀνόματα Σλαῦος, Σλαβῆνος, Σκλαβούνος Σθλά-

βος καὶ Σκλάβος, διὰ τὰ ὅποια γράφομεν εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τῆς σελίδος 15 καὶ 16 τοῦ παρόντος, ὁ Καρολίδης ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι ἡ ἔννοια *Σκλάβος=δοῦλος* προῆλθε τὸ πρῶτον παρὰ τοῖς Γερμανοῖς, οἱ ὅποιοι ὑπεδούλωσαν τὰ Σλαυικὰ φύλα τοῦ Ὄδερ, ἐκ τούτων δὲ μετεδόθη εἰς τὰς ἄλλας Εὐρωπαϊκὰς γλώσσας.

Δὲν εἴμεθα οἱ ἀρμοδιώτεροι νὰ ἐρευνήσωμεν τὸ ζήτημα αὐτὸ παρατηροῦμεν ὅμως ὅτι ἡ κατὰ μονάδας ὡς καὶ ομάδας πρὸς ἀναζήτησιν τύχης μετανάστευσις βαρβάρων εἰς τὰς χώρας τῆς Ἑλληνικῆς Αὐτοκρατορίας, τῆς ὁποίας ὁ πολιτισμὸς καὶ τὰ πλούτη προσελάμβανον μυθώδεις διαστάσεις εἰς τὴν παιδαριώδη φαντασίαν τῶν πρωτογόνων αὐτῶν, ἤτις τὸ φυσικὸν καὶ σύνηθες. Ἡ χρησιμοποίησις τῶν ἐξ ἄλλου εἰς τὰς ταπεινοτέρας ἐργασίας εἶναι ἐπίσης αὐτονόητος ἰδίᾳ τῶν Σλαύων, οἵτινες ἦσαν καὶ οἱ ὀλιγώτερον προσφερόμενοι διὰ πολεμικὰς ὑπηρεσίας. Διότι βεβαίως δὲν ἦσαν κατάλληλοι οἱ βάρβαροι δι' ἐργασίας ἀπαιτούσας ἀνεπτυγμένην ἀντίληψιν καὶ δι' αὐτὸ ἐχρησιμοποιοῦντο ἢ ὡς μισθοφόροι ἢ εἰς τὰς γεωργικὰς καὶ ποιμενικὰς ἐργασίας ἢ τὰς ὑλοτομίας. Προσκολλώμενοι δὲ εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐργοδότας καὶ ἀμειβόμενοι γλισχρότατα λόγῳ τῆς ἀφθόνου προσφορᾶς ἐργασίας προσελάμβανον ὀλίγον κατ' ὀλίγον χαρακτηῖρα, ὅστις προσέδωκε φυσικῶς εἰς τὴν τάξιν τῶν τὴν προσκειμένην ἔννοιαν *Σκλάβος=σκλάβος=δοῦλος*.

Οὔτε δύναται νὰ πιθανολογηθῇ εὐκόλως ὅτι ἡμεῖς τούλαχιστον παρελάβομεν τὴν ἔννοιαν αὐτὴν ἀπὸ τοῦς Γερμανοῦς, εἴτε ἀπ' εὐθείας ἢ ἔστω μέσῳ Ἰταλίας.

* *
*

Τὸ περὶ Ἑλλάδος Κεφάλαιον ὁ δρ. Τρινιεγκόρσκυ τελειώνει (σελ. 45 τοῦ παρόντος) γράφων (τὸ 1938) διὰ τοὺς δῆθεν Γιουγκοσλαύους τῆς Ἑλληνικῆς Μακεδονίας'

«Θὰ ἐπανέλθουν γρήγορα εἰς τοὺς κόλπους τῶν Νοτίων Σέρβων, ὅταν σημειωθῇ ἡ ἀρχὴ κάποιας πολιτικῆς μεταβολῆς».

Κι' ἡ ἀρχὴ τῆς «κάποιας» πολιτικῆς μεταβολῆς δὲν ἐβράδυνε νὰ σημειωθῇ. *Μόλις δύο ἔτη ἀργότερον ἦτοι τὸν Νοέμβριον*

1940 (κατὰ τὸν Γκρέγκοριτς εἰς τὸ βιβλίον του So endete Yougoslavien) προέβαλον οἱ Γιουγκοσλαῦοι ὡς ὄρον νὰ προσχωρήσουν εἰς τοὺς Γερμανοὺς νὰ παραχωρηθῇ εἰς αὐτοὺς ἡ Περιοχὴ τῆς Θεσσαλονίκης. Τοῦτο δὲ τελικῶς περιελήφθη εἰς τὴν συμφωνίαν Γερμανίας-Γιουγκοσλαβίας τῆς 25 Μαρτίου 1941.

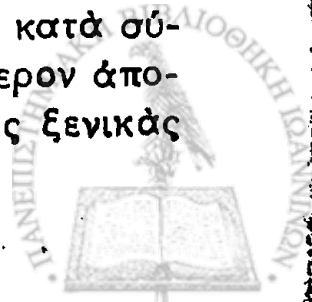
Ἡ δὲ Ἑλλάς σημειωτέον ἐμάχετο τότε καὶ ἐπὶ πλέον ἦτο σύμμαχος των!

* *

Δὲν δυνάμεθα ἐνταῦθα νὰ μὴ καταφερθῶμεν κατὰ τῆς ἐλαφρότητος, μεθ' ἧς ἀντιμετωπίζομεν τὰς βαρβαρικὰς τοπωνυμίας, ἐξ ὧν πλεῖστα διατηροῦνται ἐν τῇ χώρᾳ. Χωρία, ἀκόμη καὶ πόλεις, ὄρη, βουνά, χεῖμαρροι φέρουν ὀνόματα σλαβικά καὶ Τουρκικὰ ἢ Βενετσιάνικα. Ἀράχωβα, Στεμνίτσα, Ζάτουνα, Ζαπάντι, Γρανίτσα, Δομνίτσα, Ἀμπλιανη, Σμόκοβον, Κλεπᾶ, Σέλου, Δίβρη, Τέρνος, Τόρνος καὶ Τύρναβος, Ζαγορά, Ζαγόρια, Γρίμποβο, Λάστοβο, Βελεστίνος, Μουσούνιτσα, Σακαρέτσι, Κόπραινα, Δραχμάν Ἀγᾶ, Δομβραίνα, Χόστια, Στρέζοβα, Τσαρίτσανη. Χόχλια, Βήνιανη, Ἀσλάναγα ἀκόμη τὸ Χασάνι, πού τόσοσιν κοσμοπολιτιστὶ προτιμοῦν οἱ διεθνεῖς Ἀθηναῖκοὶ κύκλοι ἀπὸ τὸ Ἑλληνικόν—καὶ πρόκειται περὶ τοῦ μοναδικοῦ Ἑλληνικοῦ ἀεροδρομίου πού μᾶς συνδέει μὲ τὴν ἀλλοδαπήν,—"Ακοβα, Βόνιτσα, Ζαβέρδα, Δραγομέστι, Τζουμέρκα, Χελμός, Ζήρια, Βίτσι. Σινιάτσκο, Σμόλικας, Μπόζ Ντάγ, Κόζιακα, Κρούσια, Κάβο-ντόρο, Καραμπουρνοῦ καὶ σωρεῖα ἄλλων. Αὐτὰ δὲ τὰ χρησιμοποιοῦν ἐκθύμως αἱ ξένοι προπαγάνδαι, διότι τὰ τοπωνύμια ἀποτελοῦν πάντοτε τὸ προχειρότερον ἐθνολογικὸν ἐπιχείρημα.

Ἐν ἀντιθέσει οἱ Σλαῦοι οὐδέποτε ἀνέχονται ξενικὸν τοπωνύμιον. Ἡ Φιλιππούπολις εἶναι ἄγνωστος πλέον διότι μετωνομάσθη εἰς Πλόβδικ, τὸ Μουσταφά πασᾶ εἰς Σβίλεγκρατ, τὸ Μοναστήρι εἰς Βιτώλια κλπ.

Οἱ Τοῦρκοι ἐπίσης ὡς καὶ ὅλοι σχεδὸν οἱ λαοὶ κατὰ σύστημα ἐθνικοποιοῦν τὰ τοπωνύμια, ἀλλὰ καὶ γενικώτερον ἀποβάλλουν ἐκ τῆς γλώσσης των τοὺς ξενισμοὺς καὶ τὰς ξενικὰς

λέξεις. Περίφημος ἦτο ἕως πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἡ στήλη τοῦ Παρισινοῦ «Χρόνου» μὲ τὴν ἐπιγραφὴν «Πρὸς ἐγκαλλισμὸν τῆς Γαλλικῆς γλῶσσης», παραλλήλως πρὸς τὴν ὁποῖαν ὁ κ. Μοσχόπουλος εἰς τὴν «Καθημερινήν» ἠγωνίζετο νὰ καταπολεμήσῃ τὴν ἀναφυλαξίαν, ὑφ' ἧς κατελήφθη ὁ ἑλληνικὸς διανοούμενος κόσμος πρὸ τῆς συντελουμένης κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας νοθεύσεως τῆς γλῶσσης δι' εἰσβολῆς πληθώρας κακοφῶνων καὶ δυσκαταλήπτων ξενικῶν λέξεων.

Τὶ νὰ εἶπη κανεὶς ὁμῶς διὰ τὰ Ἑλληνικὰ ἐπώνυμα; Ποῖος Κεμάλ θὰ εὐρεθῇ νὰ ἐκκαθαρίσῃ τὰς ἀσχημίας τῶν—ὄγλου,—τζόγλου,—τζῆς,—όπουλος καὶ τῆς σωρείας τῶν ξενικῶν ὀνομάτων. Ἑλληνικὰ δὲ θὰ πρέπη νὰ εἴπωμεν δὲν ἐννοοῦμεν μόνον τὰ ἀρχαιοπρεπῆ—εἰς τὰ ὁποῖα ἐν τούτοις θὰ εὐρίσκομεν ἀληθῆ θησαυρὸν ἐὰν ἠθέλομεν νὰ προσφύγωμεν—ἀλλὰ καὶ τὰ Νεο-ἑλληνικὰ δηλ. τὰ μὴ προδίδοντα ξενικὴν προέλευσιν, τὰ ἀπλᾶ εἰς τὴν ἠχολογικὴν σύνθεσιν καὶ ἐπομένως προσαρμοζόμενα εἰς τὴν μουσικότητα τῆς Ἑλληνικῆς γλῶσσης.

Πολλοὶ ἴσως δὲν ὑποπτεύονται ὡς μὴ γνωρίζοντες σλαυικά, ὅτι τὰ ὀνόματα ποὺ φέρουν εἶναι ξενικά. Ἄλλοι ἴσως ὑπερηφανεύονται διότι φέρουν Βενετσιάνικα ἢ λεβαντινοποιηθέντα Γαλλικὰ ὀνόματα.

Συνήντησα εἰς τὴν Σερβίαν ἓνα Ζαγορήσιον (ἀπὸ τὰ Ζαγόρια τῆς Ἡπείρου) παλαιότερον ἐγκατεστημένον ἐκεῖ Χρηστίδην, ὃν μετωνόμασαν ἐκεῖ εἰς Ρίστιτς. Οἱ Βούλγαροι ἐβάπτισον σωρηδὸν τοὺς Πομάκους μετονομάζοντες τὸν Μεμέτ εἰς Γιobάν.

Τὸ νὰ κάμωμεν τὸ ἴδιον εἶναι βαρβαρισμός; Ἔτσι ὁμῶς ἐκεῖνοι ἐξήλειψαν πᾶν ἴχνος Ἑλληνικὸν ἀπὸ χώρας ποὺ ἦσαν ἐπὶ 4.000 χρόνια Ἑλληνικαί.

Ἄλλὰ καὶ ἡ στοιχειώδης γλωσσικὴ αἰσθητικὴ ἀποκρούει εἰς μίαν γλῶσσαν διαπλασμένην εἰς φθογγολογικὴν σύνθεσιν καὶ μουσικότητα τὴν συνύπαρξιν τῶν βαρυήχων καὶ κακοζήλων ξενισμῶν αὐτῶν, τοὺς ὁποῖους ἐξάπαντος δικαιούμεθα νὰ ὀνομάσωμεν βαρβαρισμούς.

Εἰς τὰ—ντζια,—τσια,—ντζῆ,—ογλοῦ—τζι,—σσια καὶ τοὺς

παρομοίους δυσήχους φθόγγους δέν άντέχει τὸ Ἑλληνικὸν αὐτί.

Ἐομολογουμένως ἡ ἀποκάθαρσις τῆς γλώσσης εἶναι γενικω-
πέρα καὶ ἐπείγουσα Ἐθνικὴ ἀνάγκη.

ΟΙ ΜΑΚΕΔΟΝΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

Συνεχίζοντας τὴν ἀνασκευὴν τῶν Σλαβικῶν ἀπόψεων θὰ μεταφέρω-
μεν ἤδη τὴν ἔρευνάν μας εἰς τὴν ἀπωτέραν ἀρχαιότητα ἵνα ἀρχίσωμεν ἀπὸ
τὴν γένεσιν τὸ ζήτημά μας προσφεύγοντες πάντοτε εἰς ξένων κρίσεις.

Πρὸς τοῦτο δ' ἀναμφιβόλως προσφέρεται ὡς κράτιστος τῶν συγχρό-
νων ιστορικῶν ὁ Belloch : (Griechische Geschichte, 4ος τόμος, 1925, σελ. 57),
ὅστις ἐπὶ τῆς *'Ἐθνικότητος τῶν Μακεδόνων* γράφει :

« Ἀπὸ τῆς μάχης τῆς Χαιρωνείας [338 π.χ.] ἡ Μακεδονικὴ φυλὴ
ἠγήθη τῆς Ἑλλάδος· καὶ παρέμεινε ὡς ἡγέτις μέχρι τῆς ὑποδουλώσεως
ὑπὸ τῆς Ρώμης. Ἡ κατανόησις ὅθεν τῆς Ἱστορίας ὀλοκλήρου τῆς χρονι-
κῆς αὐτῆς περιόδου ἐξαρτᾶται. κατὰ μέγα μέρος ἀπὸ τὴν ἀπάντησιν εἰς τὸ
ἑρώτημα : Ποίᾳς ἔθνικότητος ἦσαν οἱ Μακεδόνες ; Ἐὰν ἦσαν ὄχι Ἑλληνι-
κὸν φύλον τότε ἡ ἡμέρα τῆς Χαιρωνείας σημαίνει καὶ τὸ τέλος τῆς Ἑλ-
ληνικῆς ἀνεξαρτησίας καὶ οἱ Ρωμαῖοι δὲν εἶναι παρὰ ἀπλοῦς ἀντικαταστά-
της ἐνὸς ἄλλου κατακτητοῦ. Ἐὰν ἀντιθέτως οἱ Μακεδόνες ἦσαν Ἑλλη-
νες, τότε ὁ Φίλιππος ἔδωκεν εἰς τὸν λαόν του τὸ πολυτιμότερον ὄλων τῶν
πολιτικῶν ἀγαθῶν, δηλ. τὴν πολιτικὴν Ἐνότητα καὶ ὁ Ἀλέξανδρος εἶναι
ὁ ἰδρυτὴς τῆς Ἑλληνικῆς Κοσμοκρατορίας ¹.

1. Ἐν ὑποσημειώσει ὁ Belloch παρέχει συμπληρωματικὰ στοιχεῖα ὡς
ἑξῆς :

« ... Οἱ Μακεδόνες ὑπερηφανεύοντο νὰ εἶναι Ἑλληνες : ὁ Ἀλέξαν-
δρος (Πλούτ. Ἀλέξ. 51) εἶπε κάποτε : « οὐ δοκοῦσιν ὑμῖν οἱ Ἑλληνες ἐν
τοῖς Μακεδόσιν ὥσπερ ἐν θηρίοις ἡμίθεοι περιπατεῖν ; » Ἐναντι ὅμως τῶν
« βαρβάρων » Ἀσιατῶν ὡς καὶ τῶν Ρωμαίων οἱ Ἑλληνες καὶ οἱ Μακεδόνες
ἠσθάνοντο ὅτι ἦσαν « ἐν καὶ τὸ αὐτό ». Τοῦτο δὲν ἀντιτίθεται πρὸς τὸ γε-
γονὸς ὅτι Ἑλληνικὰ Κράτη ὡς καὶ πρότερον κατὰ τοὺς κλασσικοὺς χρό-
νους πρὸς ἀπόκτησιν πολιτικῶν ὠφελημάτων συνεμάχουν μετὰ βαρβάρων
κατὰ ὁμοφύλων Κρατῶν. Ἡ ἀντίδρασις Ἑλληνικῶν Πολιτειῶν κατὰ τῆς
Μακεδονικῆς ἡγεμονίας δὲν ἦτο τίποτε ἄλλο παρὰ ὅ,τι καὶ ἡ ἀντίδρασις
κατὰ τῆς ἡγεμονίας τῶν Ἀθηνῶν ἢ τῆς Σπάρτης. Οὐδεμία ἐθνολογικὴ δια-
φορὰ ὑπῆρχεν οὔτε εἰς τὴν μίαν οὔτε εἰς τὴν ἄλλην περίπτωσιν.

Εἰς τὸν Πολύβιον IX 37 εἰς τὸν λόγον τοῦ Ἀκαρνᾶνος Λυκίσκου πρὸς

Τοῦτο ἐνδιαφέρει κυριώτερον, νὰ ἀποδειχθῆ ἡ ἐθνικότης τῶν Μακεδόνων ἂν δηλ. ἦσαν Ἑλληνες κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν διαδόχων του. Ἐν ἄλλαις λέξεσι νὰ ἀποδειχθῆ ἂν ἡ γλῶσσά των ἦτο Ἑλληνική. Διότι ἐλλείπει ἄλλων τότε κριτηρίων ἢ γλῶσσα ἀπετέλει τὸ οὐσιῶδες γνῶρισμα τῆς ἐθνικότητος.

Εἴμεθα δὲ νῦν εἰς θέσιν νὰ δώσωμεν μετὰ πλήρους βεβαιότητος ἀπάντησιν εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο. Καὶ πρῶτον ἡ ἐλληνικότης τῶν Μακεδόνων κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Ρωμαιοκρατίας εἶναι ἐκτὸς πάσης ἀμφισβητήσεως διότι ὅλαι αἱ ἐν Μακεδονίᾳ εὑρεθεῖσαι ἐπιγραφαὶ ἦσαν Ἑλληνικαὶ ἐξαιρέσαι ἐκείνων, τὰς ὁποίας οἱ Ρωμαῖοι ἔκαμον. Κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀννίβα [πρὸ τῆς Ρωμαιοκρατίας ἐν Μακεδονίᾳ] ὁ Πολύβιος μᾶς πληροφορεῖ κατηγορηματικῶς ὅτι οἱ Μακεδόνες ἦσαν ὁμόφυλοι τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τῶν Ἀχαιῶν καὶ ὅτι ὠμίλουν τὴν αὐτὴν μὲ τοὺς Αἰτωλοὺς καὶ Ἀκαρνανᾶς γλῶσσαν, ἦτοι Ἑλληνικά. Ὅτι δὲ τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ διὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀποδεικνύει ἡ δίκη τοῦ Φιλῶτα, καθ' ἣν βλέπομεν ὅτι ἡ συνέλευσις τοῦ Μακεδονικοῦ στρατοῦ ἦτο εἰς θέσιν νὰ παρακολουθήσῃ ἓνα «ἐλληνιστὶ» δηλ. εἰς τὴν ἀττικὴν γλῶσσαν ἐκφωνηθέντα λόγον καὶ ἀντιστρόφως οἱ παρόντες Ἑλληνες (μὴ Μακεδόνες) ἦσαν ὁμοίως εἰς θέσιν νὰ παρακολουθήσουν ἓνα μακεδονιστὶ ἐκφωνηθέντα λόγον. Μεταξὺ τῆς ἀττικῆς καὶ τῆς μακεδονικῆς διαλέκτου ὑπῆρχε μόνον ἡ συνήθης μεταξὺ διαλέκτων διαφορὰ [εἰς τὸν Θεόκρ. 15,92 ἀναφέρεται: *Πελοποννασιστὶ λαλεῦμεν*, δηλ. ἄς ὁμιλήσωμεν εἰς τὴν Πελοποννησιακὴν] . . .

Περαιτέρω αἱ ἐπωνυμῖαι προσώπων εἶναι ὅλαι Ἑλληνικαί . . . Ἡ Ἑλληνικὴ καὶ μάλιστα ἡ Ἀττικὴ γλῶσσα ἦτο ἡ ἐπίσημος γλῶσσα ἐν Μακεδονίᾳ, εἰς τὴν διοίκησιν ὡς καὶ εἰς κοινότητας . . . τὴν εὐρίσκομεν δὲ καὶ εἰς ὅλας τὰς ἀποικίας, τὰς ὁποίας ἴδρυσαν ἐν Ἀσίᾳ οἱ Μακεδόνες. Εἰς Λαόν' ὅστις ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν κατέκτησε τὸν Κόσμον φυσικῶς θὰ ἐξήρθετο ἢ αὐτοπεποιθήσῃς καὶ ὑπερηφάνεια μέχρι ὑψίστου βαθμοῦ. Ἐὰν ὅθεν εἶχον ἰδίαν γλῶσσαν οἱ Μακεδόνες διαφέρουσαν τῆς Ἑλληνικῆς, φυσικώτατα θὰ

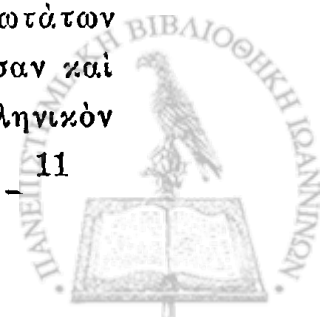
τοὺς Λακεδαιμονίους τῷ 211 π.Χ. ἀναφέρεται: «Τότε μὲν γὰρ ὑπὲρ ἡγεμονίας καὶ δόξης ἐφιλοτιμεῖσθε πρὸς Ἀχαιοὺς καὶ Μακεδόνας ΟΜΟΦΥΛΟΥΣ καὶ τὸν τοῦτον ἡγεμόνα Φίλιππον· νῦν δὲ περὶ δουλείας ἐνίσταται πόλεμος τοῖς Ἑλλησι πρὸς ΑΛΛΟΦΥΛΟΥΣ ἀνθρώπους (τοὺς Ρωμαίους), οὓς ὑμεῖς δοκεῖτε μὲν ἐπισπᾶσθε κατὰ Φιλίππου, λελήθατε δὲ κατὰ σφῶν αὐτῶν ἐπεσπασμένοι καὶ κατὰ πάσης Ἑλλάδος».

ἐπέβαλλον αὐτὴν εἰς τὴν διοίκησιν τῶν Μακεδονικῶν Κρατῶν καὶ πόλεων ὡς καὶ εἰς τὴν ἐπικοινωνίαν των μετὰ τῶν βαρβάρων . . . οὐδέποτε ἀνεφέρθη ὅτι οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Μακεδόνες κατὰ τὰς συνομιλίας των ἐχρειάσθησαν διερμηνέα. Ἐνῶ ἡ γλῶσσα τῶν γειτόνων Ἰλλυριῶν ἦτο ἀκατάληπτος. [Ὁ Πολύβιος XXVIII 8,9 ἀναφέρει ὅτι : «Ὁ Περσεὺς εἰς πρεσβείαν πρὸς τὸν βασιλέα Γένθιον τὸν Ἰλλυριὸν Πλευράτον προσέθετο διὰ τὸ τὴν *διάλεκτον εἰδέναι τὴν Ἰλλυρίδα* . . . (οἱ Μακεδόνες δηλαδὴ δὲν ἐνόουν τὴν Ἰλλυρικὴν). Οἱ Μακεδόνες αὐτοὶ πάντοτε ἐθεώρουν ἑαυτοὺς Ἕλληνας . . . καὶ ὁ Φίλιππος τὴν Συνθήκην μετὰ τὸν Ἀντίβαν ὑπέγραψεν ἐξ ὀνόματος τῶν Μακεδόνων *καὶ τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων*. (Πολύβιος VII 9,3. Ἐναντίον θεῶν πάντων, *ὅσαι Μακεδονίαν καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα* κατέχουσιν. 5. Ὑπὸ βασιλέως Φιλίππου καὶ Μακεδόνων *καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων* . . . 7. Φίλιππος ὁ βασιλεὺς καὶ Μακεδόνες *καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων οἱ σύμμαχοι*. Αὐταὶ εἶναι φράσεις περιλαμβανόμεναι εἰς τὴν Συνθήκην). Δὲν ὑπάρχει ὅθεν ἡ ἐλαχίστη ἀμφιβολία ὅτι οἱ Μακεδόνες . . . ὠμίλουν ἐλληνιστὶ καὶ ἠσθάνοντο ἑαυτοὺς Ἕλληνας καὶ ὡς Ἕλληνες ἐθεωροῦντο παρὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, ἀσχέτως πρὸς τοὺς τοπικισμοὺς καὶ τὰς ἐπακολούθους ἀντιθέσεις. Πρὸς τὸν σκοπὸν μας δὲ τὸ συμπέρασμα τοῦτο εἶναι ἀρκετὸν . . . Καὶ ἀπομένει τὸ ἐρώτημα ἂν οἱ Μακεδόνες ἦσαν ἀρχικῶς Ἕλληνες ἢ ἐξελληνίσθησαν.

. . . Ἡ Μακεδονία ἀπετέλει πάντοτε ἀνεξάρτητον Κράτος καὶ σειρὰν ἄλλην αὐτοτελῶν Κρατῶν [ἐννοεῖ τὴν Λυγκηστίδα, Ὀρεστιάδα, Ἐλιμωτίν κλπ.] οὐδέποτε δὲ κατεκτήθη ἀπὸ τοῦς Ἕλληνας. Ἐὰν ὅθεν ἐγίγνετο ἐξελληνισμὸς αὐτὸς θὰ ἦτο δυνατὸς μόνον ἀπὸ τὰς Ἑλληνικὰς ἀποικίας τῆς παραλίας. Ἐκεῖ ὅμως ὠμιλεῖτο ἡ Ἰωνικὴ ἐνῶ τὰ [Μακεδονικὰ] ὀνόματα Μαχάτας, Ἀλκέτας, Φίλα ἀποδεικνύουν ὅτι ἡ Μακεδονικὴ ἐχρησιμοποιοῖ τὸ α ὡς καὶ προφορὰν μὴ Ἰωνικὴν . . . Δὲν δύναται λοιπὸν νὰ γίνῃ λόγος περὶ ἐξελληνισμοῦ τῶν Μακεδόνων. Διότι δὲ ἡ λαϊκὴ Μακεδονικὴ διάλεκτος ἦτο νοητὴ παρὰ τῶν Ἑλλήνων τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι ἀρχικῶς οἱ Μακεδόνες ἦσαν Ἕλληνες.

. . . Τὰ ὀνόματα τῶν μακεδονικῶν μηνῶν ἦσαν ὁμοίως ἐλληνικὰ ἐλήφθησαν δ' ἐκ τῶν ἑορτῶν τῶν Ἑλλήνων θεῶν, αἵτινες ἑωρτάζοντο κατὰ τὸν ἀντίστοιχον μῆνα [διὸς, Ἀρτεμίσιος, Ζεὺς ὑπερβερέτας κλπ.] Τοῦτο δ' ἀποτελεῖ ἀδιαφιλονίκητον ἀπόδειξιν ὅτι οἱ Μακεδόνες ἀπὸ ἀπωτάτων χρόνων καὶ πρὸ τῆς εἰσαγωγῆς ἡμερολογίου, κατὰ τε τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν Θρησκείαν ἦσαν Ἕλληνες. Τὸ ὄνομά των εἶναι ἐπίσης Ἑλληνικόν

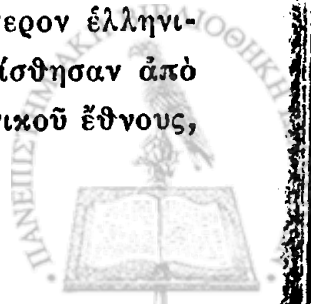

Μακεδνός, ὡς καὶ τὰ ὀνόματα Ὀρέσται, Λυγκηστεῖς, Πελαγόνες καὶ πληθὺς ἄλλη ὀνομάτων...

Οὐδεὶς θὰ ἐσκέπτετο νὰ ἀμφισβητήσῃ τὴν ἐλληνικότητα τῶν Μακεδόνων ἂν μὴ οἱ ἴδιοι οἱ Ἕλληνες κατὰ τὸν V καὶ IV αἰῶνα δὲν ἔχαρακτηρίζον τοὺς Μακεδόνας ὡς βαρβάρους. Εἶχον ὅμως, λαμβανομένης ὑπ' ὄψει τῆς σκοπιᾶς, ἀφ' ἧς ἔβλεπον, κάθε δίκαιον διότι οἱ Μακεδόνες μέχρι τοῦ βασιλείως Ἀρχελάου οὐδεμίαν συμμετοχὴν ἔσχον εἰς τὴν κίνησιν τοῦ ἐλληνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ ὑπελείφθησαν, εἰς ὃ σημεῖον πολιτισμοῦ εὐρίσκετο ὁλος ὁ ἐλληνικὸς κόσμος κατὰ τοὺς Ὀμηρικοὺς χρόνους... ἔξ οὗ καὶ ἡ ἀρχαϊκὴ γλῶσσά των δυσχερῶς ἐγίνετο ἀντιληπτὴ ἀπὸ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας. Διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους οἱ Ἕλληνες τῆς Ἡπείρου ἀκόμη καὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Αἰτωλίας δὲν ὑπελογίζοντο εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἐπὶ τοῦ ζητήματος ἂν αἱ διάλεκτοι, αἵτινες ὁμιλοῦντο ἐκεῖ ἦσαν ἐλληνικαὶ ἢ μὴ ἐλληνικαὶ οὐδέποτε τὸ ἐξήτασαν ἄλλ' οὔτε ἠδύνατο νὰ τὸ ἐξετάσουν διότι περὶ γλωσσολογίας εἶχον τότε ἀμυδροτάτην γνῶσιν. Βραδύτερον οἱ νεώτεροι ἀπέδωκαν τὴν ἐρμηνείαν περὶ τοῦ βαρβαρισμοῦ τῶν Μακεδόνων, Ἡπειρωτῶν, Ἀμφιλόχων κλπ. ὅτι ἐνόουν δηλ. διὰ τοῦ χαρακτηρισμοῦ τούτου τὴν βαθμίδα τοῦ πολιτισμοῦ των. Ἀφ' ἧς δὲ ἡ Ἡπειρος καὶ ἡ Μακεδονία εἰσῆλθον εἰς τὸν κύκλον τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ εἰς οὐδένα πλέον ἐγεννήθη ἡ ἰδέα νὰ χαρακτηρίσῃ τοὺς κατοίκους των βαρβάρους.

Ἄλλως τε ὁ Ἡρόδοτος ἤδη τοὺς Δωριεῖς ἀποκαλεῖ Μακεδονικὸν φύλον [Ἡρόδ. I 56 VIII 43] καὶ ὁ Ἡσίοδος ἀναφέρει τὸν Μακεδόνα ὡς ἀδελφὸν τοῦ Μάγνητος, δηλ. θεωρεῖ τοὺς Μακεδόνας ἀδελφοὺς μὲ τοὺς Μάγνητας [Μαγνησία]... Ἄν δὲ δὲν ἀναφέρει τοὺς Μακεδόνας ὁ Ὀμηρος τοῦτο ὀφείλεται ἀπλούστατα ὅτι ὡς ζῶντες εἰς τὸ ἐσωτερικὸν καὶ εἰς τὰ ὄρη ἐξέφευγον τῆς γνώσεως τῶν Ἰώνων ραψωδῶν, οἱ ὅποιοι ἀντιθέτως ἐγνώριζον τοὺς ἐγγυτέρους πρὸς αὐτοὺς Παίονας καὶ Θραῖκας.

Αὐτὰ μεταξὺ πολλῶν ἄλλων γράφει ὁ Belloch, συμπληρωματικῶς δὲ (I 1 τόμος σελ. 94) γράφει : «...Ὁ Kretschmer ἀποσαφηνίζει τῶρα τὰς ἀντιλήψεις του ἐπὶ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ : «ὅτι οἱ Μακεδόνες εἶναι ἔθνος στενῶς συγγενικὸν πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἀποσχισθὲν ἀπὸ τὰ ἀργότερον Ἑλληνικὰ φύλα πρὶν σταθεροποιηθῆ ἢ Ἑλληνικὴ ἐθνότης» (Gercke und Norder εἰσαγωγή I 128). Τοῦτο ὅμως συμπίπτει ἀκριβῶς μὲ τὰς ἡμετέρας ἀπόψεις. Μόνον ὅτι θὰ διετύπωνα πῶς μᾶλλον τὰ «ἀργότερον ἐλληνικὰ φύλα» (ἵνα ὁμιλήσω μὲ τοὺς ὄρους τοῦ Kretschmer) ἀπεσχίσθησαν ἀπὸ τοὺς Μακεδόνας. Διότι οἱ Μακεδόνες εἶναι τὸ τμῆμα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους,

τὸ ὁποῖον παρέμεινεν εἰς τὰς ἀρχικῶς καταληφθείσας περιοχάς καὶ τὸ ὁποῖον σχεδὸν οὐδόλως μετέσχεν εἰς τὴν περαιτέρω ἐξέλιξιν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, ὡς ἀνεπτύχθησαν εἰς τὰς νοτιωτέρας ἑλληνικὰς χώρας.. Οἱ Γερμανοὶ τῶν κάτω χωρῶν δὲν εἶναι Γερμανοὶ ἐπειδὴ λέγουν Dag ἀντὶ Tag καὶ οἱ Μακεδόνες δὲν εἶναι Ἕλληνες ἐπειδὴ ἀντὶ θ προφέρουν δ. . . .

Βεβαίως ὑπάρχουν ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι ἔχουν λόγους νὰ μὴ πείθωνται καὶ εἰδικῶς ὅταν διακυβεύωνται ἔθνικὰ συμφέροντά των. Τοιοῦτος εἶναι ὁ Βούλγαρος Καζάρωφ, ὅστις προσφάτως ἐδημοσίευσεν 12σέλιδον μελέτην ἵνα ἀποδείξῃ ὅτι οἱ Μακεδόνες δὲν ἦσαν Ἕλληνες (Rev. ét. Grecques XXIII 1910, σελ. 243-254), ἐννοεῖται πάντοτε μὲ τὴν καλὴν θέλησιν νὰ ἐξυπηρετηθῇ ἡ ἐπιστήμη καὶ ὄχι αἱ Μεγαλο-Βουλγαρικαὶ ἀξιώσεις. Βασιζόμενος δὲ εἰς τὴν γνωστὴν μέθοδον γλωσσικῶν ὄρων, οἵτινες δὲν δύνανται πειστικῶς νὰ ἐτυμολογηθοῦν ἑλληνιστὶ συμπεραίνει ὅτι οἱ Μακεδόνες δὲν εἶναι Ἕλληνες. Ὡσὰν τοῦτο νὰ εἶχεν ἔστω καὶ ἐλαχίστην σημασίαν διότι εἶναι γνωστὸν ὅτι οἱ γραμματικοὶ μόνον τὰς ἀκαταλήπτους διὰ τοὺς λοιποὺς Ἕλληνας λέξεις τῆς Μακεδονικῆς διαλέκτου ἠρμήνευον καὶ ἐν πρώτῃ γραμμῇ τὰς Θρακικὰς καὶ Ἰλλυρικὰς, αἵτινες παρεισέδυσαν εἰς τὴν γλῶσσαν. Δὲν εἶναι καθόλου εὐφυνὲς δὲ τὸ ἐπιχείρημα τοῦ Καζάρωφ ὅτι ὁ Μέγας Φρειδερίκος καὶ ἡ Μεγάλῃ Αἰκατερίνη ὁμίλουν κατὰ προτίμησιν γαλλιστί. Διότι ἡ Γαλλικὴ γλῶσσα δὲν ἐχρησιμοποιεῖτο εἰς τὸν διοικητικὸν Ὀργανισμὸν τοῦ Πρωσικοῦ καὶ τοῦ Ρωσικοῦ Κράτους, ὡς ἐχρησιμοποιεῖτο ἡ Ἑλληνικὴ καὶ ὄχι μόνον ἀπὸ τὰ ἀποικιακὰ Μακεδονικὰ Κράτη ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν Μακεδονίαν. Ἄπαξ διὰ παντὸς πρέπει νὰ διακηρυχθῇ ὅτι οὐδὲν μωρότερον ἐλέχθη εἰς τὴν Ἱστορίαν ἀπὸ τὸ ὑποστηρικθὲν ὅτι ἓνας Λαὸς ποῦ κατέκτησε τὸν Κόσμον παρητήθη τῆς γλώσσης του διὰ νὰ υἱοθετήσῃ ξένην. Καὶ ὅμως ὑπάρχει καὶ μωρότερον καὶ αὐτὸ εἶναι ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι οἱ Μακεδόνες ἔκαμον τοῦτο τῇ διαταγῇ τοῦ Ἀλεξάνδρου . . . Αὐτὰ λέγει ὁ Καζάρωφ, δὲν πιστεύω δὲ νὰ χρειάζεται κανὲν σχόλιον».

Ὁ αὐτὸς ἱστορικὸς Belloch I β' ἔκδοσις, 1924, σελ. 66) γράφει :

«Αἱ εὐρεῖαι περιοχαί, ἃς διαβρέχει ὁ Ἀξιὸς καὶ οἱ παραπόταμοὶ του ὑπῆρξαν τὸ λίκνον τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους» καὶ εἰς τὴν σελ. 70: «Εἴμεθα ὄθεν ὑποχρεωμένοι νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι οἱ Ἕλληνες περὶ τὰς ἀρχὰς ἢ τὰ μέσα τῆς 3 π.Χ. χιλιετηρίδος ἦλθον εἰς τὰς περιοχὰς τοῦ Ἀξιοῦ καὶ ὅτι κατὰ τὰς μετέπειτα χιλιετηρίδας ἐπεξετάθησαν πρὸς τὰς Νοτίους περιοχὰς...» «Τὸ βραδύτερον περὶ τὸ 2000 π.Χ. χρονολογεῖ ὁ Meyer τὴν Ἑλληνικὴν μετανάστευσιν ἀναχωρῶν ἐξ ἄλλων συνδυασμῶν καὶ σκέψεων».

Εἰς δὲ τὸν I₁ τόμον σελ. 93 γράφει ὁ Belloch : «Ὡς καθαροτέρα Ἑλληνικὴ φυλὴ πρέπει ὄθεν τὰ θεωροῦνται οἱ Μακεδόνες καὶ ἀκολουθοῦσιν οἱ Ἕπειροῦται καὶ οἱ Θεσσαλοὶ, διότι εἰς τὴν Μέσην Ἑλλάδα καὶ μάλιστα εἰς τὴν Πελοπόννησον τὰ προελληνικὰ στοιχεῖα ἦσαν πολὺ πυκνότερα....καὶ λόγῳ τοῦ ἀνωτέρου ἐκεῖ πολιτισμοῦ κατωκοῦντο πυκνότερον αἱ περιοχαὶ αὗται».

Παρομοίως ὁ Berne (Griechische Geschichte I τόμος, 1931) σελ. 10-23 : Λεπτομερῶς διεξερχόμενος τὰ νεώτερα στοιχεῖα τῆς Ἐθνολογικῆς Ἐπιστήμης καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς 3 π. Χ. χιλιετηρίδος τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος κατὰ κύματα κατερχόμενον ἐγκατεστάθη ἐν Μακεδονίᾳ ὁπόθεν βαθμηδὸν ἐπεξετάθη εἰς τὴν Ἕπειρον καὶ ὅλην τὴν Ἑλλάδα. Ὅτι δ' ἡ μετανάστευσις καὶ τῶν συγγενικῶν Ἰλλυρικῶν καὶ Θρακικῶν φύλων ἐγένετο περίπου συγχρόνως τμήματα δ' ἐκ τούτων, οἱ Φρύγες, διέβησαν τὸν Ἑλλήσποντον καὶ ἐγκατεστάθησαν εἰς Μ. Ἀσίαν.

Ἐπίσης ὁ Niese (Geschichte der Griechischen und Makedonischen Staaten. (I τόμος 1873 σελ. 23) γράφει. «Ὁὗτος ὁ λαὸς [ὁ Μακεδονικός], ὅστις ἀπετελεῖτο ἀπὸ πολλὰς φυλάς, ἀνῆκεν εἰς τὰ βορειοελληνικὰ φύλα καὶ συγγένευεν ἰδίᾳ μὲ τούτους Ἕπειρώτας καὶ τούτους Αἰτωλοὺς. Οἱ βασιλεῖς του ὁμοῦ ἦσαν Ἀργεῖοι Τημενίδαί...».

Η ΕΛΛΗΝΙΚΟΤΗΣ ΤΩΝ ΠΑΙΟΝΩΝ

Διὰ τὴν Ἑλληνικότητα τῶν Παίωνων γράφει ὁ Belloch [Ιος τόμος β' ἔκδοσις 1926 — σελ. 56] «Οἱ Παίονες διακρίνονται σαφῶς τῶν Ἰλλυριῶν ὡς καὶ τῶν Θρακῶν». Ὅτι κατάγονται ἀπὸ τοὺς Τευκροὺς τῆς Τρωάδος, ὡς λέγει ὁ Ἡρόδοτος (V 13) τοῦτο ἔχει ὄσιν ἀξίαν ἔχουν ὅλαι αἱ παρόμοιαι πληροφορίες. Ὅχι μεγαλυτέραν ἀξίαν ἔχει ἡ πληροφορία τοῦ Στράβωνος ὅτι προῆλθον ἐκ Φρυγίας ἢ ἀντιθέτως οἱ Φρύγες ἐκ Παιονίας (VII 331, 38). Ἀντιθέτως κατὰ τὸν Πausανίαν V 1, 4 ὁ ἐπώνυμος τοῦ λαοῦ Παιῶν ἦτο ἀδελφὸς τοῦ Ἐπειοῦ καὶ τοῦ Αἰτωλοῦ, ἐξ οὗ ὁ δημιουργὸς τῆς γενεαλογίας ἐθεώρει τοὺς Παίονας Ἕλληνας. Ἐπειδὴ οὐδὲν διεσώθη ἐκ τῆς γλώσσης τῶν Παίωνων ἐξαιρέσει τῆς *μόναπος*, ἀπομένουν ὡς κριτήριον τῆς Ἐθνικότητος μόνον αἱ προσωπωνυμῖαι καὶ αἱ τοπωνυμῖαι τοῦ λαοῦ.

Ἐκ τῶν προσωπωνυμιῶν δὲ μόνον αἱ τῶν βασιλέων διεσώθησαν... Κατὰ τὴν ἐνθρόνισιν τοῦ Φιλίππου (359) ἐβασίλευεν ὁ Ἄγις εἰς τὴν

Παιονίαν (Διόδ. XVI 4, 2). Ὑπὸ τὸν Ἀλέξανδρον διώκει ὁ Ἀρίστωϛ τοὺς Παίονας ἱππεῖς τοῦ Μακεδονικοῦ στρατοῦ καὶ ἴσως ἀνῆκεν εἰς τὴν βασιλικὴν οἰκογένειαν διότι ὁ υἱὸς τοῦ Ἀυτολύκου κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Λυσιμάχου ἔφερε τὸ αὐτὸ ὄνομα... (Πολύαινος IV 1 Z, 3)—Ὁ βασιλεὺς *Δροπίων*, ὅστις μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Λυσιμάχου ἀποκατέστησε τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Παιονίας εἶχεν ἐπίσης ἑλληνικὸν ὄνομα (Hoffmann Makedonien σ. 185) ὡς ἐπίσης ὁ υἱὸς τοῦ *Λέων*. Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως *Αὐδελέοντος* τὸ δεύτερον συνθετικὸν εἶναι προδήλως ἑλληνικὸν (ὡς *Εὐρυλέων*, *Θρασυλέων* κλπ.) καὶ θὰ ἦτο ἀυθαίρετον τὸ πρῶτον νὰ θεωρηθῆ Ἰλλυρικόν... Ὁ Benseleer θεωρῶν τὸ ὄνομα ἑλληνικὸν ἐρμηνεύει μετ' ἐπιφυλάξεως ὡς «φωνὴ λέοντος», θὰ παραδεχόμεν ὅμως μᾶλλον ὅτι πρόκειται περὶ τῆς αὐτῆς ρίζης ὡς καὶ εἰς τοὺς Μακεδονικοὺς μῆνας *Αὐδυναῖος* ἢ *Αὐδυναῖος*, ὅστις συναντιᾶται καὶ ὡς *Αὐδουναῖος*... καὶ εἶναι ἑλληνικός. Ἐπίσης ὁ πατὴρ τοῦ *Αὐδολέοντος* *Πάτριος* δύναται νὰ εἶναι ἑλληνικὸν ὡς ὄνομα (πρβ. *Κράναος*, *Οἰνόμαος*). Τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως *Δύκπειος* ἢ *Δύκπειος* (τὰ νομίσματα φέρουν ἀμφοτέρους τοὺς τύπους) δύναται νὰ προέρχεται ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴν λέξιν *λύκος*... Ἐν ᾧ ὅμως οὕτως ἔχουν τὰ ὀνόματα τῶν Παιόνων βασιλέων οὐδὲν παρόμοιον παρατηρεῖται εἰς τοὺς γείτονας Ἰλλυριοὺς καὶ Θρακᾶς... Δεδομένης τῆς γεωγραφικῆς θέσεως τῶν Παιόνων εἶναι τὰ μάλιστα ἀπίθανον ὅτι ἐπηρεάσθησαν τόσον βαθέως ὑπὸ τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἐὰν ὄντως ἦσαν ξένον πρὸς τοὺς Ἑλληνας φύλον. Ἀκριβῶς δὲ τὰ ἑλληνικὰ ὀνόματα τῶν βασιλέων τῆς Μακεδονίας καὶ τῶν Μακεδόνων ἀξιωματικῶν ἀπαρτίζουσι τὸ ἰσχυρότερον ἐπιχείρημα τῆς ἑλληνικότητος τῶν Μακεδόνων. Τὸ αὐτὸ ἐπομένως ἰσχύει καὶ διὰ τοὺς Παίονας.

Ἀλλὰ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ λαοῦ χρησιμοποιεῖται ὑπὸ πατρωνυμικὴν μορφήν (*Παιονίδαι*) εἰς ἓνα τῶν δήμων τῆς Ἀττικῆς ὡς καὶ εἰς μίαν Φρατρίαν τοῦ Ἄργους.

Εἰς τὸ αὐτὸ συμπέρασμα ἄγουν καὶ αἱ τοπωνυμῖαι. *Στέβοι* ἀντιστοιχοῦν εἰς τὰ Πελαγονικὰ *Στύβηρα*, *Βυλάζωρα* εἰς τὴν *Ἀζωρον* τῆς Περγαμβίας, *Ἀστιβος*, τὸ ὄνομα τοῦ ποταμοῦ, ὅπου ἐλούοντο κατὰ τὴν ἐνθρόνισιν των οἱ Παίονες βασιλεῖς καὶ ὁμώνυμος πόλις, εἶναι καθαρῶς ἑλληνικῆ, ἐπίσης τὸ ὄνομα τῆς λίμνης *Πρασιᾶς* [Δοϊράνη] πρβ. *Πρασιαί* ἐν Ἀττικῇ καὶ ἐν Λακωνίᾳ ἀπὸ τὴν λέξιν *Πράσον* καὶ *πρασιά* (πρασινάδα παρ' Ὀμήρω). Ἐπειδὴ οἱ Παίονες εἰς τὴν λίμνην αὐτὴν εἶχον πασσαλοπήκτους οἰκισμοὺς καταδεικνύεται ὅτι ἡ ἐγκατάστασις των ἔγινεν εἰς τὴν ἀπωτέραν ἀρχαί-

τητα ὥστε δὲν μπορεῖ νὰ γίνεται λόγος περὶ ἐξελληνισμοῦ. Τὸ ὄνομα τοῦ Παιονικοῦ ὄρους *Μεσάπιον* συναντᾶται καὶ εἰς τὴν Βοιωτίαν ἐπίσης ὡς ὄνομα μιᾶς φυλῆς ἐν Λοκρίδι (Θουκ. III 101), εἰς τὴν Λακωνίαν δὲ ὑπῆρχε κώμη *Μεσσαπέαι* (Στέφ. Βυζ. Πaus. III 20, 3) παλαιότερον δὲ *Μετᾶπιαι* ἀπεκαλοῦντο οἱ Ἕλεῖοι, ποταμὸς *Μεσάπιος* ἦτο εἰς τὴν Κρήτην..., κώμη ἐπίσης Μεττάπα ἦτο παρὰ τὴν λίμνην Τριχωνίδα τῆς Αἰτωλίας...

Τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Παιονικοῦ ποταμοῦ Ἀξιὸς ἐτυμολογεῖται ἐκ τῆς Μακεδονικῆς διαλέκτου (Hoffmann a.a.O. σελ. 38), ἐπειδὴ δὲ ἀναφέρεται παρὰ τῷ Ὀμήρῳ ἄρα ἦτο ἀρχαιότερον ἀπὸ τὴν κατάκτησιν τῆς Κάτω Μακεδονίας ὑπὸ τῶν Ἀργειαδῶν [Ἡρακλεῖδαι], ὥστε οἱ Παίονες ὠμίλουν διάλεκτον συγγενῆ πρὸς τὴν Μακεδονικὴν.

Ἐὰν δὲ ἀληθεύῃ τὸ ἀναφερόμενον ἐν τῇ Ἰλιάδι ὡς καὶ παρὰ τοῦ Θουκυδίδου (II 99, 4) ὅτι οἱ Παίονες ἐξετείνοντο κατὰ μῆκος τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ μέχρι τῆς θαλάσσης, τότε πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν καὶ τὰ καθαρῶς ἑλληνικὰ ὀνόματα πόλεων *Ἰδομένη*, *Γορτυνία*, *Ἀταλάνη*, *Εὐραπος* ὡς Παιονικά.

Ἐπίσης ἡ Παιονικὴ φυλὴ τῶν *Ἀγριάνων* ἔχει ἑλληνικὸν ὄνομα πρβ. τοὺς *Ἀγραίους* τοῦ Ἀγελώου καὶ τὴν ὀνομασίαν μηνὸς *Ἀγριάνιος*...

Μνημονευτέον ἐπίσης ὅτι τὸ «κοινὸν τῶν *Παιόνων*» ἀφιέρωσεν εἰς τὸν «βασιλέα καὶ κτίστην Δροπίωνα» εἰς τὴν Ὀλυμπίαν ἀνδριάντα (Dittenb. 208), διότι δὲν ὑπάρχει εἰς ἐμὲ τοῦλάχιστον γνωστὸν παράδειγμα νὰ σημειοῦται μὴ ἑλληνικὸν κράτος ὡς «κοινόν».

Εἰς τὸν παρατιθέμενον χάρτην (σελ. 177 τοῦ παρόντος) παρὰ τοῦ ἱστορικοῦ Belloch (Iz 1926) καταφαίνεται ὁ ἑλληνικὸς κόσμος ἐν Μακεδονίᾳ, Ἡπειρῷ καὶ Ἑλλάδι κατὰ τὸν VI π.Χ. αἰῶνα ὡς καὶ αἱ ὀμιλούμεναι διάλεκτοι: ὡς ἡ *Δωρικὴ* ὀμιλουμένη εἰς τὴν Κεντρικὴν Στερεὰν Ἑλλάδα, τὴν Πελοπόννησον πλὴν τῆς Ἀρκαδίας καὶ τὴν Ἐπτάνησον. Ἡ *Ἰωνικὴ* ὀμιλουμένη εἰς τὴν Ἀττικὴν, τὴν Εὐβοίαν καὶ τὴν Νότιον Χαλκιδικήν. Ἡ *Θεσσαλικὴ-Βοιωτικὴ*, ἡ *Ἀρκαδικὴ* καὶ ἡ *Βορειοελληνικὴ* ὀμιλουμένη εἰς ὀλόκληρον τὴν Μακεδονίαν, Ἡπειρον καὶ Δυτ. Στερεὰν Ἑλλάδα*

* *

Ἡ παράθεσις αὐτῆ τινῶν ἐκ τῶν μακρῶν ἐθνολογικῶν ἐρευνῶν, αἵτινες ἐγένοντο παρὰ ἐπιστημόνων πρὸς ἐξακρίβωσιν τῆς ἐθνικότητος τῶν

ἀρχαίων Μακεδόνων δύναται νὰ θεωρηθῆ ἴσως ὡς ἐκτὸς τοῦ θέματος τοῦ παρόντος ἔργου. Διὰ τοῦτο ὡς καὶ διὰ τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ εἰδικοῦ τρόπου, καθ' ὃν προβαίνουν εἰς τὴν ἔρευναν οἱ ἐθνολόγοι—καίτοι κατὰ τὰ πλεῖστα παρελείψαμεν τὰς ἐν ἀγκύλαις καὶ παρενθέσεσι παρατηρήσεις—θὰ θεωρηθῆ τὸ μέρος τοῦτο καὶ βαρὺ καὶ περιττὸν καὶ ἴσως ἐξασθενίζον καὶ τὸ θέμα μας, τὸ ὁποῖον τινὲς νομίζουν ὅτι ἀντιμετωπίζουν κατὰ τὸν καλλίτερον τρόπον, μὲ τὸ νὰ μὴ τὸ θέτουν καθόλου ὑπὸ ἀμφισβήτησιν.

Πολλοὶ ὅμως δὲν εἶχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀναδιφήσουν τὴν ἱστορίαν ἵνα περισυλλέξουν νὰ στοιχεῖα, δι' ὧν ἀποδεικνύεται ἡ ἐθνικότης τῶν Μακεδόνων, ἀντιθέτως δὲ δύνανται νὰ εἶναι ἐμπεποτισμένοι ἀπὸ τὰ ὅσα εἰς τὸ Γυμνάσιον ἤκουσαν περὶ Μακεδόνων. Ὅφείλομεν δὲ νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι εἶναι ἔλλειψής, μονομερῆς καὶ ἀβαθῆς ἐν γένει ἡ ἱστορικὴ μας μόρφωσις. Διότι γνωρίζομεν βέβαια τὸν ὄντως μέγαν Δημοσθένην ἀλλὰ ἀγνοοῦμεν τὸν ἀντίπαλόν του τὸν ἐξαίρετον Φωκίωνα, δηλ. τὸν ἐναρετώτερον Ἕλληνα, γνωρίζομεν τὸν Περικλῆν καὶ τὴν μεγαλουργὸν πολιτικὴν του ἀλλὰ ἀγνοοῦμεν τὸν λαμπρὸν Κίμωνα καὶ τὸν Ἰσοκράτην καὶ τὸν Γοργίαν. Καὶ εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ θὰ κάμωμεν νέαν, οὐχὶ ἄχρηστον καθ' ἡμᾶς παρέμβασιν :

Λοιπὸν πρὸς τὴν πολιτικὴν τοῦ Περικλέους ποῦ ὠδήγησεν εἰς τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον καὶ τὴν παρακμὴν τοῦ Νοτίως τοῦ Ὀλύμπου Ἑλληνισμοῦ, ἀντετίθετο ὁ Κίμων, ὅστις ἠγεῖτο τῆς ἀντιπάλου μερίδος. Ὁ Κίμων δὲ ἐμφορούμενος ἀπὸ Πανελλήνια αἰσθήματα ἔφθανε μέχρι πράξεων ἀλληλεγγύης πρὸς τοὺς Σπαρτιάτας (ὡς ἡ βοήθεια ὅταν μετὰ τοὺς σεισμοὺς τοῦ 464 ἐκινδύνευσεν ἡ Σπάρτη), αἵτινες τὸν ὠδήγησαν εἰς τὴν ἐξορίαν. Ἀντὶ τῶν ἐμφυλίων πολέμων ἡ πολιτικὴ του συνίστατο εἰς ἐξακολούθησιν τοῦ πολέμου κατὰ τῶν Περσῶν, ἀπελευθέρωσιν τῶν Ἑλλήνων τῆς Μ. Ἀσίας, καὶ εἰς ἐπέκτασιν τοῦ ἀποικιακοῦ Κράτους εἰς τὴν Θράκην κλπ. Τέλος δ' εὔρε τὸν θάνατον μαχόμενος ἐν Κύπρῳ κατὰ τῶν Περσῶν. Τὸν Κίμωνα διεδέχθησαν εἰς τὴν ἡγεσίαν τῆς Ἀντιπολιτεύσεως ὁ Ἐφιάλτης καὶ ὁ Θουκυδίδης (ὄχι ὁ ἱστορικός).

Μετὰ τὸν Πελοποννησιακὸν Πόλεμον ὁ Γοργίας, τῷ 392 π. Χ., εἰς θερμὸν λόγον του ἐν Ὀλυμπίᾳ ἐτόνιζεν ὅτι ἡ Σπάρτη τῇ βοηθείᾳ τῶν Περσῶν κατέβαλε τὰς Ἀθήνας καὶ ἀντιστρόφως αἱ Ἀθηναῖοι καὶ αἱ Θῆβαι κατέβαλον τὴν Σπάρτην πάλιν τῇ βοηθείᾳ τῶν Περσῶν.

Παρώτερον δὲ τοὺς Ἕλληνας νὰ παύσουν νὰ γίνωνται παίγνιον εἰς τὰς χεῖρας τῶν βαρβάρων καὶ νὰ ἐνωθοῦν. Ὅμοιος ὁμιλῶν ἐν Ἀθήναις ἐπὶ τῇ

μνήμη τῶν πεσόντων εἰς τὸν Κορινθιακὸν πόλεμον ἔσχε τὴν τόλμην νὰ χαρακτηρίσῃ ὡς λυπηροὺς τοὺς θριάμβους αὐτοὺς καὶ ὅτι μοναδικαὶ ἡμέραι θριάμβου διὰ τὰς Ἀθήνας ἦσαν αἱ ἡμέραι τοῦ Μαραθῶνος καὶ τῆς Σαλαμίνας.

Ὁ Ἰσοκράτης εἰς τὸν πανηγυρικὸν του (380 π.Χ.) παρώτρυνεν ὁμοίως μετὰ θέρης τοὺς Ἕλληνας νὰ ἀφήσουν τοὺς ἐμφυλίους πολέμους καὶ ἔριδας καὶ νὰ ἐνωθοῦν στρεφόμενοι κατὰ τῶν βαρβάρων, οἵτινες κατεδυνάστευον Ἕλληνας.

Ἀπογοητευθεὶς δὲ ἀπὸ τὰς ἰδιοτελείας τῶν δημοκρατικῶν ἡγετῶν τῶν Ἑλληνικῶν Πολιτειῶν, οἵτινες διὰ τῆς Πανελληνίου Ἑνώσεως θὰ ἔχανον τὴν δύναμίν των, ἐστράφη πρὸς τὴν Μοναρχίαν μόνον ἐκεῖθεν ἀναμένων τὴν ἔνωσιν. Ἐστράφη λοιπὸν κατ' ἀρχὰς πρὸς τὸν Ἰάσωνα τῶν Φερρῶν, πλὴν ἡ ἐπισυμβᾶσα τὸ 372 δολοφονία ἐκείνου ἐματαιώσε τὰ σχέδια. Μετὰ τοῦτο ἤλπισεν ἐπὶ τὸν Διονύσιον τὸν τύραννον τῶν Συρακουσῶν, ἵνα αὐτὸς ἐνώσῃ τοὺς Ἕλληνας, ἀλλὰ καὶ ὁ Διονύσιος παρημποδίσθη ἀπὸ τὸν ἐπισυμβάντα Καρχηδονικὸν πόλεμον καὶ ἐκ τοῦ πάντοτε σοβοῦντος ἐκεῖ Καρχηδονικοῦ κινδύνου. Ὁ ὄραματισμὸς δὲ τοῦ Ἰσοκράτους ἐπραγματοποιήθη μετὰ τὸν θάνατόν του ὑπὸ ἄλλου Ἑλληνος Μονάρχου τοῦ Φιλίππου καὶ ἀπετελειώθη ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου δόντος εἰς τὸν Ἑλληνισμὸν τὴν Κοσμοκρατίαν.

Ἄν πρὸς ὄφελος τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἢ ὄχι ἐπεκράτησεν ἡ πολιτικὴ τοῦ Περικλέους καὶ μετὰ ἓνα αἰῶνα ὕστερον τοῦ Δημοσθένους ἐν Ἀθήναις δὲν εἶναι τῆς παρούσης μελέτης ἔργον, ἡ ὁποία ἀρκεῖται νὰ τονίσῃ ὅτι ὑπῆρξαν Πανέλληνες καὶ ὄραματισταὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τότε καὶ τῶν ὁποίων αἱ σκέψεις καὶ οἱ λόγοι τόσον πολὺ χρήσιμοι καὶ σήμερον εἶναι ¹.

1, Πράγματι αἱ ἔριδες αἱ ἐσωτερικαὶ καὶ τὸ ἀδελφοβόρον μένος ποῦ κατατρώχει τοὺς Ἕλληνας καὶ ἄλλοτε ἀπέβη ὀλέθριον εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἀκόμη πρὸ ὀλίγων ἐτῶν εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν. Ἄν ὁμιλήσωμεν δὲ καὶ διὰ τὸν μεσαῖωνα θὰ συμφωνήσωμεν μὲ τὸν Χέρτζεμπεργ, ὅστις (σελ. 389) ἀποδίδει ὅτι εἰς τὴν κατάρρευσιν τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους « . . . ἦλθεν ἀρωγὸν καὶ τὸ παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς ἐπικρατοῦν πνεῦμα τῆς αὐτοκτόνου ἐθνικῆς διαιρέσεως καὶ διαμάχης ».

Διότι ὀλέθριοι καὶ ἐγκληματικοὶ ἦσαν οἱ πολυχρόνιοι ἐμφύλιοι πόλεμοι τῶν Καντακουζηνῶν καὶ Παλαιολόγων τὸν 14ον αἰῶνα, ἄνευ τῶν

Καὶ ἤδη ἐπανερχόμενοι εἰς τὸ θέμα μας ὑποστηρίζομεν ὅτι ἡ ἀπόδειξις τῆς Ἑλληνικότητος τῶν ἀρχαίων Μακεδόνων εἶναι ἀναγκαία διὰ πολλοὺς μεταξὺ ἡμῶν, ἀλλὰ εἶναι ἔτι χρησιμωτέρα διὰ τὸν ἀγῶνα μὲ τοὺς Σλαύους καὶ ἰδιαίτερος τοὺς Βουλγάρους.

Ὅντως οἱ Βούλγαροι μετὰ λύσεως ἐπεδόθησαν νὰ ἀποδείξουν ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Μακεδόνες δὲν ἦσαν Ἕλληνες ἀλλὰ Θρακικὸν φύλον. Ἐπειδὴ δ' ἐκ παραλλήλου ἐν τῇ ἐθνολογικῇ των συγκροτήσει ἠσπασθήσαν τὴν ἀρχὴν ὅτι οἱ ἐπιχώριοι θρακικοὶ πληθυσμοὶ τῆς Μοισίας ἀπετέλεσαν τὸν κύριον πυρῆνα τοῦ μετέπειτα Βουλγαρικοῦ ἔθνους, συμπεραίνουν ἐκ τούτου ὅτι εἶναι οἱ κατ' εὐθείαν ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Θρακῶν καὶ ἐπομένως οἱ διεκδικηταὶ ὅλων τῶν θρακικῶν δικαίων, ὅπου, ὡς ἐν Μακεδονίᾳ π.χ., καταπατοῦνται ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων.

Ἐπὶ αὐτοῦ στηριζομένη ἡ Βουλγαρικὴ προπαγάνδα θεωρεῖ ἐπιδρομεῖς τοὺς Ἕλληνας ἐν Μακεδονίᾳ καὶ τυράννους τοῦ ὀμαίμου των ἔθνους τῶν Μακεδόνων.

*
* *

Καὶ αὐτὰ μὲν ὡς πρὸς τὴν ἀρχαιότητα, ὡς πρὸς τὸν μεσαῖωνα δὲ προσφεύγοντες πάλιν εἰς ξένους κριτὰς συναντῶμεν τὸν ἱστορικὸν Χέρτσμπεργ (Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος Β' τόμος 1877. Μετάφρασις Καρολίδου 1917) γράφοντα εἰς τὴν σελίδα 184 διὰ τὴν κρατοῦσαν κατὰ τὸ τέλος τοῦ 13ου μ. Χ. αἰῶνος ἐθνογραφικὴν κατάστασιν ἐν Μ. Ἀσίᾳ καὶ Βαλκανικῇ.

«*Ὁ λαὸς δ' οἰκῶν μεταξὺ τῶν Σελτζουρικῶν ὀρίων [τὸ τότε Σελτζουρικὸν κράτος κατεῖχε τὸ νότιον τμήμα τῆς Μ. Ἀσίας Νοτίως Μαιάνδρου καὶ πέραν πρὸς τὸν Ταῦρον] καὶ τῶν ὀρεινῶν χωρῶν τῶν Ἀλβανῶν... περιλαμβανομένων ἐν αὐτῷ πάντως ἀναριθμήτων ἀνθρώπων ἐξηλληνισμένων πάσης φυλῆς, ἦν πράγματι νῦν λαὸς «Ἑλληνικός». Ἑλληνισμὸς ἐν τῇ γλώσσῃ καὶ τοῖς ἤθεσι καὶ Ἑλληνικὰ συμφέροντα ἐπεκράτουν τῶν πάντων. Περιπλέον ἐν τῇ πρὸς βορρᾶν... τῶν Ἀθηνῶν κειμένη χώρᾳ... εἶχε μετὰ νέας δυνάμεως ἀφυπνισθῆ τὸ ἔθνικόν αἶσθημα καὶ ἡ πρὸς τοὺς ξένους ἀποστροφή...»*

ὁποῖων καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἀκόμη αὐτὴν τῆς Ἑλληνικῆς καταπτώσεως, οἱ Σλαῦοι ὁποσδήποτε πιθανῶς δὲ καὶ οἱ Τοῦρκοι θὰ ἐδαμάζοντο ἢ τοῦλάχιστον θὰ συνεχρατοῦντο ἐπὶ μακρὸν εἰσέτι μὲ ἀπροβλέπτους ἐξελίξεις·

Αὐτὴ ἦτο ἡ κατάστασις ὅταν ἔληξε πλέον ὀριστικῶς ἡ φοβερὰ ἐποχὴ τῶν βαρβαρικῶν ἀπὸ βορρᾶ ἐπιδρομῶν, ἣτις εἶχε διαρκέσῃ ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας. Ὅχι μόνον δὲν κατεποντίσθη εἰς αὐτὰς ὁ Ἑλληνισμὸς ἀλλὰ ἔσχε τὴν δύναμιν νὰ τὰς δαμάσῃ καὶ νὰ ἀφομοιώσῃ ὅσα στοιχεῖα ἐκ τῶν ἐπιδρομῶν παρέμειναν ὀριστικῶς ἐν τῷ Ἑλληνικῷ χώρῳ ἐμπλουτισθέντος καὶ ἀνακαινισθέντος κατὰ τοῦτο τοῦ Ἑλληνικοῦ αἵματος κατὰ ἀναγκαῖον φυσιολογικὸν νόμον.

Αὐτὴν λοιπὸν τὴν κατάστασιν περίπου εὔρεν ἡ Τουρκοκρατία. Πῶς δὲ τὴν παρέδωκεν εἰς τὸν 20ὸν αἰῶνα, ὅταν ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου νὰ ἀπελευθερωθῇ ἡ Μακεδονία, τοῦτο καταφαίνεται εἰς τὴν Τουρκικὴν στατιστικὴν τοῦ 1900 (σελ. 32 τοῦ παρόντος Ἔργου), καθ' ἣν εἰς τὰ βιλαέτια Θεσσαλονίκης καὶ Μοναστηρίου ἦσαν 634.510 Ἕλληνες ἔναντι 385.729 Βουλγάρων καὶ οὐδενὸς Σέρβου.

Ὡστε ἔχομεν τὰς ἀδιαφιλονικήτους ἀποδείξεις ὅτι κατὰ τε τὴν ἀρχαιότητα καὶ τὸν μεσαίωνα καὶ νῦν, ἦτοι ΕΚΠΑΛΑΙ Η ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΗΤΟ ΚΑΙ ΕΙΝΑΙ ΑΔΙΑΠΤΩΤΩΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ.

ΓΕΝΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Δέν θά ἦτο ἄνευ σημασίας νά ἀναφερθοῦν ἐνταῦθα μερικά διὰ τοὺς τοπικισμούς, τὰς ἐπακολούθους ἐνδοελληνικάς ἀντιθεσεις καὶ συρράξεις ὡς καὶ τὰ βασικά ἐθνικά μας ἐλαττώματα. Δέν θά γράψωμεν βέβαια κανένα "Ἕλληνα «Μπάϊ Γκάνιο», ἀλλὰ δέν προσφέρουν πάντοτε ἐθνικὴν ὑπηρεσίαν οἱ κομπασμοὶ καὶ αἱ κολακεῖαι καὶ οἱ ἐθνικοὶ αὐτοθαυμασμοί...

Πρὶν προχωρήσωμεν εἰς τὰ ἄλλα ἐλαττώματά μας, ὧν ἡ ἐπίγνωσις ἀποτελεῖ καὶ προϋπόθεσιν τῆς καταπολεμήσεώς των θά ἀναφέρωμεν ἐκεῖνο ποῦ ἰδιαιτέρως μᾶς ἀποδίδουν οἱ ξένοι.

Ἐν ᾧ δηλ. διακηρύσσουν — διὰ τὴν ἀρχαιότητα — ὅτι εἰς πνευματικὴν ἀπόδοσιν καὶ πολεμικὴν ἀρετὴν ὑπῆρξαμεν ἄριστοι, μὲ τὰς ἰδιότητας δὲ αὐτάς καὶ μὲ τὴν εὐμένειαν τῶν συνθηκῶν μετεδώκαμεν εἰς ὅλον τὸν κόσμον τὴν πνευματικὴν καὶ μετ' ὀλίγον τὴν πολιτικὴν κυριαρχίαν μας, ὡς ἐπίσης ὅτι τὸ αἰσθητικὸν πνευμά μας ἀνεπτύχθη εἰς βαθμόν, ὃν οὐδέποτε ἔφθασεν ἄλλος λαὸς καὶ ἀπεκτήσαμεν γλώσσαν ἀσύγκριτον ἐν τῷ κόσμῳ ὡς πρὸς τὴν ἐλαστικότητα καὶ τὸ εὐῆχον, καὶ ἐν κατακλείδι ὅτι ἐδημιουργήσαμεν ἀπαράμιλλα ἀριστουργήματα ἐν τῇ ποιήσει, τῇ καθόλου λογοτεχνίᾳ καὶ τῇ τέχνῃ, ἐπιτεύξεις εἰς τὰς ὁποίας ἐβοηθήθημεν σημαντικῶς ἀπὸ τὸν πολιτισμὸν τῶν Προελλήνων κατοίκων τῆς Ἑλλάδος, ἀντιθέτως μᾶς ἀποδίδουν ὅτι :

Πιθανώτερον παρὰ τούτων παρελάβομεν καὶ τινα τῶν χειροτέρων φυλετικῶν ἐλαττωμάτων μας, διότι ἐξιδιάζον εἰς τὰ νότια φύλα. Καὶ συγκεκριμένως τὴν ἔλλειψιν ἐντιμότητος, τὴν ἰτὴρησιν ὑποσχέσεως καὶ τὸ ψεῦδος.

Ἡ μυθολογία ὕμνει τὰς κλοπὰς τοῦ Ἑρμοῦ, ὅστις ἐλατρεύετο ὡς θεὸς τῆς κλοπῆς. Ὁ πολύτροπος Ὀδυσσεὺς δὲν ἀπετέλει καθόλου πρότυπον ἐντιμότητος, ὁ Ὀδυσσεὺς δὲ ὑμνήθη ὡς ἐθνικὸν πρότυπον. Ὁ ἀπὸ μητρὸς πάππος τοῦ Ὀδυσσεῶς Αὐτόλυκος ὑμνεῖται διὰ τὰς κλοπὰς καὶ ψευδορκίας του. Πολλοὶ συγγραφεῖς ἐκαυτηρίαζαν τὴν δωροδοκίαν καὶ διαφθοράν

έν γένει επί χρήμασιν, μεταξὺ τῶν ἄλλων ὁ Σόλων ἀναφέρει τοὺς ἸΑθηναίους ὑπαλλήλους.

Ἐν γένει δὲ ἡ Ἑλλάς ὀλίγους ἄνδρας ἐνεφάνισεν ἀνωτέρους χρημάτων (αἱ λαμπραὶ ἐξαιρέσεις τοῦ ἸΑριστείδου καὶ τοῦ Φωκίωνος). Ὅταν ἤθελον ἐν τῇ πολιτικῇ νὰ ἐξοντώσουν τοὺς ἀντιπάλους των τοὺς κατηγοροῦν ἐπὶ δωροδοκίᾳ ἢ καταχρήσει τῶν δημοσίων χρημάτων διότι ἐλάχιστοι εἶχον καθαρὰς τὰς χεῖρας. Δι' αὐτὸν τὸν Δημοσθένην λέγει ὁ Πλούταρχος (Πλουτ. Δημοσθένης) ὅτι ἀπεδείχθη «ἐπιβατὸς τῷ ἸΑσιανῷ Χρυσίῳ» ἂν καὶ ὄχι τοῦ Μακεδονικοῦ ἀναφερόμενος εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ περιφήμου ἸΑρπάλου (ταμίου τοῦ Μ. ἸΑλεξάνδρου προσφυγόντος εἰς ἸΑθήνας μετὰ θησαυροῦ ἐκ 10.000 ταλάντων), καὶ τῆς δίκης του, καθ' ἣν ἵνα μὴ ὀμιλήσῃ ἐνεφανίσθη «ὀθόναις τὴν κεφαλὴν περιβεβλημένος» ὡς δῆθεν ἀσθενῶν.

Καὶ αἱ μὲν λεπτομέρειαι δύνανται νὰ ἔχουν οὕτως ἢ καὶ ἄλλως τὸ γεγονός ὁμῶς εἶναι ὅτι καὶ σήμερον τὸ «λεβαντινικόν» πνεῦμα ἔχει πλημμυρίσῃ τὴν χώραν· ὑμνολογεῖται τὸ ἐμπορικὸν δαιμόνιον τῆς Φυλῆς τὸ στηριζόμενον εἰς τὴν φαυλοτέρα βᾶσιν δηλ. : *ἐπιτύχετε ὀπωσδήποτε δι' οἰουδήποτε μέσου*. ἸΑρωοποιεῖται ὁ καταφερτζῆς καὶ ὁ εἰς ψεύδη ἀσύλληπτος, ὁ νοθευτὴς καὶ ὁ ἀσυνείδητος. Αἱ σειρῆνες τῆς καταλυτικῆς προπαγάνδας δὲν ἔλεγον τίποτε ὀλιγώτερον καὶ ἔτσι ὁ λεβαντινισμὸς κατεπλημύρισε τὸν ἔθνικὸν ὀργανισμόν. Τὸ νὰ βλέπωμεν δὲ εἰς τὸν μαχόμενον στρατὸν νὰ γιγαντοῦται ἡ ὑγιῆς ἀγανάκτησις του καὶ ἐν συνεχείᾳ πρὸς τὸν στρατὸν εἰς τὸ ἀνδρικώτερον καὶ ἀξιότερον τμήμα τοῦ ἔθνους κατὰ τῆς θρασείας καὶ ὑπόουλου νόσου, ἣτις ἀπειλεῖ νὰ ἀπολεβαντινοποιήσῃ τὸ ἸΑέθνος, τοῦτο ἀποτελεῖ τὴν ἐξαιρετικῶς παρήγορον καὶ ἀξίαν πάσης ἐξάρσεως ἀντίδρασιν, τῆς ὀποίας τὴν ἀπόλυτον ἐπιτυχίαν — *ἀνευ ὀμῶς ἔθνικῶν κλονισμῶν* — ὀλοψύχως εὔχονται ὀσοὶ τὴν ἀνάτασιν καὶ ἀπολύτρωσιν τῆς ἸΑλληνικῆς ψυχῆς ἀπὸ τῶν βασικῶν ἐλαττωμάτων τῆς ἐπιθυμοῦν, αὐτῶν δὲ ἀκριβῶς πού σ' ἂν ἐστὶα θνησιγενείας μαραίνει καὶ κρημνίζει τὰς μεγάλας προσπαθείας τοῦ ἸΑέθνους.

Ἦδη ἂς ἐνθυμηθῶμεν πάλιν τὸν γνωστὸν καὶ ὀμολογουμένως ἀξιόλογον Γ. Σβίγιτς, ὀστις εἰς τὴν σελ. 51 παρατηρεῖ ὅτι :

«Εἰς τὰς Ἑλληνικὰς χώρας, ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν καλλιέργειαν εἶναι μικρόν, ἐλάχιστον ὡς τὰ ζῶα καὶ τὰ προϊόντα. Ἀκόμη καὶ ὁ τρόπος διαβιώσεως τῶν χωρικῶν ἔχει κάτι τὸ περιωρισμένον. Ἐπειδὴ δὲ τὰ προϊόντα τῆς γῆς ὡς καὶ τῆς κτηνοτροφίας εἶναι ὀλίγα ἕκαστος γνωρίζει τί ἔχει ὁ γείτων του καὶ τί δύναται νὰ ἀποκτήσῃ. Ἀλληλοεπιβλέπονται. Διότι δὲ ἡ καλλιεργήσιμος γῆ καὶ ἡ ἀπόδοσις τῶν γεωργικῶν προϊόντων εἶναι περιωρισμένη, ὁ συναγωνισμὸς διεξάγεται τραχύς, ἐνίοτε λυσσώδης. *Ὁ φθόγος καὶ ἡ ζηλοτυπία ἀποτελοῦν κανόνα.* Ἡ στενότης δὲ αὐτῆς ἰδεῶν καὶ αἰσθημάτων, ἣτις συνήθως παρατηρεῖται εἰς τὴν Αἰγαιακὴν περιοχὴν θὰ ἀπετέλει γενικὸν χαρακτηρισμόν, ἂν ἡ θάλασσα δὲν παρείχε τὰς ποικίλας πηγὰς τῆς πλούτου, ὡς ἡ ἀλιεία, ἡ ναυτιλία καὶ τὸ ἐμπόριον, ἅτινα συντελοῦν νὰ διευρυνθῇ ὁ διανοητικὸς ὀρίζων καὶ νὰ ἀναπτυχθῇ ἡ λεπτότης τοῦ πνεύματος».

Εἶναι τόσον ἐντυπωσιακὰ μερικὰ ἀπὸ ὅσα γράφει ὁ Σέρβος καθηγητῆς, ὥστε δύνανται νὰ μείνουν ἐντελῶς ἀσχολίαστα, διότι ἴσως διερμηνεύουν ἀπλούστερον τὴν ἀλήθειαν.

Δι' αὐτὸ προχωροῦμεν εἰς τοὺς τοπικισμοὺς κλπ. Ἀλλὰ δὲν θὰ ἐπεκταθῶμεν εἰς τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον ἢ τὸν Κορινθιακὸν ἢ τὸν Θηβαϊκὸν ἢ τὰς ἀτέρμονας ἐνδοελληνικὰς ἐριδας τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος ἵνα μὴ μακρηγορῶμεν. Θὰ θίξωμεν νεωτέρας περιπτώσεις ὀλιγώτερον ἴσως γνωστὰς ὅχι ὅμως καὶ ἥττονος σημασίας εἰς ὀλέθρια ἀποτελέσματα.

Εἶπομεν ἀλλαχοῦ, ἐν τῇ παρούσῃ συγγραφῇ ὅτι κατὰ τὸν Μεσαίωνα ὁ βασιλεὺς μας ἐλέγετο βασιλεὺς τῶν Ρωμαίων καὶ ἐθνωνυμία μας ἦτο Ρωμαῖος, Ρωμηὸς καὶ Ρωμηοσύνη καὶ Ρούμελη. Ἀπεδόθη δὲ τοῦτο εἰς τὴν καταυγάζουσαν αἴγλην τῆς Ρώμης, ἣτις ἐκ τοῦ γεγονότος καὶ μόνον αὐτοῦ ἐσκίασε τὸ ὄνομα Ἑλλην. Δὲν εἶναι ὅμως αὐτὴ ἡ μοναδικὴ αἰτία, ἀλλὰ καὶ ἄλλος λόγος, ὃν θὰ ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα.

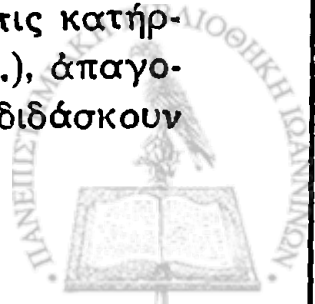
Ὁ Χριστιανισμὸς διεδόθη βεβαίως ἐγκαίρως εἰς τὴν Ἑλλάδα πλὴν ἢ κυριώτερα κοιτῆς του ἦτο κατὰ τοὺς πρώτους χριστιανικοὺς αἰῶνας ἡ Μικρὰ Ἀσία, ὅπου καὶ περιεβλήθη με ἀσιατικὸν τινα φανατισμόν. Ὁ φανατισμὸς εἰς τὸν λόγῳ τῶν συγχρονῶν διώξεων ἐντεινόμενος ἔφθασεν εἰς ὀξύτατον βαθμόν.

Ἐξ ἀντιθέτου ἐν τῇ κυρίως Ἑλλάδι ὁ ἀρχαῖος Ἑλληνισμὸς μὲ τὸν ὑπέρλαμπρον πολιτισμὸν του διετηρεῖτο ἐπὶ μακρὸν εἰσέτι, Μέχρι τοῦ 528 μ. Χ., ὅποτε κατηργήθη ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ Α΄, ἐλειτούργει τὸ θαυμάσιον ἐκεῖνο Πανεπιστήμιον τῶν Ἀθηνῶν ἐπὶ αἰῶνας ἀποτελέσαν τὸ μοναδικὸν ἐν τῷ τότε κόσμῳ ἀνώτερον ἐκπαιδευτήριον.

Ἐκεῖ ἐσπούδασεν ὁ Ἰουλιανὸς παραβάτης ὡς καὶ ὁ Μέγας Βασίλειος, ἄπειροι δ' ἦσαν οἱ φιλόσοφοι καὶ οἱ ἐπιστήμονες, οἱ ὅποιοι καθίστων τὰς Ἀθήνας κέντρον Παιδείας ὡς ἄλλοτέποτε. Οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες ἐγίνοντο ἀκόμη (393 μ. Χ.). Τὰ παλαιὰ μνημεῖα κατὰ μέγα μέρος ἐσώζοντο καὶ ὡς εἰκὸς συνέδεον τὸν ὅλον Ἑλληνικὸν πολιτισμὸν πρὸς τοὺς Ὀλυμπίους θεοὺς καὶ τὴν εἰδωλολατρείαν. Τοῦτο δὲ ἀκριβῶς ἐξήπτε τὸν χριστιανικὸν φανατισμὸν, ὅστις διεξήγαγεν ἀγῶνα ἐξοντώσεως κατὰ τῶν Ἐθνικῶν (δηλ. εἰδωλολατρῶν) μὲ τοὺς ὁποίους συνεταύτιζε τοὺς Ἕλληνας καὶ τὸν Ἑλληνισμὸν, ἕως οὗ κατέληξεν Ἕλλην νὰ σημαίνῃ ἔθνικός. Αἱ φάσεις τοῦ ἀγῶνος αὐτοῦ ἦσαν πολλαί. Αἱ φοβεραὶ ὅσον καὶ συστηματικαὶ καταστροφαί, ἅς ὑπέστησαν τὰ μνημεῖα τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ ἀπὸ τοὺς Γότθους τοῦ Ἀλαρίχου (395 μ. Χ.) δὲν προήλθον μόνον ἀπὸ τὴν μανίαν καταστροφῆς ποῦ διέπνεε τὰ βάρβαρα ἐκεῖνα στίφη ἀλλ' ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι ὄντες φανατικοὶ Ἀρειανοὶ (Χριστιανοὶ τῆς αἵρέσεως τοῦ Ἀρείου) καὶ παρακολουθούμενοι ἀπὸ πλήθη ἱερέων καὶ μοναχῶν μετὰ μανίας κατέστρεφον, καθ' ὃ ἐνσαρκούντες τὸν χριστιανικὸν φανατισμὸν κατὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Οἱ Γότθοι (Γερμανοὶ) τοῦ Ἀλαρίχου ἀπὸ τινος χρόνου διαβιούντες εἰς τὸ Ρωμαϊκὸν Κράτος εἶχον ἐκχριστιανισθῆ καὶ διετέλουν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν Ρωμαίων, καθ' ὧν ἐπανεστάτησαν).

Τότε κατεστράφη ὁ ναὸς τῆς Δήμητρος, ὅπου ἐτελοῦντο τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια, ἡ Ὀλυμπία κλπ. Συναφῆς ὑπῆρξε καὶ ἡ καταφορὰ τῶν Αὐτοκρατόρων, ὧν τινες συστηματικῶς κατεδίωξαν τὸν Ἑλληνισμὸν καὶ εἰδικώτερον ὁ Θεοδόσιος Α΄ περὶ τὸ 395 μ. Χ. καὶ σφοδρότερον ὁ Ἰουστινιανὸς Α΄ ὅστις κατήργησε τὸ Πανεπιστήμιον τῶν Ἀθηνῶν (τὸ 528) μ. Χ., ἀπαγορεύσας παντελῶς τὴν ἔθνικὴν λατρείαν ὡς καὶ νὰ διδάσκουν

οιανδήποτε ἐπιστήμην «οἱ νοσοῦντες τὴν Ἑλληνικὴν μανίαν».

Ἐκτοτε ὠνομάσθησαν Ἑλλαδικοὶ οἱ κάτοικοι τῆς κυρίως Ἑλλάδος καὶ ἐκτὸς φωτεινῶν τινῶν περιόδων δὲν ἤξιούτο ἢ κυρίως Ἑλλάς προσοχῆς ἐκ μέρους τῆς Κεντρικῆς Διοικήσεως τῆς Κων)πόλεως διατηρουμένης ποιᾶς τινος ἀντιπαθείας τῶν Μικρασιατικῶν ἰδία θεμάτων πρὸς τοὺς Ἑλλαδικούς.

Οὕτως ὑπεβοηθήθη ἡ ἐπικράτησις τῆς ὀνομασίας Ρωμῆος καὶ ἔτσι παρ' ὀλίγον νὰ ἐξαλειφθῇ παντελῶς ἡ ὀνομασία Ἑλλην καὶ Ἑλληνισμὸς καὶ ἡμεῖς νὰ ἀποτελέσωμεν ἓνα εἶδος Ρουμανίας χωρὶς κᾶν τὸν ἐξαίρετον εἰς πλοῦτη καὶ εἰς ἔκτασιν γεωπολιτικὸν ἐκείνης χώραν, ποῦ θὰ ἐξέτρεφεν ἓνα πολυάριθμον λαὸν ὡς παρ' ἐκείνη.

Ἡ ἀκμὴ τοῦ Ἑλλαδικοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἣτις ὡς παρατηρεῖ ὁ Παπαρρηγόπουλος, ἐπηκολούθησε τὴν παρακμὴν τοῦ Μ. Ἀσιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἐσημειώθη ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τῶν νεωτέρων Παλαιολόγων καὶ συνεχισθεῖσα ὑπὸ τὴν Τουρκοκρατίαν εἶχεν ὡς ἐπακόλουθον τὴν Ἐπανάστασιν καὶ τὴν δημιουργίαν τῆς Νεωτέρας Ἑλλάδος, ἐπιβληθέντος πάλιν τοῦ ὀνόματος Ἑλλην καὶ Ἑλληνισμὸς.

Κατάλοιπα ὅμως τῶν ἀντιπαθειῶν καὶ τῶν στενοκαρδῶν τοπικιστικῶν αἰσθημάτων ὑπάρχουν καὶ μάλιστα εἰς κάθε εὐκαιρίαν προσλαμβάνουν μεγάλην ὀξύτητα χωρὶς πολλοὶ νὰ ὑποπτεύωνται ὅτι αὐτὰ εἶναι συνέχειαι καὶ ἐπιβιώσεις κληρονομικῶν ἀντιπαθειῶν, αἵτινες δύνανται νὰ ἀποβοῦν ὀλέθριοι ἀκόμη καὶ θανάσιμοι. Δι' αὐτὸ οἱ ὀπωσδήποτε ἀνσρριπίζοντες τὰ πάθη καὶ τὰ αἰσθήματα αὐτὰ ἐγκληματοῦν κατὰ τῆς Πατρίδος ἐπιτελοῦντες καθαρῶς προδοτικὸν ἔργον. *Τοῦτ' αὐτὸ ἰσχύει καὶ διὰ τοὺς βορείους Ἑλληνας ὡς πρὸς τοὺς Νοτίους καὶ τανάπαλιν.*

*
ε *

Ἴσως ὅμως καὶ ὁ Ἑλλαδικὸς Ἑλληνισμὸς διέπραξε σφάλμα ἐν τῇ ἐκτιμῆσει τῆς νεωτέρας καταστάσεως πραγμάτων ἐν τῇ Βαλκανικῇ καὶ τῇ Μ. Ἀσίᾳ. Ριφθεὶς δηλ. μετὰ ἀκαταβλήτου ὀρμῆς κατὰ τοῦ τυράννου Τουρκισμοῦ ὑπετίμησε καὶ παρεγνώ-

ρισε τὸ μέγεθος τοῦ Σλαυικοῦ κινδύνου, ὡς καὶ ὅτι—ἀδιάφορον ἐκ τίνων λόγων—μόνος του δὲν διαθέτει τὴν δύναμιν νὰ ἰδρῦση τὸ εὐρύτερον ἐκεῖνο Εὐρωπαϊκο-Ἀσιατικὸν Κράτος, τὸ ὁποῖον θὰ ἠσφάλιζε δυναμικῶς τὴν Ἑλληνικὴν Ἐθνότητα, καὶ θὰ παρεῖχε γεωπολιτικῶς τὸν χῶρον δι' ἓνα ἀξιόλογον ἐθνικὸν βίον.

Τὸ σφάλμα δὲν ὑπῆρξε μόνον ἡμέτερον ἀλλὰ καὶ τῶν Τούρκων, οἱ ὁποῖοι ὁμοίως τὸ ἐπλήρωσαν ἐκδιωχθέντες τῆς Εὐρώπης καὶ περιορισθέντες εἰς τὸν Μ. Ἀσιατικὸν χῶρον, ὅστις μπορεῖ νὰ εἶναι εὐρύς καὶ πλούσιος ἀλλὰ στρατηγικῶς καὶ γεωγραφικῶς προδίδει καὶ εἰς ἀδαῆ τὸ θνησιγενές τοῦ ἐκεῖ στηριζομένου Κράτους.

Ὁ τουρκικὸς χῶρος πράγματι ἀποτελεῖ τὸ σημεῖον ἐπαφῆς τριῶν Ἠπείρων δηλ. τῆς Εὐρώπης, Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς. Κατέχει ἢ ἐμμέσως κυριαρχεῖ τῶν πυλῶν τοῦ Εὐξείνου ὡς καὶ τοῦ Σουέζ. Ὁ Εὐξείνος συγκεντρώνει τὰς συγκλινούσας ἀπὸ βορρᾶ καὶ δυσμῶν ποταμίους καὶ γενικὰς συγκοινωνίας τοῦ τεραστίου Κεντρικο-Εὐρωπαϊκοῦ καὶ Ρωσικοῦ χῶρου. Τὸ δὲ Σουέζ παρέχει τὴν συγκοινωνίαν ὠκεανῶν καὶ ἡπείρων μεταξὺ των.

Αἱ διαφοροποιήσεις ἐξ ἄλλου εἰς τὸ οἰκονομικόν, πολιτικόν καὶ τὸ πολιτιστικόν πεδῖον μὲ τὰς συναφεῖς ἀποτόμους ἐξελίξεις καὶ συρράξεις τῶν διαφερόντων λαῶν τῶν Ἠπείρων ἐκσπῶσι συνηθέστερον κατὰ τὰ σημεῖα ἐπαφῆς των ὡς εἶναι ὁ Τουρκικὸς χῶρος.

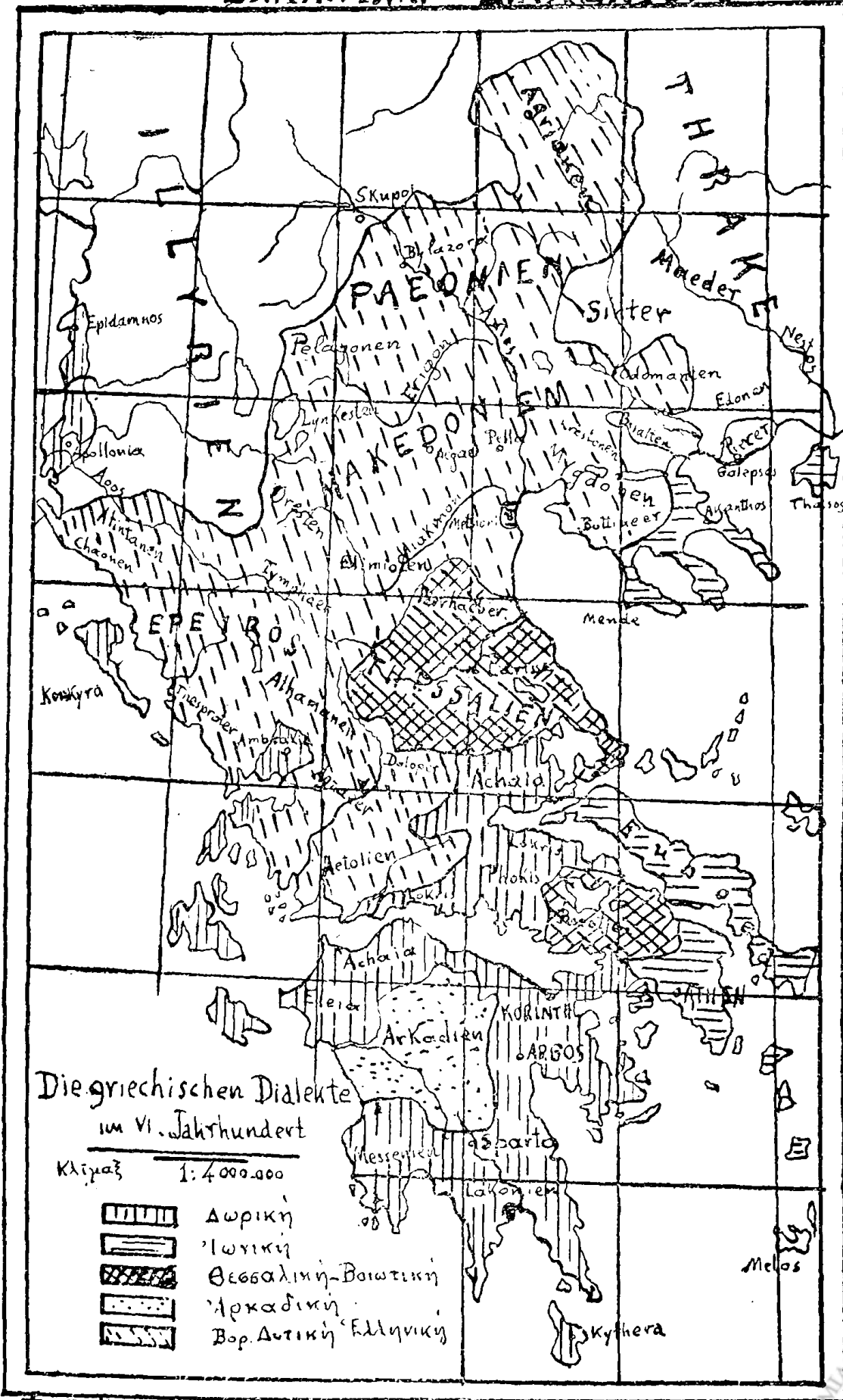
Ἡ παγκοσμίου σπουδαιότητος ζώνη πετρελαίων ἢ ἀρχομένη ἀπὸ τῆς Νοτίου Περσίας καὶ διὰ τοῦ Ἰράκ καὶ Ἀραβίας φθάνουσα μέχρι τοῦ Σινᾶ ἔχει κάλυψιν ἀπὸ Βορρᾶ μόνον τὴν Τουρκίαν. Καὶ ἐξ ἀντιθέτου ἢ πετρελαιοφόρος ζώνη τοῦ Καυκάσου, σημαντικώτατος οἰκονομικὸς παράγων τῆς Ρωσικῆς οἰκονομίας, εἶναι ἐγγύτατα τῆς Τουρκίας καὶ καλύπτεται ἢ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν Τουρκικὸν χῶρον.

Αὐτὰ ὄλα προσδίδουν γεωγραφικὴν καὶ στρατηγικὴν ἀξίαν ὅλως ἐξαιρετικὴν εἰς τὸν Τουρκικὸν χῶρον, ὅστις ἔχει πρῶτιστον ἐνδιαφέρον δι' ὅλον σχεδὸν τὸν κόσμον.

Χῶρος λοιπὸν τοιαύτης παγκοσμίου σημασίας διατηρεῖται

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΙΑΛΕΚΤΟΙ 6^{ος} αιώνας π.χ.

K. v. Beloch, Griechische Geschichte I: 2 Aufl.

άνεπαφος ἢ δι' οὐδετεροποιήσεως ἡγγυημένης διεθνῶς ἢ διὰ τῆς συστάσεως λίαν ἰσχυροῦ Κρατικοῦ Ὁργανισμοῦ. Τοιοῦτο κράτος ὅμως δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἡ σημερινὴ Τουρκία.

Ἐκ τῶν τείνοντα νὰ διαμορφωθῆ σύγχρονον νόμον, καθ' ὃν εἶναι ἀμφίβολος ἡ ἐπιβίωσις τῶν μικρῶν Κρατῶν καὶ τῶν ἀσθενεστέρων πολιτισμῶν καὶ ὅστις ἐξωθεῖ εἰς ὁμοσπονδοποιήσεις δὲν δύναται νὰ διαφύγῃ οὔτε ἡ Τουρκία ἀλλ' οὔτε ἡμεῖς.

Ἐάν τις ὑπαχθῆ εἰς μεγαλύτερον Κράτος μὲ ἀξιολογώτερον πολιτισμὸν εἶναι βέβαιον ὅτι θὰ ἀφομοιωθῆ καὶ θὰ ἐξαλειφθῆ ὡς ἴδιον ἔθνος καὶ πολιτισμὸς. Νὰ ἐπιζητήσῃ τὴν ἰσχὺν ἐν τῇ ἐνώσει μετὰ ἴσων περίπου κατὰ τὴν δύναμιν λαῶν τοῦτο ἀποτελεῖ τὸν ἀνοδυνώτερον τρόπον τῆς ἀποκτήσεως δυνάμεως πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ὑπάρξεως.

Ἐν τῇ ὁμοσπονδίᾳ ἴσων περίπου τὴν δύναμιν λαῶν δύναται νὰ διατηρηθῆ ὁ εἰδικώτερος ἐκάστου πολιτισμὸς καὶ ἡ ἐθνικὴ ζωὴ ἐφόσον ἀσφαλίζεται εὐρυτάτη εἰς ἕκαστον μέλος τῆς ὁμοσπονδίας ἢ ἐθνικὴ αὐτοδιοίκησις καὶ ἀνάπτυξις.

Οἱ μεγάλοι ἔχουν βεβαίως συμφέρον νὰ ἔλκωσι πρὸς ἑαυτὸν ἕκαστος τοὺς μικροὺς λαοὺς καὶ νὰ τοὺς ὑποδουλώσῃ διότι μετὰ μὲν τοῦ μεγάλου καὶ μικροῦ οὐδεμίᾳ ἄλλῃ σχέσιν μπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ παρὰ ἢ σχέσιν τοῦ δούλου πρὸς τὸν αὐθέντην ὡς ἐπιγραμματικῶς λέγει ὁ Θουκυδίδης «*ἀνδρὶ τυράνῳ καὶ πόλει ἀρχὴν ἐχούσῃ οὐδὲν ἄλογον ὄ,τι συμφέρον οὐδ' οἰκείον ὅ,τι μὴ πιστὸν*» [δηλ. ὅστις δὲν εἶναι δούλος (πιστός) δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι φίλος (οἰκείος) τοῦ ἰσχυροῦ]. Οὐδεὶς λοιπὸν ἄλλος ὑπάρχει τρόπος ἀποκτήσεως ἐγγύς καὶ προχείρου δυνάμεως ἀσφαλιζούσης τὴν ἐθνικὴν αὐθυπαρξίαν πλὴν τῆς ὁμοσπονδίας μετ' ἄλλων μικρῶν λαῶν.

Τὴν συνεργασίαν μετὰ τοῦ Ὁθωμανικοῦ καὶ τοῦ Ἀλβανικοῦ στοιχείου ἐν τῇ Βαλκανικῇ καὶ τῇ καθόλου Ἑγγύς Ἀνατολῇ εἶχεν ὀραματισθῆ νεώτερον ὁ Δεληγιώργης περὶ τὸ 1868 ὑποστηρίξας ὡς πολιτικὴν τὴν πολιτικὴν συνεργασίαν τῶν Ἑλλήνων μετὰ τῶν Ὁθωμανῶν, νεώτερον δὲ ὁ Δημ. Ράλλης, ὅστις μετὰ τὸ τουρκικὸν Σύνταγμα τοῦ 1908 (ἐπανάστασις τῶν Νεοτούρκων) περιελθὼν τὴν Εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν εἰργάσθη ὑπὲρ τῆς συμπράξεως τῶν δύο στοιχείων. Ὁ Μέγας δὲ Τούρκος ὡς

ἦτο ὁ ἐγκάθειρκτος εἰς τὴν ἔπαυλιν Ἀλατίνι ἐν Θ)νική πρώην Σουλτᾶνος Ἀβδούλ Χαμίτ τὸ 1912, ὅταν ἔμαθε τὸν Βαλκανικὸν πόλεμον, φέρεται ἐρωτήσας εἰδικῶς ἂν μετεῖχον οἱ Ἕλληνες, ὡς δὲ ἐπληροφορήθη τοῦτο, ἐξέφρασε τὴν βεβαιότητά του διὰ τὸν χαμὸν τοῦ Ὀθωμανισμοῦ.

Ἡ κριτικὴ τῶν γεγενημένων ἴσως δὲν ἔχει διὰ τοὺς περισσοτέρους παρὰ περιωρισμένην φιλολογικὴν ἀξίαν, ἐν τούτοις ἡ ἔρευνα τῶν μεγαλυτέρων κρίσεων, ἃς διήνυσεν ἡ φυλὴ ἔχει τοῦλάχιστον τοῦτο τὸ ἀποτέλεσμα ὅτι διευρύνει τὴν ἀντίληψιν καὶ τὴν ἀπαλλάσσει ἀπὸ τοὺς μυωπασμοὺς καὶ τὰς ἐπιδράσεις τῶν ἀμέσων ἀναγκῶν, τῶν ἐγγύς κινδύνων.

Τὸν 19ον αἰῶνα οἱ Ἕλληνες, οἱ Ἀλβανοὶ καὶ οἱ Τούρκοι (ἦτοι τὰ μόνα γειτονικὰ ἀντισλαυϊκὰ στοιχεῖα) διεθέτομεν ἠνωμένοι συντριπτικὴν πλειοψηφίαν ἀπὸ τῆς Σκόδρας καὶ τῆς Μητροβίτσας μέχρι τοῦ Αἴμου καὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ ἐκεῖθεν μέχρι τοῦ Εὐφράτου. Ἦτοι εἰς χῶρον, ὅστις ἦτο ὑπεραρκετὸς διὰ τὴν ἴδρυσιν ἰσχυροῦ φραγμοῦ δυναμένου νὰ συγκρατήσῃ τὴν ἄλλως ἀκατανίκητον πῆλιν τοῦ Σλαυικοῦ ὠκεανοῦ τείνοντος νὰ ἐκχυλίσῃ πρὸς τὴν Μεσόγειον.

Ὅμιλοῦμεν δὲ περὶ Σλαυικοῦ ὠκεανοῦ διότι ὁ Σλαυισμὸς ἀρχίζει ἀπὸ τὰ σύνορά μας καὶ φθάνει εἰς τὸν Βόρειον Παγωμένον Ὄκεανὸν καὶ περαιτέρω μέχρι τοῦ Βλαδιβοστόκ. Μόνον ἡ Ρουμανία καὶ ἡ Οὐγγαρία ἀποτελοῦν πράγματι ἀντισλαυϊκὰ νησίδας ἐν τῷ Σλαυικῷ ὠκεανῷ, αἱ ὁποῖαι ὅμως τώρα κατεκλύσθησαν ὑπὸ τοῦ Σλαυικοῦ ὠκεανοῦ ὡς καὶ ἡ ἡμίσεια Γερμανία. (Σλαῦοι εἶναι οἱ: Βούλγαροι, Γιουγκοσλαῦοι, Τσεχοσλοβάκοι, Πολωνοί, Οὐκρανοὶ καὶ οἱ Ρῶσοι).

Ἐνῶ λοιπὸν εἶχομεν τὸν Αἴμον καὶ τὴν Μητροβίτσαν σύνορα μὲ τὴν δυναμένην ἀσφαλῶς—τώρα ἐκ τῶν ὑστέρων— νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς μυωπικὴ πολιτικὴν τῶν Τούρκων, Ἀλβανῶν ὡς καὶ τῶν Ἑλλήνων κατελήξαμεν νὰ φέρωμεν τοὺς Σλαῦους ἐγγύτατα τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τοῦ Αἰγαίου καὶ νὰ ἐκσλαυίσθῃ ὁ εὐρύς χῶρος τῆς Κεντρικῆς Βαλκανικῆς. Καὶ τώρα νὰ κατακλυσθῇ ὑπὸ τοῦ Σλαυικοῦ κύματος ἡ Ἀλβανία καὶ νὰ μαχώμεθα ἡμεῖς ἐν αὐτῇ τῇ Ἑλλάδι μέχρις ἀκόμῃ τῆς Πελοποννήσου κατὰ τῶν συμμάχων τῶν Σλαῦων. Ὅ,τι δηλαδὴ

δέν ἐπέτυχον εἰς 15 αἰῶνας τὸ ἐπέτυχον ἐντὸς τῶν 70 τελευταίων ἐτῶν !

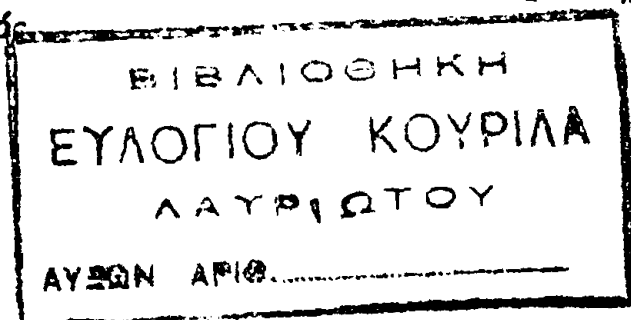
Μὲ πύσους ποταμούς αίμάτων καί μὲ πόσα ἐρείπια πληρώνομεν τὰς ἐθνικάς κρίσεις ! Ἄλλὰ καί μὲ πόσην προχειρότητα τὰς ἀντιμετωπίζομεν !

Ἄλλοι οἱ λαοὶ ἔχουν ἀνταγωνιστάς διότι ἀνταγωνισμὸς εἶναι ἡ ζωὴ καὶ οἱ ἐχθροὶ ἀποδεικνύονται ἐνίοτε ὡς οἱ καλλίτεροι φίλοι διότι δέν μᾶς ἐπιτρέπουν νὰ περιπέσωμεν εἰς ἀδράνειαν καὶ νάρκην. Ἄλλὰ ἀντιθέτως μᾶς ἐξωθοῦν εἰς κίνησιν καὶ πρόοδον καὶ ἀγῶνα, — ὄχι μόνον πολεμικὸν ἀλλὰ κυριώτερον πολιτισμοῦ — ἵνα κερδίσωμεν τὴν ζωὴν μας.

Ἐχθροὺς λοιπὸν ἔχουν ὅλοι καὶ πολλοὺς. Μεταξὺ δὲ ὅσων ὄλων τῶν ἐχθρῶν ὑπάρχει πάντοτε εἷς ὁ ἐπικινδυνωδέστερος, ὁ ὑπ' ἀριθ. 1, (κατὰ ἀρέσκοντα σήμερον φρασεολογικὸν τρόπον), ἐχθρὸς.

Ἐκεῖνος, ὅστις χάνει τὸν σταθερὸν προσανατολισμὸν ποὺ πρέπει νὰ ἔχη τῆς πολιτικῆς του κατέναντι τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1 ἐχθροῦ καὶ περισπᾶται καταναλισκόμενος εἰς ἀγῶνας πρὸς δευτερεύοντας ἐχθροὺς δέν κάμνει τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ ἀνορύσση μόνος του καὶ μὲ τὰς ἰδίας χεῖρας τὸν τάφον του.

Ἡμεῖς ἐλησημονήσαμεν ὅτι ὁ ὑπ' ἀρ. 1 ἐχθρὸς ἦτο καὶ εἶναι ὁ Σλαβισμὸς.

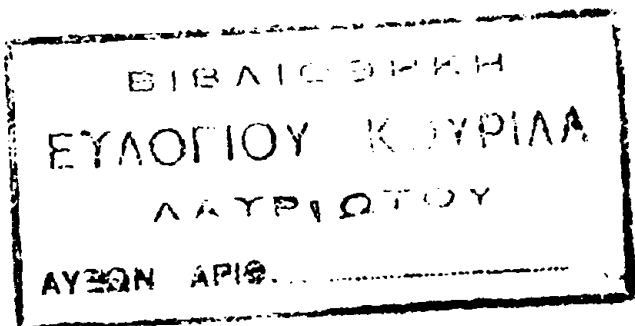

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

<i>Πρόλογος Μεταφραστοῦ</i>	Σελ.	3
<i>Πρόλογος Συγγραφέως</i>	»	9
Καὶ ἡμεῖς πρέπει νὰ μιμηθῶμεν τὰ ἄλλα Ἕθνη	»	
Πόσοι εἶναι οἱ Γιουγκοσλαῦοι	»	13
<i>Οἱ Γιουγκοσλαῦοι ἐν Ἑλλάδι</i>	»	15
Ἡ καταστροφή τοῦ Μπέλες	»	27
Πόσοι Γιουγκοσλαῦοι ὑπάρχουν ἐν Ἑλλάδι	»	30
Ὁξεῖα ἀντίθεσις μεταξὺ δύο διαφερόντων κόσμων	»	39
Χειρότερα παρὰ ὑπὸ τοὺς Τούρκους	»	42
<i>Γιουγκοσλαῦοι ἐν Ἀλβανίᾳ</i>	»	47
<i>Γιουγκοσλαῦοι ἐν Τουρκίᾳ</i>	»	51
<i>Γιουγκοσλαῦοι ἐν Ἰταλίᾳ</i>	»	53
Τὰ ἐθνογραφικὰ ὄρια ἐπὶ 1300 ἔτη ἀμετακίνητα	»	54
Τι εὔρον οἱ Ἰταλοὶ	»	58
Διέξοδος ἢ μετανάστευσις	»	60
Λαὸς χωρὶς σχολεῖα — Λαὸς χωρὶς μέλλον	»	62
Ποῦ ἀποβλέπει ἡ κατωτέρα ἐκπαίδευσις	»	64
Πλήρης ἀναστολὴ ἐκπαιδευτικῆ	»	65
Ὀλικὴ ἀπαγόρευσις τοῦ τύπου	»	66
Ἡ ἐκκλησία μέσον ἑξιταλισμοῦ	»	68
Τὸ Ἕθνος ἔμεινεν ἄνευ πνευματικῆς κινήσεως	»	70
Μετὰ τὴν προσέγγισιν μετὰ τῆς Γιουγκοσλαβίας	»	71
Οἱ Γιουγκοσλαῦοι τῆς Νοτίου Ἰταλίας	»	74
<i>Οἱ Γιουγκοσλαῦοι ἐν Γερμανίᾳ</i>		
Ἡ Σλοβενία τῆς Κορούσκας	»	77
Ἡ Κορούσκα ὡς κέντρον πολιτισμοῦ τῶν Σλοβένων	»	80
Ὁ Σβίγιτς περὶ τῶν Ἐθνικῶν ἀγώνων τοῦ Βορρᾶ	»	82
Εἰδικὸς τύπος σχολείων μειονοτήτων	»	83

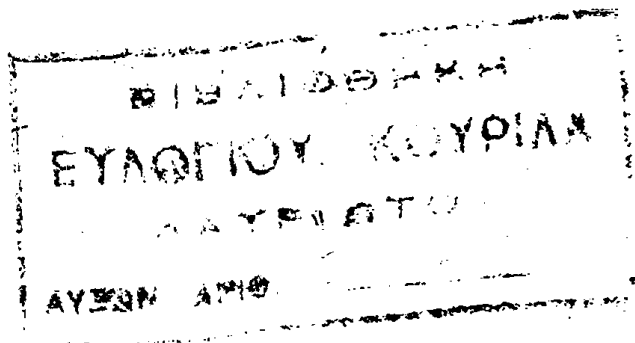

Τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ δημοψηφίσματος δὲν σημαίνει ἠθικὴν ἤτταν	»	89
Ἐνιαῖον δίκαιον δι' ὅλας τὰς μειονότητες	»	94
Σλοβένοι τῆς Κορούσκα—Γερμανοὶ τῆς Γιουγκοσλαυίας	»	95
Σλοβένοι τοῦ Στάγερ ἐν Γερμανίᾳ	»	97
Οἱ Κροάται τῆς Γκραντίσκας	»	98
Καλλίτερον παρὰ ὑπὸ τὴν Οὐγγαρίαν	»	103
Πολιτικὴ δραστηριότης	»	106
Μετὰ τὴν ἔνωσιν τῆς Αὐστρίας	»	108
Οἱ Γιουγκοσλαῦοι ἐν Οὐγγαρίᾳ	»	110
Ἐνίσχυσις τῶν Γιουγκοσλαυικῶν συνοικισμῶν δι' ἐποικισμοῦ	»	112
Ὁ ἀγὼν διὰ τὸ τρίγωνον τῆς Μπάγια	»	116
Οἱ Σλοβένοι τοῦ Ράμπε	»	120
Δείγματα τοῦ παλαιοῦ πολιτισμοῦ τῶν Σέρβων	»	121
Ἡ σημερινὴ Ἐθνικὴ Ζωὴ μόνον περὶ τὴν Ἐκκλησίαν	»	122
Πραγματικὰ Σχολεῖα Μειονότητος δὲν ὑπάρχουν	»	123
Ἡ Γιουγκοσλαυία εὐχαρίστως δέχεται τὴν ἀρχὴν τῆς ἀμοιβαιότητος	»	124
Γιουγκοσλαῦοι ἐν Ρουμανίᾳ	»	127
Σέρβοι διευθύνουν τὴν πολιτικὴν ἐν Ρουμανίᾳ	»	128
Οἱ Κροάται τῆς Κράσσοβας	»	131
Πνευματικαὶ συνθῆκαι παρὰ τοῖς Γιουγκοσλαύοις	»	133
Ἄνωτέρα πνευματικὴ ὀργάνωσις δὲν ὑπάρχει	»	135
Συμπληρωματικαὶ παρατηρήσεις τοῦ μεταφραστοῦ	»	139
Διάφοροι Παρατηρήσεις	»	150
Οἱ Μακεδόνες κατὰ τὴν ἀρχαιότητα	»	159
Ἡ Ἑλληνικότης τῶν Παιόνων	»	164
Γενικαὶ Παρατηρήσεις	»	171

Χ Α Ρ Τ Α Ι

1.—'Εδάφη γειτονικά οικούμενα ὑπὸ Γιουγκοσλαύων	Σελίς	11
2.—Τὰ σύνορα τῆς Μακεδονίας κατὰ τὸν 'Ιβάν 'Ιβάνοβιτς	»	29
3.—Γιουγκοσλαῦοι ἐν 'Αλβανία	»	49
4.—Γιουγκοσλαῦοι ἐν 'Ιταλία	»	59
5.—'Εθνογραφικὰ ὄρια τῆς Καρούσκα	»	86
6.—Κροάται τῆς Γκραντίσκας καὶ Σλοβένοι τῆς Ράπσκας	»	101
7.—Γιουγκοσλαῦοι ἐν Οὐγγαρία	»	115
8.—'Ελληνικαὶ χῶραι κατὰ τὸν VI π. Χ. αἰῶνα	»	177

Ἐγκριμένον ἵνα κυκλοφορήσῃ εἰς τὸ Στράτευμα διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ.
237964]48001]5] 23 - 1 - 49 γνωματεύσεως τῆς Διευθύνσεως Ἡθικῆς καὶ
Ἐθνικῆς Ἀγωγῆς τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτελείου Στρατοῦ (Γ.Ε.Σ.) Β5]ΙΙΙ.

Ἐπιμέλεια Ἐκδόσεως: ΔΩΡΟΥ ΓΕΡ. ΠΕΦΑΝΗ

Ἐκτύπωσις : ΑΔΕΛΦΩΝ ΛΙΝΑΡΔΑΤΟΥ

Μιλτιάδου 37, Ἀθῆναι, Τηλ. 33.826

ΑΛΛΑ ΒΙΒΛΙΑ ΔΗΜ. ΠΟΛΥΖΟΥ

**Ἡ Ἑλλάς ἐν τῇ Δίνῃ τοῦ Παγκοσμίου Πολέμου
(1914 - 1918) — Ἀθῆναι 1928.**